770130 102202

AYLIK KÜLTÜR - FİZİK DERGİSİ Mayıs 1999 Sayı: 60 Fiyatı: 450.000 TL. *(KDV Dahil)*

ÖKÜZ

bitirek de gidek dümtitek titek düm düm tek

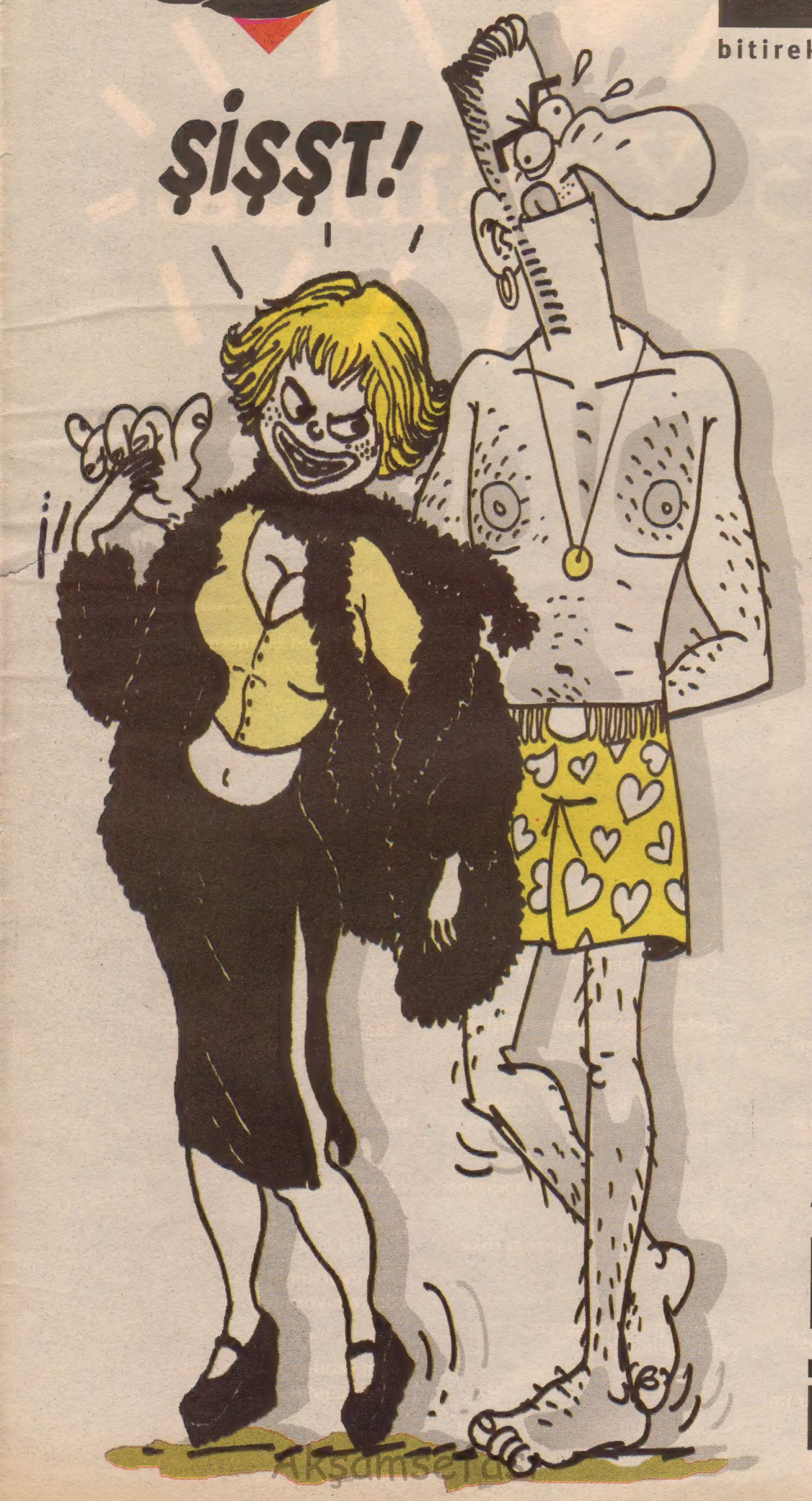

Ece Ayhan

Yılmaz Odabaşı

Mehtap Kandemir

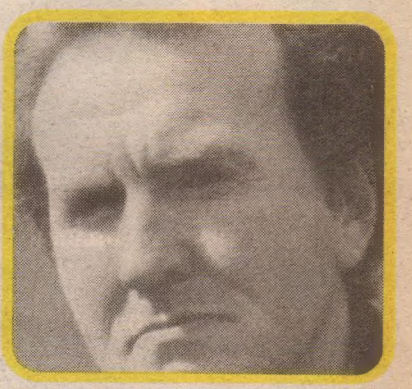

Şavkar Altınel

Adnan Özer

Yılmaz Erdoğan

Alemin En İdeal Çifti

Kötü Kız ile Timsah

Öküz 3 Yaşında

- Bi durum değerlendirmesi yapalım ama önce bi dürüm değerlendirmesi yapalım!

- Önemli değil!

- Sayfalar cillop gibi oldu!

- Abidik gubidik!

- Baskı berbat, kağıt kötü, montaj kaymış ama yine tiraj almışız!

- Oh mis mis!

- Zulada birinci var mı!

-Kediyi balkondan atın!

- Yok de, yok de, toplantıda!

- Hayvan!

- Upuzun çayırlarda deli taylar gibi koşmak istiyorum!

- Babam bile bağırmadı bana böyle!

- Ulysses'i okudun mu?

- Başlatma Ulysses'ini şimdi!

- O'lum iç çamaşır giy!

- Çok et yedik arkadaşlar, sebze yiyelim, atom içelim, hava alalım!

- Keşke domates, peynir alsaydık!

- Elektrik yapma hoca!

- Lan bilgisayarları da kendilerine benzetmişler!

- Aaa bu şarkı çok güzel!

- Ayağıma tabure getir!

- Makinada film var mı!

- Alo, alo, alo Can Baba!

- Piyasayı ossurtucaz!

- Bitirek de gidek!

- Öküz hakkında yazı çıkmış!

- A tuşu basmıyor, klavyenin .mına koyim!

- Nizam'a mı gidelim, kokereç mi yiyelim!

- İmaj şahane yiğit!

- Dağıldık o'lum yine!

- Buraları bi toplayalım!

- Bi çay kap genç!

- Yalarım, yutarım!

- Marmara Büfe'den iki falaburger!

- O'lum kazık gibi durma, biraz kitap oku, sinemaya git, seviş!

- Oooo şahane ortam!

- Allahım enerjiğiz, Allahım enerjiğiz!

- Dling dlong ben geldim!

- Bugün günlerden ne ertesi?

- O'lum yarın Lemanyakçılar gelecek, yedik b.ku!

- Çay olayına bi girseydik ya!

- Uykusuzluk %10 alkolmüş,hoor!

- Koşun koşun, sokakta kavga var!

- Bize bi'şey olmasın!

- Kapağı napıyoz bu ay?

- Kağıt sıkışıcak şimdi, printırı tükrükle!

- Kedi yine her tarafa zıçmış!

- Babaları aradınız mı!

- Dışardan bi'şey isteyen var mı!

- Anamı s.ktiniz be!

- İçerde pis bi'şey kokuyor!

- Tarihe bak, öküzlerini koy!

- Şahane spotlar çıkardım!

- Taşımasu'yu versene!

- Raquel Welch'e benzemişin!

- Biraz masaj yapsana!

- Adrenalin yine yükseldi!

- Kapıyı kırmışlar!

- Ona iki sayfa ayıralım!

- O'lum yavaş be!

- Abi şunu yuvarlak yapalım!

- Ben katılmıyorum!

- Enteresan!..

- Bizim olayımız başka!

- Crunch alalım ama para yok!

- Daha iş Elma'ya gidicek!

- Gelen faksları çöpe atmışlar!

- Abi valla mektuplar yazılardan daha güzel!

- Yine kaldık kapıda, s.k gibi!

- Kaç kere dedik yazılar ayrı dosyaya, şiirler ayrı dosyaya!

-İçimden geldi, seni bi öpücem!

- Yukarının anahtarı yok!

- Save et, save et, sistem çökecek şimdi!

- Küçült ve yay, sündürella yap!

- Daha banyo yapıcam, ayaklarım şişti!

- Dekupe yap, vinyete resim tadı ver!

- Çayın içine elini sokma öküz!

- Sadabat açıktır, iş bitince gidelim!

- Kabasını yerleştir!

- Ne o'lum bu ya?

- 6 sayfa yazı göndermiş, 5 sayfada mevzuya girememiş!

- Abi hep genelliyorsun ya!

- Frekansı tutturamadık yine!

- Seni bazen samimiyetsiz buluyorum dost!

- Dikkat edin dergiyi kapatacak şeyler az olsun!

- Enteresan dosyalar yapalım!

- Arkadaş markadaş yazısı, şiiri getirmeyin o'lum!

- Yasin Usta ilaç gibi çay yapmış yine!

- Sağa blokla, tiresiz olsun!

- Güvenliğe bir sor, kapı kapalı mı?

- Bu ay kaç kişiyi küstürdük bakalım!

- Logonun altına ne yazalım?

- Komikmiş!

- Bu ay çizgileri kaldıralım, puntoyu yükseltelim, kareleri yuvarlatalım!

- Görüyorsun ki aşkı beceremiyorum!

- Derim, niye demiyim!

- Ben senden daha büyük şairim o'lum!

- Düpedüz terbiyesizlik bu ya!

- Bu pazar Eşber Abi'ye gidelim!

Akşamsefası

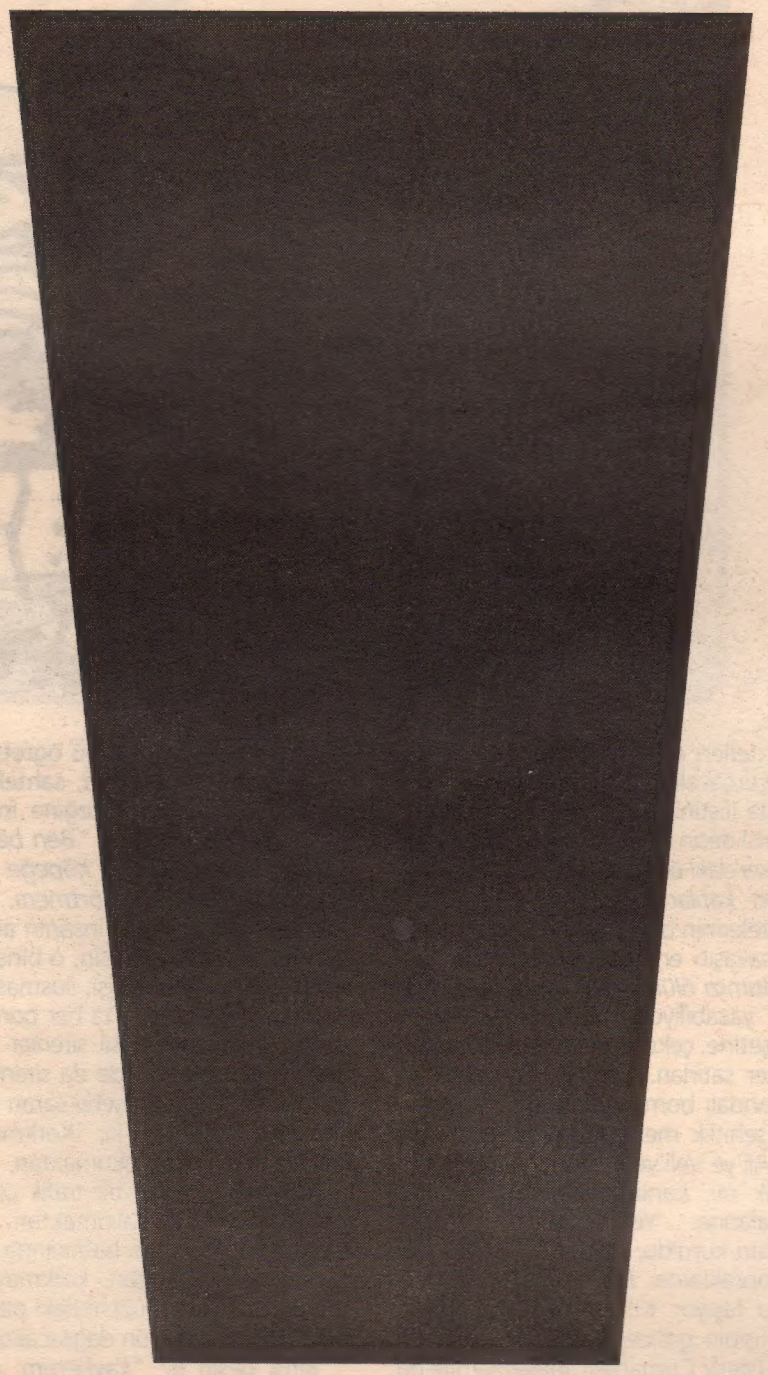

" yeniden dönüyorum türküme
sabırla okuyorum baştan sona
buzdaki balık deliklerinin başında
yoksa çabuk yoruluyorum
akıntıya karşı balık tutarken
zehir zıkkım rüzgarın altında
ayakta dura dura üşüyorum
bekleyemiyorum balıkları artık
eve dönüp diyorum ki:

- bütün kabahat balıklarda
akıntıya karşı yüzüp
gelemediler "

Eskimo Şiirleri
Çev: T. S. Halman

Akşamsefası

Birisi desin ki;" Hayat şu yaşadıklarınızdan da ibaret değil yalnızca. Umut bitmedi hala, aşk da var, çocuksu heyecanlar da... Sizin yaşadığınız ya da içine düştüğünüzü sandığınız girdap hayatın kendisi değil bir aynaya düşen kendinizin (ters) silüeti. Amaçsız korkularınız boşuna, umarsız ruhlarınıza zaten çoktan amenna. Ama şu yaşadıklarınız da oyunun kendisi değil provası nasıl olsa...

Cunta!!!

CÜNEYT ÖZDEMİR

Birisi desin ki; *"boşuna değil yaşananlar."* Bu beklemeleriniz, kaçışlarınız, sabrınız, umutlarınız, dayanmanız, susuşlarınız, tahammül sınırlarını zorlayan tavrınız boşuna değil. Herşeyin bir bedeli var. Tüm yaşadıklarınız *"adalet"* kelimesinin uluslararası kuralları ile belirlenmiş tanımları çerçevesinde gelişiyor. Ve herşeyin bir karşılığı var. Karşıtı değil karşılığı... Görmediğiniz bir düzenin parçasısınız. Sizce bilinmese de sonu malum bir oyunda her ne kadar kendinizi bir başrol oyuncusu gibi hissetseniz de aslında yan rollerden birini kapmış bulunmaktasınız. Hadi açık söyleyelim figüransınız. Ama önemi yok. Yeter ki, birisi desin ki *"ortada bir senaryo var"*. Ve bu senaryo içinde çekilen her acının, her kaybedişin, her umudun da bir karşılığı var.

...ve (n'olur) *"boşuna olmasın yaşananlar"*

Birisi çıksın ve hayatın bize sıradan gerçeklikler olarak sunduğu şu gündem maddelerimizi altüst etsin. Birisi desin ki; *"Bu seçimler keşke hiç yapılmasaydı."* *"Misak-ı milli sınırlarının öfke ve kin ile bilenen Batı cephesinde ya da geçmişi kanla yazılan doğu cephesinde yeni bir şey yok, bir şey olacağı da yok."* Birisi desin ki; *"bu ülkeyi siz yönetmiyorsunuz."* *"Verdiğiniz ya da vermediğiniz oylarla ne kendi ne de çocuklarınızın geleceğini tayin edebiliyorsunuz."* Birisi desin ki; *"siz bir hiçsiniz."* Artık sağdan sola kuşatılmış sıradan bir "ülkü'nün" esirisiniz. Bir rakam ya da emniyet müdürlüğünün tozlu raflarında bekleyen birer fişsiniz. Bu yüzden hastanelerin acil servislerinden sadece paranız varsa geri çevrilmeyeceksiniz. Sıradan bir devlet memuru için bir kaşe numarası, dosya rakamı, oy verdiğiniz liderler için oy oranlarını temsil etmektesiniz. Sıradan bir işe bile (ne yazık ki) şu oy verdiğiniz milletvekili müsveddelerinin (ki sözümüz meclisten dışarı) b.ktan kartvizitleri ile girebileceksiniz. Çıkar hesaplarınız nasıl yalnızca kendi etrafınızda dönüp duruyorsa siz de kendinizle çevrelenmişsiniz. Etrafınızı saran dikenli telleri ellerinizle çektiniz. Kendinizi çerçeveleyip bir duvara ilişir gibi hayata iliştiniz.

Birisi desin ki *"Kardeşim neden asker Kosova'daki bir kara harekatına ön hatlardan katılacak?"* İngilterenin sokak gazetelerinin başını çeken *"Sun"* gazetesi savaşın en sıcak günlerinde *"Çocuklarımızı ölüme gönderme Tony Blair!!!"* yazabiliyorsa bizim de gazetemiz manşetine çekme cesaretini göstersin benzer satırları. Coni ile Toni uzaktan kumandalı bombalarını ateşlerken neden şehitlik mertebesi reva görülüyor hep Ali'ye Veli'ye... Yeterince şehit vermedik mi, kanla çizilmiş güneydoğu haritalarına... Yeterince şehit anaları vakıfları kuruldu, sömürüldü, kullanıldı bu topraklarda. Edirne Kapısı şehitliği doldu taşıyor. Kimsesizler mezarlığına kaç kişinin gizlice gömüldüğü bilinmiyor. Üstelik Cumartesi analarına bile bu devlet tahammül edemiyor. Nato'ya girmek için Kore'ye gitmiştik. Şimdi Nato'dan çıkmak için yeni tabutlar, ağıtlar mı gerekiyor? Sahi Kore'ye giden askerler ne için şehit düşmüştü peki şimdi ne için savaşağız. Neden biz hep toplum olarak ön hatlardayız. Zaten yeterince ateş hattındayız. Kör terörün nefes alıp verdiği yanıbaşımızda dağlarda, şehirlerde ölümün soğuk nefesi ile çoktan tanışığız. Gerilla taktikleri ile tüketilen günlük hayatın yorgun yoldaşlarıyız. Bir komutan, bir politikacı, bir gazete manşeti, birisi *"hayır"*, *"olmaz"*, *"yeter"* desin. Yetsin.

Kosova'dan evlerinden kopan, kopartılan şu zavallı insanlara birisi desin ki; *"gün gelecek bu acılar bitecek ve evlerinize döneceksiniz. döneceksiniz, dönmelisiniz..."*

Sonra, bakın Timur Selçuk yapabildi, birisi daha yapsın. Birisi televizyona çıktığında ayakkabı kalıplarının içine tıkışıp kalmış bir yırtık çorap estetiğinde konuşmaya çabalamasın. Örneğin, babasının şarkılarının içine zıçan genç bir popçu müsveddesine içinden gelen her şeyi söyleyebilsin. Ağlaya ağlaya yetmiş milyonunun önünde bağırsın, çağırsın, küfretsin. Birisi banal dünyaların efemine ahlak anlayışlı anten ağalarına dürüstlüğü öğretsin. Ne ise o olsun... Kibarlığın, sahtekarlıkla ne kadar eş düşebileceğine inat konuşsun. Birisi desin ki: *"Ben babamın şarkılarını sizin gibi ite köpeğe yar etmem, yedirmem, sömürtmem..."* Birisi ağlasın milyonlarca insanın arsızlığına inat. Birisi utanmasın, o birisi (ah o birisi...) Konuşsun birisi, susmasın.

Belgrad'da Bağdat'ta her bombardımanın öncesinde nasıl sirenler acı acı bağırıyorsa, İstanbul'da da sirenler çalsın birgün... Ve tüm şehri saran hoporlörlerden birisi desin ki; "Korkmayın ey İstanbul'lular. Şiir okumaktan, hapse düşmekten, sıradan bir trafik çevirmesinde göz altına alınmaktan ya da umulmadık bir polis baskınında kameraların esiri olmaktan, korkmayın. Bu şehrin, bu ülkenin üzerindeki paranoya bulutları elbet birgün dağılacaktır."

Birisi desin ki; *"kaybettim, gidiyorum."* Birisi desin ki; *"yoruldum, yordum."* Madem kadınlar az bu mecliste çekiliyorum. Altan Öymen nasıl yaptıysa birisi daha çekilsin... Politik hayatını bitirsin politika uğruna. *"Biz bu ülkenin alınyazısı değiliz ya kardeşim"* diyebilsin. Yaş haddinden kendi kendini emekliye ayırsın. Ben bunadım, ben yanlış yaptım, yanıldım, yandım ne yazık ki sizi de yaktım. Ama görüyor musunuz bizden sonra gelecek kuşaklar da yanmasın. Birisi çekilsin gitsin, gidebilsin. Arkasına bakmasın, bakmasın, bakmasın. Bizi, bize terk etsin.

Birisi desin ki (dürüstçe) *"sevmiyorum seni, senin beni sevmediğin kadar. Bitsin bu iş ne kadar erken ve acısız bitecekse."* İki kişilik ilişki(sizlik)lerde söylenemeyen son sözlere, uzatma dakikalarına ihtiyacımız yok. *"Ya evlenelim ya ayrılalım?"* (Pardon!!!) *"Bu tür saçma sorulara, varoluşlara, kayboluşlara gerek yok. Sade ve sadistçe gelse de. Gidiyorum işte sensiz ve benimle. Geride seni sana bırakıyorum tüm sessizliğinde..."*

...durup dururken, ortada hiçbir neden yokken, umulmadık bir anda, *"langadanak"* birisi desin ki;" *Hayat şu yaşadıklarınızdan da ibaret değil yalnızca. Umut bitmedi hala, aşk da var, çocuksu heyecanlar da... Sizin yaşadığınız ya da içine düştüğünüzü sandığınız girdap hayatın kendisi değil bir aynaya düşen kendinizin (ters) silüeti. Amaçsız korkularınız boşuna, umarsız ruhlarınıza zaten çoktan amenna. Ama şu yaşadıklarınız da oyunun kendisi değil provası nasıl olsa...*

...ve gelecek olarak bekliyor hala sizi nokta, nokta, nokta ile başlayan bir, ama..."

45 kişilik linç mahkemelerinin demokrasi kılıfı ile sunulduğu kulaktan kulağa fısıltılarla bir araya gelinmiş sıradan bir plaza toplantısında, herkes sırt sırta vermenin kalabalık olmanın gücüyle dayılanırken, estirirken, eserken, kanarken, kandırırken. Yağlı sözcüklerle bezenmiş ipleri asacak bir direk ararken. Kalabalık olmanın ürkütücü güveni salonun tepesinde dalga dalga dalgalanırken... Birisi ayağa kalksın. O birisi 45 kişinin 47'sini de karşısına alacağını bilsin. Kendini anlatamayacağını bile bile ayakta dursun, oturmasın. Birisi *"iyi"* için *"kötü"* olsun, konuşmaktan korkmasın.

Birisi de şu poptan popçulara çıksın desin ki. Bak kardeşim madem sen her video clibinde bir Yüzbaşı Volkan ambiyansında ekrana çıkıyorsun, madem Atatürk'ün adını bu kadar çok ağzına alıyorsun ya da madem bu kadar çok onuncu yıl marşı söylüyorsun, peki neden askere gitmiyorsun. 2000'li yıllar ne yazık ki birer Tarkan olmak ya da olmamak seçeneğini sunmakta bizlere *"Kendinden başka hiçbirşeyin önemi olmayan Türkiye'nin geleceği gençlere..."*

Birisi desin ki *seni sevmiyorum.* Birisi desin ki (dürüsüt ve fütursuzca) *seni seviyorum.*

Birisi desin ki *"Evet, kardeşim ben televoleyi de seyrediyorum, çarkıfeleği de seyrediyorum"*

Birisi desin ki *"dünya sizin içine düştüğünüz küçük dünya ile eş büyüklükte değil. Kaçın kurtulun."*

Birisi ayağa kalksın, birisi bağırsın, birisi küfretsin, birisi isyan etsin, bağıra bağıra ağlasın...

Birisi öyle bir şey desin ki; Yetsin.

Söz bitsin!

conan@ibm.net

Aksiyon Ofset

Diyorum ya, seçim arenası bizim sokaklara çok benziyor. Emme'den gömme'ye, anal'dan oral'a vaadle her türlü hizmet sunuluyor insanlara. Bizim oralarda da insanlar evlere bakarken, kadınlar en seksi iç çamaşırları ve makyajla 50 yaşındaki kadın bile göz boyar. Ne hikmetse genelev adabını bilen müşteriler güleryüzlü ve sakin insanları seçer. Siyaset yapan politikacılar aksine meydanlarda en hırçın şekilde birbirlerine atıp tutuyorlar, iktidar gösterisi yapıyorlar. Erkeksi görünmeye çalışıyorlar. Tek tutkuları iktidardır çünkü.

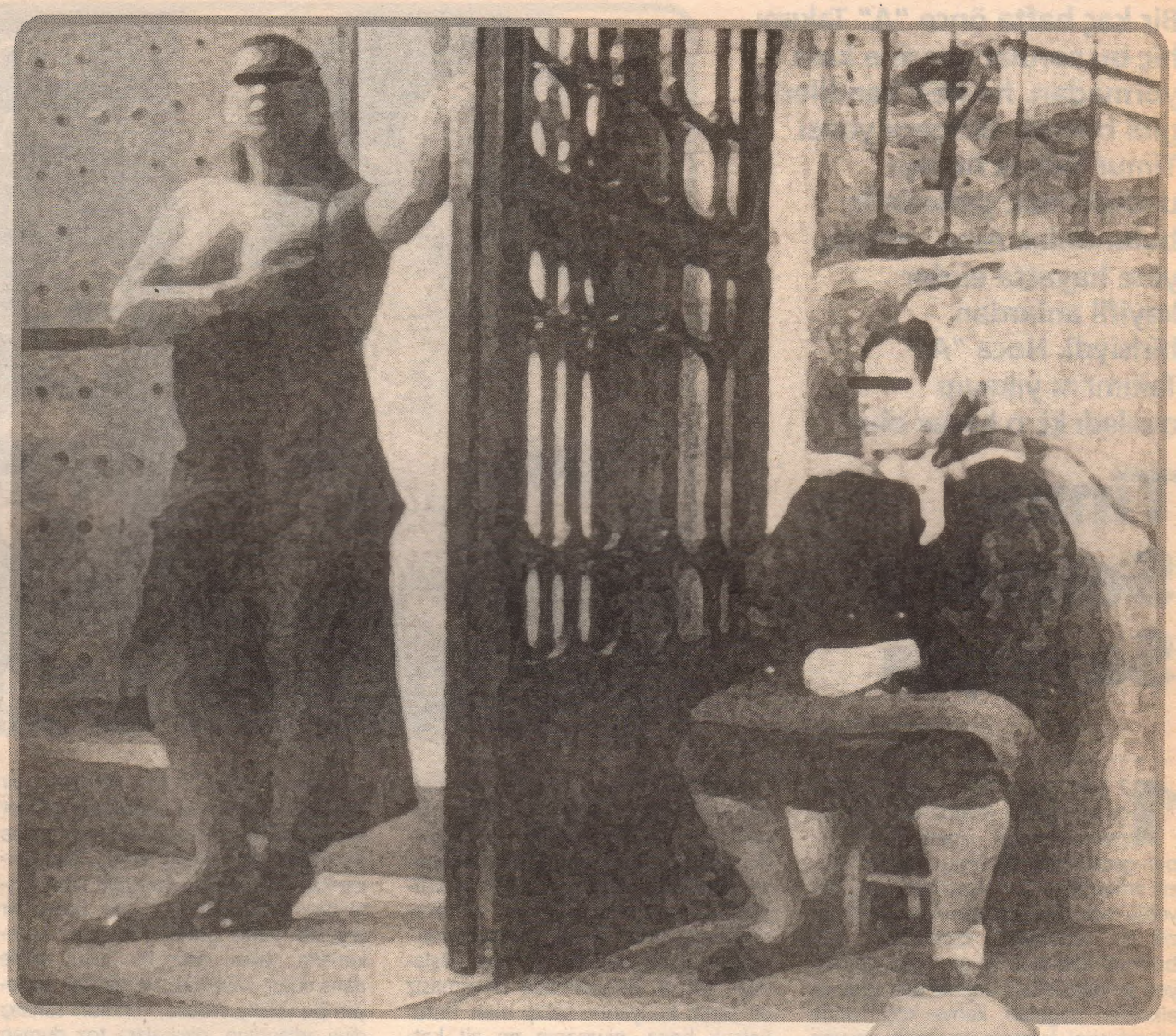

"Haftayım Beyler Haftayım"

Seçimler sırasında, genelevlerde evlerin önünde biriken müşteriler, camın ön tarafına gelmek için arkadan bağırırlar: *"Haftayım beyler, haftayım"*. Seçimlerde ön tarafa çıkmak için *"haftayım"* isteyen Muhalefet Partileri de müşteriye benzerler. Allah'a şükür, şimdiye kadar hiç bir partiye oy vermedim, yine vermeyeceğim. Assalar, yine vermeyeceğim.

Erkeklerin dünyasında iktidar hastalığını yakından bildiğim için, erkeklere hiç güvenmedim. Cinsel anlamda da iktidarlı ve iktidarsız erkekleri gördüğüm için ne zaman hırçınlaştıklarını otuz senede öğrendim.

Erkekler yaşlandıkça, çaptan düştükçe, çeneleri çok çalışmaya başlar. Daha da hırçınlaşıp, sapık düşüncelere başlarlar. Siyasetle, bizim oraları birbirlerine çok benzerler. İktidar ve iktidarsızlık. Genç olanların iktidarsızlıkla ilgili pek sorunları yoktur. Psikolojik olmadıktan sonra. Pek konuşmaz, işlerini görürler. Yaşlı olanların ise hem çeneleri düşer, hem de karşısındakini suçlar ve hiç güven vermeyen psikopat haline gelirler. Genç görünmek için saçını başını boyar, yüzünü gerdirirler. Bakışları artistler gibi, Clark Gable gibi süzerek bakarlar.

Seçimler yaklaştıkça gülme krizine tutuldum her sokakta. Belediye başkan adayları, milletvekili adayları, muhtar adayları, belediye meclis üyeleri adayları, ihtiyar heyetleri adayları... Parti başkanları en son teknikle çekilmiş resimleri, olduklarından abartılı poz verişlerine hem gülüyorum, hem de çok üzülüyorum. Allah hepsine doğru düşünmek nasip etsin! Kimi kandırıyorlar, milleti mi? Kendilerini mi? Seçilseler bile bu düzende eski alışkanlıklarıyla sırıtacaklar. İşte o zaman genelevlerdeki gibi *"Haftayım Beyler, Haftayım"* diye ben bağıracağım. Ezilen halk yine bağıracak. Afişlerde her türlü vaad var. Otuz dakikada işinize, modern şehir, trafik sorunlarına, işçi emeklisine, gecekonduculara her türlü vaad var. Diyorum ya, seçim arenası bizim sokaklara çok benziyor. Emme'den gömme'ye, anal'dan oral'a vaadle her türlü hizmet sunuluyor insanlara. Bizim oralarda da insanlar evlere bakarken, kadınlar en seksi iç çamaşırları ve makyajla 50 yaşındaki kadın bile göz boyar. Ne hikmetse genelev adabını bilen müşteriler güleryüzlü ve sakin insanları seçer. Siyaset yapan politikacılar aksine meydanlarda en hırçın şekilde birbirlerine atıp tutuyorlar, iktidar gösterisi yapıyorlar. Erkeksi görünmeye çalışıyorlar. Tek tutkuları iktidardır çünkü.

Bu arada nasıl nereden çıktığı belli olan kadın parti başkanlarımız da iktidar tutkusu içinde erkekleşir, meydan okur, menapoz ağrısına tutulmuş gibi bağırırlar. Hepsine Allah kolaylık versin, iktidar hastalığı bulaşmasın. Tarihte bile çok başkanlar ağzında purosu, piposuyla, hep iktidarlı erkek görüntüsü içinde olmuşlar. Devletler bile bu görüntüye iştirak etmişler. Kimi horozu, kimi ayıyı, kimi Sam Amca gibi puroyu güç gösterisi, iktidarlı devlet gibi görünmeyi yeğlemişler ama yine de söylüyorum: Bütün bunlar erkeklerin iktidar sorununda kaynaklanmıştır.

Dedim ya, siyasetle bizim oraları pek benzer. Daha önce Şevki Yılmaz "Mecliste pez.venkler var" demişti, ben de onu hiç sevmediğim halde doğrulamıştım. Çünkü yine söylüyorum. Pez.venk: İnsanı kandıran, tuzağa düşürüp elde edip satandır. Bu zihniyeti taşıyıp insanları kandırmaya gelenler varsa eğer, şimdiden söylüyorum: Pez.venk!

Yarası olan gocunur. O düşünceye sahip olmayan, idealist gerçekçi insan olan herkes ülkeye hizmet için çırpınır, kimseyi satmaz. Bizim ülkemizde kimsenin kimseyi satmayacağını bekliyorum. Ama, başkanlara bakınca sorup öğrendim en başımızdaki aile büyüğümüz Amerika'dan, sonraki rahmetli Amerika'dan sonraki kadın başkanımız Amerika'dan, hocamız ve dayak yiyen Başkanımız Almanya'dan. Biz vatandaş olarak Türkiye için mi, başka ülkelerin iktidar kavgası için mi seçime oy atacağız bilemiyorum. Oy kullanmak gibi bir kaygım yok. Belki de fazla ileri gittim. Ben yine sokağıma döneyim. *"Haftayım Beyler, haftayım"* sesleri arasına girip iktidarlı, iktidarsız insanların arasında insanca yaşayabileceğim bir ülkenin hayaliyle kendimi avutayım. Emme'den, gömme'den, anal'dan, oral'dan her türlü iktidarlı, iktidarsız vatandaşlara *"Komple Muamele"* kamu hizmetimi vereyim. Devletin de bana, *"insanca iktidarlı"* bir devlet olmasını bekleyerek. İnsan gibi yaşayabileceğim günlere doğru, sevgilerimle.

MEHTAP KANDEMİR

Bir kaç hafta önce "A" Takımı hiç bu sorular üzerine kafa yormadan, herkesi kendileri gibi bilerek, bir gece yarısı Timur Selçuk hocayı uyandırmak gafletinde bulundular. Ama arkadaş yine hayatta ender keyifli anlardan birisiydi. Hoca "A" Takımı'nı yıkayıp ovaladı ki, o kadar olur.

Timur Selçuk'a Saygıyla

OKTAY TAFTALI

12 Eylül öncesinde piyasa çalgıcılığı yaptığımız yıllardaydı. Beyoğlu pavyonlarında, İstanbul'un lümpen gece hayatında ömür tüketen müzik emekçilerini bir araya getirerek, Beyoğlu'nun arka sokaklarında "İleri Müzik İş" sendikasını kurmuştuk. Yarı bodrum katı olan ve gün ışığı görmeyen sendika lokali, o güne dek esrar ve alkolden boğulan, kahve köşelerinde yövmiyesini kumara kaptıran pavyon çalgıcıları için, adeta aydınlık bir okul gibiydi. Mütevazi fakat seçkin bir kitaplığımız, çay ocağımız, günlük gazete ve dergilerimiz, yanısıra döneme özgü bir çok söylemin egemen olduğu yoğun sohbetlerimiz müzisyen için doğal bir çekim ortamı oluşturmuştu. Kısa sürede İstanbul piyasasında yüz'ün üzerinde "esnaf müzisyen" bu çatı altında örgütlenmiş ve Ankara'daki kardeş sendikayla ilişkiler geliştirilerek, müzik emekçilerinin hakları konusunda ileri adımlar atılmaya başlanmıştı.

Yine bir sendika için asli görevlerden birisi olan, meslek içi eğitim olanaklarını da düzenlemek gerekiyordu. İşte tam bu arada **Timur Selçuk** ve **Ergüder Yoldaş** hocalar dönüşümlü olarak "İleri Müzik İş" sendikasının lokalinde "esnaf müzisyenlere" nota ve solfej dersleri vermeye başladılar. Müzik dünyamızda tartışmasız bir sanat kariyerine sahip olan Timur Selçuk hoca, piyasanın en alt katmanlarında çalışan pavyon müzisyenlerine, ciddi fakat bir o kadar da arkadaşça yaklaşımlar içerisinde, disiplinli bir pedogoji ile müzik öğretiyordu. Doğal olarak günümüzün, balon kariyerli yalaka popçuları, sanatın, ancak ona denk düşen bir etik'le olanaklı olduğunu bilmedikleri için yukarıda özetlediğimiz anı'yı algılamakta da güçlük çekeceklerdir. Büyük bir müzisyen Pavyon çalgıcılarına, fahri bir ödev anlayışıyla müzik dersi versin, olacak iş mi bu?

Daha bacağı b.ktan çıkmamış bir **Tarkan** limuzinle, korumalarla rüzgar yapıp, miliyarlar kazana dursun acaba 24 gamı, solfej olarak ezbere okuyabilen kaç tane popçu babayiğit vardır? İşte ben bunu merak ederim, başka bir şeyi de merak etmem. Efemine hareketlerle, yalan yanlış bir vücut diliyle dans eden, kaset'de bile detone söyleyen bu yalaka ordusu, kendisini sanatçı diye adlandırıp, piyasalara toz duman attırırken, Timur Selçuk ve onun gibi muhterem hocalar yıllardan beri ortalıkta görünmez oldular. Niye, mesleği mi bıraktılar, yoksa çamur üzerlerine bulaşmasın diye mi yalaka medyadan uzak duruyorlar? Bir kaç hafta önce "A" Takımı hiç bu sorular üzerine kafa yormadan, herkesi kendileri gibi bilerek, bir gece yarısı Timur Selçuk hocayı uyandırmak gafletinde bulundular. Ama arkadaş yine hayatta ender keyifli anlardan birisiydi. Hoca "A" Takımı'nı yıkayıp ovaladı ki, o kadar olur. Hani bir deyim vardır "arlı arından susarmış arsız da korktu zannedermiş." Bu memlekette binlerce arlı namuslu sanatkâr, yazar, çizer pislikten uzak durdukça, bazıları, bütün memleketi kendilerinin zapt ettiğini sanırlar ama arada, böyle cevabını da alırlar.

Gelgelelim bu olay somutunda bir başka tehlike de yok değil. Çünkü "Hürriyet" gazetesi hemen devreye girdi ve Timur Selçuk'la bu bağlamda söyleşiler ve gündem oluşturma çabaları falan... Yani olayı kontra taraftan manüple ederek eleştirin gücünü toprağa verme durumları. Biz ara sıra Timur Selçuk'un yazılarını "Adam Sanat" ta okuyoruz bu yeter. Holding Vicdanlı gazetelere gerek yok. Ayrıca burada "ÖKÜZ"ümüz var, bağımsız bir ÖKÜZ vicdanı var. Timur Selçuk hocayı da aramızda görmek isteriz. "Hocam eleştirin yüzünü, bu boyalı gazeteler eskitmesin, ÖKÜZ'e yazarsanız seviniriz, saygılar"

Muhafazakârlar Neyi Muhafaza Ediyorlar?

Edebiyat fakültesinde öğrenci olduğum yıllarda, o zamanlar "Anıtlar Yüksek Kurulu" üyesi olan bir hocamız, neredeyse ağlamaklı bir ifadeyle derse girdi. "Çocuklar, şu Simkeşhane Çarşısını kurtardık ama anamızdan emdiğimiz süt burnumuzdan geldi." Diye söze başladığında, hepimiz dershanenin penceresinden fakültenin tam karşısında, "ecdat yadigarı" olarak duran, tarihi yapıya baka kaldık. Fatih zamanından beri ayakta kalmaya çalışan tarihi çarşı, binbir handikap aşılarak yıkılmaktan, yok olmaktan kurtarılmıştı. Ama gerek İstanbul'da gerekse yurdun dört bir yanında yıkılmaya yüz tutmuş daha yüzlerce "ecdat yadigarı" eser, bir kurtuluş umudu bekliyordu. Simkeşhane Çarşısının restore edilmesinden bu yana neredeyse yaklaşık 25 sene geçti. Bu arada Türkiye'nin ulasal geliri belki iki misli arttı, nüfus da arttı ama sokaklar Alman Amerikan arabalarından geçilmez oldu, yani acayip bir zenginlik aldı başını gidiyor. Peki İstanbul'un çeşmeleri, **Nuru Osmaniye Camii**'nin "niş"leri, **Gülhane Parkı**'nı çevreleyen saray duvarları ne haldeler? Bir gören, bir bilen var mı? Şimdi ey siz, "Anıtlar Yüksek Kurulu", "Vakıflar Genel Müdürlüğü", "Milli Saraylar Müzeler zartı-zurtu" İl özel idareler, il genel meclisleri, belediyeler, valilikler, daha bilmem kim varsa, ilgili ilgisiz sizler, başka bir ülkeden mi o makamlara atandınız? Benim bildiğim bu makamlarda oldum olası "Milliyetçi muhafazakârlar", "Milli ve Manevi" değerlere bağlı, Türk İslam Sentezci bir takım tombul tosun beyler otururlardı. Otururlar ve ecdanın el emeği, göz nuru ile yarattığı eserlerin yıkılışını seyrederler. Hayır desem ki bu bir moskof oyunu, oralarda gomonozlar oturuyor ve kasten bu eserlerin, Süleymaniye'deki tarihi evlerin yıkılmasını bekliyorlar, o da değil. Ortada ne moskof kaldı ne gomonoz. Ama muhafazâkar tombul tosuncuklar aynı hız devam. Bir de müslüman belediyeler... Hadisenize kardeşim Divan yolundaki kabristan'ın duvarı bir sene önce yıkıldı, yöredeki medreselerin duvar taşları en son belki yüz sene önce yıkanmış olsa gerek, şunları basınçlı gaz yağıyla ya da başka bir şeyle yıkasanız ya. "Çeşmeleri onarıyoruz ama vatandaş tahrip ediyor" diyorsanız, bu eserleri Batı'daki benzerleri gibi tel kafesle çevirseniz ya. Siz neyin muhafazakârısınız, neyi muhafaza ediyorsunuz? Yoksa bu işleri de solcular mı gelip yapsın? Aslında olması gereken odur ama neyse. Şimdi birileri diyecek ki: "kardeşim mevzuat, bürokrasi, ilgili kurumlar arasında eşgüdüm eksikliği zart-zurt" Ama her gün gazetelerde okuyoruz azınlık vakıflarının mallarını kapezlemek söz konusu olunca bu işle ilgili kurumlar anında İşi bitiriyorlar. Birçok Ermeni Kilisesi'nin vakfı bu yüzden yukarıda saydığımız kurumlarla mahkemelik olmuş, ama bin bir türlü dek dubara dönüyor ve bu insanlar mağduriyetlerini kimseye anlatamıyorlar. Kendi camisini, çeşmesini onarmaktan aciz kurumlar, çeşitli nedenlerle zaten bir avuç kalmış mağdur bir cemaatin vakıflarını yağmalamakta aslan kesiliyorlar. Oldu mu şimdi bu? Daha bir kaç ay önce Ermeni Katolik Vakfının okulu binbir tezgaha kurban gitme tehlikesiyle karşı karşıya kalınca, minik öğrenciler sokakta kalmadılar mı? Var mı Türk-İslam geleneğinde mazlumun malına tezgah açmak? Ayıp, çok ayıp. Biz öncelikle ecdadın el emeğine göz nuruna sahip çıkmak zorundayız. Öncelikle de sorumlu muhafazakar kurumlar. Yoksa yılda beş bin kişinin trafik kazalarında öldüğü bir ülkede, otomobil kulübünün eski eser restorasyonu ile uğraşmak zorunda kalması, gelecek kuşaklara acı verir yalnızca.

Akşamsefası

Karabasan Kırpıntıları

I

Rue Jacob'da bir caz klübü
duvarları mat siyah aynalarla kaplı
bir de ağır, boğucu bir ışık
sigara dumanının dansı için
bateride Philippe basta Marc
ben piyanodayım
biri fısıldıyor arkamdan
"dikkat et Enis" diyor
ancak duyabildiğim bir sesle:
"Siyah tuşlar sanıyorum eriyor",
dipte barda
iki taburenin üstünde
iki bulutsu kadın
birer dipsiz yırtmaç-

II

Norodol yüklemeleri.
Kış, kalın bir sisin arkasından
birdenbire yükselmiş. Sokaklarda,
hırçın ve tedirgin, başıboş kalmış
bir havai fişek gibi dolaşıyorum.
Dışarıda kimse kalmamış. Rüzgâr
keskin bir kılıç, önümü açıyor.
Duyuyorum sesini doktorumun,
"Enis bey", diyor öksürüğünü
bastırarak: "Böyle kaymaya
devam ederseniz, sizi yitirebiliriz".

III

"Sizinle rüyanızdaydı, karşılaştık:
Beni oradan tanıyacaksınız. Hayır
bu rüyada şimdi değil, öbüründe,
çok daha önceydi". Hamburg
konçertolarının ikincisi çalıyor
bir yerlerde. Anımsayamıyorum.
Fanilamın altından, tam göğsümün
ortasından: İnce bir şerit, kan
sızıyor. Sıcak beni delirtecek.
Altına yerleştiğim vantilatör
üzerime boğuk hava kusuyor-
içimde bir kuş, bıraksam hemen
fırlayacak. Onu bırakamam.

ENİS BATUR

(Ece Baba, Nisan ayı içerisinde bir süre tedavi gördüğü Heybeliada Sanatoryumu'ndayken)

Günce / Nisan'99

İkinci Yeni bir yetimhane bandosudur. Ben bunu 'Baba dil' diye çevirmişim not defterime... Baştan beridir dışlanması da bunu gösteriyor. Ciddiye de alınmadı bana göre **Cemal Süreya**, **Edip Cansever**, **Turgut Uyar**... **Cemal Süreya** en büyük şairlerden biridir. **Edip Cansever**'in, **Turgut Uyar**'ın yeniden gündeme gelmesi beni sevindiriyor...

Muazzez Abacı, Edip Cansever'i çok seviyormuş.
Edip ölmeseydi buluşacaklarmış, ama olmamış...

Ergin Günçe'yi hatırlıyorum...

Burada (hastanede) bol bol kitap okuyorum.
"Hemşin Gizemi", "İstanbul Anıları" 1897-1940 (Mintzuri), "İttihatçıların Gurbet Maceraları", "Talat Paşa'nın Anıları", " Azınlıkların Hikayesi", " Milli İktisatla Milli Burjuvazi"

Ortodokslarla arkadaştım ben. O zamanlar bütün Ermenileri Ortodoks sanırdım. Bunların bir kısmı Katolikmiş... Tabii bunu sonradan öğrendim.

Sağlık durumum hoş değil ama bilemiyorum... Ağır hissediyorum kendimi... Yürümede zorluk çekmeye başladım... Çaresi yok... Bilmiyorum, okuyorum sadece...

Hayattan uzak olanlara çok kızıyorum. Hayattan uzak olmak beni fazlasıyla sinirlendiriyor...

Örneğin; Talat Paşa'ya, Enver Paşa'ya kızmakta haklı olduğumu düşünüyorum...

Üsküdar'da kaldığım zamanlarda bir gün hastalandım, bir arkadaş beni arabasıyla karşıya geçiriyordu. Arabada durmadan kusuyordum. Kusarken de sürekli motorla karşıya geçen baloncuları gözleyip, hep balonlar için geçişte para alınıp alınmadığını merak ediyordum. Bunları nasıl unuturum ben...

Çocukken Çanakkale'de bir eczane vardı. Köylüler oraya ayakkabılarını çıkarıp girerlerdi ... Eczaneyi devletin sanıyorlardı.
Bunları nasıl unuturum ben...

Ayağa Kalkanlar
1- Yılmaz Odabaşı **2-** Şükrü Erbaş **3-** Orhan Koçak **4-** Ünsal Oskay

ECE AYHAN

Akşamsefası

Ben, Öküz'ün Mart sayısında, Orhan Pamuk'a saldıran Ahmet Taner Kışlalı, Emin Çölaşan ve Hıncal Uluç'la ilgili "ironik" bir yazı yazmış, yazının içinde, Hilmi Beyamca'nın Pamuk'a yönelttiği "Nişantaşılı" (Sanki kendisi Çukurcalı'ymış gibi) eleştirisini "ti"ye almıştım. Buraya kadar herşey olağan...

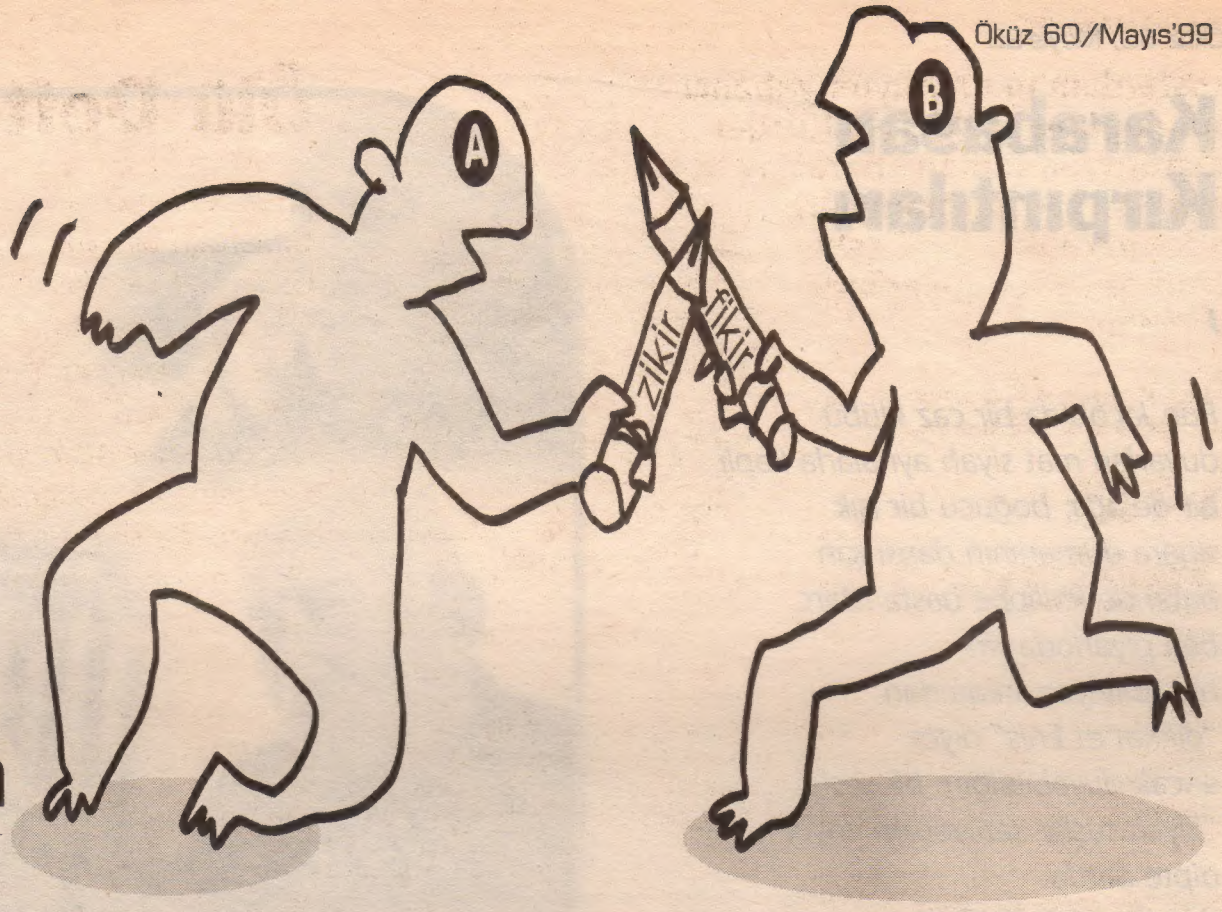

Hüznün ve Fethullahçılar'ın Şairine Dâir

Hilmi Yavuz, Nurettin Sözen İstanbul Anakent Belediye Başkanlığı'ndan ayrıldıktan sonra, mecburi ayrıldığı belediye memurluğundan **Fethullah Gülen**'in Zaman Gazetesi'ne geçti, şimdi orada çalışıyor. Gazetenin Pazar ekine de **"İrfan Külyutmaz"** adıyla, aklınca Osmanlıca karışık bir dille ironik zannettiği yazılar yazıyor. Mart ayı içinde, "**Yalakalara dâir**" başlıklı makalesini bana ayırdı. Yazıdan iki hafta sonra haberim oldu, bir arkadaşım berberde görmüş, yazdığı gazete bizim bakkala gelmiyor çünkü.

Ben, Öküz'ün Mart sayısında, **Orhan Pamuk**'a saldıran **Ahmet Taner Kışlalı**, **Emin Çölaşan** ve **Hıncal Uluç**'la ilgili "ironik" bir yazı yazmış, yazının içinde, **Hilmi Beyamca**'nın **Pamuk**'a yönelttiği "**Nişantaşılı**" (Sanki kendisi **Çukurcalı**'ymış gibi) eleştirisini "**ti**"ye almıştım. Buraya kadar herşey olağan... **Hilmi Beyamca** buna cevap verir, beni kendisini anlamamakla suçlayabilirdi. Ben de bunu anlar, birşey demezdim. Ancak gelin görün ki **Hilmi Beyamca** böyle yapmadı. Belli ki o yazıda, "*Oryantalizm Nişantaşı'nda bir havuz / İçine girip yüzdüğünü gözleriyle gördü Hilmi Yavuz*" latifem değil, "*Hilmi Yavuz, Fethullah Gülen'den izin alıp...*" diye başlayan cümlem kanına çok dokunmuş olmalı ki tutamamış kendisini ve tetikçisi "**İrfan Külyutmaz**" aracılığıyla bana küfretmeye başlamış.

Hüznün ve Fethullah Gülen'in şairi **Hilmi Beyamca** çok akıllı, çok zeki, çok felsefeci, çok tarihçi, çok gurme, çok güzel kadından anlayan ve çok mizahçı ya, durup düşünmüş ve bana

cevap verirken soyadımla bir kelime oyunu yaparak "**Kızılkaya**"yı "**Kızılyalaka**"ya dönüştürerek, müthiş bir "bilgelik" örneği göstermiş. (Aman, ne komik! Bu kelime oyununu bulduğu zaman, yakın çevresindeki Akademili kızlara gösterip ne kadar mizahtan anladığını söylemiş midir acaba? Öyle ya, genç kızlar kendilerini güldüren yaşlı erkeklere bayılırlar da!..)

Aslında **Hilmi Beyamca**'ya iki kelime ile cevap verip bırakılabilirdi. Ya da **İrfan Küldenbaşkaherşeyiyutan**'a "*sizin yazdığınız gazete bizim muhite gelmiyor*" muamelesi yapıp hiç cevap verilmeyebilirdi. Ama işin içine, herkesin daha çok ona yakıştırdığı "**yalakalık**" gibi bir hakaret girince, konuşmak farzoldu. Böylece, **Hilmi Beyamca**'nın yazdıklarından, badem bıyıklı, gül suyu kokan okurlarından başka, sevgili Öküz okurları da haberdar olmuş olacak ya, olsun!

Şimdi sırayla gidelim. **Hilmi Beyamca**'nın takma adı **İrfan Küldenbaşkaherşeyiyutan**'a göre ben, "*Hilmi Bey'i, Emin Çöl-Aşan beyefendi ile, Ahmet Taner Kışlalı beyefendi ile aynı kefeye koymak gibi, misli mendebi bulunmayan bir gabavet, (gabavet ne demek, hamakat, hamakat!) nümûnesi vereyor*"muşum. (Bu arada "*gabavet ve hamakat*"ın sözlük karşılıklarını vereyim: "*Ahmak, aptal, bön, budala...*") Yok ya, öyle mi yapmışım? Sizin seviyeniz neden **Emin Çölaşan**'dan daha yüksek olsun **Hilmi Beyamca**? Kurduğunuz cümleye baksanıza, **Emin Çölaşan**'dan farkınız ne sizin? Onun Hürriyet'te, sizin Zaman'da yazmanız mı? Onun insanlara "İ nokta", sizin de "Kızılyalaka" gibi zekâ yoksunu sıfatlarla hakaret etmeniz mi? Ne farkınız var sizin bakalım? Evet **Çölaşan** ile **Kışlalı**'nın sizden bir farkı var, onlar tutarlı... Hep aynı yerde duruyorlar ve hep aynı yerde yazıyorlar. Sizin gibi esen rüzgarlara kanat açıp uçmamışlar henüz... Yazınıza bakınca, **Emin Çölaşan**'ın adını sizinkinin yanına yazmakla, size değil de, asıl **Emin Çölaşan**'a haksızlık yaptığımı şimdi anlıyorum!

"**Kızılyalaka**" gibi "**Pamuk'un yakalakaları**" diyorsunuz. Ben hayatım boyunca kimseye "**yalakalık**" yapmadım, siz zaten tanımazsınız beni. Ben sadece ve sadece "**çok sevdiğim**" bir yazarı, kitaplarını eleştirmek yerine belden aşağı yöntemlerle vurmaya çalışan birtakım "**yazar bozuntularına**" karşı korumaya çalıştım. Üstelik bunu yaparken de hiçbir çıkar beklemedim."

İş "**yalakalığa**" gelince, bunun ne demek olduğunu, rüzgarın nereden estiğine bağlı olarak burnu çok iyi koku alan sizin gibi adamlar bilir. Size üç kuruş para veriyorlar diye Fethullahçıların kuyruğuna takılmanız, kendinizi "şair-i âzâm" ilan edip etrafınıza "mürit" toplamanız hem "yalakalığın", hem de "yalatmanın" o kadar nadide örnekleridir ki, aklınız olsaydı size bunu hatırlatırlar diye kimseye "yalaka" demezdiniz. (**Sezer Tansuğ**'un cenaze töreninde **Fethullah Gülen**'in elini yalayan ben değildim Hilmi Beyamca. Hadi size bir uzmanlık sorusu: Bilin bakalım kimdi o şair-i azam?)

Bilirsiniz "yalakalık" insanın doğasında varolan birşeydir, birini korumak, sevmek "yalakalık" değildir. Siz hüznün ve Fethullahçıların şairi olarak hayatınız boyunca Orhan Pamuk'a gösterilen sevginin benzeriyle karşılaşmadığınız için olsa gerek, ona gösterilen sevgiyi "yalakalık" sanıyorsunuz. Hayatını yazarlıkla kazanmak yerine, belediye başkanlarına kâtiplik yapmak, sermayedar dincilerin *k.çına takılarak para dilenmek,* bir yazarı okurları gözünde "sevgili" kılmadığı için, sizden esirgeneni siz de başkasına çok görüyorsunuz, bunun altında da ister istemez karakterinize sinen bir ruh halini arıyorsunuz. Bir de sanırım, hayatınız boyunca bir insanı karşılıksız övmediğiniz için, bir okurun, sevdiği bir yazarı hiçbir çıkar gözetmeksizin övmesini mantığınız kabul etmiyor ve bunu "yalakalık" olarak görüyorsunuz. Tıpkı dün SHP'lilere "yalakalık" yaparken, bugün sermayedar dincilerin gazetesine terfi etmeniz gibi... Sorarlarsa Nurettin Sözen ile Fethullah Gülen arasında o kadar çok ortak yön bulursunuz ki, Mevlana felsefesini hepimizden iyi bilirsiniz çünkü.

Madem siz istediniz devam edelim **Hilmi Beyamca**... Cevabi yazınıza göre benim yazım, "*Hilmi Bey tarafından ortaya atılan 'oryantalizm' mes'elesinin, Pamuk'un yalakaları arasında ne kadar büyük bir panik yarattığının bir işareti*"ymiş.

"*Pamuk Prens'in bir 'oryantalist' olduğu, gün geçtikçe daha çok çok kimse tarafından idrak edilmekte*"ymiş. "Kızılyalaka'nın gayreti beyhude"ymiş.

Bir kere siz kim oluyorsunuz? Kendinize bahşettiğiniz bu mühim şahsiyet payesini size kim verdi? Durup dururken, sizi kim başımıza feylesof yaptı? Siz birşeyi "*ilk defa ortaya atacak*" kadar önemli biri misiniz?... Büyük şair ***Ece Ayhan***'ın deyimiyle, "*Belediye Şairliği*" yapmadan önce birkaç iyi şiir yazmıştınız, zabıta memurluğu ile şairlik bir arada yürümedi, Zaman'a geçtiniz, Fethullahçıların eteklerine yüz sürdünüz ve şiirden kesildiniz. Şimdi niye o kadar kendinizi önemsiyorsunuz ki... Hem **Orhan Pamuk**'un "**oryantalistliği**"ni ispatlamış olmanız beni niye rahatsız etsin ki? Ayrıca ben yazımda **Orhan Pamuk**'a yöneltilen "**oryantalizm**" suçlamasını boşa çıkarmak için beyhude bir çaba içine girmedim; yazımda **Pamuk**'a yöneltilen "**Atatürk düşmanı**" gibi *gabavet ve hamakat* bir suçlama ile dalga geçtim. Sizin adınızın geçmesi ise, her vesileyle, onların yöntemleriyle **Pamuk**'a saldırmanızdı. Şimdi durup dururken ne diye "**oryantalizm**"i araya sıkıştırıyorsunuz, "**oryantalizm tezini**" nimetten saydırmak istiyorsanız, başka kapıya... "**Oryantalizm**" mevzuunda size sadece şunu söyleyebilirim: Kendinizi **Edward Said** sanıp **Orhan Pamuk**'un "**oryantalistliğini**" ispatladınız mı bilmem, ancak sizin tarihinize bakıp da ne kadar "**kıvrak bir oryantal**" olduğunuzu herkes ispatlayabilir.

Aslında bütün bunları, yazdıklarınıza ve yazdığınız gazeteye bakıp, "*tezekten terazinin dirheminin ham maddesini varın siz tahmin edin*" anlamına gelen veciz bir Diyarbakır atasözünü büyük harflerle bir yere yazıp hiç lafı uzatmayabilirdim ama siz kaşındınız! Mil pardon!

MUHSİN KIZILKAYA

Amsterdam'ın en büyük yabancı topluluğunu Türkler ve Kürtler oluşturuyor, ondan sonraki grup Faslılar. Surinamlıları, Endonezyalıları yani eski sömürgelerden gelenleri saymıyor.

Dümdüz Ama Dağlarca

RAGIP DURAN

Burada havalar garip. Biraz İstanbul gibi. Sabah güneşli, öğlen kar yağıyor, akşamüstü yağmur, akşam yine güneş açıyor. Kanallar sadece suyu değil rüzgarı da taşıyor. Türkiye'de aynı gün içinde değişik kentlerde dört mevsim yaşanır ya, Amsterdam'da aynı saat içinde sadece iki mevsim var. İlkbaharla yaz uzun bir tatile çıkmış... Eksik bir şekilde meteoroloji dersleri veriyorlar.

(Çöllere çağrı: Su karışık / Güneşine /
Sevinçten uçarlardı / Buraya gelse çöller)

Bir kentle birlikte olmak bir insanla beraber olmaktan daha zor. Çünkü kent, insandan daha karmaşık bir varlık. Sonra insanı etkilersin de, senin kenti etkileyecek lojistiğin yok! Kent, hem daha kontrollü oynuyor hem daha kollektif, ayrıca İmgehan'ın dediği gibi duran toplara da iyi vuruyor, bir yerde yani!

(Akan Çağ:Eski bir kitabı aramakta /
Amsterdamdaki kanallar / Tanrının / Okuduğu)

Gerçi abartmayayım ama bu Avrupa kentleri birbirine çok benzemeye başlamış. Hele alış-veriş merkezleri, ana caddeleri görsel bakımdan küreselleşme kartpostalları!

(İçerdeki: Bütün Hollanda / Çıkamaz /
Eski ressamlarının / Resimlerinden dışarı)

Geçen gün Belediye Başkanıyla tanıştırdılar. Sosyal-demokrat ama sevimli bir adam. Evvelsi hafta Fas'a gitmiş, sonbahar'da da Türkiye'ye gidecekmiş. Amsterdam'ın en büyük yabancı topluluğunu Türkler ve Kürtler oluşturuyor, ondan sonraki grup Faslılar. Surinamlıları, Endonezyalıları yani eski sömürgelerden gelenleri saymıyor. "Onlar sadece farklı renkte Hollandalılar" dedi. Belediyenin yeni gelenler için hazırladığı bir program var: Dil dersleri, meslek dersleri ve uyum kursları düzenliyorlar. Yabancıların adı da "Yeni Gelenler". İstanbul, Paris ve Londra'ya oranla kentin ötekilerle ilişkisi konusunda yeni, ayrıntılı bir programı ve politikası var. Biraz İskandinav modeli...

(Ev ülke: Yeryüzü / Gökyüzüne / Alışık / İnsanlar birbirine daha alışık)

Burası küçük bir ülke, nüfusu da az ya, insanların dış dünya ile ilişkileri çok yoğun. Mesela yine Fransa, İngiltere hatta Almanya ile kıyaslandığında Türkiye ile ilgilenen insan sayısı ve ilgilerinin derinliği açısından da Hollanda'nın önemli bir konumu var. Benim ikinci adresim 'de Balie' kültür merkezinin kahvesinde ikinci dil Türkçe...Bu aralar hem Türkiye'den gelen trupların hem de buradaki küçük tiyatro kuruluşlarının festivalleri var. Tunçel Kurtiz barda bira ile temas halinde iken Genco Erkal cam kenarındaki masada tekstini gözden geçiriyor. Hani dışarı çıksan Beyoğlu... Çıkıyorum, dolu yağıyor!

(İşleyen yeşil: Nasıl korumuş / Bu koca / Uygarlık / Köy gibiliğini)

Türkçe bilen Hollandalı sayısı da yüksek. Tosunlar hakkında yazılmış bir sürü Hollandaca kitap var. Hollandalı romancı ve öykücülerin İngilizce ve Fransızca kitaplarını toplamaya başladım. Tam tercüme edince 'Alçak Ülkeler' oluyor Belçika ile Hollanda. Çünkü kriter deniz yüksekliği.

(Denizi koparmak: Kim güzel almış / Bunlar / Neyi almış bunlar / Denizi)

Bizim Kürtler sıkılır gibi biraz. "Hocam dümdüz ülke yahu...Göz almıyor uçsuz bucaksız düzlüğü. Şehir içinde farketmiyorsun da, şehir dışına çıkınca, trende ya da otoyolda, biteviye bir düzlük manzarası. Ben hafta sonu çoluk çocuğu arabaya doldurup Friesland'a ya da Groningen'e gidiyorum." Hollanda'nın kuzeyinde dağlık bir bölge. Ben de gideceğim oralara yakında. Çünkü geçen yıl Saray Cezaevine kendi çizdikleri özgürlük kartpostallarını yollayan çocukların kenti Leek o taraflarda.

(Şırıltı: Ovaları / Toprak olmuş sudur /
Dinle biraz: / Akar daha)
Ah bir de güneş olsa!

** Parantez içindeki şiirler, 1976 yazında Hollanda'da düzenlenen Uluslararası Şiir Günlerinin onur konuğu Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Hollandaca'ya da çevirilen "Hollandalı Dörtlükler ve Başka Şiirler" başlıklı kitabından alındı.*

Ölü Defteri

"Gönderilen Evrakın" sütununda 192 numaralı isim sensin.
Ölülerden bir ölü.
Ölülerden bir ölüsün o sayfada.
192 numaraya ismin hiç olmamış:
Öylesine doluyorum ki ismini orda okuyunca.
Bak gideli sen 42 gün oldu ve her gün içim acıyor
Her gün, her Allah'ın günü, her Allah'ın günü
Seni yanarak, yanarak böyle daha önce bilmediğim gibi
Hayvani bir umutsuzlukla özlüyorum.
Biz ki en geçimsiz, en kanlı bıçaklıydık
Sana dair yazdığım tüm o ağır laflar, hatrımda.
Tüm o şiirler, romanlar: ilham gemim.
Ne kadar şiddetle istediğim oldu ölmeni.
Ne kadar istedim. Hakikaten. Sen bilirsin.
"Yok" olup gitmeni. Buharlaşmanı. Yakamdan düşmeni.
Ama istemiyormuşum meğer.
Bilirdim; ama ispat ettin: En mühim senmişsin.
Senden ötesi tufanmış, gözyaşıymış, yanmaymış
Hem sonra bir anlaşmayı yırtmış gibiyim:
İlk ben ölseydim sen dayanamaz öldürürdün kendini.
Bilirim. Biliyorum. Seni hep bildim. Sen de beni.
Kesip atmaya kıyamadığımız göbek bağı elimde:
Kurumuş. Kavrulmuş. Öylece. Elime tutuşturulmuş.
Önce bir bebek oldun yattığın yerde: bir lahana bebek
Ben tüm o uçaklar, ameliyatlar; seferberlikle
Seni senden alıp bir lahana bebek yaptım
Hastaların arasında bir hasta yaptım seni.
Bıraksaydım. Doya doya kanasaydı beynin.
Seni kesip biçmeselerdi. Sen tabii ki kafandan gidecektin.
Lahana bebek yatarken, gözlerin beni bile tanımıyordu.
Gülmüyordun. Konuşmuyordun. Hadi eve gidelim, demiyordun.
Kulağına: Melek diyordum, Melek ve ben iyiyiz.
Merak etme. Merak etme. İyiyiz biz.
Sen son zamanlarda benden alıp aşkını ona akıtmakla meşguldün
Dağlarda ikiniz hopluyordunuz. Ben sizden uzakta mesuttum.
Sizi özleyerek. Özleyerek. Ama uzakta.
Beynini doya doya kanattırmadım. Müdahaleci kızın.
Bir sürü delik açtırttım sana.
Öyle delik deşik habire uyuyordun. Güzel lahana bebeğim.
Yine ölesin istedim. Seni öyle göreceğime.
Hastalardan bir hasta. Gidesin, istedim.
Bir an önce. Bir an. Önce.
Sonra gittin. Gitmişsin: kalbin durmuş.
Morgda öptüğümde seni soğuktun. Buzz soğuktun.
Güzelim kokunu çalıp morg kokusu serpmişler üstüne.
Bir punduna getirip kavga çıkardım.
Adetim olduğu, senin korktuğun üzre.
Vikingler gibi geri taşıdık seni.
Orda başlamıştı. Orda bitsindi.
Sen bittin. Bittin mi?
Utanıyorum söylemeye ama benim için sil baştan başladın.
Ta yeniden. En baştan. Gıcır gıcır. Acı acı.
Seni bu kadar sevdiğimi bilirdim bilmesine de,
Seni bu kadar özleyeceğime uyandım: Günaydın.
Senin Meleğe dediğin gibi: Kınalıkuzum günaydın.

PERİHAN MAĞDEN

Karar

T. YÜKSEL

*buluşmamızın her anını, / biz bir mucize gibi coşkuyla kutlardık. / yeryüzünde yalnız ikimiz vardık. / sen; bir kuş kanadından hafif ve inceydin. / merdiven basamaklarından baş döndürücü bir hızla inip, / çiğ taneli çiçeklerin arasından geçirerek beni, / aynalı camın öbür tarafındaki / kendi makamına götürürdün sen. / gece indiğinde bana büyük şeref bahşedilirdi, / ve tapınağın kapıları ardına dek açılarak, / karanlıkta yavaşça parlar / ve secde ederdi çıplaklığın. / ve ben uyanarak: 'tanrı kutsasın" diye fısıldardım. / ve bu kutsamanın cüretkarlığının tadını yaşardım. / sen uyurdun / ve mavi gökyüzünün kapılarını çalardın rüyanda. / vücudunsa, dokunulmazlığının buğusuyla hareketsizdi. / ve ellerin de kirpiklerin de öyle; / sıcak. / ırmakların nabzı kristal üzerinde atar, / dağlar tüter ve nehirden serpintiler gelir. / sense elinde tutardın o kristal küreyi. / bir tacın içinde uyurdun / ve tanrı şahidim ki benimdin sen. / sen uyanır ve insanoğlunun basit konuşma dilini / yeniden yazardın. / ve insanın sesi gırtlağını yeni bir güçle doldurur. / ve sen sözcüklerin yepyeni anlamlarını ortaya sererdin. / çağrı anlamına gelirdi. / yeryüzündeki her şey dönüşürdü, / hatta leğen kova gibi basit şeyler bile. / ve o sağlam kaya / aramıza bir bekçi gibi dikilip durduğunda, / bilinmeyen yerlere sürüklenir giderdik. / mucizevi şehirler önümüzde bir serap gibi dağılırdı. / kaderimiz elinde ustura olan bir deli gibi / ardımızdan kovalarken, / biz bulutların üzerinde yatardık; / yumuşacık. / ve kuşlarla yolumuz ortaktı sanki / ve ırmaklar, balıklar ardımızdan gelirdi / ve gökyüzü alabildiğine uzanırdı; / gözlerimizin önünde.**

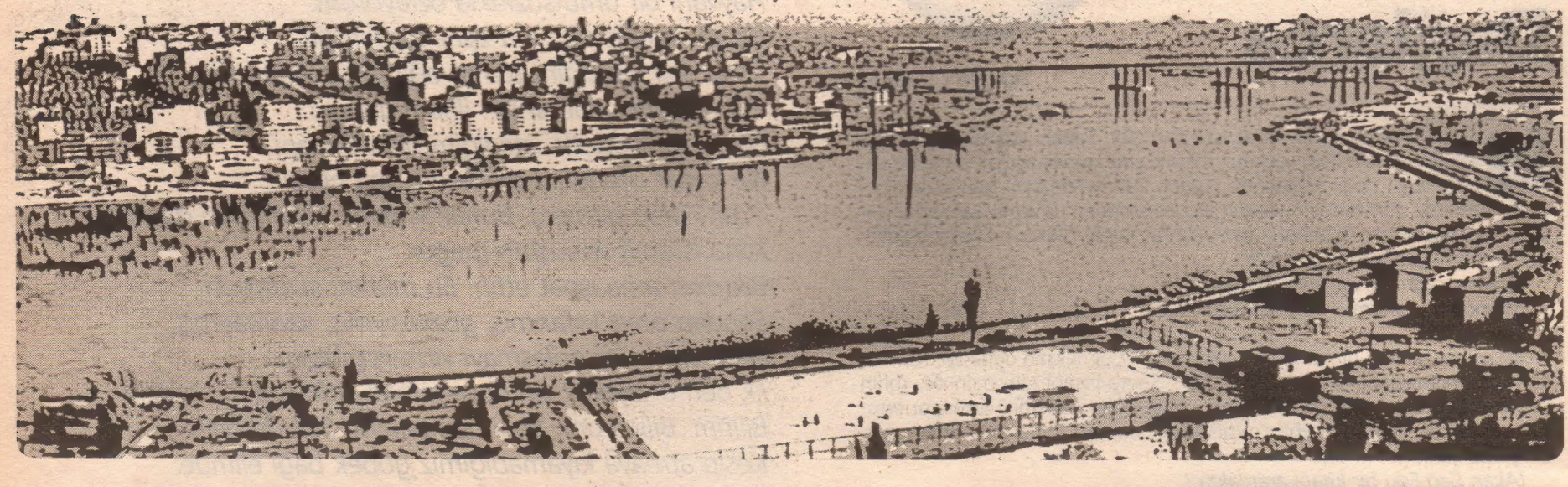

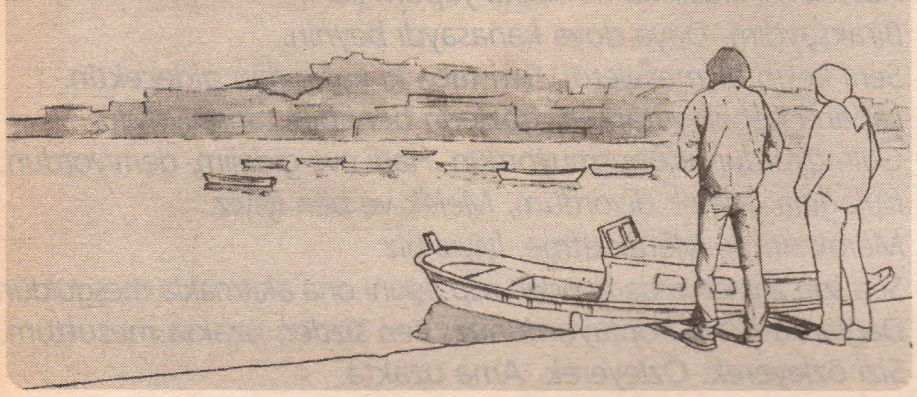

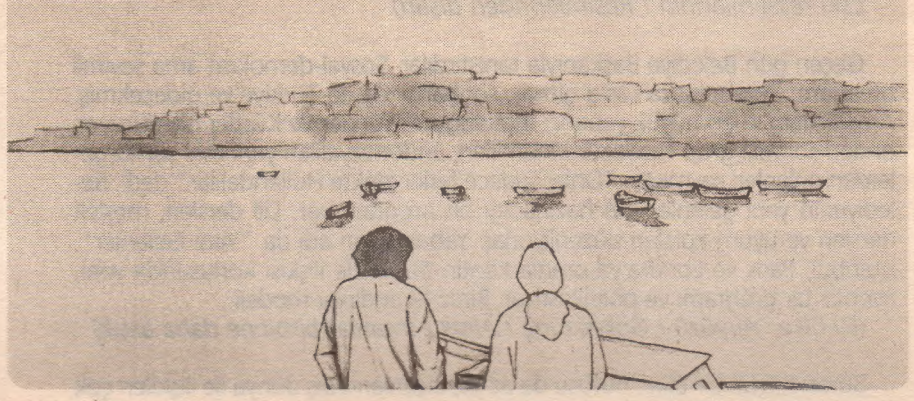

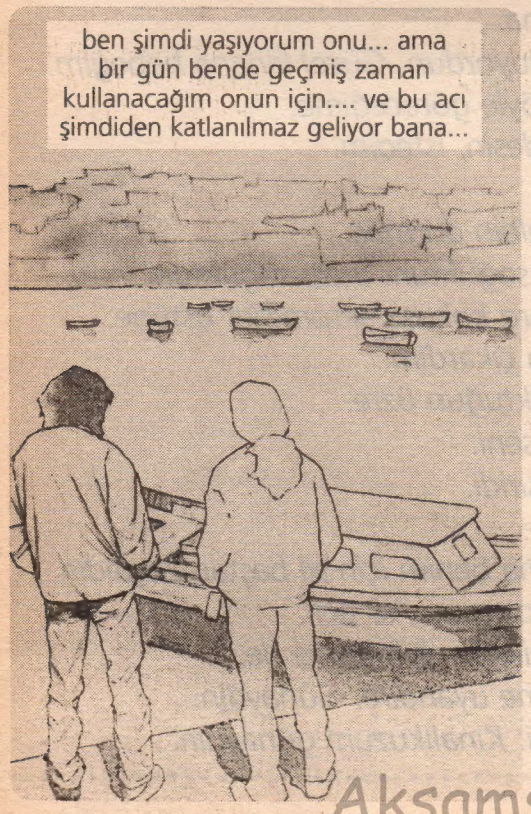

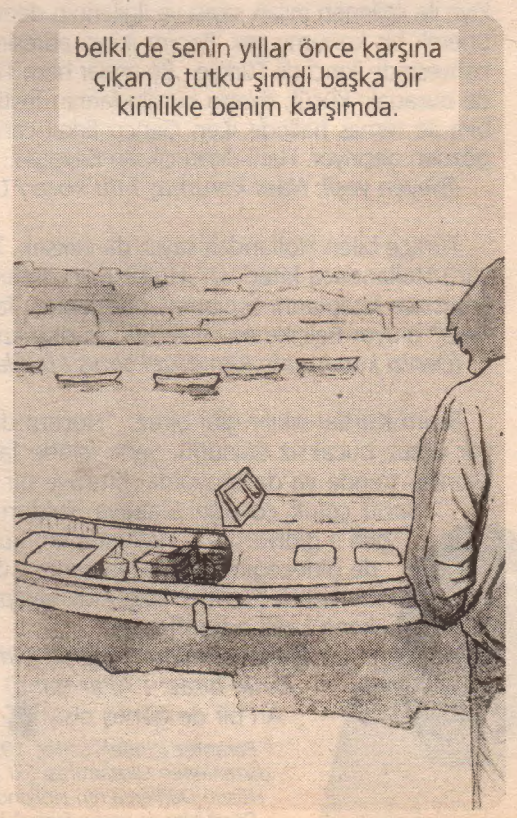

Akşamsefası

bir rüya görüyorum sürekli.. gece yarısı başlıyor, o geliyor ve yıllarca sıkıca kapadığım hayallerimin kapısını aralıyor bana.. yıllarca beklediğim oluyor.

onun kelimelerden sıyrılıp bir vucut olmasını izliyorum karşımda.

elleri yüzümde dolaşıyor. dokunamıyorum ona, incitirim kaygısı ile...

bedenlerimizin teması, nefesinin sıcaklığı, kokusu, saçlarının yüzüme düşmesi, tenimde dolaşması... ve kaybolmam onda

bana duymadığım sihirli kelimeleri fısıldıyor ve sürekli kışkırtıyor, daha da gitmem için hayallerimin derinliğine

biliyorum o bir oyuncu ama yine de kabul ediyorum oynadığı rolün teklifini çünkü onun oynadığı rol'ü ve kendisini bekliyordum yıllarca

her gece aynı rüyada farklı bir yolculuğa çıkıyorum.. gölgelerin ilahisi ve kış perilerinin serin esintisi eşliğinde

aşkların en güzelini ve o güzelliğin getirdiği dayanılmaz, yakıcı tutkuyu görüyorum her gece

ve sınır tanımayan yıkıcı tutkumun onun ellerinde çok aciz kalmasını görüyorum..

onunla birlikte bilinmezlikler içinde kayboluşumuzu, birbirimizle iç içe geçmemizi görüyorum.

benliğimin artık kaybolduğunu görüyorum...

bir an rüyamda bunun bir rüya olduğunun farkına varıyorum

Akşamsefası

işte o an bana hem çok yakın ve hem de çok uzak geliyor.

hem nefesinin sıcaklığını hissedecek kadar yakınımda olması hem de ona asla dokunamayacağım kadar uzağımda olmasının dayanılmaz acısı başlıyor yüreğimin en hassas yerinde.

işte o an onunla birlikteyken ona hasret duymaya başlıyorum

ve bu karşı konulmaz mutluluk bu rüyadan uyanmanın vereceği hüzünle kararıyor..

sabah uyanınca ise oyuncu ile oynadığı rol karşıma çıkıyor.. hangisini tercih etmem gerek

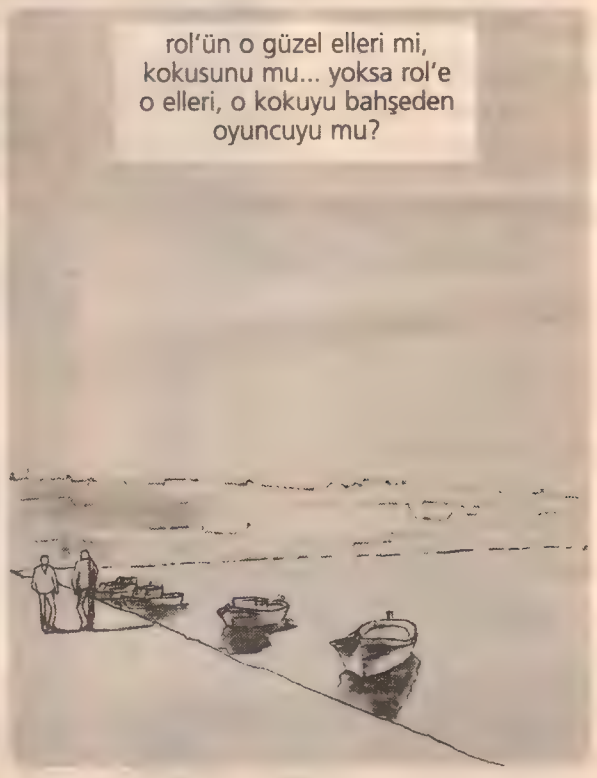

rol'ün o güzel elleri mi, kokusunu mu... yoksa rol'e o elleri, o kokuyu bahşeden oyuncuyu mu?

bir tercih yapamamanın acısı ile kıvranıyorum her sabah

gecenin buruk bir sabaha taşıdığı bu açmazın içinde uyanıyorum çünkü biliyorum ki o ikisi asla birbirinden ayrılmayacak

ve yine biliyorum ki oyuncu oynadığı rol ile birgün gidecek ve ben bu sefer aradığımla değil, aradığıma kavuşmuş ve onu sonsuza dek kaybetmiş olmanın getirdiği sarsıcı gel-git'lerle donanacağım

rol bana söyledi "geleceğim".. ama oyuncu -benim duyamayacağım bir ses ile- kendisine ve rolüne fısıldadı "birdahaasla"

Akşamsefası

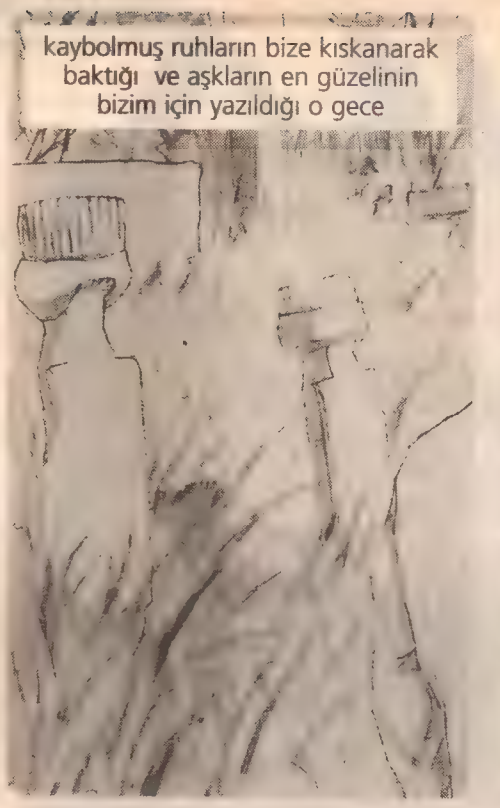

artık her gece ve her sabah
ve ben rol'ün söylediği
"geleceğim"le yola çıkıp
her seferinde oyuncunun
ördüğü "asla" duvarına
çarpacağım.. bu bir daha
olacak ve bir daha...
bir daha... sonsuza dek...

hep umut'u yaşayacağım ve
daha sonra ise o umut'un
bana armağan olarak sunduğu
asla'yı bekleyeceğim... bunu
bilerek ve kabullenerek bütün
acizliğimle, hayaller ve gerçek-
ler arasında ki o yakıcı yerde
duracağım... ve bekleyeceğim

onunla
ruhumuz bedensiz bir
günahkar sanki
ve sanki
cevapsız bir bilmece
ne eylem, ne düşünce
ve ne birtek ses gelir
kimsenin raksetmediği yerde
*raksedip dönenden**

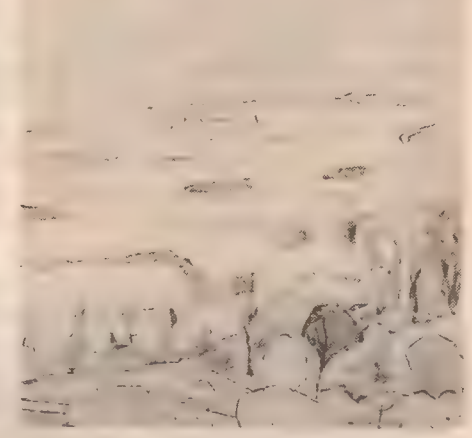

geriye dönmelisin artık

Ne için peki?
Belki bir gün döner umudu için mi?
Öyle bir umudum yok.
Artık bana düşen tek şey beklemek
Ama niçin?
Bilmiyorum.
*Yeni mucizeler için mi?***

hayır.
ben burada kalacağım... karşımda duran
aynanın acımasızca bana sunduğu yüzle
birlikte... ve hergün yüzleşeceğim onunla
gideceğim kendi karanlığımın yüreğine..
burada kalacağım.. ve bekleyeceğim yağmuru

* Andrey Tarkovski (Ayna Filmi'nden), ** Solaris Filmi'nden

targetyuksel@hotmail.com

Ne kadar, ne kadar isterdim burada olmanı. Yıllar yılı bir akvaryumda yüzen iki yitik ruhuz biz, aynı yerde gezinip duran. Neler bulduk? O aynı eski korkuları. Keşke burada olsaydın. (Pink Floyd)

Tiren

Patikalar

Brüksel'i işgal eden faşistler, bir direniş liderini yakalarlar ve gövde gösterisi yapmak için şehrin büyük bir meydanının kenarında nöbet tutarlar. Meydana hakim bu yerde duran askerler, insanlarda ürküntü yaratmaktadır. Bu sırada, duvarın üzerine çıkan bir çocuk askerlerin üzerine işer. Gelip geçenler bu manzarayı görünce gülmeye başlarlar. Askerler küçük duruma düşerler ve bir daha o meydan da, gövde gösterisi yapmazlar. Ama bir şey daha yaparlar. Ne yazık ki, üstlerine işeyen çocuğu vurarak öldürürler.

Savaşmayınız....

Timur Danış

Hülya Koç

En İyi Tren, Cam Kenarında Boş Bir Koltuğu Olan Trendir

Şimdi, siz siz olun Hindistan'a giderseniz, her yere trenle gidin. Önce bilet almanız lazım. Gişedeki hanıma sakin sakin yaklaşın ve ona sekınt klas silipırs"diyin. O büyük bir olasılıkla bildiğini okuyacak, size, gece trene doluşan güruhun içinde boğulmanıza neden olacak alt kat-oturaklı koltuğu verecektir. Amma, hey hat, eğer siz de benim gibi yalanı zor söyleyip, hele dolgu malzemesi kullanmadan söylediğniz her yalan gece olunca birer öcü haline gelip bir de "böö böö" yapıyorsa, gişeci suratsız hanımla ettiğiniz iki çift laf, vicdan muhasebesinde ace çamaşır suyu kadar etki edecektir. Vagona girdiniz, herkes size bakıyor. Bu üçüncü dünya ülkelerinde batılı biri olmakta pek hoş oluyooo diye kasılıyorsunuz. O da ne? bilet sizin istediğiniz yeri işaret etmiyor. Ov may gad. Terbiyesiz kadın, bu memlekette gün yüzü görmeyecem mi, herkes mi böyle, niye sürekli kazıklıyorlar bizleri yahu diyerek, sesli sesli homurdandığınızda, vatansever bir Hintli genç çıkıp size; saygıdeğer döviz, pardon turist, ne olmuştur?" diye acıklı acıklı soracaktır. Evet balık oltaya düşüyor demektir. Yapacağınız iş, hiç vakit yitirmeden başınıza gelen makus olayı özetlemektir. O centilmen ve kahraman ulusu ve diğer uluslar sizin gibi talihsiz birini, gözdiktiği mertebeye eller üstünde taşıyacaktır. Sonrası; vınlamaktan öte işe yaramayan kara vantilatöre kafayı çarpmadan, sekınd klas-silipırs yataktan doğrularak; gece yarısını çoktan geçtiği bir saatte, aşağıya bakmanız.

Kafalar, kafalar, kafalar, aha orada da bir kafa, bir tane daha, kafa, yine kafa, kafa, kafa...

Siyanürcü Şirket Bu Ülkeyi Terket!

Bergama'da on yıldır sürdürülen siyanür karşıtı mücadele yeni bir aşamaya geldi. Geçtiğimiz ay Bergama Ovacık'daki madenin önünde üç bin kişi ile bir eylem yapan köylülerin iki isteği vardı : Birincisi tesisin içinde bulunmaması gereken 18 ton siyanürün, yurt dışına gönderilmesi. İkincisi de, Türkiye'de Danıştay'ı devreden çıkaracak, Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI) 'nin engellenmesi.

Bergamalıların eylemi ses getirdi ve 18 ton siyanür, tesisten çıkarılarak Kütahya Eti bank Gümüş İşletmesi'ne götürüldü. Bunun üzerine Kütahya'ya giden Bergamalılar, gümüş işletmelerinin önüde soyunarak, 18 ton siyanürün bu ülkeden çıkarılmasını istediler. Eylemlerini şiddetsiz yöntemlerle sürdüren köylüler, Kütahya Valisi ile görüşmek üzere vilayete gittiler ve çıplak bir basın toplantısı yaptılar.

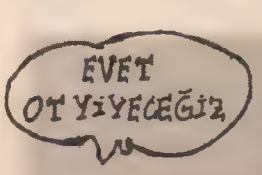

Ünlü Vejetaryenler

Etistler vejetaryenlerin fiziki, düşünsel ve estetik kapasitelerinin eksik olduğunu düşünürler. İşte ünlü vejetaryenlerin bazıları:

Sinema oyuncuları : **Kim Basinger, Richard Gere, Dustin Hoffman, Phylicia Rashad**. Besteci: **Elton John.** Olimpik sporcular: **Carl Lewis, Edwin Moses, Surya Bonaly** (patenci), **Cindy Crawford** manken. Tenis: **Martina Navratilova.** Piyanist: **John Tesh**. Şarkıcı: **Tina Turner.** Yazan: **Ayfer Albayrak**

Yürüyüş

Mayıs'da Pazar günleri Keltepe'nin patikalarına, kanyonuna, zirvesine gidiyoruz. Trenle gidiyoruz, sırt çantamıza bir günlük yiyecek, yedek çamaşır, para çantamıza yol parası ve 1.5 milyon lira rehberlik ücreti koyuyorsunuz.

İzmit'den arayan İnci hanım, telesekretere not bırakıp Keltepe'nin adının Kartepe olarak değiştirildiğini söylemiş. Turistik işgali azdıran "Kartepe" ye karşı biz Keltepe demeyi sürdüreceğiz.

0 212 245 58 28'den Timur'u arayınız.

Dağcı Soner Ünsal'ı kaybettik. Ailesi ve arkadaşlarının acısını paylaşıyoruz...

Demiryolu Öldürmedi

Geçen bayramda karayolu kazalarında 150 kişi öldü, 420 kişi yaralandı. Demiryolu'nda ise hiç bir kaza olmadı, kimse ölmedi ve yaralanmadı.

SEÇİMİ BİZ KAZANDIK

Akkuyu'da nükleercilerin adayı kaybetti.

Sağ Üst Köşe

Oniki Eylül'ü izleyen günlerden biriydi. Karım beni terketmişti. Günlerim hep üzülerek geçiyordu. Gene bu üzgün günlerimden birinde, Beyazıt Meydanı'nı geçip Kapalıçarşı'ya girdim, yürümeye devam ettim. Işıltılı kuyumcu vitrinlerinin önünde sohbet eden iki kişiden biri, paketin içinden bir sigara çıkardı ve dudaklarının arasına sıkıştırdı. Sonra hiç acele etmeden buruşturduğu paketi havaya attı. Alçalan pakete, sağ ayağının üstü ile bir şut çaktı. Paket havlandı ve tam o sırada ordan geçmekte olan benim önüme alçaldı. Sol ayağımla paketi havalandırdım, sağ ayağımın üstü ile sektirdim, aynı ayağımın yanı ile de, sahibine pasladım. Adam, topa bir sol üst çıkardı. Belli ki, top gidip sağ üst köşeden ağlara takıldı.

Ben yürümeye devam ederken, aldığı pası gole çeviren futbolcunun, arkadaşına duyduğu sevgiyi üstümde hissettim. Çarşının sonuna kadar bu halim devam etti.

Oyun iç acısını yenmişti.

Bilim Yaresi

"Hermes Düşünce Platformu" ikinci toplantısını martın son günlerinde Truva antik tiyatrosunda yaptık. Yağmur altında "Hermes"i konuşurken düşüncelerimdeki ilerleme paradigmaları zincirlerinin yerinden oynamasında katkılı olan siyanürlü altına direnen Bergama'daki köylü kadının güneşte kalmış yüzünü; Büyükeceli'de narların camlarına değdiği atomun karşısındaki evi; Karaburun'da bin bir renkli çiçeklerle konuşan lonyalı kızın gözlerini anımsadım.

Benden teknolojileşmiş bilimi arkalarına almış "bilgi toplumu"nun bilim hokkabazlarına ve din bezirganlarına şunları hatırlatmamı istediklerini sezdim:

Genç Galileo Pisa'daki katedralde zincirlerin ucunda sallanan kandilleri uzun uzun seyretti. Pisa Üniversitesi'nin papaz profesör (2p)'lerinin yıllarca görmek istemediklerini gördü. Sallanan kandiller evrenin bir sırını anlattılar Galileo'ya; Pisa kulesi, yerküre, dünyada her şey zincirlerin tutturulduğu noktanın etrafında dönüyordu. Galileo da bu dönmeye katılıyordu.

Einstein Zurich'de 2p'lerden uzak durunca; deneyleri yapanların göremediklerini o gördü, denklemleri yazanların yazdıklarından anlamadıklarını o anladı. Ve Einstein çok boyutlu uzayları kuranların dolaşamadığı gizemli yerlere vardı: Orada mutlak zaman yoktu. Orada geometri ile, madde geometri ile birlikteydi. Evren bu beraberlikten doğmuştu Evren ergenlik yaşını çoktan aşmıştı.

Gediz Akdeniz

Çok sıcak, kapatın artık şu kaloriferi. İç Anadolu Ekspresi 2 Nisan 99 İç Anadolu Mavisi. *Olmadı demiryolları. Karaköy Şehir Hatları İskelesi'nin üst katındaki demiryolu bilet satış gişesi kapatılmış. Çok üzüldük, çok....!* Tren'e çabuk ulaşmak için PK: 1201 Karaköy'ü ve 0212 2455828'i kullanınız.

Demiryolumuzun Belgrad bölümü Nato bombaları ile tahrip edildi.

Hayallerini cebine koyup anında soluğu burda alanların mekanı İMÇ... Bir umut kapısı... Bir şöhret ovası... Kimisi; "Unkapanı, Kurt kapanı" dese de, basbayağı bir ekmek teknesi... Garibanından patronuna, bestekârından hamalına, söz yazarından çaycısına, depocusundan müzik yapımcısına, starından delisine, kıpır kıpır, fıkır fıkır bir yer Unkapanı Plakçılar Çarşısı... Plakçılar Çarşısı dediysek, lafın gelişi... Burda artık plak mlak yok. Her taraf ofis mofis, depo mepo. Neyse, dergiden kaçmak, bu editörden kurtulmak ve bir kasetçik (bir nevi singıl) de olsa çıkarmak niyetiyle hevesle vardığımız bu beldeden kös mös dergiye döndük. Dedik bari madem oraya gittik bir kasetçik çıkaramadık (bir nevi singılcık yani) bari yapıverelim dedik üç sayfacık bir dosyacık.

AYHAN BOZKURT - HATİCE MERYEM

Unkapanı Plakçılar İMÇ ÇARŞISI Çarşısı Esnafı NE okuyor, yiyor, içiyor, dinliyor, seviyor, kızıyor, tutuyor, seyrediyor...

Mahmut Özer / Sanatçı Adayı / Özer Plakçılık

Kısmet olursa Meraba Televole'de derim yani, niye demiyelim?

✖ Ben dolmuşçuluk yapıyordum Adana'da. Herkes bana "Çarşamba günleri Şahin Abi'nin (Özer) günü var, oraya gider misin?" falan. Ben de "oraya, boşa giderim, elim boş dönerim" diyordum. Kendi kendime düşünüyordum. Neyse, bir gün böyle oturuyoruz, yemekte, annem dedi kalk bi git dedi. Böyle sebep oldu. Ben de kalktım geldim, dedim *"hele bir gideyim"*. Geldim, Allah razı olsun, Şahin Abi ile kapıda karşılaştım. Birini yolcu ediyordu. *"Şahin Abi n'olur beni bi dinler misin?"* dedim. O da döndü şöyle bir baktı, benim söyleyişime de hüzünlendi. *"Hele bir dinliyeyim"* dedi. Dinledi kendisi, Allah razı olsun. Ondan sonra bana dediki; "*Oğlum sen şimdi git, zamanı değil, şöyle bir dokuz on ay geçsin, gel*". Ben de sabırsızlıkla bekledim, döndüm geldim. Allah razı olsun, repertuara başladık, stüdyoya girdik, stüdyo şu an bitti.

✖ Benim umudum çok ünlü olmak değil, Türkiye'ye çok güzel bir insan olmak istiyorum. Şu an sanatçı bile değilim, sanatçı adayıyım.

✖ Ben en çok **İbrahim Tatlıses**'i dinliyordum. Kendisine çok büyük sevgim ve saygım var. Hiç karşılaşmadık kendisiyle, karşılaşırsam da candan ciğerden ellerinden öpeceğim yani, kısmet olursa.

✖ Şahin abim benim elimden tuttu, Allah razı olsun. Kendinin yanına yakışmayı düşünüyorum. Amacım bu. Büyüklerimin yanına yakışmayı düşünüyorum. Bir de topluma güzel şeyler aksetmek istiyorum. Hep böyle iyi yerde bulunmak, iyiye sebep olmak istiyorum. Düşüncelerim hep bu yani.

✖ Fenerbahçeliyim.

✖ Televizyonda magazin programlarını izliyorum. Şov dünyasındaki insanları tanımak için yani. İnsanları tanımak çok önemli.

✖ Burada şirketimin misafirhanesinde kalıyorum.

✖ Bol bol okurum da şu aralar okuyamıyorum. Mesela gazetelere bakarım.

✖ **Yılmaz Güney**'i tanırım. Onun politik şeylerine girmek istemiyorum. Kendisi çok güzel bir insan, çok önemli bir insan.

Metin Peker / Sanatçı Adayı

Hayatta en çok istediğim şey Fenerbahçe'ye başkan olmak, gerçekten.

✖ Iğdırlıyım. Yalnız yaşıyorum. Son beş senedir İstanbul'da yaşıyorum.

✖ Fantazi halk müziği söylüyorum, bestekarım.

✖ Kitap okumaya zamanım yok, ben **Reşat Nuri Güntekin**'in bir eserini okumuştum, **İnce Memed**'i okumuştum. Ondan sonra zaman ayıramadım.

✖ Ben halk müziği ve fantazi halk müziği dinlerim. **Mahsun Kırmızıgül, Özcan Deniz, Alişan**.

✖ Ailem müzisyen benim. Benim babam genelde Kürtçe ve Türkçe söylerdi. Kendimi Türkçe dalında geliştirmeye çalıştım. Kasette de Türkçe söyledim ben. Kasedim Mayısın on beşinde çıkıyor.

✖ Ticaretle de uğraşıyorum ben. Dükkan var, züccaciye falan.

✖ Ben hayatımı müziğe endeksledim. Çünkü hayal değil icraaat yapmak lazım. Aslında yıllardan beridir tutkum var benim müziğe karşı... Eğitim enstitüsü terkim. Müzik eğitimi almadım, bizim ki Allah yeteneği yani...

✖ Ben **Aşık Veysel**'i, **Pir Sultan**'ı, **Yunus Emre**'yi örnek aldım. Onların zamanında nota yoktu yani...

✖ Yazarın hayatındaki şey kitap yazmak, sanatçı ise beste yapmak, bir şey icra etmek...

✖ Okumak zaten herşeyin başıdır. Peygamber efendimizde 'oku' demiş...

✖ 7 senedir İ.M.Ç. ye gelip giderim.

✖ Koyu Fenerbahçeliyim... Ben **Fener** hastasıyım. On beş yaşında İstanbul'a kaçtım maça. Elimdeki bu bilet o zamana ait. O günden beridir saklarım bu bileti... Fenere beste yaptım, inşallah ikinci kasedimde okuyacağım...

" Hayrettir bilmem Fener aşkına
can kurban olsun böyle şampiyona"

✖ Televizyonda magazin programları izliyorum... Televoleyi kaçırmam...

✖ Hayatta en büyük arzum müzik dalında bir yere varmak, ileride patron olabilmek... Şöhretli olabilmek, para pul değil söylediğim, sevilmek istiyorum... Tanındığın anda da o topluma layık olabilmen gerekiyor...

✖ Buradaki insanlar hep iyi insanlar, bunlar olmasa bizler olmayız, sanatçı olmaz.

✖ En kızdığım şey, futbol maçlarında, Galatasaray'dır.

✖ Hayata bir daha gelecek olsam müzisyen olurdum.

Hasan Gencer / Müzisyen, Bestekar

Benim bir şikayetim yok çok şükür.

✖ 1970'lerden beri Unkapanı'ndayım. 360 tane plağım vardır.

✖ Tanınmış Gencer'lerle bir ilgim yok. **İlham Gencer**'le çok çalışmışlığımız vardır. Onların soyadı aslında Gençer'dir ama Gencer diye geçiyor. Benim soyadım Gencerdir. Doğma büyüme İstanbulluyum.

✖ On yaşından beri keman çalıyorum. **Zeki Müren**'inden tut, en büyüğüne kadar çaldım. **Çakıl**'da çalıştım, **Maksim**'de çalıştım. **Eyüp Uyanıkoğlu**'yla senelerce çalıştım. **Nusret Ersöz**... Hep radyodan tanıdık benimkiler.

✖ Unkapanı fevkalâde bir yer. Müzisyen olarak bestekarlara çok büyük önem veren bir yer.

✖ Tanınmış pek çok eserim var, **Kara Sevdalı**, **Ruhuna Şeytan Girmiş**, **Yine Bir Gün Gelecek**, **İçimdeki Ahu Gözlü**, **Tamba Tumba Esmer Bomba**, **Kırık Kadeh** var.

✖ Evliyim, dört tane çocuğum var.

✖ İstanbulluyum. **Günaydın**, **Tercüman** okurum. **Aziz Nesin**'in bir çok filmlere konu olmuş öykülerini okudum. Ama benim işim beste yapmak.

✖ Galatasaraylıyım.

Türk Sanat Müziği dinlemekten hoşlanırım. Müziğin kötüsü yoktur. Müzik insanların stresini dağıtan bir şeydir.

✖ Dünyaya bir daha gelmiş olsam iyi bir bestekar olaraktan, iyi bir müzisyen olaraktan gelmek isterim, başka bir şey istemem.

Şakir Askan / Söz Yazarı

Dünyaya yine gelsem şarkı sözü yazarlığı yaparım. Bankacılığı istemem.

✖ 1959 Çanakkale doğumluyum. Özel bir bankada çalışıyorum on dört seneden beri. Bursa'da oturuyorum. 500'e yakın şarkım var. **Seni Sevmeyen Ölsün, Gülüm Benim, Ayrılamam, Melek Yüzlüm, Hangi Dağın Bir Kenarı Yol Değil**...

✖ Bankadan ayrılmadım, çünkü sanattan para kazanıp da başka bir iş yapmayan yok şu an Türkiye'de. Şarkı sözü yazarlığı bir meslek haline hâlâ gelmedi. Şarkılarımı **İbrahim Tatlıses** okudu, **Seda Sayan, Bülent Ersoy, Emrah.** Şimdi aklıma gelmeyen bir sürü kişi okudu.

✖ Genelde şiir kitapları okurum. **Attila İlhan, Murathan Mungan** okurum. En son Murathan Mungan'ın kitabını aldım, onu okuyorum. **Orhan Veli, Ümit Yaşar Oğuzcan**'da okurum.

✖ Bilhassa tiyatroyu seviyor, takip etmeye çalışıyorum.

✖ Hayatta en kızdığım hoşgörüsüz insanlar. En sevdiğim birbirine sevgi saygı duyan insanlar.

✖ Galatasaraylıyım.

✖ Bugün yetmiş sanatçının okuduğu bir parçadan alsam alsam iki üç milyar para alırım. Bu camiada söz yazarlığından para kazanan yok. Ama **Kayahan** gibi, **Sezen Aksu** gibi, **Serdar Ortaç** gibi gelir söz yazarlığından para kazanmayı düşünmeyen, gelir kaynakları başka işlerden olan insanlar daha yüksek paralara satıyorlar. Ama biz on tane parça satsak o parayı alamayız.

✖ İki çocuğum var. Eşim öğretmen.

✖ Halk müziği dinliyorum. **İbrahim Tatlıses'i, Musa Eroğlu'nu, Aşık Mahsuni Şerif**'i dinlerim.

Hüseyin Şeker / Çaycı

Sanatçılara kıyak falan yapmam. Onlardan da kabul etmem

✖ Günde 1500-2000 bardak çay dağıtırız.

✖ Ünyeliyim. Evliyim.

✖ Sabah gazetesi okuyorum.

✖ Tanıdığım yazarlar **Çetin Altan, Orhan Pamuk**.

✖ **İbrahim Erkal**'ın dizisini hiç kaçırmıyorum.

✖ Fenerbahçeliyim.

✖ **Seda Sayan, İbrahim Erkal** dinlerim.

✖ Hayattaki en büyük arzum mutlu olmak, çalışıp bir seviyeye gelmek.

✖ Ben mesleğimi seviyorum. 8-9 seneden beri buradayım.

✖ **Ulus** olsun, **Sindoma** olsun, **Balet** olsun çok çay içerler. Handa beş altı çaycı daha var.

✖ **Cengiz Kurtoğlu, Orhan Gencebay** aklınıza kim gelirse tanırım.

✖ Hayatta en sevdiğim şey mesleğim ve eşim.

✖ Haksızlığa dayanamam. Benim bildiğim insan dürüst olması lazım.

✖ Yeniden dünyaya gelsem en azından insanlara faydalı olmak isterim. Ne iş olursa olsun. Başka bir şey düşünemiyorum. İlkokul mezunuyum, bizim zamanlar karışıktı okuyamadık.

✖ Tiyatro'yu çok severim. En son **Zeki Alasya, Metin Akpınar**'ın kabaresine gittim.

✖ Marka kullanmam, peşin para.

Abdullah Kalay / Hamal, boyacı

Boyacılıkla geldim dünyaya, boyacılıkla giderim.

✖ Burada hamallık yaptım, boyacılık yaptım. En kral sanatçının ayakkabısını boyadım. **İbrahim Tatlıses, İbrahim Erkal, Belkıs Akkale, Arif Susam**... Bunların hepsinden Allah razı olsun, ağbilik, babalık yapıyorlar. Aç kalmıyoruz, susuz kalmıyoruz.

✖ Boya ücreti iki yüz elli bin lira. Gönlünden ne koparsa onu atıyor sanatçılar. En çok **İbrahim Tatlıses** baktı bana. Ben ayakkabı boyuyordum, yanına aldı beni, Allah razı olsun, tezgahtarlık yaptım, şurası onundu, orada çalıştım.

✖ Otuz yaşındayım, Tekirdağlıyım.

Aybüke Yalçın / Satış Müdürü / Ada Müzik

İnançlarım vardır ama ben yakılıp küllerimin denize savrulmasını isterim.

✖ Lise mezunuyum. Muhasebe konusunda eğitim aldım ama burada satış müdürüyüm.

✖ İMÇ'de on beş yıldır çalışıyorum. Iğdırlıyım ama İstanbullu sayılırım, çünkü hayatım burada geçti.

✖ **Can Dündar**'ı çok severim. En çok onun yazılarını, kitaplarını okurum. Gazeteye genel olarak göz atarım. **Cumhuriyet** ve **Radikal**'i alırım. **Aktüel**'in de her sayısını değil de, zaman zaman göz atarım.

✖ Çok fazla televizyon seyretmiyorum, pek fazla program bulamıyorum diyeyim açıkçası. Haberlere ve **NTV**'ye göz atıyorum. Ama baştan sona izlediğim bir program yok.

✖ Genelde Batı müziği, özellikle de **New Age** ağırlıklı tercih ediyorum. En son **Emma Shopping**'den çok beğendim. Türkçe olarak **Sezen Aksu**'yu seviyorum. Ama maalesef baştan sona çok uzun süre dinleyemiyorum.

✖ Benim çok hoşlandığım sanatçılardan biri **Özdemir Erdoğan**'dır. **Ahmet Koç**'tur.

✖ Burada bine yakın iş yeri var. "Unkapanı, kurt kapanı" lafı aslında çok doğru. Yıllardır bunu görüyoruz hepimizde. Bugün geldiğiniz zaman, sesi güzel olan herkesi davet ederler piyasaya. Zaman zaman ses denemeleri yaparlar. Bugün **Şahin Özer** arkadaşımız dahi, insanları yermek amacıyla söylemiyorum ama, zaman zaman ses denemesi yapıyor. Çok çirkin bir şey bana göre. Bu insanların yanlış yönlenmesine neden oluyor bence. Çarşıya o kadar farklı insanlar geliyor ki. Kültür seviyesi yüksek olanlar zaten bir şeylerin farkındalar, ama kültür seviyesi düşük kesimdekiler buna aldanarak geliyorlar. Özellikle yurt dışındaki insanlarımız, ceplerine paralarını koyup geliyorlar. Kaset yapıyorlar, piyasaya da çıkıyor ama tutabilecek bir şey değil, bunu bu insanlar da biliyor, ama amaçlar farklı.

✖ Sanatçı buraya gelemez, çünkü sanatçı adım atamaz. Bırakın sanatçıyı hoş bir bayan bile gelse adım atamaz. Çünkü her türlü insan var. Burada çalışan insanların eğitim seviyesi çok yüksek değil ama asla çok basit insanlar da değil.

✖ En kızdığım şey insanların rahat davranması. Beni çileden çıkartır ağır insanlar.

✖ Galatasaray'ın maçları beni heyecanlandırıyor, demek ki ben Galatasaraylıyım.

✖ En son okuduğum kitap **Nietzsche Ağladığında**'ydı. Bu kitaptan çok etkilendim. **Can Dündar**'ın **12 Mart** adlı kitabını, **Erdal Öz**'ün **Gülünün Solduğu Akşam**'ını okudum. Çok beğendim. **Amin Maalouff**'un kitaplarını da okudum. Kitap fuarında **Can Yücel**'in kitaplarını aldım, bana çok uçuk geliyor. İnsanın içinden geldiği gibi her şeyi aktarabilmesi çok güzel.

✖ Müzik dinlemem. Sanatçıların hepsini severim sayarım. Hepsine hürmetlerimle, saygılarımla...

✖ Bekarım.

✖ Şarkıcı olmayı hiç düşünmedim.

✖ Televizyonda oynadım bile ben! **Cengiz Kurtoğlu**'nun **Yıllarım** filminde, **İbrahim Tatlıses'in, Ceylan**'la filminde oynadım. **Burhan Çaçan**'ın **Vurma Baba Ben İnsanım**'da da oynadım. Gariban rollerinde oynadım.

✖ Beşiktaşlıyım. Okumam yazmam yok.

✖ Hayatta en çok sevdiğim şey varlığımdan annemle kızkardeşimdir. En kızdığım şey yalandır.

✖ Dünyaya bir daha gelsem şimdi neysem onu olmak isterim. Gaziosmanpaşa'da gariban sokağında oturuyorum.

✖ Günde on çift, yirmi çift boyanıyor burada. Esnaf hep tanır beni. Hepsini seviyorum. Eskiler gitti, yeniler de iyi. Burası ekmek kapısı, en kral gariban gelsin burda otursun ekmeğini alır gider. Öyle insanlar var burada. Hepsinden allah razı olsun. Hepsine sevgiler saygılar.

Yusuf Özışık / Ayakkabı Boyacısı

Hürriyet'in dedeler yarışmasına iştirak ettim. Üçüncülüğüm var.

✖ Cimbom baba derler bana. Altmış senedir Galatasaraylıyım. Uzelli'de çalışıyorum, araba yıkıyorum, boş kalırsam ayakkabı boyuyorum.

✖ **İbrahim**'i (Tatlıses) boyadım. **Mahsun Kırmızıgül**'ü boyadım. Ne kadar ünlü varsa hepsini boyadım.

✖ Yirmi senedir buradayım. İbrahim Tatlıses'le resmim var. **Adnan Polat**'la resmim var.

✖ Türk sanat müziğini severim, mızıka çalarım, istiyor musunuz mızıka çalayım size.

✖ Yaşım 75. Sigara kullanıyorum, uzun samsun. İçki kullanmam. İki tane oğlum vardı, ikisini de kaybettim. Biri yirmi beş yaşında denizde boğuldu bir çocuğu kurtarırken, birisi de bir kıza sevdalandı otuz sekiz yaşında, o da hap yutmaktan gitti. Hanımım var. Buradan yüz elli milyon aylığım var, yüz üç milyon da emekli maaşım var.

✖ Hayatta yalana kızarım, dürüstlüğü severim.

✖ **İbrahim Tatlıses** çok gençti, **Mavi Mavi** kasedini çıkartmıştı, bir kamyon malını boşalttım, *"Cimbom baba param yok, beş milyon vereyim, bir de seninle fotoğraf çektireyim"* dedi, omuzuma attı elini. O gün bu gün tanımıyor beni. **Orhan Gencebay**'la da resmim var.

✖ Hayata bir daha gelsem futbolcu olmak isterim. Davutpaşa'da on dört sene top oynadım.

✖ Ekmek teknesidir burası. Günde, şarkıcı olmak için on kişi, yirmi kişi gelir ama şimdi parası olmayana kaset yapmıyorlar. Beş altı milyar parası olması lazım. **Mahsun Kırmızıgül** eskiden burada koli yüklüyordu, ceketini pantolonunu başkası veriyordu, *"baba"* diyordu *"ben şarkıcı olur muyum"*. **Emrah**'ta öyleydi. **Küçük Ceylan**'da.

Mustafa Atakan / İnşaat mühendisi, Müzik Aletleri Satış Mağazası Sahibi

Rüşvet istiyor veremiyorsun, veremeyince zarar ediyorsun.

✖ Bu dükkanda yüze yakın enstrüman var. 1970'ten beri buradayım. Daha önce Doğubank İşhanı'ndaydım. Plak imalatı vardı o zamanlar, sonra kaset imalatına geçtim, 85'te bunu da bırakarak tamamen ağırlığı müzik aletlerine verdim.

✖ **Küçük İbo** küçücüktü, şu koltukta dönüyordu, dur dönme falan diyorduk, televizyona çıkacaktı, bir saz almaya gelmişlerdi. Dedim ki "*bu sazın üzerindeki etiketi gösterirsen sazı veririm sana*". O da **Star**'da kameraya zoom yaptırarak gösterdi.

✖ **Adnan Yılmaz, Hüseyin Bıçak** gibi kemençe ustaları gelir buraya, aklınıza kim gelirse. Bütün müzisyenler bana gelir, belki zirvedeki bir kaç kişi hariç.

✖ **Necip Fazıl**'ın bütün şiirlerini okudum. Yenileri pek bilmem. **Orhan Pamuk**'u okudum. Eski bir kitaptır ama **Aziz Nesin'in, Damda Deli Var** kitabını yeni okudum.

✖ Fenerbahçeliyim.

✖ Türk sanat müziğini severim. Türk halk müziğine de ağırlık veriyoruz. Çünkü işimiz bu. Çalarız da bunların hepsini. Mesela sen geldin, bir tane saz alacaksın saz çalarım, ud alacaksın ud çalarım, keman dersen keman çalarım. Tabii profesyonel olarak değil de karşındakini tatmin edecek kadar.

✖ Hayatta en çok istediğim şey vücudumun sıhhatli olması.

✖ Üç çocuğum var, iki oğlumdan biri doktor, kızım iktisat mezunu, bir tane de okuyan küçük var.

✖ Yeniden hayata gelsem aynı işi yaparım. Ben yıllarca mühendislik yaptım, ihaleler aldım, hiç para kazanamadım. Hiç ama! Çünkü dürüst çalışmakla olmuyor, mesela rüşvet yediremiyorsun!

✖ Unkapanı'na kurt kapanı diyen arkadaşlar yanlış söylüyor.

Aksam.com.tr

İsmail Eser / Yapımcı / Çınar Müzik

Hayattaki en büyük arzum doların elli kuruş olması.

✖ Maraşlıyım. 1973'ten beri Unkapanı'ndayım. Afşin Plak olarak firmam vardı, 71'de kurdum Beyazıt'ta. Önce Doğubank İşhanı'ndaydım. Şimdi beyaz eşya satılıyor, eskiden orası plakçıydı. Aslında 58'den beri ben plakçıyım. Bu işte gözümü açtım, **Yüksekkaldırım**'da bir yahudinin yanında. O zaman **Colombia** vardı, **Sahibinin Sesi** vardı, **Odeon** vardı. Bunlar İngiliz şirketiydi. Yeşilköy'de bir fabrika vardı. Onlarda Türklerin elinde geçti. 70'te bu çarşıya gelindi.

✖ Kitap okurum, -dum daha doğrusu. Televizyonda yirmi kanal olmadan okurdum. **Yüzbaşının Kızı**'nı okudum en azından **Dostoyevski**'nin. **Yer Demir Gök Bakır**'ı okudum **Orhan Kemal**'in. **Orhan Pamuk**'u okudum. Ama her zaman okuyamıyorsun ki akşam eve gidiyorsun işin icabı mecbur televizyona bakıyorsun, bakacaksın, onun için gazete bile okuyamıyorsun. Gazeteden **Rauf Tamer**'i okurum. Ben Hürriyet alıyorum, kızdığım halde. Çok taraf tutuyorlar, ona kızıyorum. Adam senin inandığın şeye küfre varan haber yapıyor mesela. Farzet ki ben **Fazilet**'liyim. Söylemediğini bırakmıyor, kara cübbeliler, tesbihliler, ben de tesbih çekiyorum. Üzerime alıyorum kardeşim. İşte "hu hucular" diyorlar. Evet ben de bazen "hu" çekiyorum. "Hu" Allah'tır yani, ne var? Zoruma gidiyor. Bugün Fazilet Partisi birinci geliyorsa demek tutan var kardeşim, daha ılımlı yaklaş. Bu yazıların içinde en sevdiğim Rauf Tamer'dir. Ortadan konuşuyor, kimseyi kırmıyor yani adamı okuduğun halde sağcı mıdır, solcu mudur, sağa mı bakıyor, sola mı bakıyor bilemiyorsun.

✖ Ben Avustralya'ya gazete gönderiyorum. Benim orada arkadaşım var. Her ay beş tane de **Öküz** gönderiyorum, ama ben bu dergiyi hiç tanımıyordum. Şimdi tanıştık işte.

✖ İyi bir filmi, futbola tercih ediyorum. En kral filmleri seyrettik zamanında, **John Wayne**'leri seyrettik, **Ovalar Kaplanı**'nı seyrettik. **Tarzan Çöllerde**'yi, **Tarzan New Yorkta**'yı seyrettik. Neleri seyretmedik ki! **Aydan Gelen Canavar**'ı seyrettik Abbas Sinemasında. Gözlük verdiler, üç boyutlu! Gözlüksüz bakamıyorsun! Yönetmenlerle aram yok, hiç bilmem. En son **Mel Gibson**'un bir filmine gittim. Türk filmlerinden **Eşkıya**'yı seyrettim. Oyuncuyu bilirsen filmi seversin. **Şener Şen, Uğur Yücel** güzel oynuyorlar.

✖ Her tür müzik dinlerim, **Joan Baez**'den tut, Amerikan türkülerine kadar dinlerim. Amerikan türkülerini, kovboy türkülerini dinlerim.

✖ Unkapanı, kurt kapanı diyenler yanlışın tam ortasındadırlar. O, onun zihniyetidir. Köşe kapmaktır öyle konuşanın zihniyeti. Öyle şey olmaz. Burası bir esnaf yeridir, bir ekmek kapısıdır. Türkiye'nin müzik kalbi burada atıyor. "Kurt kapanı" ne demek, ayıp şey ya! Kurda benziyor muyuz? "Kurt kapanı" dedikleri şu oluyor, adam diyor ki, "*Ben gittim, paramı aldılar, kaset yaptılar, meşhur etmediler*" Kim meşhur edebilir seni yaa? Meşhur olmak için çok güzel sesin olması lazım. Her sektörde neler vardır. Sizin meslekte, gazetecilikte yok mudur? Kimler var ama şimdi söylenmez ki söyleyesin. Bir duble rakıya hayatını verenler var kardeş! Biz bunların hepsini duyduk. Kırk senedir bu işin içindeyiz.

✖ En çok huzuru seviyorum, riyakârlığa kızıyorum.

✖ Dünyaya bir daha gelsem gene müzikle uğraşırdım. Müziği notasından, solfejine, a'dan z'ye öğrenirdim. Ben ilkokul mezunuyum.

Koray Erdemir / Fotoğrafçı / Foto Celal

Dünyaya yeniden gelseeem... Çok zor bir soru ama, Cem Yılmaz gibi olmak isterdim.

✖ Lise mezunuyum, bekarım. Sivaslıyım.

✖ Kendi işimiz. 20 senedir babam bu işi yapıyor.

✖ Bizim sektörde çalışan insanlar genelde mankenler, foto modeller, sanatçılar.

✖ Unkapanı'ndaki sektör şu an durgun. Eskisi gibi burada her sanatçıyı görme imkanınız yok. Bundan dört, beş sene öncesine kadar **İbrahim Tatlıses**'i de, **Ahmet Kaya**'yı da, **Mahsun Kırmızıgül**'ü de, **Emrah**'ı da görebilirdiniz. Bazı firmalar işi sokağa döktüler, ucuz seriler, korsanlar falan olunca sektör düştü, herkes de lüks semtlere kaydı. Etiler'e, Nişantaşı'na gittiler. Bir de sanatçı milletini bilirsiniz, az çok havalıdır, kaprislidir, biraz şöhret olduğu zaman kendini ağırdan satar. Masada resimlerini görüyorsunuz; **İbrahim Erkal** çarşıya daha ilk geldiği zaman burada normal dolaşan bir insandı. Şimdi onun yanına gidemezsiniz. **Doğuş** mesela, cezaevinden çıkıp çarşıya ilk geldiği zaman sürekli görürdüm, kendi halinde bir insandı. Ama şimdi Doğuş buraya geldiği zaman arkasından gelen yüzlerce genç bunu havaya soktuğu zaman, n'oluyor o da havaya giriyor. **Kubat, Selahattin Alpay, Mustafa Keser, Azer Bülbül**, komedyen **Ercan Akışık**, **Nadide Sultan, Berkant, Erol Büyükburç, Hande Ataizi, Emine Ün.** Gördüğünüz gibi burada bir çok sanatçının fotoğrafı var. **Ebru Şallı, Ozan Orhon, Harika Avcı, Küçük İbo, Çelik, Rana Elik, Fatih Erkoç, Suna Yıldızoğlu**.

✖ **Foto Celal** diye gördüğü zaman burayı ses kayıt stüdyosu zannedenler de var. Küçük bir çocuk ya da bir büyük içeri giriyor ve "*Kaset yapıyor musun?*" diye soruyor. Ama halini görseniz kılık kıyafetinden yaşam tarzını anlayabileceğiniz insanlar bunlar. Belli yoksul yani. Bazen içeri buyur edip anlat hele diyorum, "*Abi köyden geldim, tarlamı sattım, motorumu sattım*" diyorlar, "*Ee, kaç paran var?*", "*Bir milyarım var, motorum- tarlam bu kadar etti.*" "*Sen burdan git, sen burda durma*" diyorum öylelerine.

✖ Yazarlardan, magazin dünyasından haberim var, Şamdan'dan **Kenan Erçetingöz, Tevfik Yener** abi, **Şengül Balıksırtı, Eren Abdullahoğlu'**nu okurum.

✖ İnsanın yaradılışında vardır, insan bir işi çok iyi yapar. Ben yaradılış olarak fotoğrafçılığa yatkınım, belki de bu yüzden kitap okumayı benimseyemiyorum. **Aziz Nesin**'i tanırım.

✖ Kral TV, sabahları Sabah Şekerleri'ni izliyorum. **Çelik**'i, **Kenan Doğulu**'yu, **Tarkan**'ı dinlerim.

✖ FB'liyim.

✖ En sevdiğim şey gezmek, en kızdığım şey ise ikiyüzlülük.

Selda Bağcan / Şarkıcı, Yapımcı / Majör Plakçılık

Yani ben kalkıp da, Aretha Franklin gibi blues söyleyemem, ama o da benim gibi bozlak söyleyemez.

✖ İMÇ hakkında en iyi bilgi verebilecek insan benim bu çarşıda. Neden derseniz, hem şarkıcı olarak, hem söz ve müzik yazarı olarak, hem de yapım firması sahibi olarak.

✖ "Selda abla elimizden tut" diye günde on kişi geliyor. Onlara diyorum ki: "*Gidin elinizden Sabancı tutsun*". diyorum onlara.

✖ Burada bazı firma sahibi sanatçılar var, burayı küçümserler, aşağılarlar. Buradaki dükkanlarına gelmezler, Etiler'de bir yer tutarlar, sanatçılarını orada kabul ederler. Oysa müzik dünyasının kalbi burada atar. Halk ozanları Anadolu'dan kalkıp buraya gelirler. Ben Etiler'de otursam bu halk ozanları bana gelmezler. Onlar Unkapanı'na gelirler. Dolayısıyla müzik dünyasının kalbinin attığı bu yerde oturmam bana sayısız avantaj sağladı. En çok satan kasetlerimi ben, burada oturmaya başladıktan sonra yaptım. Dolayısıyla Etiler'de oturmanın bu konularda bir yarar sağlayacağını sanmıyorum. Sadece gösteriş ve sükse.

✖ Bu çarşıda her görüşten insan var ama herkesin görüşü kendine. Kimse kimseyle siyasi çatışmaya girmez bu çarşıda. Çünkü paranın sağı solu yok.

✖ Okumaya çok vaktimiz olmuyor, hayat bir hercümerç içinde geçiyor yani.

✖ Türkiye'de şiirin miadı **Nazım Hikmet**'le başlıyor. Onun etkisi altında kalmayan hiçbir şair yok Türkiye'de. Dolayısıyla biz de Nazım Hikmet'den bir şiir bestelememek gibi bir ayıbı taşımıyoruz. Benim bütün şarkılarım ünlü şairlerin şiirlerindendir. Ne yazık ki bu şarkılar yüzünden benim başıma gelmedik şey kalmadı. Bir tanesi **Koçero**'dur. **Koçero** şiiri ile 1976'dan beri uğraşmaktayım. Kitap olarak yirmi üç yıldır yayında. Üstelik de kitabın yazarı **Hasan Hüseyin Korkmazgil**'in bu konuda bir kere bile başı belaya girmedi. O valiye demek lazım, "Ya, Türkiye'nin şairlerinden, yazarlarından hiç mi haberiniz yok? **Hasan Hüseyin** diye birini hiç mi duymadınız? Şunu söylüyorum, artık bu yazarların eserleri edebiyat derslerinde okutulmalı ki bu kitaplardan insanların haberi olsun.

✖ Hayatta en büyük arzum Türkiye'nin sesini yurt dışında duyurabilmek. Ben bunun için ufacık adımlar attım. Dünya radyolarında Kanada'da, Finlandiya'da, Almanya'da, İsrail'de bazı radyolarda benim şarkılarım çalınıyor. Fakat bunlar yetmiyor tabii. Bunun üzerine bir taş koyamadık ona üzülüyorum. Bu toprakların müziğini yapıyorum. Yani ben kalkıp da Aretha Franklin gibi blues söyleyemem ama o da benim gibi bozlak söyleyemez, uzun hava söyleyemez. Devlet bu konuda bize yardımcı olacağına köstek oluyor. Mesela şimdilerde **Tarkan**'ın askerlik meselesi gündemde. **Ahmet Ertegün**'ün de desteğiyle bir şeyler yapmaya çalışıyor. Şimdi bu çocuğun askerliği ertelense memleket batar mı acaba? Milyarlarca liralık propoganda parası veriyoruz, bu adam bu işi tek başına yapıyor. Kültür elçisi olup pohpohlanacağına, askerliği sorun ediliyor. En az beş yıl ertelenmeli. Yapabileceğini ancak beş yılda yapacak zaten. Bu askerlik ertelenirse asla **Tarkan**'a torpil yapılmış olmayacak. Çünkü o dönecek ve askerliğini yapacak. Kırk beş yaşında askerlik yapanlar da var.

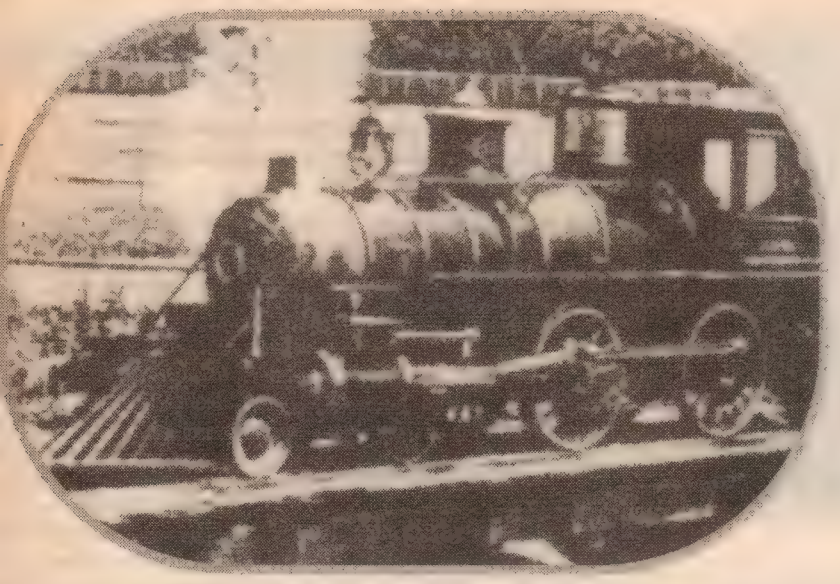

Trenlerde insanlar bir aradadır... Trenlerde insanlar özgürdür, trenlerde çocuksu bir heyecan vardır, trenlerde güven vardır ve trene binip yolculuk yapmayı gizliden üçüncü sınıf gören trend insanlarının anlayamayacağı bir samimiyet vardır.

Taka Tak Tak!...

LEVENT TÜLEK

Öküzün trene baktığı gibi değil, trenden bakanların öküzleri görmesidir aslen... Becerikli bir örümcektir trenler, ağlarına takılanları ordan oraya bakmalarla, görmelerle ve umutlarla zehirlerler...

Babamın mezun olduğu Köy Enstitüleri çoktan kapatıldı, Halkevleri öyle... Ve daha bir sürü şey Anadolu'da yaşamı biçimlendiren... Ama bir tek şu komünist meredi raylar kaldırılamadı çorak toprakların üzerinden... O kadar da firmayı faaliyete geçirdiler, Koç'lardan Tatlıseslere, çift katlısından bayan hosteslisine kadar... Vahşi batının modern karyollarında her gün salakça kazalara kurban giden insanların mesulü gibi, terörist gibi bakılan dışlanmış tren yolları ise hep sessiz, sakin... Ta ki bir katar geçtiğinde kirli ama gururlu doğu yüzüyle kaza mahallinin yakınından tuhaf gürültüsüyle...

Iğdır, ordan Diyarbakır Çöltepe, ordan Siverek, ordan bir tren kenti İzmit... Sağlık memuru babamın tayinlerle dolu ama heyecanlı, ama şikayetsiz trenlere yüklenen bir ev hayatının dolu dolu sevinci...

Yaşadığımız kazalarda, ilçelerde, nahiyelerde hep trencilerle, hareket memurlarıyla yaşanan sohbetler, oynanan tavlalar, kader birliği dostluklar yaşadı babam... İstanbul'da Küçükyalı'ya geldiğimizde en iyi dostu istasyon şefi Fikret amca oldu babamın... Emekliliğinde tekrar özel bir şirkette işe başlamasının belki de en büyük heyecanı, İzmit Köseköy'deki fabrikaya Haydarpaşa-Adapazarı ekspresiyle gidip gelmesiydi her sabah ve akşam... Gazetelerini alıp sabahın yedisinde, pencere kenarında bir turuncu vagonun, kırlaşmış saçları ve kalın kemik gözlükleriyle okurmuş gibi yaptığı gazetesinin ucundan körfezi seyretmenin keyfini, geçmişin huzur dolu kompartmanında "taka tak tak!.." seslerini duymanın müstehzi gülümsemesini biliyorum onun...

Hükümet tabipliğindeki odasında duvarda duran Atatürk'ün tren penceresinden bakan resminin karşısında Birinci tüttürmesi tesadüf müydü bilmiyorum...

Altmışına merdiven dayamış o ihtiyarın hâlâ "sosyalistim..." demesi kalelerinden birinin taş gibi ayakta durması mıydı istasyonda çayını içerken?...

30 yıl tren yollarına bakan lojmanlar, kiralık evler, evlerin içinden geçen marşindiz buharları, pek sık konuşulmaya, alışılmışlığın devamı olsa da niye hâlâ bakardık ki pencereden koşarak?..

Trenlerde insanlar bir aradadır... Trenlerde insanlar özgürdür, trenlerde çocuksu bir heyecan vardır, trenlerde güven vardır ve trene binip yolculuk yapmayı gizliden üçüncü sınıf gören trend insanlarının anlayamayacağı bir samimiyet vardır...

Bu tren dostu adam 1987 yılının şubatında yine Köseköy'den dönerken ekspresle, Rahmanlar İstasyonu'nda inmenin telaşı ile düştü istasyonla tren arasına... Hiç birimiz lanet okumadık, kızmadık trene... Küsmedik... Sadece konuşmadık yıllardır... Tiyatroyla turnelere gittiğimde hep Anadolu'da ki sarı sarı, diğerlerinden apayrı, mimari asimileye teslim olmuş çirkin kentlerin içinde heykel gibi duran istasyonlara baktığımda aslında hiç de trajik ve zavallı olmayan, kalender ve erdemli silüetler görüyorum... Ve bu silüetlerden birinin oğlu olmak da çok hoş... Yazıma bir şarkıyla son veriyorum...

"Taka tak tak!.. Taka tak tak!.. Taka tak tak!.. Taka tak tak!.. Taka tak tak!.. Tak ta ta... ta ta... ta..."

alp'in defteri

bir organ nakli gibi sevmiştim seni,
çürük gözlerine bağışlanan ellerim
yırtık dudaklarına bağışlanan şiirlerim
darmadağın kadınların darmadağın ettiği erkekler gibi
çok tehlikeli bir sırrı saklar gibi sevmiştim seni!

çok eskimiş bir aşkın hatırlanılması
sevgilinin resmi karşısında çocuksu bir iç kanaması..
aslında işin açıkcası
rüzgarın fırtınaya dönüşmesi gibi
fırtınanın camı çerçeveyi indirmesi gibi
hayatına yönelik bombalı bir saldırı gibi
geriye çekilirken herkesi öldürmek gibi sevmiştim seni!

ruhum kan kaybederken nasıl tutarım seni şimdi deniz gibi!
neticesi olmayan herhangi bir sebep gibi
ortalık yerde durup dururken sevmiştim seni!

atlara kalırsa, çoktan kaybettik savaşı!
mızraklar kırıldı, kalkanlar delindi, ganimet paylaşıldı!
kasaba meydanında birbirini dövmekten yorulan iki kovboy gibi
bir tabancanın namlusuyla tetiği gibi
bir tabancanın kabzasıyla ibiği gibi
kendisinden farklı, kendisinden ayrı
bir silahın şarjöründe tanışan iki soğuk mermi gibi
aynı bedene sıkılacak iki el kurşun gibi
katille kurban arasında o birkaç saniyelik telaşta sevmiştim seni!

küçük İSKENDER

Görkemli Göğ

Onlar at değil bendim
Atların yerine oyuna ben girdim
Islatılmış ve ilgilenilmemiş

At arabasına kendini keyifle koşan bir ıslak
Görülmüşlüğüne bakanlara
Haksızlı ve ilgilenilmiş bir intikam sunacak, değil at bendim

Kurusun diye şafağın en göğüne astım dudaklarımı
gül ve ağlanın arasına.
Soylara çekmemek için babalar değiştirmece oyununa
Dudaksızlığın yerine ben girdim

Ardımda roze bir birikinti bırakıp
Yerçekiminin cazibesine kapılabilirim
Seyisimin içine elimdeki şeyi kilitleyerek

Babamın dudakları gibi bir balığın son titreyişinden öperim
Aşk işenmişti, hayat bizim son şansımızdı
Bir şafak ve üç çöp kovası da ben devirdim

ENİS AKIN

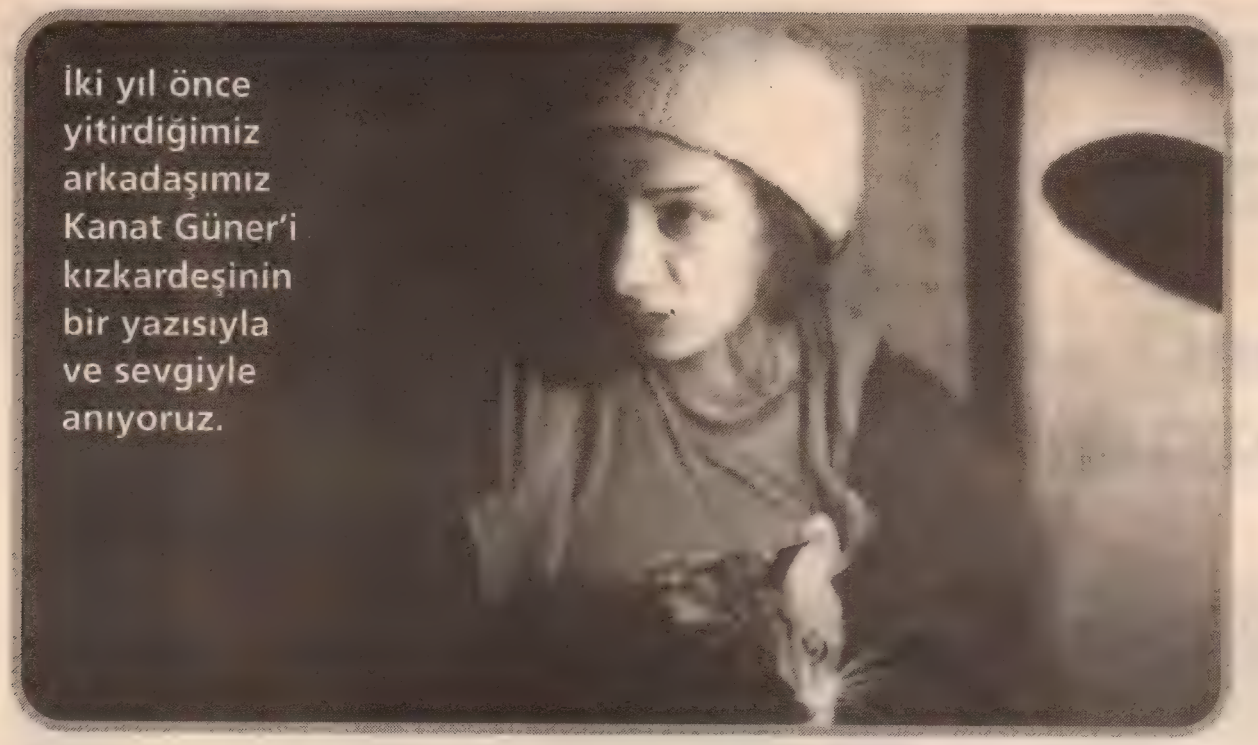

Seni Öldürmek Zorundaydık

SONAT ANTEPLİ

Bir anlamı var mı bunu yazıyor olmamın? Yazıp bitirdiğimde, "*ben iyi bir kardeşim*" diyebilecek miyim? Şüphe duymuyorum artık; katil benim. Yalnız değildim elbette... Karşıdaki bakkal da vardı, köşedeki polis de, bilmem kaçıncı koalisyon hükümetinin başbakanı da vardı, köfteci baba ve çırağı da...

Programlanmıştık. İlk önce sana doğru yolu göstermek için geçtik karşına, kendimizden emin, hiç prova yapmadan bir çırpıda söyledik tüm repliğimizi. Sense senaryoya uygun davranmadın. Nereden uyduruyordun söylediklerini bilmiyoruz... Önce anlam veremedik, kafanı toplaman için bekledik ama saçmalıyordun işte. Sonra durup dinledik. Ruhumuzu tırmalıyordu sesin, söylediklerin canımızı yakıyordu. Sonra senden uzak durmaya çalıştık. Başka bir alternatifimiz yoktu, programa göre sana hak veremezdik. Sen sabırla, sevgiyle bize gerçeklerini anlatmaya çalıştın; tüketmekten tükenmeye başladığımızı söyledin bize, her zaman herşeyi görmeye çalıştığımızdan kör olmaya başlamıştık, çiçeklerin ve ölülerin üzerine basıyorduk, büyüklerimize kaygı küçüklerimize tepki duyuyorduk, basbayağı yalancıydık üstelik duygularımızda bile. Sonra çığlık çığlığa bağırmaya başladın, "*sizin için bir şeyler yapmak istiyorum*" diyordun. Sen kim oluyordun ki? Tedavi etmek için Reha Muhtar sana, seni bu hayata kimin ittiğini sordu. Söyleseydin bir isim onu öldürmeye çalışacaktık ama söylemedin. Yardım etmeye çalışıyorduk, sen anlamadın. Seni öldürmekten başka çaremiz yoktu. Öyle çirkin görünüyordun ki bize, şişko ve kokuyor olduğumuzu söyleyecektin seni susturmasak. Senelerdir rejim yapıyorduk ve pahalı parfümler kullanıyorduk. Biz doğru yoldaydık sen ise çirkin bir hayata dalmıştın.

Pişman mıyız? Bazılarımız "*hayatta yaptıkları hiçbir şey için pişman değil*"ler. Bazılarımız "*yine olsa yine yapar*"lar, çoğumuzun ise umrunda değil... Benim gibi pek az kişi kaldı, "*yazık oldu*" diyebilen, hatta bir annem kaldı her hatırladığında gözleri dolan... Hani, bazen annem hastalandığında onun ölebileceği ihtimali gözlerimizin önüne gelirdi de gözlerimiz sulanırdı, sonra burun kemiğimize bir sızı saplanırken tutardık kendimizi. En kötüsü de kendi ölümümüzü düşündüğümüz anlardı; o zaman gözyaşlarımız durmazdı. Annemi düşünürdük en çok, yokluğumuza nasıl dayanacağını düşünürdük... Öldürdüğüne göre kendini anneme rağmen, çok kötü davranmış olmalıyız sana. Bu kadar kötü davrandığımız için sana, pişman mı olmalıyız?

Hiç söylemiş miydin bana öleceğini?
Evet.
İnanmış mıydım sana?
Şüphesiz.
Bu kadar erken ölmeye karar verecek kadar,
vazgeçecek kadar tükenmiş miydi herşey?
...

Sana sorduğumda, "*Her şeyi yaşadım*" diyebilmiştin sadece, güzel bir yaşamdan hiç bahsetmemiştin. Başka yaşanacak bir şey yok muydu gerçekten? Hiç ümit yok muydu? Bunu anlamıyorum, anlayamıyorum...

Sen inadına soluk almadan yaşadın. Kimsenin göstermediği, Hollywood'un senaryolaştıramadığı, hiçbirimizin görmediği bir yola saptın. Önünde bir havuç olmadan, kredi kartı kullanmadan, hiç kariyer planlamadan, tüketici kredisi almadan yaşadın. 28'inde öldün, gömüldün.

Ben mi?... Sana inanmadığımdan değil ama korkumdan, hala başka sıkıcı şeyleri, başka sırayla, ısrarla yaşıyorum. Hiçkimsenin gururla göğsünü kabartamadan, senin kadar güçlü bir şekilde haykıramadan, bir köşede, öylesine yaşıyorum. Sanırım hep de böyle gidecek. Ve büyük ihtimalle senden daha uzun yaşayacağım.

Merak etme öldükten sonra da kimse dişe dokunur bir şey yapmadı. Hani, yaşasaydın da görseydin denilebilecek bir şey olmadı. Televole hâlâ var, Çiller hâlâ başbakan adayı, Susurluk hâlâ muamma... Merak ediyorsan, Beyoğlu aynı Beyoğlu... Herkes unuttu seni... Tam tahmin ettiğin gibi. İkinci kitabın da ilkinden popüler değil. O hayalindeki vakfı kuramadık, istediğin filmi çekemedik. Annem hâlâ mutlu değil, babam da aynı... Arkadaşlarının hiçbiri aramıyor artık... Oturduğumuz apartmana senin adını verdik, apartmanın merdivenleri hala eskisi kadar pis, tek eksiği senin sigara izmaritlerin. Senden sonra tüm eşyaların atıldı ve çizmelerin kapının önüne kondu, adettenmiş. Ben senin yatağında uyuyorum, senin televizyonunu izliyorum. Bu arada okulu bitirdim, çalışmaya başladım, para kazanıyorum ama geçenlerde yine kaybettim cüzdanımı... Her zamanki gibi. İddia ettiğin gibi sen ölünce kolaylaşmadı hayatım.

Bana bir daha hiç bir işe yaramayacakmış gibi görünen deneyimler bıraktın. Kokusunu hatırlamakta zorlandığım acılar bıraktın. İnsanın hafızası o kadar seçici ki acıların aksine cılız renklerini hatırladığım en güzel anları bıraktın. Bir yaşam bıraktın unutmamam gereken, kendi hayallerini bıraktın. Beni yalnız bıraktın. Ama çoraplarım kaybolmuyor artık, o kadar reddettin, sen çalıyormuşsun işte... Artık biliyorum.

Belki de lanet olası, bir daha göremeyeceğiz birbirimizi ve büyük ihtimalle ne cennette, ne de cehennemde bir yudum bira bulamayacağız içmeye. Ve belki de onlar haklılar, yukarıda bir cennet yok. Bence birileri var şu dünyanın bir yerlerinde; bir çığlık boğazından dışarı doğru yükselen, bir sürüye dahil olamayan, bir süredir hayatı anlayamayan, artık seni dinlemeye hazır, her şeyden korkan, bir yığın insan, bir yığın yürek var. Bence uğruna yaşanacak şeyler var; şu dünyanın her yerinde üzerine uzanılacak çimenler var. Her şeyi yaşadın mı? Peki ya, en sevdiğin insanın seni terkedip öldüğü oldu mu?... Artık en çok annemi seviyorum... Senden çok değil.

Güle güle canım kardeşim! Sensiz bıraktın beni ve "*güzel bir hayat*"a başlamadan, bir katil olarak bıraktın beni. Bir çiçeği bile yaşatamayacağımı, "*benim*" diyemeyeceğimi, bana yüklediklerin programın her sevginin, her şeyin kökünü kurutacağı gerçeği ile bıraktın. Yalnız değilim elbette... Karşıdaki bakkal da var, köşedeki polis de, bilmem kaçıncı koalisyon hükümetinin başbakanı da var, köfteci baba ve çırağı da...

Mart Diye Bahar Geldi

adını dağıtır rüzgar
saçlarının niyetine
ben aşka küserim sonra
ülserim azar
azar azar düşer şakaklarıma mart akları

–Bak ne güzel erken bahar açmış ağaçlar
–Bir soğuk vursun da görsünler günlerini!

adını savurur rüzgar
deneyimli baharlar niyetine
ülserim azar
azar azar düşer saçlarıma mart akları

ben her bahar pişman olurum
erken açar baharlarım
soğuk vurur goncalarıma
toprak olurum...

mart'ı görsem
kaçacak yaz ararım
ve gözlerimi kaparım erken
martı sesi duyunca...
sanki kızım
dilime vurmuş sanırım
giderken kapattığım kapının kilidini

ben her bahar
pişman olurum
güneşe kanar baharlarım
orospu bir gülüşün gamzelerine
yaprak yaprak
teslim olurum...

Mart 97 - Göztepe

YILMAZ ERDOĞAN

Çölde

bulunmak istiyorum
diyordu, bulmak istiyorum.
ve sonrasında, aşığın sorusu:
en çok neyi seversin, en çok
nefret ettiğin?

iki aşığın bir oluşu;
çölde, iki ağacın büyümesi gibi
şaşırtıcı, kayalığın uzaklığı kadar
benzersizdir, karşılaşıldığında.

ağaç ve kayalık; habersizdir
varoluşumuzdan.

NİLGÜN ÜSTÜN

Gerekmedikçe babamdan bahsetmezdim. Benim pişmanlığım da o. Şimdi herkes duysun diye, yüksek sesle ve içimde tarifsiz bir kıvançla söylüyorum: "Ben, Muharrem Gürses'in oğluyum!" Sabahları Beyoğlu'nu, Yeşilçam Sokağı'nı şimdi bir başka özlüyorum....

Ben, Muharrem Gürses'in Oğluyum!

KEMAL GÖKHAN GÜRSES

Küçük tombiş Kemal Gökhan, büyük tombiş babasıyla

Benim çocukluğum siyah beyaz bir Türk filmidir. Yönetmeni babamdır. O yüzden çocukluğum çok renkli geçmiştir. Set işçilerinin, sahte starların, evde bile kadra giren üst bölgesi kravatlı, altı pijamalı karakter oyuncularının yaşamlarını iyi bilirim. "Motör" derken babamın en büyük yaşamsal zevklerden birini tattığını, her başlayan filmin kendisinden hızla uzaklaştığını, yeni bir projeyi devam eden bir projenin içinde nasıl yaşadığını iyi bilirim. Yazılanlar-çizilenler bir yana Muharrem Gürses'i, yani benim yaşlı ama asla ihtiyar olmayan babamı size anlatmak için hiç de benim olmayan bir işi yapıyorum; yazıyorum.

Babasını kaybettiğinde 3 yaşındaydı. Birinci Dünya Savaşı başlayalı iki yıl olmuştu. Hemen ardından annesini trajik bir biçimde kaybetti. Amasya'da, büyükbabası ve büyükannesi büyüttü Muharrem Hikmet'i. Çok iyi ata binen Azeri göçmeni büyükbaba bu zekası cesametine sığmayan çılgın çocuğa kısa sürede ata binmeyi öğretti. Atının üstünde Amasya'yı sarmalayan sarp coğrafyaya yayılıp gezinmeyi pek severdi Muharrem Hikmet. Gür sesli müezzin büyükbabasının soyadını, hayır duasını ve gıcır bir 2 buçuk lirasını alıp geldi İstanbul'a. 15 yaşındaydı ve Sirkeci'deki Amasyalılar Oteli'nde yatıp kalkmaya başladı. Bir yandan da Muallim Mektebi'ne devam ediyordu. Resim öğretmeni olarak mezun oldu. Bir süre Trakya'da ve Samsun'da öğretmenlik yaptı. Coşumcu ve hareketli kişiliği, teatrel yanını sergileme isteği onu İstanbul Radyosu'nun kapısına getirdi. Anons spikeri olarak başlayan radyoculuğu Temsil Kolu'nun kuruluşuyla teatrel bir alana taşınmış oldu. Şimdilerde "Arkası Yarın" diye bilinen tiyatro saatinde seslendirdikleri oyunlar onu sinemaya getiren yolun başıydı daha. Sonra İstanbul Şehir Tiyatroları'na giriyor Gürses. Kendi tiyatrosunu kurana dek onu oyuncu, yazar ve yönetmen olarak çeşitli oyunlarda izliyor İstanbullular. Biraz geçimsiz biraz da fazla "yönetmen" kişiliği onu daha çok tek başına hareket etmeye itiyor. Gürses Tiyatrosu'nu kuruyor ve bir türlü kopamadığı Anadolu'ya turnelere çıkıyor. Sonraları bu tiyatro topluluğu, neredeyse tamamını ailesinin oluşturduğu gezici bir trup olarak bir kaç kez daha kurulup kapanıyor.

Yazdığı bir tiyatro oyununun sinemaya aktarılması gündeme geliyor. Yıl 1945. İkinci Dünya Savaşı'ndan yeni çıkmış Türkiye. Katılmasa da, karneli ekmeklerin, sıkıntılı günlerin Türkiye'si. Filmin adı "Köroğlu". Muharrem Gürses senarist ve yönetmen yardımcısı olarak Necip Kemal Arduman'a eserini teslim ediyor. Ardından sinamayla dopdolu bir yaşam başlıyor. Her çektiği filmde mutlaka kendisi de oynuyor. Kendi senaryolarını çekiyor yalnızca. Sonra yapımcı-yönetmen olarak pek çok filme imzasını atıyor. Anadolu seyircisi onu filmlerinin oyuncularından daha çok tanıyor. Muharrem Gürses'in filmi gelince sinemalar ağzına kadar doluyor. Kendi acılarını, biraz abartılı da olsa bu filmlerde buluyorlar. Çocuklar yetim kalıyor sık sık; tıpkı kendi yaşamında olduğu gibi. Deliriyorlar, kafalarını duvarlara vura vura... Tıpkı kendi kardeşi gibi... Sevdikleri kadın ince hastalıktan ölüyor; tıpkı kendi ilk karısı gibi... Çocuklar bebecikken daha yine o günlerin vebası veremden ölüp gidiyorlar; tıpkı kendi ilk çocuğu Tansu gibi... Muharrem Gürses'in sinemasına "Melodram Sineması" deniyor; tıpkı kendi yaşamı gibi...

İki kez Atilla Film'i kuruyor ve her ikisinde de sonu iflasla biten bir uzun macera yaşıyor. Atilla Film'e adını verdiği oğlu, şimdilerin ünlü komedyeni Atilla Arcan (Gürses) babasının en gözde jönüdür o tarihlerde. Yaklaşık bin metrekarelik bir depoda tarihi filmlerde kullanılmak üzere kostümler dikilip depolanmaktadır. Muharrem Gürses'in altın çağı, ondan "Gürses Ekolü" olarak bahsedilmesine yolaçan birbiri ardına filmler çektiği yıllar 1950-1970 yılları arasında yer alan yirmi yıllık süredir. Bu yirmi yıla sığan filmlerden kısa bir filmografiyi aşağıda bulacaksınız. Kısa diyorum, çünkü onun 176 olduğu rivayet edilen filmi yönettiği, 500'e yakın senaryo yazdığı, sayısını bilemediğimiz filmde de oyuncu olarak yeraldığını düşünecek olursak, bu filmografi kısadır.

Bir paragrafa sığdırmaya çalıştığım, çoğunu da ancak Muharrem Gürses'in kendisinin oluşturduğu bir kaynaktan temin edebildiğim yaşam öyküsünü yazmak benim işim değil. Ama, onunla ilgili neye elimi attıysam, bulabildiğim kendini tekrarlayan ve giderek deforme olmuş bir bilgi kırıntısından başka bir şey değil. Onun "melodram'ın öncüsü" olduğu, "popülist" olduğu, "primitif" bir sinemacı olduğu, filmlerinin entipüften şeyler olduğu yazıldı-çizildi. 1972 yılında Türkiye'deki tek ve en büyük arşivin, Milli Film Arşivi'nin yanmasının bir anlamı da Muharrem Gürses tarihinin yanmasıydı. Filmlerini izleme olanağı bulanlarla bulamayanların karşılıklı sohbetinden başka hiç bir tartışma zemini kalmadı geriye. Son dönem filmleri ise binbir zorlukla ve yoklukla yapılmış, temposunu yitirmiş bir yönetmenin çalışmalarıydı ve Muharrem Gürses'e örnek oluşturabilecek çalışmalar değildi.

Onun 7 Nisan 1999 günü ölümüyle birlikte sinemanın sahipsiz bir kanadı olduğu ortaya çıktı. Birbirine yaslanıp ayakta durmaya çabalayan sinema emekçileri Muharrem Gürses'e yaşamının son günlerinde gerçek anlamda sahip çıkmışlardı. Vefa borçlarını fazlasıyla ödemişlerdi ama, sinemamızın tarihiyle ve eleştirisiyle ilgilenenler, Muharrem Gürses fenomenini değerlendirebilecek bir hazırlık yapmamışlardı. Sonuçta, Muharrem Gürses tarihin sessizliğine mahkum edilen binlerce sanatçıdan biri olarak aramızdan ayrıldı.

Muhtemelen babama ödül verilebilektir. Muhtemelen onu öven, ama Ed Wood benzetmeleriyle de hafife almayı ihmal etmeyen bir kaç satır yazı daha bir yerlerde yayınlanacaktır. Ama hayatını bir sanat eseri gibi yaşayan, her dakikasını, bütün maddi varlığını sinemaya adamış, yazmadan, yaratmadan, yapmadan duramayan, hiç bir sanatçı kaprisi taşımayan, sadeliğiyle derin hayata kalabalık ve gürültülü eserleri içinde sade bir derinlikle anlam katmaya çalışan tam bir emeğini kaybetmiş bulunuyoruz. Bense, babamı kaybettim. Yaşı ne kadar ileri olursa olsun, onunla yollarımız ne kadar az çakışmış olursa olsun, bana sanatı sevdiren, sanat düşleri görmeye yolaçan insanı kaybettim. Sinemadan 70 milyon emekli aylığı dışında maddi hiç bir kazancı olmadı. Evinde yiyecek bulunmadığı zamanlar oldu. Ama o, her zaman sinemayı sevmemizi, sinemada üretim vermemizi istedi. Biz üç oğlu ise, sanatın bir yerlerinden tutmaya çalıştık ama, hiç birimiz sinemaya yaklaşamadık; çünkü onun kadar cesur değildik.

Çoğu sabah küçük evimizin salonundan yükselen daktilo sesiyle uyandım. Tek parmakla hızlı hızlı yazılan senaryolar, yeni kurulmuş bir kahvaltı masası, masanın bir kenarından dağ gibi yükselen senaryo klasörleri... Günlerimiz böyle başlardı. Günün ilk ışığıyla uyanırdı Muharrem Gürses. Kahvaltıyı kurup, oturur senaryosunu yazmaya başlardı. Altını çizerek okuduğu yüzlerce kitap onu besleyen en önemli kaynaktı. Okumayı, üretmeyi sevdiği kadar çok severdi. Her şeyi okurdu. Neredeyse seçmeden. Bize de okumayı o sevdirdi. Örnek ve muhteşem bir baba değildi. Ama, bir satır çizgimin, iki satır yazımın altında beni zaman zaman utandıran, zaman zaman da tuhaf bir biçimde kızdıran notlar yazardı: "Benim olağanüstü yetenekli oğlum! Her gün biraz daha geliştiğini görmekten büyük onur duyuyorum!" Övgüleri de filmlerindeki kişilikler gibi abartılıydı. Kavgaları da, coşkusu da... Hep büyük hareketlerle, büyük ve etkileyici bir akt'la yaşadı. Kendisinin de muzipçe sırıttığı bir oyundu bu. Oyun olduğunu bildiğimiz sürece de, bizi üzmeyen, eğlenceli ve yorucu olmayan bir insan olarak çevremizde hissettirdi varlığını. Çok sokulmadan, dokunmadan, ama hep var olarak...

Çoğu sabah küçük evimizin salonundan yükselen daktilo sesiyle uyandım. Tek parmakla hızlı hızlı yazılan senaryolar, yeni kurulmuş bir kahvaltı masası, masanın bir kenarından dağ gibi yükselen senaryo klasörleri... Günlerimiz böyle başlardı. Günün ilk ışığıyla uyanırdı Muharrem Gürses. Kahvaltıyı kurup, oturur senaryosunu yazmaya başlardı. Altını çizerek okuduğu yüzlerce kitap onu besleyen en önemli kaynaktı. Okumayı, üretmeyi sevdiği kadar çok severdi. Her şeyi okurdu. Neredeyse seçmeden.

Hastanede geçen bir ay, yani yaşamının son bir ayı hastanede görevli insanlar için de çok şaşırtıcıydı. Hayata bağlılığı, en acılı, en sıkıntılı anında yapmaya çalıştığı esprileri ve yönetmenliği bir an bile zihninin bir köşesinden çıkaramayan kişiliğiyle Yeşilçam'ın babası Muharrem Gürses, bütün hastanenin de Muharrem Baba'sı oluverdi. Aslında babasını kaybeden Gürses Ailesi'nin çocukları değil bir tek. Ama, Türkiye'de vefasızlığın geniş ilgi gören bir ahlak olduğunu düşünürsek, baba olarak seçtiğimiz kişilerin annemizi halletmekten başka bir özelliğinin bizi ilgilendirmediğini kabul edecek olursak, babasını kaybeden Yeşilçam'ın da (SESAM'ı hariç tutarak) babasına karşı vefasızlığını anlamakta zorluk çekmeyiz.

Sette ilk o olmak isterdi. Sabahın altısında inerdik Beyoğlu'na. Yeşilçam'ın arkalarında bir kahvede toplaşırdı ekip. Taze sabah börekleri, süt... Minibüsün en önünde Muharrem Baba... Başlardı o bildik şarkısına: "Ah, karabiber aş olmaz! Amanin bundan ince kaş olmaz aman... Karabiberim biberim biberim... Top top şekerim şekerim şekerim... Devriyeler geliyor, cızlam edelim!..."

Gerekmedikçe babamdan bahsetmezdim. Benim pişmanlığım da o. Şimdi herkes duysun diye, yüksek sesle ve içimde tarifsiz bir kıvançla söylüyorum: "Ben, Muharrem Gürses'in oğluyum!" Sabahları Beyoğlu'nu, Yeşilçam Sokağı'nı şimdi bir başka özlüyorum....

(Hakan Gürses'in saptamaları ve katkılarıyla)

MUHARREM GÜRSES'İN FİLMOGRAFİSİ

1952 - Kara Efe (Ali Üstüntaş, Cihan Işık) - **Kubilay** (Hüseyin Peyda, Nebile Teker) - **Yanık Ömer** (Saltuk Kaplangı, Nevin Aypar) **1954 - Bir Şoförün Hayatı** (Sabahat Akiner, Kudret Karadağ) - **Canlı Karagöz** (İsmail Dümbüllü, Tevhir Bilge) - **Düşen Kızlar** (Ali Üstüntaş, Nevin Aypar) - **Hürriyet Uğrunda Mukaddes Yalan** (Bülent Ufuk, Gönül Ülkü) - **Şarlo İstanbul'da** (Kimon Spathopulos, Cihan Işık) - **Vahşi Kız** (Cavidan Dora, Kenan Pars) **1955 - Curcuna** (Deniz Tanyeli, Bülent Ufuk) **1956 - Günah Köprüsü** (Mine Coşkun, Kenan Pars) - **Köy Canavarı** (Kenan Pars, Gönül Bayhan) - **Öldürdüğün Sevgili** (Deniz Tanyeli, Kenan Pars) - **Sazlı Damın Kahbesi** (Muharrem Nur, Gönül Bayhan, Kenan Pars) - **Yayla Güzeli Gül Ayşe** (Deniz Tanyeli, Suat Taner) - **Yedi Köyün Zeynebi** (Deniz Tanyeli, Saltuk Kaplangı) - **Yetimler Ahı** (Turan Seyfioğlu, Muharrem Nur) **1957 - Allı Gelin** (Saltuk Kaplangı, Pervin Par) - **Ceylan Emine** (Nazım İnan, Muharrem Nur, Eşref Kolçak) - **Dertli Gönül Şirvan** (Suavi Tedü, Halide Pişkin) - **Yanık Kezban** (Cavidan Duru, Kenan Pars) - **Yavrularımın Katili** (Lale Oraloğlu, Talat Artanel, Muharrem Nur) **1958 - Allah Korkusu** (Fikret Hakan, Nevin Aypar) - **Bana Gönül Bağlama** (Neriman Köksal, Altan Erbulak, Ekrem Bora) - **Ninni Talihsiz Yetime** (Eşref Kolçak, Nilüfer Aydan) - **Tütüncü Kızı Emine** (Pervin Par, Erdoğan Oker) - **Vicdan Azabı** (Neriman Köksal, Kenan Pars) - **Yavrum İçin** (Turan Seyfioğlu, Kenan Pars, Nedret Güvenç) **1959 - Balıkçının Kızı Gülnaz** (Pervin Par, Erdoğan Oker, Kenan Pars) - **Beklenen Bomba** (Eşref Kolçak, Neriman Köksal) - **Dağların Şahini Yörük Efe** (Eşref Kolçak, Nilüfer Aydan) - **Pamukçu Güzeli Halime** (Pervin Par, Saltuk Kaplangı) - **Sokak Şarkıcısı** (Adnan Pekak, Serpil Gül) - **Şehvet Uçurum** (Nilüfer Aydan, Neriman Köksal, Turgut Özatay) **1960 - Can Mustafa** (Turgut Özatay, Leyla Sayar, Muharrem Nur) - **Talihsiz Yavru** (Muharrem Nur, Kenan Pars) - **Ve Allah Aptalları Yarattı** (Özcan Tekgül, Nuray Uslu) **1961 - Arzu** (Yılmaz Duru, Evrim Fer) - **Baharın Gülleri Açtı** (Baki Tamer, Sunay Uslu) - **Çılgın Aşk** (Muharrem Nur, Turgut Özatay) - **Gönlüm Yaralı** (Muharrem Nur, Adnan Şenses) **1962 - Meşeler Güvermiş** (Pervin Par, Özkan Yılmaz) - **Sevimli Serseri** (Aysel Tanju, Suphi Kaner) **1963 - Aman Kimse Duymasın** (Sadri Alışık, Maha) - **Mukadderat** (Kenan Pars, Mualla Kaynak) **1964 - Ana Bizi Eversene** (Ahmet Mekin, Nilüfer Aydan) - **1965 - Hak Yolunda Hazreti Yahya** - (Tanju Gürsu, Sevda Ferdağ) - **Hazreti Yusuf'un Hayatı** (Yusuf Sezgin, Sevda Ferdağ) **1966 - Battal Gazi** (Atilla Gürses, Tijen Par) - **Hazreti Süleyman ve Saba Melikesi** (Atilla Gürses, Esen Püsküllü) - **Zaloğlu Rüstem** (Atilla Gürses, Tijen Par) **1967 - Bizansı Titreten Adam** (Atilla Gürses, Müjgan Ağrılı) - **İmparator Atilla'nın Demir Yumruğu** (Atilla Gürses, Mine Sun) - **Malazgirt Kahramanı Alpaslan** (Atilla Gürses, Mine Sun, Gönül Bayhan) **1969 - Sokak Kedisi** (Demir Karahan, Tansu Sayın) **1970 - Ceylan Emini** (Salih Güney, Tansu Sayın) - **Öksüz Gülnaz** (Yılmaz Duru, Tansu Sayın, Muharrem Nur) - **Yanık Kezban** (Tanju Korel, Serap Olguner, Muharrem Nur) **1971 - Altın Prens Deliler Ülkesinde** (Salih Güney, Arzu Okay) - **Gençliğin Rüyası** (Tugay Toksöz, Zeynep Aksu) - **Şehzade Sinbad Kaf Dağında** (Fikret Akan, Eva Bender) **1972 - Ölüm Korkusu** (Bilal İnci, Tansu Sayın) **1979 - Nemrut** (Muharrem Gürses, Baki Tamer) **1980 - Mutluluk Haram Oldu** (Muzaffer Sonbahar, Funda Gürçen) **1984 - Kara Bahtım** (Recep Kaymak, Ayşen Cansev) **1986 - İlahi Adalet** (Cemal Gencer, Mesut Engin) **1988 - Hatıram Olsun** (Arif Susam, Burcu Tekgül)

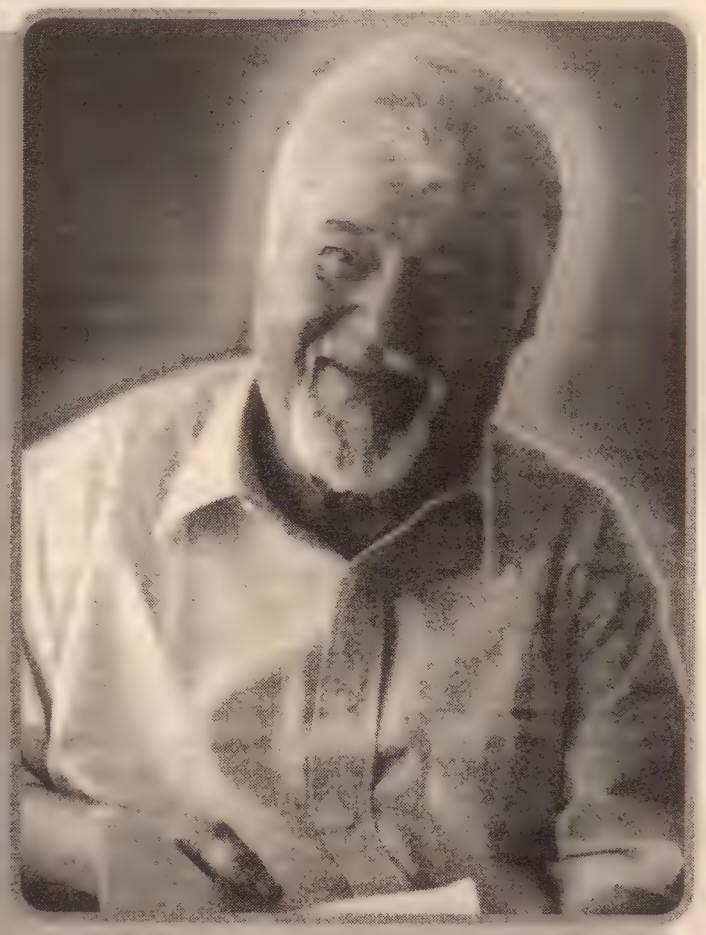

"Oğlan Kızla Karşılaşır" Dışındaki Sinemadan Notlar

SABRİ KALİÇ

✖ Sinemanın ilk *"sanatçısı"* kabul edilen yönetmen *Georges Melies* zengin bir ailenin çocuğu olmasına rağmen tüm servetini sinemaya yatırıp iflas etmişti. 1929 yılında Paris'te bir tren garında bir gazeteci tarafından tanınarak yeniden keşfedilen *Melies*, garda tütün satıcılığı yapıyordu. 1931 yılında Fransız hükümeti *sanatçıya* Legion d'Honneur nişanı verdi ve yaşam boyu emekli aylığı bağladı.

✤ Dünyanın en uzun filmi *John Timmis IV*'ün *"Uykusuzluğun Tedavisi"* adlı 84 saatlik filmidir.

▼ *Walter Ruttamann*'ın 1929 yılında yaptığı *"Hafta Sonu"* filminde hiç görüntü yoktur. Film, tamamıyla bir ses bandının kurgulanmasından ibarettir.

● *Luis Bunuel*'in 1929 yılında yaptığı *"Bir Endülüs Köpeği"* filminin gösterimi sırasında iki kadın, korku ve aşırı heyecan sonucu düşük yapmıştı.

◆ Amerikan deneysel sinemasını simgeleyen *"underground"* terimi ilk kez 1959 yılında Film Kültürü dergisinin Bahar sayısında *Lewis Jacobs* tarafından bu anlamda kullanılmıştır.

✹ Sinema tarihinde geri dönüş (*flash back*) ilk kez 1927 yılında *Paul Fejos*'un *"Son An"* adlı filminde kullanılmıştır. Film ölmek üzere olan bir adamın son anında tüm yaşamının gözünün önünden *'bir film şeridi'* gibi geçmesini anlatır.

❖ *Robert Berer*'ın 1964 yılında yaptığı 11 dakikalık *"Yumruk Döğüşü"* adlı filmin her bir karesi, diğerlerinden bağımsız ve ilgisiz bir görüntüdür.

➤ *Andy Warhol*'un *"Empire"* adlı 1964 yapımı filminde tam 480 dakika boyunca *Empire State Binası*'nın çatısı görüntülenir. Başrolünü (adeta) binanın kendisinin oynadığı filmde, günün geçmesi, akşam olunca teker teker binanın ışıklarının yanması vb. dışında olup biten, bir şey yoktur.

Kağıt Gemi

SUNAY AKIN

Sorun, tüm dünya Robinson'un adasına dönüşünce çözülecektir. Robinson Crusoe'daki şu sözlerin değerini anlamadıkça sürüp gidecektir savaşlar: "Bu sırada bulduğum geminin marangoz sandığı benim için bir hazine değerindeydi."

Öğle Namazını Müteakip...

İngiltere'nin York kentinde tanınmış bir aile olan Robinsonların kızı, Almanya'nın Bremen kentinden gelen Kreutznaer soyadlı bir yabancı ile evlenir. Çiftin üçüncü çocuklarına annesinin ve babasının soyadlarından oluşan *"Robinson Kreutznaer"* adı verilir. Ancak, babanın Almanca olan soyadı İngilizcede *"Crusoe"* diye okunur. Böylelikle, bütün ıssız ada kahramanlarının kralı sayılan Robinson Crusoe doğmuş olur.

Daniel Defoe her ne kadar ünlü kahramanın doğuşunu kitabın ilk sayfalarında yukardaki gibi anlatsa da, okurun önüne bir temcit pilavı koyduğunu çok iyi bilir. Çünkü, ıssız bir adada tek başına yaşamak zorunda kalan bir insanın öyküsü, o dönemde en çok işlenen konuların başında gelir. Defoe'nun elli dokuz yaşındayken yarattığı ünlü kahramanın *"Cinque Porte"* adlı geminin mürettebatından Alexander Seleraig olduğu söylenir. 1703 yılında, İngiltere'den Atlas Okyanusu'na açılan geminin kaptanı Charles Pickering, Brezilya'da ölünce, onun yerine geçen Thomas Stradling ile Selcraig sürekli olarak kavga ederler. 1704 yılının Eylül ayında, Stradling'den kendisini Şili açıklarındaki Juan Fernandez adasına bırakmasını isteyen Selcraig, "Duke" adlı gemi tarafından 1709 yılının Şubat ayında kurtarılana kadar bu ıssız adada kalır.

Alexander Seleraig, ünlü bir roman kahramanı olacağından habersiz ülkesine dönerken, ıssız adada yaşadığı olayları geminin kaptanı Woodes Rogers ve gemide görevli subaylardan Edward Looke'a anlatır. Bu iki denizcinin, anlatılanlardan etkilenip birer kitap yazmalarının ardından, dönemin ünlü yazarlarından Richard Steele de, bir denemesinde Selcraig'in öyküsüne yer verir. Daniel Defoe'nun, 1719'da, Robinson Crusoe'yu yayınlamasından yedi yıl önce okura sunulan *"Güney Denizleri ile Dünya Çevresinde Bir Yolculuk"* adlı kitapta da, Seleraig'in başından geçenler anlatılır. Bu kitabın yazarını, kitabını okumamış olsak da yakından tanırız: Kaptan Cook!..

Görüldüğü gibi Daniel Defoe'nun kahramanı ıssız bir adada yaşayan romanı gerçek bir temcit pilavıdır. Ama ne Defoe'dan önce, ne de sonra yayınlanan bu tür roman kahramanlarından hiç biri Robinson Crusoe kadar ünlenemez. İngiliz yazarın hakkını verirken, 12. yüzyılda yaşamış Endülüslü Arap filozof Ebu Cafer İbn Tufeyl'in *"Hayy İbn Yakzan"* adlı öyküsünün 1708 yılında İngilizce olarak yayınlandığını da şuracığa yazmış olalım. Bu öyküde, insanların dışarıdan hiç bir bilgi almaksızın doğa olaylarını çözümleyebileceğine inanan İbn Tufeyl, ıssız bir adada yaşayan bir insan sunar okura. Defoe, Selcraig ıssız adasında kurtarılmayı beklerken ülkesinde yayınlanan bu kitaptan etkilenmiş olabilir mi?.. Kimbilir; belki evet, belki hayır!..

Robinson Crusoe ilk kez okurla buluştuğunda dokuz yaşında bir çocuk olan Jean Jacques Rousseau, Defoe'nun romanını uygarlığın yeniden üretilmesi ve doğanın yeniden alt edilmesinin bir başarısı olarak görür. Eşitsizliğin nedenini özel mülkiyetin kurulmasında gören ve eğitimin emeğe saygı gösteren bir anlayışla gerçekleşmesini savunan Fransız düşünürün etkilendiği Robinson Crusoe'dan bir bölüm okuyalım: *"Ekini biçmek için bir orak ya da, tırpan yokluğu çekiyordum. Tek yapabildiğim şey gemiden kurtardığım silahlardan büyük bir kılıcı tırpan yerine kullanmak oldu."*

Defoe'nun roman kahramanı, Selcraig gibi kendi rızasıyla ıssız adaya bırakılmaz. O, gemisinin batması sonucu yüzerek ulaşır adaya. Orada da, Barış içinde yaşamaya başlar. Öyle ki, insan öldürmek için üretilen kılıcı bile tırpan yerine kullanmaya başlar. Kılıcın amacından çok farklı bir şekilde kullanımına tanık olduktan sonra, oturup iyice düşünmek kalır, biz okurlara!.. Yanıt arayacağımız soru şudur: Barış, iki savaş arası olarak anılmaktan ne zaman kurtulacak?

Yanıt ise uzaklarda değil, Robinson Crusoe'dadır elbette. Ne diyordu Robinson: *"Tek yapabildiğim şey gemiden kurtardığım silahlardan büyük bir kılıcı tırpan yerine kullanmak oldu."* Silahların emek araçlarına dönüştüğü, emeğin saygınlık kazandığı bir dünyada Barış, gerçek yerini bulacaktır. Sorun, tüm dünya Robinson'un adasına dönüşünce çözülecektir. Robinson Crusoe'daki şu sözlerin değerini anlamadıkça sürüp gidecektir savaşlar: *"Bu sırada bulduğum geminin marangoz sandığı benim için bir hazine değerindeydi."*

İnsanlığın gerçek hazinesi emektir. Savaşları çıkartan da, onu sömüren kapitalist değerlerdir. Bu gerçeğin ayrımında olan Haldun Taner şunları yazar: *"Bir ada arıyorum. Rakamlardan uzak mı uzak. Para, pul, kar, zarar konuşmak yasak. Bir ada ki bankeri yok, yüksek faizi yok. Tahvil, senet, karşılıksız bono, sertifika, çifte faiz bilinmez. O adada akıllılar yolunu bulup safdilleri sömürmez. Dargelirli her fırsatta okkanın altına gitmez. Dargelirli yok ki zaten, herkes eşit, tok gözlü. Tüketim hırsı yok edilmiş."*

Edebiyatta ada denildiğinde akıllara ilk gelenlerden biri de *"Define Adası"* adlı ölümsüz eserdir hiç şüphesiz. Bu kitabın yazarının yüzünü aydınlatmak için İskoçya kıyılarındaki deniz fenerlerini kullanmalıyız. Çünkü, buradaki fenerlerin çoğu yazarın büyükbabası tarafından, bölgenin en önemli, en tehlikeli yerlerine yapılmıştır. Yazarın babası da fener yapımını sürdürür. Ama, amatörce şiirler, romanlar da yazmaya çalışır. Bir kitabında kendisine masallar anlatan dadısı Cummy'den *"ikinci annem, birinci karım ve çocukluk günlerimin meleği"* diye söz eden, dünya edebiyatına Define Adası gibi yüzyıllar geçse de ışığı sönmeyecek bir fener armağan eden yazarımız ise Robert Louis Stevenson'dur.

Büyükbabasının adını taşıyan oğlunun da, kendi mesleğini sürdürmesini isteyen Thomas Stevenson, mühendislik eğitimi alması için onu Edinburgh Üniversitesi'ne kaydettirir. Bu eğitimi son sınıftayken bırakan Stevenson, hukuk fakültesini bitirse de, barodan gelen çağrıyı reddeder. Doğuştan zayıf olan akciğerleri nedeniyle sürekli olarak öksürük krizlerine yakalanan yazar, hastalığına aldırmadan geziler yapar. Serüven tutkunluğu Barbizon'da, kendisinden on yaş büyük olan Fanny Osbourne ile tanışmasına yol açar. Tanıştığında Bayan Fanny evlidir. Kadının kocasından boşanıp, Stevenson ile evlenmesiyle de Define Adası'na doğru ilk adım atılır.

Stevenson, bir gün üvey oğluna öyküler anlatırken, çocuğun isteği üzerine kağıda bir ada resmi çizer ve bu ada üzerine bir öykü anlatır. Böylelikle de, 1883'de yayınlandığında büyük yankı uyandıracak olan Define Adası ortayı çıkar. Stevenson, Defoe'nun ünlü eseri Robinson Crusoe'dan etkilenmediğini söylese de, Define adası'ndaki kahkamanlardan biri olan Long John Silver'in papağını için şu açıklamayı yapar. *"Hiç şüphesiz bir zamanlar Robinson Crusoe'nundu."* Akşit Göktürk de, *"Edebiyatta Ada"* adlı kitabında, Define Adası'nın kahramanlarından Ben Gunn'ın adada Tanrı yolunu bulması, keçi postu giymesi ve keçi beslemesiyle Robinson'la olan benzerliğinin altını çizer. Yazar ayrıca, Ben Gunn'ın adaya ceza olarak bırakıldığını belirterek, Stevenson üzerindeki Defoe etkisine dikkat çeker. Göktürk, şu düşüncesiyle de, gemicilik tarihinde bir yer biçer Stevenson'un kitabına: *"Define adası, buhar çağından sonra gemiciliğin büyük değişikliklere uğradığı on dokuzuncu yüzyılda, eski deniz kurtlarının, çoktan tarihe karışmış korsanların serüvenli dünyasına bir dönüştür."*

Casco adlı yelkenlisiyle, hastalığının ilerlemesi üzerine, doktorların önerisine uyup İskoçya'dan ayrılan Stevenson annesi, karısı ve üvey oğluyla birlikte Pasifik adalarına doğru yelken açar. Samao adalarına yerleşen yazarın sağlığı düzelse de, 3 Aralık 1894'de beyin kanaması sonucu yaşamını yitirir. Kendisini çok seven yerliler tarafından büyük bir törenle adada bulunan bir tepeye gömülen ve malikhanesi devlet başkanlığı konutu olarak kullanılan Stevenson'u unutmayanlardan biri de Cemal Süreya'dır. İşte, şairin iki dizesi:

Ben bu şiiri yazdım bir akşam üzeri,
Aklımda "Define Adası"nın ilk sözleri

Ama, hiç kimse Altan Armutak kadar tutkunu olamaz Stevenson'un. Armutak'ın ünlü yazar ile tanışması on yaşındayken ağabeyinin kendisine *"Define Adası"*nı armağan etmesiyle başlar. Kitabın etkisinde kalan çocuk, kısa sürede değişik tarihlerde yapılan baskılarını satın alır kitabın. Bununla da kalmaz, ortaokuldayken, İngilizce, Almanca ve Fransızcalarına da sahip olur. Altan Armutak, bir yandan Stevenson hakkında bilgiler toplarken, öbür yandan Define Adası'nın büyük bir haritasını çizerek odasının duvarına asar. Lise yıllarına geldiğinde ise Stevenson kitaplarından oluşan özel köşe daha da genişler. Öyle ki, bir şeref defteri de koyar Stevenson kitaplarının yanına. Evdekilerin de yazmalarını ister ama sayfalardaki elyazısı yalnızlığa terk olur.

Altan Armutak, akciğer rahatsızlığı geçirdiğinde ailesi telaşlanırken o, havalara uçar mutluluktan. Ne de olsa Stevenson'a biraz daha yakınlaşmıştır. Radyoda yayınlanan *"Çocuk Bahçesi"* programında oyunlaştırılmış Define Adası'nı kasete kaydeder ve onu dinleyerek uyumaya başlar. Televizyonda ise Stevenson'dan bir uyarlama yayınlansa hiç bir zaman kaçırmaz. İnsanları da tanıştırmak ister yazarla. Evlerin posta kutularına elyazısıyla hazırladığı, Stevenson'u tanıtan broşürler bırakır. Biriktirdiği harçlıklarıyla aldığı yüzlerce kitabı armağan olarak dağıtır arkadaşlarına. Balkonunda baktığı güvercinlere Define Adası'ndaki insanların adlarını verir: Long John Silver, Billy Bones, Kaptan Flint, Ben Gunn...

Ve Altan Armutak, günlerden bir gün, bir gazetedeki ölüm ilanını okur: *"Vefat... Romancı Robert Louis Stevenson'un ailesinden, müteveffa Edwin ve Anne Louis Norwick'in kızları, merhum Niyazi ve merhume Zahide Özdoğru'nun gelinleri, Rodney ve Melvin Gehre'nin kardeşleri, Debbie Lanthorn ve Sandie Kahm'in halaları, Füruzan ve Berna Özdoğru'nun yengeleri, Nüvit Özdoğru'nun sevgili eşi, Amerikan Başkonsolosluğu'ndan emekli Doroty Hediye Özdoğru vefat etmiştir. Cenazesi 9 Kasım 1989 Perşembe günü (bugün) öğle namazını müteakip Şişli Camii'nden kaldırılarak Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedilecektir... Ailesi... Not: Çelenk gönderilmemesi rica olunur."*

Bir Stevenson tutkunu ve uzmanı olan Altan Armutak gazetedeki ölüm ilanı ile karşılaştığında saatler öğleyi çoktan geçmiş, güneş pılını pırtısını toplayarak, Samao Adaları'nda doğmak üzere Süleymaniye camisinin minareleri arkasından kaybolmuştur.

Alemin En İdeal Çifti

Kötü Kız ile Timsah

Kötü Kız ve **Timsah**
Biri Leman Dergisi'nin ele
avuca sığmaz, tripazonomi
gambiyetsiz herifi.
Diğeri, Radikal Gazetesi'nin
gözleri fettan, erkek
koleksiyoncusu güzeli
Çizerleri, arkadaşlarımız
Ramize Erer ve
Mehmet Çağçağ
hem yarattıkları bu tipler
hem de hayat, cinsellik
kadın, erkek, toplum vs
üzerine konuştular..
Biz de kulak misafiri olduk

HATİCE MERYEM

Ramize Erer: Yıllarca "**Ezik Hanım**"ı çizdim. O kadar çok çizdim ki artık içim ezilmeye başlamıştı. Sıkılmıştım. Yeni bir şey yapmak istiyordum artık. Bunlar üstüste geldi ve o sırada Radikal'den teklif geldi. Hafta sonları için hoş olabilir diye bir tip düşünmeye başladım. Bir kız aklıma geldi, tip olarak. Tek tek karikatürlerde çiziyordum böyle kızlar. **Kötü Kız** değildi bunlar ama, onun esprilerini yapıyordum. Ona bir isim verdim sadece. Yani birdenbire çıkmadı aslında.

Kötü Kız'daki kötülük, benim için olumlu anlamı olan bir kötülük. Özgür bir kız. "*İyi kızlar cennete, kötü kızlar her yere*"lerle büyüdük ya, birazda bunların etkisiyle de kafamda oluştu **Kötü Kız**.

Çizdiğim tipleri seviyorum ben. Onları eleştirirken bile hep bir hoşgörü içerisinde yaklaşıyorum sanırım, belki de farkında olmadan. Bunu bana tanıştığım bir kadın farkettirdi. "*Onlara üstten bakmıyorsun, aşağılamıyorsun*" dedi. Çok hoşuma gitti bu. Çünkü insan böyle bir şey yapabilir farkında olmadan.

Kötü Kız seviliyor, ama bazı insanlara fazla uçuk geliyor. Kendileriyle ilişki kurup özdeşleştirdikleri için olsa gerek. Mesela bir kadın çok rahatsız olmuş. **Kötü Kız,** çalışan bir kadının evinde çocuk bakıcılığı yapıyor ve kadının kocasına karısı hakkında sürekli olumsuz şeyler söylüyor. "*Kadın evinde olmalı, çocuğuna bakmalı...*" gibi şeyler. En sonunda çocuğa da, adama da sahip oluyor **Kötü Kız**. Adam karısını evden kovuyor, "*Sen ne biçim annesin, kariyer için çocuğuna bakmıyorsun...*" diye. Radyo programında bir kadın "*Ay çok kötü bir kız bu, iğrenç!*" dedi. O artık karikatürden çok, bazı insanlar için gerçek bir etki.

Mehmet Çağçağ: O sanki erkekleri kullanıp atıyor. Kullanılan, suçluluk duygusu içerisinde olanlar bu defa erkekler! **Kötü Kız** tarafından terkedilen erkekler "*Yahu, neyimiz eksikti de terkedildik*" diyorlar mesela.

Ramize Erer: Eziklik duygusu yaşatıyor belki de erkeklere, hayatında ilk defa. Mizah yapabilmek için olayları en uçlarda düşünebilmeliyim. Aslında **Kötü Kız** benim de kafamı karıştırıyor zaman zaman. Beni zorluyor, ona yetişmekte zorlanıyorum. Aynı zamanda mizahçı olarak özgürleştiriyor beni. Çevremde **Kötü Kız** gibi yaşayan kızlar var, o kadar abartılı olmasa da. Bu tip bir anlamda onların yansıması. Kurguyla karışık gerçek bir tip. Bütün kadınlar suçluluk duygularıyla yaşıyor.

Hiç bir erkeğin kendini bir kadın kadar suçlu hissettiğini zannetmiyorum ben. Özellikle bir ilişki yaşadıktan sonra. **Kötü Kız** da bu duygu hiç yok. O yüzden bu kadar rahat. Her **Kötü Kız** esprisinden sonra hafifliyorum ben. Benim bakışımı da etkiliyor aslında. **Kötü Kız** bazı kızların kafasını açmış olur belki. Peşine takılıp gidebilirler aslında kızlar.

Mehmet Çağçağ: Erkeğin egemen olduğu bir dünyada yaşıyoruz. *Behiç Pek*'in bir karikatürü vardı. Düğün evinde herkes göbek atıp oynuyor. Oturan bir adam var, soruyorlar "*Kız tarafından mısınız, erkek tarafından mı?*" "*İki taraftan da değilim iyi oynayan kazansın*", diyor adam. Çok absürd bir durum yani. İşte bizim burada olmamız gerekiyor. Kuvvetlerin eşit olduğu yerde çatışma da çok zevkli olur. İlişkilerde de geçerli bu, karşında ne kadar zeka varsa o zeka senin zekanı da zorlar, seni de gelişmeye, yükselmeye, ilerlemeye zorlar. Ben mizahçı olarak kendi adıma bu çatışmayı tesis etmeye çalışıyorum. Hayatın içerisinde olmayan tipleri varmış gibi sunuyoruz. Bunlar kendi hayallerimiz ve özlemlerimiz tabii ki. **Kötü Kız** özgürlük duygusuyla çıkıyor. **Ramize**'nin çizdiği en iyi tip olarak görüyorum ben **Kötü Kız**'ı.

Toplumun en tabu görünen yeri benim en güzel cephem. Çünkü en kalın duvar orada. Yıkabilirsem ne âlâ! İnce duvarlarla başkaları uğraşsın, ben en kalın duvarı cephe olarak tercih ediyorum. Kalınca bir duvar bulduğumda, "Aman ne güzel!" diyorum, "Ömrünü geçir burada". "Vur, vur, vur, kır, kır, kır, çiz, çiz, çiz..." Bitmek bilmez. Çok keyifli.

Ramize Erer: Aslında ben **Kötü Kız**'ı düşünürken **Timsah**'tan da etkilendim. Ama şundan, bir adam böyle bir şey çiziyor, ne kadar güzel. Bir kadını bu kadar rahat çizemedik, bunu düşündürdü bana. Mesela niye ben **Kötü Kız**'ı çırılçıplak çizemiyorum hâlâ? Çizdiğim anda biliyorum ki bir sürü ahlak bekçisi tepki gösterecek. Ben birileri alınır mı, bir başkası kızar mı kafama takmadan çiziyorum. Bazıları hayatı olduğu gibi istemiyor yani.

Mehmet Çağçağ: Bir kız okuyucu telefonla aradı beni. **Timsah**'ı kötülüyor, "*Iğreniyorum o tipten ben*", şöyle böyle vs. Okuyucu olan bu kız **Daral**'ı sevdiğini **Timsah**'ı ise sevmediğini anlattı durdu. Dedim ki: "Bir şey soracağım sana: *Bana gerçeği söyle, eğer bu iki tipten birisiyle sevgili olmak durumuyla karşı karşıya kalsaydın hangisini tercih ederdin*" hep **Daral Daral** diyen kıza. Uzun bir sessizlik oldu. "*Yaa, çok pis soru sordun*" dedi. **Daral**'ı kendine benzediği için çok seviyordu. "*Benim zaten dağ gibi problemlerim var, üstüne üstlük bir de problemli erkek çekemem, onu tercih etmem*" dedi. "***Timsah**'ın kişilik problemleri yok, en azından biliyorum kötü mü kötü, hıyar mı hıyar, p.şt mu p.şt. N'apıcağını biliyorum, en azından ona göre tavır alabilirim. **Daral**'ın yanında n'apıcağımı da bilemem.*" dedi. Bukowski'yi anlatan bir filmde "*her kadının gönlünde bir serseri yatar*" diye

Aslında Kötü Kız benim de kafamı karıştırıyor zaman zaman. Beni zorluyor, ona yetişmekte zorlanıyorum. Aynı zamanda mizahçı olarak özgürleştiriyor beni. Çevremde Kötü Kız gibi yaşayan kızlar var, o kadar abartılı olmasa da. Bu tip bir anlamda onların yansıması. Kurguyla karışık gerçek bir tip. Bütün kadınlar suçluluk duygularıyla yaşıyor.

bir söz duymuştum. Nedir o serseri? Özgürlükten başka nedir! Hayatla dalga geçmekten başka, oynamaktan başka ne var? Oynamak, çocuk olmak, kaptırıp gitmek, özgür olmaktır. Hayatımızın en güzel zamanı çocukluk. Olgunlaştığımız zaman hangi şey çocukluğumuzda ki gibi tad veriyor? Çocukluğumuzda hayattan aldığımız tadı büyükken alamıyoruz. **Timsah** çocuk ruhlu bir adam. **Ramize**'nin çizdiği kız da bir kendi durumdan farkındalık var gibi, bilmiyorum, ama bana öyle geliyor. **Timsah** kendi durumunun farkında değil. **Timsah**, içgüdüleri ile kaptırmış gidiyor. "*Ana bir bacı iki gerisine salla s.ki*" Anadolu'da bayağı herkesin bildiği, yaygın kabul görmüş ve ağızdan ağıza dolaştırdıkları bir laf. İki kişi hariç herkesle mübah sayıyor yani. **Kötü Kız** bir manifesto, egemen erkeğin yarattığı pasif kadına karşı aktif bir kadın bir anlamda. Bugün biraz sanal ama yarın gerçek olacak gibi, benim düşüncem. **Timsah**'ınsa öyle bir derdi yok.

Ramize Erer: **Kötü Kız**'ın gazetede, özellikle ekonomi sayfasında olması yüzünden o sayfayı okuyanlar hayatla bir ilişki kuruyorlardır hiç değilse. Feminist olmak, kadının yanında olmak ama, kadınlar benim için tabu değil. Kadınlarla ilgili bütün gözlemlerimi çiziyorum. Çünkü kadınlar kendi aramızda kadınların olumsuz taraflarından çok rahat bahsediyoruz. Ama sıra yazıya, çiziye gelince başka bir şeyden bahsediliyor. Kadın dokunulmaz oluyor. Bu da samimiyetsiz geliyor bana. **Kötü Kız**'da kadın korkusundan bahsediyorum, aralarındaki gerginlikten de. Birbirlerine karşı olan tetiklilikten de bahsediyorum. Kendimizde olan, pek düşünmek istemediğimiz, belki de engellediğimiz bir yanımız **Kötü Kız** as-

İşçi Basımevi

Green'in eleştirilerinden erkekler de nasibini alıyor: "Erkeklerin, insanca muameleyi hak eden hayvanlar olduğunu düşünüyorum; avlanmalarına, öldürülmelerine ya da eti ve kürkü için beslenmelerine karşıyım." Erkeklerin evliliğe kadınlardan daha çok gereksinimi olduğuna dikkat çekiyor. Evli olmayan erkeklerin kendilerini daha 'kırılgan' hissettiklerini iddia ederek, hapishanelerdeki erkek popülasyonun büyük oranda evli olmayan erkeklerden oluştuğunu ve bekar erkeklerin hayatlarının kötü bir sonla bitmesi olasılığının daha yüksek olduğunu ekleyerek, bu çelişik argümana arka çıkıyor. Bu argüman pek çok boşluğu içinde barındırsa da, sık sık gözden kaçırılan ya da görmezden gelinen önemli bir doğruyu vurguluyor:

Erkekler Kadınlara Yaslanır

PAUL STRATHERN

Londra'da bugünlerde en çok konuşulan konu, dünyaca ünlü Avusturalya doğumlu feminist yazar Germaine Green'in "Tam Kadın" adlı son yapıtı. Bu, onun 1970'te ilk kez basılan (ve o günden beri basımı süren) ilk göz ağrısı "Dişi Hadım" adlı klasiğinin çoktandır beklenen bir devamı. Bu kitabında Green, sıradışı fakat kendine özgü aykırı duruşunu takınarak kadın özgürlüğünün öncü bir figürü olarak ortaya koyuyor kendini.

Kadın davasını ateşli bir şekilde savunurken, bir yandan da onları yerden yere vuruyor. Kadın sorununun büyük kısmının, hemen her düzeyde erkek egemen toplumdan ve erkeklerin tutumlarından kaynaklandığını biliyor. Fakat kadınların kendilerini içinde buldukları bu hal tümüyle erkeklerin hatası değil; büyük oranda kadın pasifliği yüzünden. Bu pasiflik, can alıcı bir biçimde kendi cinselliklerini hem fiziksel hem de duygusal yönden iğdiş etmiş durumda. Bu nedenle kitabın başlığı: Dişi Hadım. Bu çarpıcı, ustalıklı, kapsamlı ve saldırgan metin, cinsiyet savaşlarındaki o yeni dönemin başlarında savaş alanının nasıl gözüktüğünü merak eden tüm kadın ve erkekler için bir "farz". Bu savaş alanının nasıl değiştiği ve modern savaş alanı hakkında bir görüşe sahip olmak isteyenler, şimdi Green'in -bir daha asla yazmayacağına yemin ettiği- son kitabı için kitabevlerine hücum ediyorlar.

İşte 29 yıl sonra, yeni mileniumun şafağıyla birlikte Green "Tam Kadın" ile yeminini bozdu. Ve doğru zamanda, diyen hayranları (ki ben de onlar arasındayım). Ama bu yeni çalışmayla hemfikir olabileceğinizi bir an bile aklınızdan geçirmeyin. İngiltere'nin en entelektüel kadınlarından biri (Cambridge'de İngiliz edebiyatı dersleri veriyor) olmanın yanı sıra, kendisi de büyük ölçüde bir "tam kadın". Üstelik, kendine özgü kabadayı tavrıyla, böyle olmakta ısrarlı. Modern kadına, modern kadın olma dersleri veren klişe bir el kitabı sunmaya kalkışmayacak kadar akıllı ve ne yaptığının farkında.

Birkaç bildik doğruyla başlıyor kitabına. Örneğin, 'Başka alanlarda ne kadar başarılı olursa olsunlar, bütün kadınlar, eğer güzel değillerse baştan kaybettiklerini bilirler. Sahip oldukları güzelliğin ise gün be gün kendilerini usulca terk ettiğinin de farkındadırlar'. -Erkeklerin ve özellikle de kozmetik sanayisinin kadın güzelliğini biçimlendirip renklendirmede oynadığı role değinerek devam ediyor-. Kadınlar kendilerine yüklenen bu imajın ne kadar sahte olduğunu anlamalılar. Neden kadın, bilincinin derinliklerine işlemiş böylesi bir "kozmetik güzellik" idesine katlanmak zorunda kalsın? Niye bikini giymeden önce vücudundaki tüyleri alması gereksin? Bu durum, erkeğin patolojik tavrının kadınlardan da beklendiğini ortaya koyuyor. Örneğin kel bir erkek peruk taktığında biraz komik karşılanır. Oysa kel bir kadının peruk takmaması bir saldırı olarak değerlendirilir.

Green, "Dişi Hadım"ın yayınlanmasının ardından "tam kadın" diye bir deyimin gerçekten var olup olmadığını bulmak amacıyla dünyayı dolaştığını anlatıyor. Tam olarak neyi aradığını biliyordu o. Hem fiziksel hem de psikolojik açıdan, erkeğin cinsel fantezileri tarafından biçimlenmiş olmayacaktı bu "tam kadın". Bireysel ve toplumsal kimliğini erkeğe yaslanarak kazanmış da olmayacaktı. Kendine yabancı bir güzellik idesine ne boyun eğmek ne de sahip çıkmak zorunda değildi. O, kendi arzuları ve yetenekleri doğrultusunda zekasını ortaya koyabilmeli ve yaşlandıkça saygınlık kazanmalıydı. Yolculuğu sırasında kapalı toplumlarda kadının modern batılı kadından daha güçlü olduğunu gördü. Bu bağlamak, Okloahama'daki Osage Kuzey Amerika Kızılderili kabilesi ve Orta Avustralya'daki bazı Aborigine kabileleri kadınlarını örnek olarak gösteriyor. Bu güçlü kadın, modern batılı kadının acınacak haliyle tam bir tezat oluşturuyor. Daha da kötüsü, bu ikinci tip kadın erkeğe çekici görünmeyi kendine iş edinip sonra da erkeğin istenmeyen davranışlarına maruz kalmaktan kendini kurtaramıyor.

Green'in eleştirilerinden erkeklerde nasibini alıyor: 'Erkeklerin, insanca muameleyi hak eden hayvanlar olduğunu düşünüyorum; avlanmalarına, öldürülmelerine ya da eti ve kürkü için beslenmelerine karşıyım.' Erkeklerin evliliğe kadınlardan daha çok gereksinimi olduğuna dikkat çekiyor. Evli olmayan erkeklerin kendilerini daha 'kırılgan' hissettiklerini iddia ederek, hapishanelerdeki erkek popülasyonun büyük oranda evli olmayan erkeklerden oluştuğunu ve bekar erkeklerin hayatlarının kötü bir sonla bitmesi olasılığının daha yüksek olduğunu ekleyerek, bu çelişik argümana arka çıkıyor. Bu argüman pek çok boşluğu içinde barındırsa da, sık sık gözden kaçırılan ya da görmezden gelinen önemli bir doğruyu vurguluyor: 'Erkekler kadınlara yaslanır'. Evlilik kadınlar için iki açıdan kayıptır: Hem ikinci sınıf insan muamelesi görürler, hem de onlardan 'muhteşem' eşlerine arka çıkmaları beklenir. (İşçi sınıfı bu toplumsal çifte standartı yıllar öncesinde çözdüler). Yalnızca kadının değil, erkeğinde bağımsız olabilmeyi öğrenmesi gerekiyor. Kadınlar kendi hayatlarını kurmayı öğrenirken erkekler de ayakları üzerinde durabilmeyi öğrenmeliler. Şu anda ise erkeklerden çok kadınlar bu durumun farkında. (Ben, kendi başına yaşamayı seçmiş bir erkek olarak bunları dile getiriyorum; kadın arkadaşımın seçimi de benimkinin aynısı. Lütfen, neden onun böyle bir seçim yaptığını soran mektuplar yollamayın)

Green aynı zamanda, 'yanlış anlaşılmış' erkek teranesine de değiniyor: Kadınlar, erkeğin "Karım beni anlamıyor." sözlerinin ardında, "Ben karıma karşı mantıksızca davranıyorum" gerçeğinin yattığına inanmaya hazır oldukları zaman feminizm temel bir adım atmış olacak.

Green'in görüşlerinin feministler tarafından da eleştiri yağmuruna tutulduğunu belirtmem gerekiyor. Elbette bu onun istediği ve beklediği bir şey. Bu eleştirileri en iyi, yazar Natasha Walter (göklere çıkarılan 'Yeni Feminizm' kitabının yazarı) özetliyor. Green'in kozmetikleri, modayı, cinsel alışkanlıkları hor görmesinin ardında Walter baskın bir puritanizm seziyor: 'Kadınların dış görünüşlerine, giysilerine ve bedenlerine özen göstermelerinde ne sakınca var? Formda ve güzel olmak, zayıf olmak anlamına gelmez.' Walter'in özellikle vurguladığı nokta ise şu: "Feminizmin kadınların özel hayatları, nasıl giyindikleri, nasıl seviştiklerine kilitlenmesi beni rahatsız ediyor. Gerçek eşitliğin ve somut gücün ardına düşmek, hâlâ maruz kaldıkları şiddet ve adaletsizlikten kadınları kurtarma mücadelesi vermek çok daha önemli."

Bitirmeden önce, İngiliz sanat sahnesinin yeni vahşi kadınına değinmeden edemiyeceğim: Türk kökenli Tracey Emin, ele avuca sığmaz bir kadın ve aynı zamanda enteresan bir ressam. "Tam Kadın" hakkında ne düşündüğü sorulduğunda: "Green, benim jenerasyonumun kadınları için çok mücadele verdi ve ben ona saygı duyuyorum. Fakat, ben kendi kararlarımı kendim verebilecek güçte bir kadınım. Tırnaklarıma oje sürmek istersem, bunun için kimseden izin almam."

Çeviren: Nedime Harmandağlı

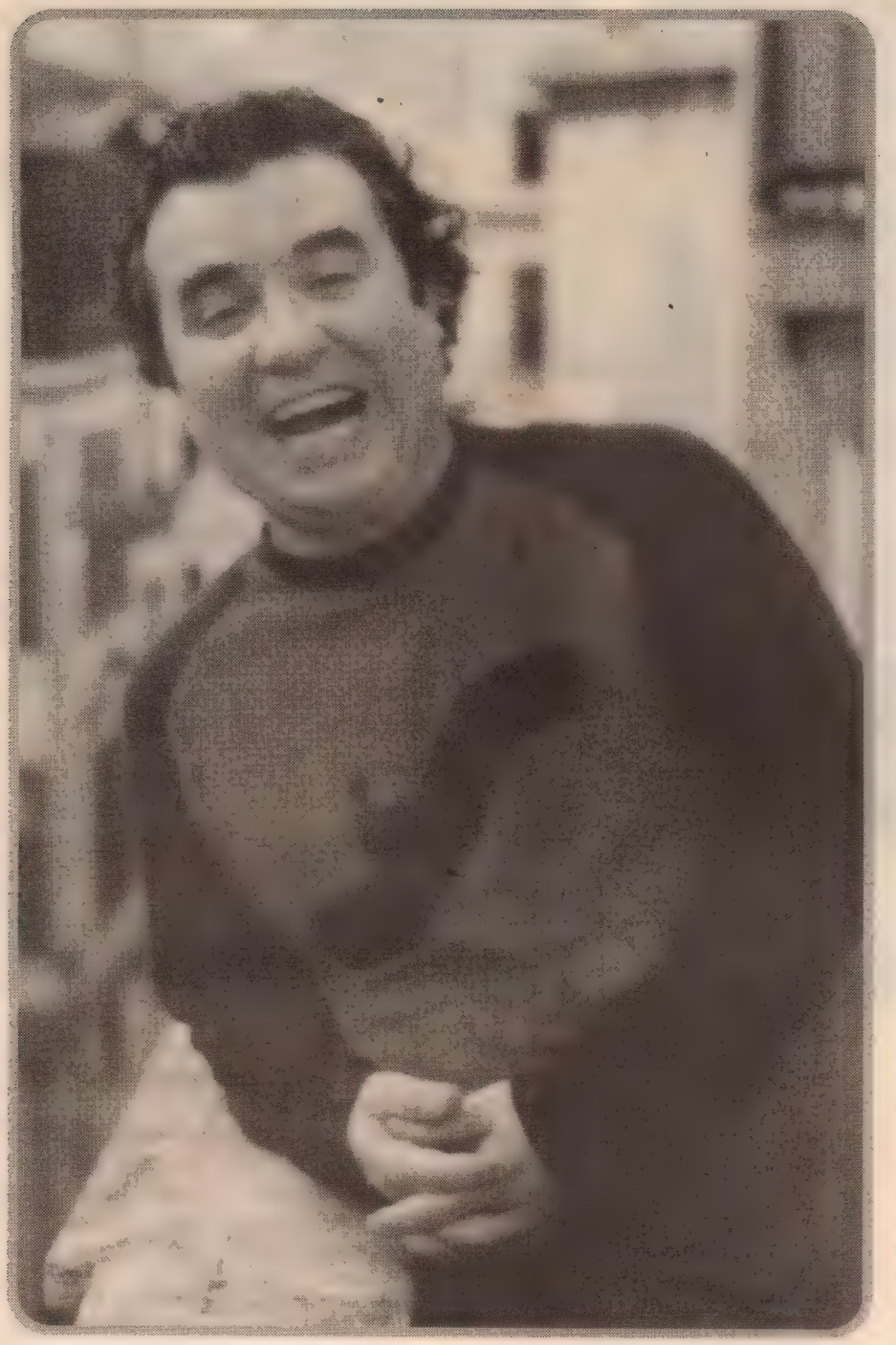

Toplumun en tabu görünen yeri benim en güzel cephem. Çünkü en kalın duvar orada. Yıkabilirsem ne âlâ! İnce duvarlarla başkaları uğraşsın, ben en kalın duvarı cephe olarak tercih ediyorum. Kalınca bir duvar bulduğumda, "Aman ne güzel!" diyorum, "Ömrünü geçir burada". "Vur, vur, vur, kır, kır, kır, çiz, çiz, çiz..." Bitmek bilmez. Çok keyifli.

lında. Bazen çok sert gelebilir. **Kötü Kız** kadınların etrafında görmek istemediği bir kadın tipi. Çünkü kadınlara da zarar verebiliyor. Kadınlar kendilerini güçsüz hissediyorlar, bu duyguyla hep bir yerlerini sağlamlaştırma dertleri var. Kocalarını, sevgililerini, oğullarını, işlerini elde tutmak istiyorlar hep. Kocalarınsa böyle dertleri pek yok, seçenekler sunuluyor onlara. Kadınlar hep bir vazgeçiş yaşıyorlar. Merak ediyorum mesela, bütün erkekler evlendiklerinde arkadaşlıklarını devam ettiriyorlar, ama kadınlar evlendiklerinde bütün arkadaşlıklarını bitiriyorlar. Kocalarının hayatı, kendi hayatları oluveriyor birden. Bu da bana çok zavallı bir durum gibi geliyor.

Mehmet Çağçağ: Ben **Daral**'ı çizerken 88'li yıllar. **Limon Dergisi**'nde çiziyoruz. O dönem insanların konuştuğu, tartıştığı şeyler hep varoluş üzerineydi. Herkes kendi kimliğini, varlığını, hayatını anlamlandırmaya çalışıyordu. Herkes hayatın anlamını arıyordu. *Neyiz? Nereye gidiyoruz?* Ben **Daral**'ı çizdiğimde karşılık buldu. Ondan sonra **Daral** yavaş yavaş sahneden inmeye başladı. Görünümün ön plana çıktığı, varoluşun değil artık bir vizyon sahibi olmanın, bir görüntü sahibi olmanın ön plana çıktığı zamanlardı 85-90'lı yıllar, yani cilalı imaj devri. O hayatta **Daral**'ın karşılığı kalmadı. Çünkü **Daral** bireyin kendi içsel sorunlarıyla haşır neşir bir kimlikti. **Daral**'ı sahneden indirmedim ben, onun yanına bir kimlik daha koydum. Çünkü çatışma olması gerekirdi. Bir tanesinin kimlik arayışı var, bir tanesinin hiç yok. Dönemle derdi yok, düzenle derdi yok, apolitik **Özal kuşağı** da bir yerde. "*Çal, çırp, n'aparsan yap ama işini bil*". Bana diyorlar ki "*Sen **Daral** mısın, **Timsah** mı?*" Bu ne kadar aptalca bir soru. Ben hem **Daral**'ım, hem **Timsah**'ım. İnsanın içinde hem iyi hem kötü var. Ama bir gerçek yaşandı, daha içsel olan **Daral** kimliği silindi, aynı gerçek hayatta olduğu gibi. **Timsah** jenerasyonunun hayatla hiç bir derdi yok, kavgası yok. Görüntüleri var, sesleri, sözleri, izleri yok. Ayrıca bu "*kavgası olanlar nereye taşıdılar hayatı?*" Orası ayrı mesele.

Bu kargaşadan ne çıkacak onu merak ediyorum sadece, acaba bu kavgasızlıktan ne çıkacak? Merak ediyorum. Hayat devam edecek ve biz orada neler göreceğiz, bunları merak ediyorum. Ben **Timsah**'ı burada alabildiğine kendi gerçeğini dışarı vursun diye gayret ediyorum. Kendi öznel bakışımı alabildiğine uzak tutmaya çalışıyorum. Korku gibi, açlık gibi, cinsellik de insanların bir ortak paydası. Çocukluktan ihtiyarlığa kadar. Birisi cinsellikle ilgili bir fıkra anlatınca öbürleri kulaklarını kabartır. **Timsah** ile bir tabu üzerine, gizli saklı yaşanan, cinsellik adlı kalın duvara saldırdım ben. Eleştiri bile değil, deşifre ettim sadece. Arı yuvasına çomak soktum. **Kötü Kız**'da, **Ramize**'nin yeni bir kadın kimliği sunması gibi görüyorum ben. **Kötü Kız** benim için hiç kötü değildir. Ben öyle bir kızı severim. Kendisine verilen rolleri oynamıyor, kafasındaki neyse onu yapıyor. Buradan **Kötü Kız** çıkıyor, özgürlük çıkıyor aslında, özgür davranış çıkıyor. **Kötü Kız** bir manifesto, ama **Timsah**'ı bir manifesto olarak görmüyorum. **Timsah** varolan bir erkek egemen halinin teşhir hali. Teşhir ettim ben sadece. Hayatı bu kadar cinsel takıntılı, başka bir arayış, başka bir meselesi yokmuşcasına, bu kadar bilmem neyinin peşine takılıp giden bir adamın serüvenini ve onun nezdinde erkek milletinin egemenlik unsuru olan cinsel aletini, yatak oyunlarını, kurlarını çizdim. **Timsah**'ın nezdinde Türk erkeğini, Türk kadınını bir masaya yatırdım. Erkeğin en "*erk*" organını, saklı yuvasından çıkarıp çeşitli gülünç hallerde çizince büyü bitti sihir gitti. 80'le 90 arası acayip bir cinsellik vardır Fransız karikatüründe. Aptallar gibi "*Fransızlar çok mu cinsellik yaşıyor acaba?*" diye soruyordum. Niye bu kadar çiziyorlar? **Wolinsky** komünist partinin içinde yeralmış bir karikatürist. İstanbul'a geldiğinde yapılmış bir röportajında okumuştum: "*Biz '68 kuşağı çizerleri, en çok uğraştığımız şey Fransız ahlakı oldu. Cinsellik anlayışı, tabuları biz bunları yerle bir ettik. Her şeyini çizdik Fransızın, yatağını, döşeğini, bilinçaltını deşifre ettik. Şimdi bizim kuşağın çizgileri ile büyüyen çocuklar bugün Fransa'yı yönetiyorlar. Onlar tabuları yıkılmış olarak gördüler, artık karşımıza ortaçağ kafasıyla çıkmayacak.*" diyor. Şimdi **Ramize**'nin tipini okumuş çocukların kadın kimliğini oluştururken ki süreçlerinde eğer **Ramize**'nin bir katkısı, benim bir katkım olacaksa, bu çok güzel bir şey.

Ramize Erer: **Kötü Kız** için biraz erken aslında. **Kötü Kız** karısından ayırdığı bir erkeği de elde etmek istemiyor mesela. "*Ay! Bu maymun benim üzerime kalacak*" diyor. Bir oyunu oynuyor ama o oyunun sonu klasik kadının sonu ile sonuçlanmıyor. "*Aman ne güzel bu adam benim artık, yuva kurayım*" demiyor. Ait olmak istemiyor kimseye. Arayış sürecinde hala.

Mehmet Çağçağ: **Kötü Kız** egemen kadının kimliğine dair ipucu veriyor cinsel manada. **Madonna**'nın çıkışı, zekası, rolü ve hakkındaki dedikodular. **Madonna** n'apıyor? Long Island varoşlarından Portorika'lı genç, yakışıklı çocukları arabasına doldurup, otel odasına götürüp sevişiyor. Bu haber oluyor. Oysa bu egemen erkek dünyasında erkeğin rutin hali. Madonna özgür olunca erkekleşmiyor sadece erkek kadar özgür davranıyor. Sanıyorum bu yüzyılda üretim ilişkilerindeki farklılaşmalar geleneksel rolleri bir hayli değiştirecek. Kadın ekonomik özgürlüğünü kazandığı anda düşünsel anlamda da özgür davranmaya başlıyor. O zaman erkeğin dünyası ve erkeğin kanunları sökmüyor. Kadın aklından geçeni yapmaya başlıyor.

Ramize Erer: Kadınlar sıkıştırılıyor her yerden. Feminist oluyorsunuz 'kafadan' "*çirkin*" diyor, ya da "*senin gibi bir kadın feminist olamaz*". Her yerden vuruyorlar kadına, nefes aldırmıyorlar. O yüzden olay çıkartmaya hazır durumda kadınlar. Bir kadın için saç saça baş başa gelen bir erkek tanımadım ben hayatımda. Oysa en entelektüel kadın bile bu duruma düşebiliyor. Üretiyorum, karikatür çiziyorum, okunmaktan dolayı bir haz da alıyorum fakat bunlara rağmen iyi yemek pişirmek benim için özel bir haz. Bunu bize öğrettiler, atmamız çok zor. İlk önce böyle olmak zorundasın, bunun üzerine ne halt olacaksan olursun, yazar, çizer...

Mehmet Çağçağ: Böyle bir dönemde çizgi roman kahramanlarından **Tank Girl** çıkıyor. Bu kız silahlı, hero ve egemen, erkeklere vurduğu zaman dağıtıyor. Topları, tüfekleri var, uçuruyor. Ama şu da var. Dönemin zamanın ruhu ve yarattığı beklentiler ve o beklentileri hisseden insanlar var. Yani o **Tank Girl**'ü hisseden insan, "*tank gibi bir kız çıksın*" beklentileri olan bir insan. **Zeyna** tesadüf değil. **Sezen Aksu, Özlem Tekin, Zeynep Tunuslu, Yonca Evcimik, Aysel Gürel,** özgür kadın örnekleri ve onların tavırlarında egemen kadının işaretleri var. **Kötü Kız** bu zeminde yeşeriyor.

Ramize Erer: **Kötü Kız** erkekleri kullanıyor, bazen geyşa gibi görebiliyor.

Mehmet Çağçağ: Demek ki kadınlar erkekleri geyşa gibi görmeyi özlemişler. Rolleri değiştirmek istiyorlar. Ben rolleri değiştirmek değil; rolleri eşitlemekten yanayım. Şartlar eşit olsun, maç zevkli geçsin, iyi oynayan kazansın.

penguenler bile bizden fazla pompalıyor şiyiri

playboy tivi'nin ağır sevişgenleri
gece mesaisi'ne çoktan başlamışlar
decoder'im yok ki kaderimi fuckeyim
görüntü karartılı, ses cızırtılı
bir elimde uzaktan kumanda
bir elimde şahlanmış babafingo
seni ve memleketi düşünüyorum
ve tabi diri vücutlu helk'imi ve yine
sütun gibi uzun bacaklarıyla
taş gibi memeleriyle temiz toplumu'mu
gecenin esrik beyazında adeta
ikarus olmuş manda gibiyim
ah sevgili yoksun sen kederler tebelleş
bir nevi adeta bizzat bana bu gece
sensiz hayat decodersiz cine 5
ah sevgili gel artık gel leylim
penguenler bile bizden fazla
pompalıyor sevgilim
- baraj nizami değil -

milli irade şiyiri

milli irade, helk'imin pilli gücüdür
eti ne budu ne ki milli iradesi de ne olsun
demeyin allahaşkına cillop dostlar
yere bakan yürek yakandır benim helk'im
sol gösterip sağ vuran sağ gösterip sol vuran
karda yürüyüp izini belli etmeyen
saman altından su yürüten.. fakat!.. ama!..
ancak bunlar.. bunlar iyi şeyler değil ki
benim cillop gibi diri vücutlu helk'im
yani üçkağıtçı mıdır yoksa.. vay be..
bak şimdi durup dururken işkillendim
diri vücuduna şokella sürüp yaladığım
helk'imin gelenek ve gözeneklerinden
örf ve adet günlerinden
- fulya'da düz koşu yapsam eğilmem-

çantada cepte monibon şiyiri

rafting sporuyla meşgul oldum bir ara
sen beni terkedince ibibikler zıçarken
unuturum sandım tridine bam güm
olmadı hollanda filorini alırken dünürüme
efektif olarak aklıma geldin döviz büfesinde

ah sevgili biz seninle tom ve jery gibiyiz
bazen can-ciğer kokoreç kuzu sarması
bazen de işçi sınıfı ile sermaye piyasası
ah samuray dedikleri tostoparlak bir japon
ah sevgilim sensin bana hem gripin hem optalidon
-defansa takviye lazım büyük gedik veriyor-

türkiye'nin fifa kokartlı ilk şayiri

imgehan lirikboy

İşte bu cam rende bizimle tatile bile gitti. Tamar'ı elma püresi yerken seyreden süslü kız çocuğunun cam rende gibi bir detaydan haberi yoktu.

Elma Püresi, Cam Rendesi

ŞEBNEM İŞİGÜZEL

-Garson ,bir elma püresi de bana ! Beş yaşlarında süslü kız çocuğu aynen bunu söyledi: -Garson, bir elma püresi de bana !

Kendisine şaşkınlıkla bakan garsondan hiç tereddütsüz elma püresi isterken sağ elinin işaret parmağını hafifçe kaldırdı mı bilemiyorum. Yol yorgunuydum, farkında değilim. Sanırım onu da yaptı, yani elma püresini istemek için garsona bir işaret çaktı.

Geleneksel bayram tatili dönüşünde, yol üstündeki bir "tesis"de mola vermiştik. Biz çöp şişlerimizi beklerken biricik kızımız Tamar boş duracak değildi. O da içerisine "Cici Bebe" bisküvisi ufalanmış elma püresini yiyiyordu. Hayatta nefret ettiğim iki şeyi her gün melek yavrum için yapıyorum:Ufalama ve rende. Cici Bebe bisküvilerini ufalamak ne demek bilemezsiniz. Hele vitaminleri uçup gitmesin diye elmayı cam rende de rendelemek ne demek onu hiç bilemezsiniz. Peki cam rende nerede satılır? Yani bir cam rendeye ihtiyacınız olsa nereden temin edersiniz bilir misiniz?

Emzikli bebesi olan arkadaş grubumuzda bir ara böyle bir söylenti yayılmıştı: Piyasada cam rende yok. Gönül'ün annesi köşe bucak aramış sonunda bir sokak satıcısında bulmuştu. Sonra da bu cam rendelerin Migros'da satıldığını ve tükendiğini öğrenmişti. Ben temkinli bir anneydim; Tamar'ın er geç meyve suyu ve püresine terfi edeceğini düşünüp anneanne ve babaanneye ve elbette madama haber saldım: "Büyükanneler göreviniz biricik torununuz Tamar'a cam bir rende bulmaktır !"

Annem ve kayınvalidem bütün metruk zücaciyeleri dolaştılar da elinde cam ayakkabı külkedisinin önüne çöken prens gibi cam rendelerle gelemediler, bir cam rende bulamadılar. Bu arada cam rendesi olan arkadaşlarımız bu rendelere Picasso'nun seramiği, Valko'nun camları, Turner ödüllü moda bir sanatçının son eseri gibi muamele etmeye başladılar.

Derken bir gün madam elinde bir değil, dört cam rendeyle çıkageldi. Dehşet içinde kalmıştım. Emzikli bebesi olup Cihangir'de oturan arkadaşlarımın muhakkak cam rende sorup olumsuz cevap aldıklarını düşündüğüm dibimizdeki mahalle zücaciyecisine "Cam rende var mı?" diye sormamıştım. Benim yapmadığımı madam yapmış, "Camdır kırılır" diye de, bir değil dört tane daha doğrusu dükkandaki bütün cam rendeleri alıvermiş. Ben de cehennemin dibinde cam rende arayan bebekli arkadaşlarıma çıkıştım:

"Neden dibimizdeki zücaciyeye cam rende var mı diye sormadınız?"

Onlar da,

"Amaaan çoçuk ben de akıl mı bıraktı !"

"Hiç aklıma gelmedi !" gibi şeyler söylediler. Tabi hepsi cam rendelerini yedekleme ihtiyacı hissedip ve madamın bütün cam rendeleri satın aldığı zücaciyeye gidip cam rende sormuşlar. zücaciyeci de,

"Dün yaşlı bir kadın geldi bütün cam rendeleri alıp gitti." demiş.

"Madam aracılığıyla piyasadaki cam rendeleri stoklamışsın haa!" telefonlarıyla kendime yedek bırakmadan sahip olduğum bütün cam rendeleri elimden çıkardım. Zaten ertesi gün bizim zücaciye vitrinine

"Cam rende geldi" duyurusunu asmıştı bile.

İşte bu cam rende bizimle tatile bile gitti. Tamar'ı elma püresi yerken seyreden süslü kız çocuğunun cam rende gibi bir detaydan haberi yoktu. O sadece küçük bir şımarıklık yapıp garsondan elma püresi istedi, annesinin İstanbul'a dönünce yaparım sözüne aldandı. İnanın o süslü kız çocuğunun annesi;

"Eve gidince ben sana elma püresi yaparım" dediğinde dilimin ucuna geldi yutkundum:

"Hanımefendi cam rendeniz var mı?"

Her neyse Tamar ağzı doluyken muazzam biçimde hap şurup süslü küçük hanımı elma püresi yemiş kadar yaptı. Sanırım,

"Ben Tamar diye bir isim duymadım. Siz yanlış biliyorsunuz bebeğinizin ismi Tamer olmalı" diyen süslü kız çocuğuna "kıl" olmuştu ve onu bebekçe böyle cezalandırdı. Kirpiklerinden, kurdelalarının ucuna hatta süslü bir kız çocuğundan beklenebilecek bir detayla alnının üzerine iliştirdiği pembe çerçeveli güneş gözlüğünün camlarına kadar elma püresine batmıştı. Yüzünü fena halde buruşturup öğürerek yanımızdan uzaklaştı. Brodway'lerinin arka koluğunda oturmuş güneş gözlüğünün camlarını temizlerken de arabamıza yerleşmeye çalışan bizi fark edip dil çıkardı. Bunu yaparak Tamar'a ve bana çok masumca bir ceza verdi. Öfkesini bir nanikle kusuverdi.

Yeryüzündeki bütün öfkeler böyle masumca taşabilse... Ama hayat elma püresi gibi yumuşak ve tatlı değil. Ama nasıl olur, piyasada cam rende yok !

Kim bilir kaç evde cam rende var, kim bilir kaç evde kaç bebeğe annesi elma püresi hazırlıyor. Babalar elma püresi yiyen bebeklerini seyrediyor. Sonra nasıl oluyor da iptal edilen miting sonrası bir meydanda bulunan topluluk dağıtılırken kaçanların sırtında, kaçan çocukların ve annelerin sırtında iskemle kırılıyor ? Diyelim bunu yapanların süt kokulu bebekleri yok. Ama bu görüntüleri evlerimize taşıyan ve kaçarken dövülen çocuklar, insanlar için lafı neredeyse "hak ettiler"e getiren televizyoncu arkadaşlarımızın "gözümün nuru" diye sevdikleri çocukları var. Eminim hepsi bebeklerine özenle baktılar. Elmaların vitaminleri uçup gitmesin diye kör cam rendelerle ellerini acıtarak püreler yaptılar. Peki insanlar elma pürelerinin tadını, bir çocuk sahibi olduklarını nasıl unuttular?

Adı: Okan Saldak
Doğumu: Ana Yaşı 1976 Nüfus Yaşı 1980 (Kimlik Yok)
Mesleği: Sokaklardan Bir Gece Adamı

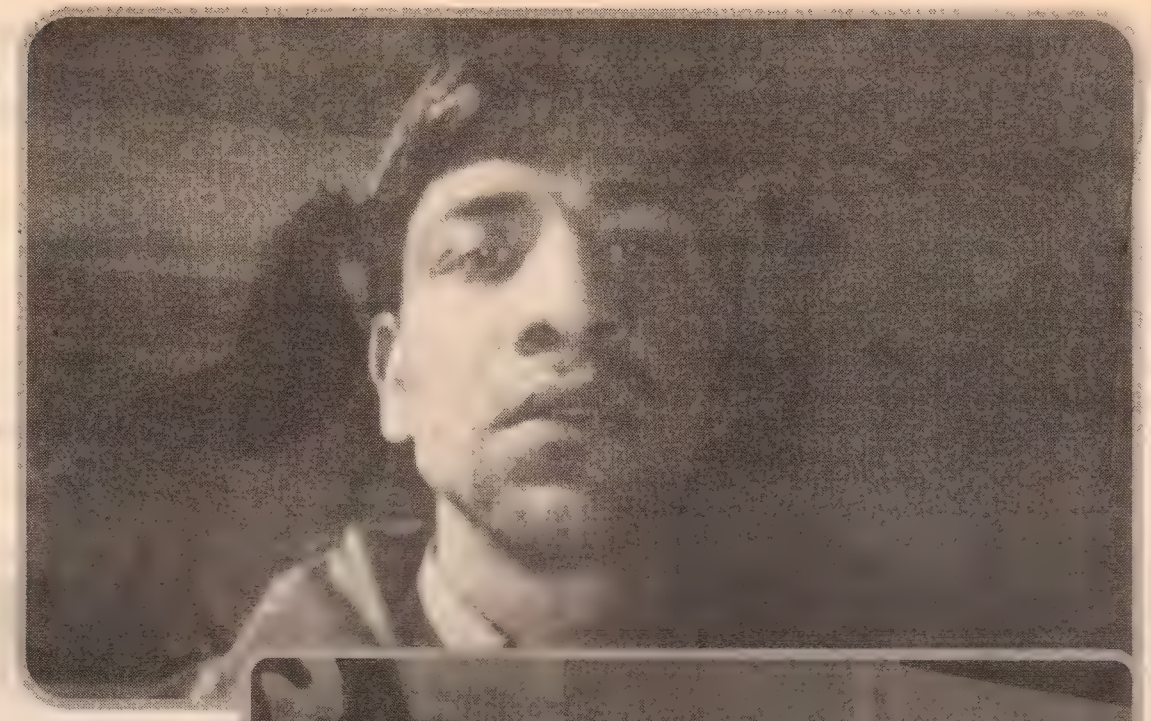

OKTAY GÜZELOĞLU

– Adın, soyadın ne, kaç doğumlusun?

– Adım Okan Saldak, babamın adı Recep, anamın adı Serap, doğum tarihim 1980.

– Doğum tarihin 80'mi 76'mı?

– Kimlikte 80 doğumluyum.

– Esas yaşın ne?

– Ana yaşım 76'lıyım.

– Nerede oturuyorsun?

– Sağda solda kalıyorum. Sokaklarda kalıyorum.

– Nerede doğdun?

– Balıkesir Gönen'de doğdum.

– Burda nerde oturuyordun?

– Hacı Hüsrev de.

– Şimdi yine orda mı oturuyorsun?

– Gidiyorum geliyorum. Burda E.... Otel'in de kalıyorum, param olursa....

– Baban ne iş yapıyordu?

– Babam tombalacıydı.

– Annen çalışıyor muydu?

– Yok.

– Peki Okan, ne anlatırsan anlat?

– Bir gün babam cezaevine girmişti Oktay Abi. Cezaevindeyken, annem babamın en samimi arkadaşıyla bizi bırakıp gitti. Babam da kendini içkiye verdi.

– Kaç kardeştiniz?

– Üç kardeştik.

– Senden küçük mü onlar?

– Ablam büyük, kızkardeşim var annemin yanında. Babam kendini içkiye verdi. Bizi toparladı. Ev mev tuttu, tombalaya mombalaya gidiyordu. Son zamanlar babam içkiden aklını kaybetti. (El işaretleriyle delirdiğini belirten hareketler yaptı) alkol komasına girdi. Ondan sonra babamı Bakırköy'e götürdüler, Bakırköy'den Şişli'ye havale ettiler. Şişli'den bize ölüm haberi getirdiler.

– Şişli'de nereye havale ettiler?

– Şişli Etfal Hastahanesine ölüm haberi geldi. Ölüm haberi geldi. Ne annemiz sahip çıktı bize, ne sülalemiz sahip çıktı. Kızkardeşlerimi toparladılar, sen erkeksin sen kendine bakarsın dediler. Ben de kendimi sokaklara verdim.

– Hiç okula gittin mi?

– Okula da gitmedim. Hırsızlık yaptım. Çaldım, çırptım, dilendim deşildim. Ondan sonra H..... Mahallede eroin tezgahına takıldım.

– Kaç yaşındaydın Okan?

– 93'de! 6 yaşındaydım E.... diye biri vardı. Sigaranın içine koles yaptı.

– Koles ne demek?

– Koles Marlboro sigarasının içine eroini çekti, kendisi içerken bana da teklif etti, ben de aldım bir-iki duman sigara içtikten sonra, ben bir sağa bir sola koşturmaya başladım.

– Nasıl?

– Yani beni cin gibi yaptı, yani doping yaptı. Bir derken iki derken, ben bir hastalığa yattım. Hastalık krizine yattım. Hastayım ölüyorum. Ölümlerden ölüm beğen. Betonun üstünde yatıyorum. Ondan sonra bir abi geldi müşteri. Bana bir sigara uzattı. Maltepe sigarasının içine koles yapmış. Ben kendime geldim. İçtikten sonra sanki bir doktorun vermiş olduğu ilaç gibi kendime geldim.

– Alışmışın yani?

– Alışmışım.

– Kaç defa içtin ki?

– Ondan sonra verdikleri zaman ben içiyordum. Günde 10 paket 15 paket içiyordum.

– Çok değil mi?

– Çok, o zaman 50 bin liraydı paketi.

– Bayağı çok içiyormuşsun?

– İçiyordum ondan sonra...

–Tezgahta ne yapıyordun?...

– Erkete duruyordum... Satıyordum...

– Kimler daha çok alıyordu? Ne gibi müşteriler oluyordu?...

– Enteller geliyordu. Değişik müşteriler geliyordu. 7-8 kişi geliyordu.

– Erkek mi kadın mı geliyordu?...

– Erkek daha çok geliyordu.

– Bu "entel" dediklerin, talebe değil mi?

– Bazıları talebe, bazıları büyük insanlar.

– "Büyük insanlar"dan kastın ne?

– 25 yaşında falan yani.

– Gelenlerin içinde en küçüğü kaç yaşında?

– En küçükleri Ç.....i tanırsın. İ.....i tanırsın onlar alıyordu. 18-20 yaşlarında falan...

– Yalnız mı geliyorlardı?..

– Tek geliyorlardı.

– Yanlarında erkek oluyor muydu?

– Erkek arkadaşları oluyordu, birlikte gelip alıyorlardı.

– Peki paraları var mıydı Okan bunların?.

– Vardı.

– Nerden buluyorlarmış parayı?.

– Hepsi zengin çocukları.

– Erkete dururken neler oluyordu?

– N'olucak be abi.. İşte mahallenin girişinde üçyol ağzı var,. Orda duruyordum. Bir hareket olursa tezgaha işaret yolluyordum. Mesela ekip arabası geçer bağrırsın "Aşağıdan Siyah-Beyaz!" diye. "Gendelikler otoluyor!.."(Narkotik) diye falan filân...

– Ya sonra?

– Ondan sonra bir-iki derken alışmışım tabi ben. İğneye başladım. (Kollarını açıp gösterdi) Kollarımda damar-mamar da kalmadı. İğne-miğne derken, iğneyi vurunca beynimde bir karancalaşma oldu. Elimi yüzümü yıkadım, kapıya çıktım. Kendime geldim.

– Dozunu fazla mı kaçırdın?

– Dozunu fazla kaçırmışım.

– Bir şey oldu mu?.

– Yok bir şey olmadı. Aradan bir-iki saat falan geçti. Böyle çöktüğüm yerde şöyle yatmışım kalmışım. İki-üç kere böyle ölümden döndüm ben.

– Peki Okan kaç sene devam ettin satış yapmaya?

– Ben fazla satmadım ya abi, 7-8 ay.

– Sonra satıcılığı bıraktın mı?

– Bıraktım. Ondan sonra Beyoğlu'na çıktım. Tanıdığım satıcılar vardı onlardan alıyordum.

– Parayı nerden buluyordun?

– Dileniyordum.

– Peki içmediğin zaman nasıl oluyordun Okan? Kaç günde bir kriz geliyordu?

– İçmediğim zaman, ben günde 4 sefer iğne yapıyordum.

– Kaç mg içiyordun?

– Yani ne kadar mı içiyorum diyorsun. Günde nerden baksan 2-2,5gr içiyordum.

– Herhalde gr. değildir mg.'dır oğlum? 2-3 gr. öldürür adamı?

– Günde, paketleri belki bilirsin abi. Günde o paketlerden 10 tane falan içiyordum.

– Desene, o zaman sen hiç ayık gezmiyordun ki?

– Genede banamısın demiyordu, yıkılmıyordum. Onu içtiğim zaman senin gibi normal bir insan oluyordum.

– Bu durumda kendini nasıl taşıyordun?

– Taşıyordum işte...

– Bunu içen, kız olsun, erkek olsun, bizim cinselliğimiz yok diyorlar doğru mu?

– Yalan bu baba.

– Nasıl oluyor peki?

– Özür dilerim...

– Özür dileme anlat?

– Ne bileyim, özür dilerim, benim şeyim kalkıyordu.

– Peki onlar niye böyle söylüyorlar? Yani kadınlığı ya da erkekliği yok etmiyor mu?

– İllerde yapıyormuş öyle birşey, duydum.

– Senin yaşın genç belki ondan?

– Duydum, yalan yok.

– Peki Okancığım kriz seni nasıl etkilerdi?

– Uyuşukluk, halsizlik, belimden sanki berşey koparıyorlar, kusarsın.Tuvalete gittiğimde ishal yapardı. Uykusuzluk yapar, hiç uyuyamazsın. Yatağın içinde bir sağa, bir sola dönersin.

Aksaray

Kabuslar görürsün. Ne biliyim eroini içtikten sonra normal bir insan gibi kendine gelirsin. Aradan 5-6 saniye geçtikten sonra normal insan oluyorsun.

– Eroin almadığın zaman yapıyor değil mi?

– Evet almadığım zaman yapıyor. Genellikle sabahları kalktığımda krize kalkıyordum.

– Her gün olur mu kriz? Ama kriz sürekli olmaz ki?

– Olur.

– Eroin içenlerden bazıları ayda 2-3 kere kriz yaptığını söylüyorlar, doğru mu?

– Yalan bu. Yalan söylüyorlar.

– Böyle insanlar hergün eroin kullanmak zorunda mı?

– Her gün yapıcak.

– Yapmasa kriz mi tutar?

– İçen adam hergün alması lazım. Şimdi sabahleyin kalktım, mesela 10'da uyandım. Bir iğne vurdum kendime geldim, Akşam 10'a kadar. 10'da kriz başlıyor. Halsizlik, bel ağrısı, yolda yürüyemiyorum, oturmak istiyorum. Beş yaşındaki çocukla bana koş deseler, o çocuk beni geçer.

– Sokaklarda yaşıyorsun, geceleri sokalarda ne gibi olaylarla karşılaşıyorsun?

– Kavgalara, rastlıyorum. Polislere rastlıyorum. Polisler beni çeviriyorlar, karakola götürüyorlar, GBT'ye bağlıyorlar. Temiz çıkınca bırakıyorlar.

– Senin sabıkan yok mu?

– Eroinden 2 tane sabıkam var. Hırsızlıktan eski var abi.

– Ne sabıkası o?

– İçicilikten bulundurma sabıkam var.

– Peki hırsızlıktan kaç ay yattın?

– Hırsızlıktan bi 5 ay yattım, bi 2 ay yattım, bi 4 ay yattım.

– Hırsızlık derken, kap-kaç mı? Evlere mi girerdin?

– Ev hırsızlığı, açık mağazanın kaldırımındaki tezgahtan elbise, başka şey olur çalardım.

– Toplam ne kadar yattın?

– Toplam: 5 ay öyle, 4 ay öyle etti 9. 2 ay öyle 11 etti, 1 ay öyle 12 ay. 2 ay da öyle. Toplam 14 ay eder.

– İçicilikten ne kadar veriyorlar?

– İçicilikten 10 ay hapis cezası var. Ben küçük (7) paket yakalattım.

– (7) paket satıcılığa girmez mi?

– Bize imzalı koydular.

– Ne demek o?

– Yani imzalı para verdiler. Sarı Ağa diye biri vardı. Beyoğlu'nda takılır, karısıyla beraber gezer, sinemaların önünde dolanırlar. Satıcı bunlar. Ben birgün Balık Pazarının önündeyim, geldi benden 5 paket mal istedi. Paketler tanesi 2 milyondu bende tamam dedim. Bir yerde buluştuk. Ben ona paketleri verdim, parayı aldım. Param yok dedi (1) milyon da bana ver dedi .bende 1 milyon da öyle verdim. Sonra ayrıldık. Ben, Balık Pazarının oralarda bir dönerciye girdim. Şüphelendim ondan, şu (5) milyonu bozar mısın dedim. Tam bozacakken 2 tane polis girdi içeriye, arama-tarama yaptılar beni. Üstümde birşey bulamadılar. Para imzalı tabi. Narkotik, bana, o seni yaktı dedi. Sen aldığın kişiyi söyle bize, bizde seni serbest bırakalım. Çünkü onu serbest bıraktık dediler, bende tamam dedim. Saat 3'te kitapçının önüne gelicek dedim. Hiç unutmam M... adlı polis, o geldiğinde bize kafa salla biz anlarız dedi.O ara bir adam bana gelip adres sordu, şahsen tanımıyorum, bende kafamı salladım, polisler geldi, bizi kelepçelediler. Narkotiğe götürdüler. Onun üstünde kaydırmacı yaldız çıktı. Onun üstüne eroini koyuyorlar, altını çakmakla yakıyorlar, parayı da boru yapıyorlar, dumanını kokluyorlar. Kokluyor derken dumanını alıyor, işte öyle yaldız çıktı onun üstünden. O adamda deli çıktı. Ben Hz. Ali'yim benim kılıncım var dedi. Polisler gülmeye başladı. Polisin biri ben bu çocuğu İstiklal'den tanıyorum benim için böyle şey yapmaz dedi. Ben de yapmam efendim dedim. Onu Kasımpaşa'da bıraktılar, bana kıyak yaptılar Taksim meydanına bıraktılar. İkimizde serbest kaldık böylece. Bana bunu sattıranların altında son model arabalar var. Mülti milyarderler. Ben cezalarını çektim. Cezaevine gelip 1 paket maltepe bile bırakmadılar.

– Peki cezaevinde eroinsiz nasıl yaptın?

– Krize yattım. 1 ay... Sonra meydancı oldum. Paspas yaptım, yemek yaptım. Ondan sonra içerde bir mafya babası vardı, mağdur durumdayım abi dedim. 95 milyon para verdi. Bende onu orda eroine yatırdım. Cezaevinde de içtik. kurtulamadım bundan.

– Ne yapmayı düşünüyorsun Okan?

– Bir an önce askerlik yapıp, işlerimi yoluna koymak istiyorum. Başka birşey istemem.

– Sokaklarda yaşıyorsun bunca zaman içinde, senin zoruna giden bir olay oldu mu?

– Bir hatta önce saat sabahın 5'i Beyoğlu'nda, birinden 500 bin lira istedim. Çıkardı, 5 milyon verdi. Sen bekle dedi. Ben arabamı alıp geleyim, gidelim rakı içelim dedi. Ben i.nemiyim dedim. Yok öyle demedim dedi .Gidip alem yapalım ister misin dedi. İyi tamam dedim.Sonra vazgeçtim, gitmedim yani. Bence o i.neydi.

– Şu anda Beyoğlu'nda tahminen eroin kullanan kaç kişi vardır?

– Tahminen 50-60 kişi vardır.

– Peki bunlar nerden alıyorlar malı?

– Bilmiyorum da... Aksaray'dan alıyorlarmış. Zencilerden.

– Peki bu eroin kullanan çocuklar için ne diyorsun, nasıl kurtulurlar?

– Ben bu çocuklar için ne diyorum biliyormusun abi. Analarının babalarının kıymetini bilsinler, bir an önce tövbekar olsunlar. İçki içsinler, hastahaneye yatsınlar, kurtulsunlar. Çünkü zengin çocukları bizim gibi gariban değiller. Yani bir an önce bıraksınlar. Tavsiyem bu.

– Hiç anneni görüyor musun?

– Annemi nerden baksan 8 senedir görmüyorum. Babalığım beni istemiyormuş, Eroin içiyorum diye. Benim annem vicdanlı değildir. Gerçi annemi yolda görsem tanımam. Ben anneme düşmanım. Çünkü babam, onun yüzünden öldü.

– Peki Okan, eroini bırakmayı düşünmüyor musun?

– İnan Oktay abi, 25 gündür içmiyorum. Krize yattım da bulamadım. Narkotik her yeri bastı, kanallar kapalı, kimse bana birşey vermiyor. Bu arada hap içtim, içki içtim, tiner içtim.

– Peki eroin kullanan adamı, tiner, hap, içki keser mi?

– Kesmiyor abi. Sadece psikolojikman tedavi oluyorum. Yani psikolojikman kafa yapıyor. Dün bir kutu tiner aldım tiksindim attım. Ama hapı devamlı içiyorum. 5-6 hap iyi geliyor. Tanesi de 250 bin lira. Param kadar tek tek alıyorum.

– Hiç arkadaşın var mı?

– Ben tek tabancayım. Hiç arkadaşım yok. Kimseyle samimi olmam ben. Sessizliği, sakinliği severim. İnsanlara pek sokulmam.

– Peki Okan, eroine başlamadan önce bir şey kullandın mı?

– Esrarla başladım.

– Şimdi eroinin paketini kaça satıyorlar?

– Bir içimi 5 milyon. Sahtelerini de satıyorlar.

– Sahtesi nasıl oluyor?

– Gripin tozu, laptoz çocuk mamasıyla malı karıştırıyorlar, yarı yarıya öyle satıyorlar, bir faydası yok bunun. Sadece satışı artırıyorlar. Kriz geçmiyor, çünkü malı dandik. Satana isyan ediyorsun. Ondan sonra yine para bulup tekrar koşturuyorsun.

– Hayatında çalışarak para kazandın mı?

– Yok, hep dilenerek, sinyalle yaşadım. Hâlâ da öyle.

– Şu anda dikkat ediyorum, rahat değilsin?

– Evet üşüyorum.

– Paran olmadığı zaman eroin almak için yalvardın mı? Ya da yalvaranları gördün mü?

– Gördüm tabii. Elini ayağını öpeyim, kurban olayım ver diyorlardı. Hatta yalvaran kızlara yatma karşılığında veriyorlardı. Ben bile İ.... adlı kızla 2 paket karşılığı özür dilerim yattım.Krizi gelmiş ne yapıcak. Krizdeyken bana elime bir silah versen şu yoldan geçenin, ayağına sık, g.tüne bıçak sok desen yapardım. Kriz öyle şiddetli geliyor ki gözün bir şey görmüyor. Ben krizdeyken sokağa hiç çıkmam, çünkü kimseye zarar vermek istemem. Ya ben vururum, ya vurulurum. Onun için çıkmam abi.

–Tanıdıklarının içinde yüksek doz kullanıp son vuruşunu yapan oldu mu?

– Sevdiğimiz bir abi vardı. Ben cezaevinden tahliye olduğum günün sabahı fazla eroin almış, ölmüş. Bir tek onu gördüm.

– Sen hiç son vuruşu düşündün mü?

– Düşündüm, anlattım ya bir- iki kere fazla doz aldım. Ölmedim. Şimdi kurtulmayı daha çok düşünüyorum.

– Peki Okan son soru memleket politikası hakkında ne düşünüyorsun?

– Beni hiç ilgilendirmez, hem benim yedi senedir kimliğim yok.

– Tamam Okan sonra görüşmek üzere iyi geceler.

Not:

1) *Geçen sayıda yaşamını yazdığım, Sokak Mobilyalarından Murat adlı gencin kurtulması için yardım edilmesini istemiştim. Bugüne kadar (15-4-99) yalnızca Ankara'dan Esin adlı okurumuzdan 50 milyon lira yardım geldi. Murat'ı Şişli Etfal Hastanesi'ne yatırdık. Tahliller yapıldı. Hepatit A-C ve karaciğer büyümesi çıktı. Bu tahliller sonucu 100 milyon liranın üzerinde masraf yapıldı. Gerekli ilginin gösterilmesini istiyorum. Hesap No: Galatasaray İş Bankası şb. 691845*

2)*Bilgi için kendi numaralarım.*
Tel: 245 32 76 - 293 05 74
Faks No: 292 03 09

Saygılarımla.

Polisler gülmeye başladı. Polisin biri ben bu çocuğu İstiklal'den tanıyorum benim için böyle şey yapmaz dedi. Ben de yapmam efendim dedim. Onu Kasımpaşa'da bıraktılar, bana kıyak yaptılar Taksim meydanına bıraktılar. İkimizde serbest kaldık böylece. Bana bunu sattıranların altında son model arabalar var. Mülti milyarderler. Ben cezalarını çektim.

Rejisör Orhan Aksoy bana hakaret etti. "Ölü herif, sen yaşamıyorsun artık" gibi laflar etti. En çok "herif" demesi beni sinirlendirmişti.

"Asparagas Haber"in Yeşilçam'daki "Baba"sı Feridun Çölgeçen

AGÂH ÖZGÜÇ

Feridun Çölgeçen ve Annie Bod "Nilgün" Filmi'nde (1954)

Magazin basının deyimiyle "asparagas haber"in Türk sinemasındaki "baba"sıydı Feridun Çölgeçen. Yani "uydurma ve yalan haber"in... Durup dururken, hem de ayaküstü öyle haberler üretirdi ki, şaşıp kalırdınız. Zekiydi, şakacıydı, Tilki gibi kurnazdı, zaman zaman da esprileriyle dalgasını geçerdi. Ortalığı karıştırmasını da çok severdi.

1950'li yılların ünlü yazı müdürlerinden Sezai Solelli ile ilginç bir anısı var Çölgeçen'in. Yolsuzluk günlerinde habire haber taşırmış Solelli'ye. Tabii bedava değil. Herşey fiş karşılığında. Yine birgün, ünlü iki şarkıcı kızkardeşle ilgili Bomba bir haber getirmiş. Bir erkek yüzünden nasıl kanlı bıçaklı olduklarını anlatmış. Sezai Solelli, onun huyunu bildiğinden para fişini yazarken demiş ki:

"Bak Feridun, eğer bu haberin aslı yoksa, bir daha buralara ayak basma, ona göre..."

Elbette verdiği o haberin aslı astarı yok, bal gibi uydurma. Çölgeçen, bu kez papucun pahalı olduğunu anlayıp, o "bomba haber" dergide çıkmadan, ne yapmışsa iki kardeşin arasını açmış. Ve o müthiş zekasıyla "asparagas"ı gerçeğe dönüştürüp, dergideki haberin de tazeliğini kurtarmış böylece.

Oysa, son derece zarif giyimine, özellikle de en parasız günlerinde bile boynundan eksik etmediği papyonuna ve beyfendi görüntüsüne bakarsanız, sanki o dedikodu pazarlamacısı kişi değil Çölgeçen. Tersine gizli bir saldırgan iç yapısı da var. Yıllar önce, parmağındaki at nalı gibi kocaman yüzüğünü okşayıp, üç yönetmeni nasıl dövdüğünü ballandıra ballandıra anlatmıştı. Ne diyordu Çölgeçen?

"Rejisör Münir Hayri Eğeli'nin defalarca kapısını aşındırdığım halde, benden kaçıyor, paramı vermek istemiyordu. Aç kalmıştım. Nihayet birgün dayanamayıp, tavandaki avizeyi indirdiğim gibi Münir Hayri'nin kafasına geçirdim. Daha sonraki olayda Abdurrahman Palay, ölmüş anneme küfretti. Hemen kapıştık. Bir tokat atmışım. Attığım tokat klaket gibi şakladı suratında. Üçüncüsü ise Orhan Aksoy'du. Rejisör Orhan Aksoy bana hakaret etti. "Ölü herif, sen yaşamıyorsun artık" gibi laflar etti. En çok "herif" demesi beni sinirlendirmişti. Ertesi gün Alyon sokağında karşılaşınca hemen yumruğu yapıştırdım. Sokağın ortasında topaç gibi döndü".

Bu yumruklardan nasibini alan bir dördüncü yönetmen de galiba Mehmet Dinler'di. "Ağzı" gibi "eli" de durmuyor, "şaka"cılığı çoğu kez "kaka"ya dönüşüyor ve başına olmadık işler açıp tatsız günler yaşıyordu Çölgeçen. Örneğin Ayvalık'da "Duvarların Ötesi" adlı filmin çekimi sırasında rejisör Orhan Elmas, Çölgeçen'in şakalarına karşılık, onun yattığı odaya, üşenmeden eşek mi getirtmemişti? Uyurken yatağına balık mı sokmamışlardı? Ama sonuçta Çölgeçen'in intikamı hiç de hoş olmamıştı. Yani "şaka"ya karşı "kaka"... Çölgeçen, Orhan Elmas'ı Ayvalık emniyetine "Asker kaçağı" diye ihbar edince "Duvarların Ötesi" az daha yarım kalacaktı. Orhan Elmas, askerliğini yaptığını ispat edinceye kadar akla karayı seçmişti.

Feridun Çölgeçen, yine birgün kendini "ölçü alan terzi gibi süzen" (bu deyim onundur) ünlü bir yönetmenle karşılaşınca, önce onu "eliyle düzeltmiş" sonra da "Film setinde kasılıyorsun, bari sokaklarda kasılma monşer..." demiş. "Monşer" (moncher), günlük yaşamında "beyfendi" anlamıyla sık kullandığı Fransızca bir sözcüktü bu, rahmetlinin... Frnansızcayı ana dili gibi konuşuyordu. Galatasaray Lisesi mezunuydu ve sinemaya geçmeden önce de Fransızca öğretmenliği yapmıştı.

Çölgeçen yaşamının son günlerinde kendini kedilere adamıştı. Gazeteci dostu Hikmet Feridun Es, Çölgeçen'i sık sık elinde bir fileyle Beşiktaş Pazarı'nda görüyormuş. Kedilerine ciğer alırken... Ben de Beşiktaş Pazarı'nda değil ama, elindeki fileyle akşamüstleri Yeşilçam sokaklarında karşılaşıyorduk. Ve birlikte yürüyerek İstiklal Caddesi'nde, Fransız Konsolosluğu'nun karşısındaki Arnavut'un ünlü işkembe salonunda soluğu alıyorduk. Şimdi nerede, Beyoğlu'nda işkembeci mi kaldı?.. Çölgeçen, her akşamüstü filesini ciğerle doldurup Rumelihisarı tepelerindeki evine gidiyordu. Mahallede ne kadar sahipsiz kedi varsa, hepsini toplayıp koruması altına almıştı. O günlerde mahalleli dostları, "Kedili köşkün monşeri" adını takmışlardı Çölgeçen'e.

Rumelihisarı'ndaki ev, 1900 yıllarının başında Fizan'a sürgüne gönderilip, zindanlardan kaçan ve Afrika'daki Büyük Sahra'yı yaya olarak geçen, Cumhuriyet döneminde ise Ankara Mebusu olan babası Bahriyeli Sami'den miras kalmıştı. Ama asıl "miras", o çöl serüvenin kahkamanından kalan "Çölgeçen" soyadı idi. O da "baba Çölgeçen" gibi bir "serüven adamı"ydı. Yeşilçam sokaklarından "Hollywood Bulvarları"na dek uzanan serüvenli yaşamında ünlü meslekdaşları Ayhan Işık ve Muzaffer Tema gibi Amerika'da figüranlık yapmanın, küçük rollerde oynamanın, Jane Mansfield gibi beyaz perdenin seks bombalarıyla bol bol resim çektirmenin yazık ki pek ötesine geçememişti...

Baba soyadı ne kadar "Çölgeçen" olsa da...

Sansürlü Bir Terry Moore ve Ümit Yaşar Oğuzcan

Eğer, ülkemizde ilk uluslararası beş yıldızlı otelcilik kuruluşu Hilton'un açılışı olmasaydı, Amerikalı sinema oyuncusu Terry Moore'dan ve yarattığı "skandal"dan öyle uzun uzadıya kimse söz etmeyecekti. Çünkü Moore, ne dünün Elizabeth Taylor'u ne de bugünün Sharon Stone'ydu... Ama, olayın ardından 44 yıl geçmesine karşılık, hatırlandıkça gündeme geliyordu. Sanıyorum son olarak da üç yıl kadar önce Tevfik Yener dostumuz Sabah Gazetesi'ndeki köşesinde bu olayı yazmıştı.

Olay neydi?

1955 yılındaki Hilton Oteli'nin açılışına Terry Moore ile birlikte Hollywood müzikallerinden tanıdığımız güzel bacaklarıyla ünlü Ann Miller, Sonja Henie ve Irene Dunne katılmışlardı. Tabii dönemin oteller kralı Hilton'ın oğlu Nick Hilton ve protokol gereği İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay da....

Açılışın ardından bir Cumartesi günü, Milliyet Gazetesi'nde yayınlanan Terry Moore'un, İlhan Demirel tarafından çekilmiş "frikikli fotoğraf"ı büyük bir fırtına estirmişti. İşte asıl olay buydu. Amerikalı yıldız, bir koltuğun üzerine çıkartılıp bacaklarını yukarı doğru kaldırarak poz verince puanlı elbisesinin etekleri altından tüm "emval-i şahssiyesi" (malı mülkü) ortaya çıkmıştı. Kaldı ki yayınlanan fotoğraf sansürlüydü. "Orası"na rötüşle beyaz bir külot yapılmıştı.

Bilindiği gibi "frikik", bir futbol terimidir. Ve İlhan Demirel'in yakaladığı bu pozdan sonra "frikikli çekimler", özellikle de çıplak kadın ağırlıklı magazin fotoğrafçıları arasında moda oldu. Bir tür "Demirelvari" tavır çıktı ortaya. Birçok yıldızın ve yıldız adayının olduğu gibi, 1960 yılında Türkan Şoray'ın da böyle frikikli bir pozunu yakalamışlardı. Ama çok masum bir pozdu, külotluydu ve edepliydi...

1955'deki Terry Moore olayı, meraklıları iki kampa ayırmıştı. Moore, gerçekten o fotoğrafı çektirirken külotsuz muydu? Yoksa içi görünen naylon bir külot mu vardı üzerinde? İşimiz gücümüz bu. Belden aşağı konularla uğraşmak...

Ne etkili ve bereketli bir dilbermiş ki, o fırtına estirdiği günlerde ünlü şairimiz Ümit Yaşar Oğuzcan'ın bir şiirine bile konu olmuş:

"TERRY MOORE AĞLADI
TERRY MOORE GÜLDÜ
TERRY MOORE DANSETTİ
TERRY MOORE ÜZÜLDÜ
TERRY MOORE RESİM ÇEKTİRDİ
TERRY MOORE HAPŞIRDI
TERRY MOORE ÖKSÜRDÜ
BİR PARÇA AKLIMIZ VARDI ZATEN
TERRY MOORE ALDI, GÖTÜRDÜ"

Sol üst resim: Terry Moore nişanlısı ile

Akşam Serası

Arif Hanoğlu ve Sevim Çağlayan

Arif Hanoğlu Hatıralarını Bir Yazsaydı?..

Yıllar ne çabuk geçip gidiyor?.. Sanki herşey dün gibi... Geçmişteki olaylar ve kişiler, bazı nedenlerle hatırlandıkça bize öyle geliyor belki de... Ama aslında gerçek, hiç "öyle" sanıldığı gibi değil. Hiçbir şey, ne yaşananlar ne de yıllar, söylendiği gibi "göz açıp kapanıncaya dek" gelip geçmiyor. Hele aradan bir 40 yıl geçmişse.

Geçenlerde bir televizyon kanalında yerli film izliyordum.

Çok eski yıllara ait, bir siyah-beyaz bir filmdi bu. Birden, filmin bazı sahnelerinin çekildiği iç mekânı anımsadım. Ardından da mekânın sahibi Arif Hanoğlu'nu.

Nereden nereye?

Hanoğlu'nu tüm eski sinemacılar iyi tanır. Bir de Demokrat Parti'li dönemin ünlü politikacıları...

O yıllarda Bebek'teki Villa Hanzade adıyla ünlenen bahçeli mekân, yerli filmcilerin platosuydu. Ve hemen hemen birçok filmin iç sahneleri bu ünlü villada çekiliyordu. İşte sahibi de sözünü ettiğim Arif Hanoğlu idi.

Paşa sülalesi gibi soylu bir aileden gelen Hanoğlu'nu, film çekimlerini izleyip, ünlü villasındaki artistlerle röportaj yapmak için gittiğimde tanımıştım. O da bir gazeteciydi. O yıllarda haftalık Yeni Yıldız dergisini çıkarıyordu. Bazı yazı ve röportajlarında "Hanzade" adını kullanan Hanoğlu'nun dergisinde, ünlü yıldızların yanısıra, genç balerinlerin, ses sanatçılarının, körpe yaştaki yıldız adaylarının, plaj ve Heybeliada güzellerinin erotik fotoğraflarını da görebilirdiniz.

Renkli bir gece hayatı ve çok geniş bir çevresi olan Hanoğlu, uzun boylu, esmer, yakışıklı ve özellikle de Mısırlı ünlü yıldız Yusuf Vehbi'yi anımsatan görüntüsüyle kadınların dikkatini çeken bir çapkındı. Dört kez evlenmişti. İçlerinde çok zengin ve yaşlı bir dul kadın da vardı. Dönemin ünlü tiyatro ve sinema yıldızlarından Altan Karındaş ise üçüncü eşiydi Hanoğlu'nun.

1960 yılının başlarıydı sanıyorum. Sık sık Bebek'teki Villa Hanzade'ye gidiyor, film setlerini izliyor, bu arada da Hanoğlu ile sohbetlerimizi sürdürüyorduk özel odasında. Çevresi güzel kadınlarla dolu olan bu 45 yaşlarındaki gizemli kişiliğin hayatını yazmaktı amacım. Bu konudaki teklifimi kabul etmişti, ama bazı şartları vardı.

"Acele etme dostum, biraz bekle ve sakin ol bakalım. Bu hatıratımı ben yazmalıyım, sen de okuyup üzerinde düzeltmeler yapmalısın" diyordu.

Bu konuşmalarımız sırasında birgün, kasasından bir albüm çıkarıp önüme attı. İçi yarı çıplak kadın fotoğraflarıyla doluydu. Şaşkın bir ördek gibiydim. Bu müthiş albümde kimler yoktu ki?

"Sen çiçeği burnunda bir gazetecisin, bekle bakalım daha neler göreceksin?" dedi ve albümü elimden alıp kasasındaki eski yerine koydu.

O günlerde ülke siyasal bir gerilim içindeydi. Olaylar giderek tırmanıyordu. Bir süre sonra da "27 Mayıs inkilâbı", yani askeri darbe oldu. Tahkik Kurulu Dolmabahçe Sarayı'nda soruşturmalara başladı ve Ağustos ayının başında Arif Hanoğlu, Ahlak Zabıtası ekipleri tarafından tutuklandı. Haftalık bir dergide "D.P.'nin azılı muhabbet tellalı" diye başlık atıldı. Hanoğlu'nun tutuklanmasıyla, bazı sahne sanatçılarıyla kimi sinema yıldızları bir an paniğe kapılmışlardı.

Olay neydi, Hanoğlu neden suçlanıyordu?

Büyük Gazete'nin yazarı Süreyya Özgür'ün "tahkikatı dosyaları"ndan edindiği bilgilere göre Hanoğlu'na "fuhuşa teşvik, şantaj ve öldürmeye teşebbüs" gibi çeşitli suçlar nedeniyle dava açılıyordu. Yine söz konusu dosyadan öğrendiğimize göre üsteğmen olarak görev yaparken ordudan atılmış, bir süre İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde bulunmuş, parti başkanlığı yapmış ve Demokrat Parti'nin ünlü iki bakanının desteğiyle Milli Emniyet kadrosuna bile girmişti. Bu arada ilginç bir kartvizit bastırıp, bir adı da "seksüel prodüktör"e çıkan Hanoğlu'nun yaşamı, görüldüğü gibi tam bir romandı. Ne var ki, bu uzun soluklu yaşam serüvenini yazmak kısmet olmadı. Ne ona, ne bana...

Siyah-beyaz filmler döneminin Bebek sahilindeki ünlü platosu Villa Hanzade yıllardan beri yok... Eğer yaşasaydı, bugün 86 yaşında olacaktı. Ve hele anılarını yazsaydı, kimbilir (yıllar önce bana dediği gibi) "neleri öğrenecek", kimbilir kimlerin ya da hangi şöhretin uykuları kaçacaktı?

"Kimbilir?"...

Dünyada Olmak Acıdır. Öğrendim

Yeryüzündeki tüm kızıl taşlara
Tanrının kanı sürülmüştür.
Bu yüzden kızıl taşlar
Çocukluğumuzu öğretir.
Tanrı, biz çocukken,
Yanımızda dolaşır.
Küpemize dokunur
Ve kolyemize.
Pabuçlarımıza ve kurdelamızın
Kız çocuk olmak kıvrımına girer
Saklanır.

Kızıl bir elbise ve yatak almalıyım,
Kızıl bir yüzük,
Ve lamba.
O zaman olmalı ki,
Annenin zamanı başlar ve tükenir.

Beklemeyi bilen kan,
Taş olmayı da bilir.
Dünyada olmak acıdır. Öğrendim.

Kızıl karanlık
Mavi karanlık
Ve başlangıç
Bir anlamı olmalı ki bunların,
Bırakmaz bizi annemiz ve tanrımız.

BEJAN MATUR

Kapanış Konuşması

kasabanın ölümlerden aşk beğendiği zaman; yetim çocukluğum
dizlerini karnına çekip sorardı: doğmayacak mısın
bir şehir arardım, diyelim izmir, aksak yürürdüm sokaklarında
yüzümden bir halkın solgun meramı okunurdu:
ah hayat, bizim hayfımız hangi devrana kaldı

gölgeme bile silah çektiğim zaman; kurak gençliğim
ellerini çenesine dayayıp sorardı: sevinmeyecek misin
bir şehir arardım, diyelim diyarbakır, sabi kalırdım orda
sicilimden bir haraminin son tufanı okunurdu:
ah, geçti devran kendini vurmadın dara

adımlarıma rahmet okumadığım zaman; ürkek sonralarım
bavuluna son parçayı koyup giderdi: konuşmayacak mısın
bir şehir arardım, diyelim ankara, ıslak bulurdum uğultumu
tren gardan çıkarken son vagona yetişirdim:
ah, benim eski sesime zarar aşktın sen

sevişmelerimizi helâl et!

KEMAL VAROL

Gönül Ne Para İster, Ne Parende, Gönül Aşk İster Bahar Bahane...

GÜLAY BATUR

SALAKŞIN KIZIM SEN! DİĞERLERİ GELMEDİ MADEM, DÖN EVİNE YAT. NE İŞİN VAR BUNUNLA BİR BAŞINA ADA TURUNDA?..

BİRE BİR MUHABBETİMİZ DE UYMAZ. BU ARTİZ DURUMDAN SONUÇ ÇIKARMAZ İNŞALLAH....

EYVAH!. GÖSTERİ BAŞLADI.. KAHRAMANIMIZ PEK DE ÇEVİKMİŞ!. NEYSE BENDEN UZAK DURSUN DA..

N'OLUYORUZ YAA! HERİF, DİŞİSİNİ ETKİLEMEYE ÇALIŞAN HAYVANAT MİSALİ....

TÖVBE TÖVBE!.. HERİFİN AĞZINDA DİLİ OLMASA DA, VÜCUT DİLİ PABUÇ GİBİ MAŞALLAH!.. UYMAZ ANAM, HELE BU DİLDEN HİÇ HOŞLANMAM.

VAAY... EN TEPEYE ÇIKABİLİR MİSİN?

SANDVİÇ ATIŞTIRAYIM BARİ DE KUSARKEN ÇIKARACAK BİŞEY OLSUN MİDEMDE.

ÇATIIIRR!.. KÜÜÜÜT..

VÜCUT DİLİNİ YUTMASI İYİ OLDU... BU SESSİZ HALİNİ SEVDİM... AFTER SHAVE'İ DE GÜZELMİŞ...

ORHAN VELİ

KANIK'SADIĞIM BİRİ

Orhan Amca'mız

M. ŞEREF ÖZSOY

Orhan Veli ile İstanbul'da, külük adlı dergide, Cavit Yamaç tarafından tanıştırılan Rıfat Ilgaz, o an sadece gülümseyebilir. Halbuki üç senedir Orhan Veli'nin şiirlerini okumaktadır.

Orhan Veli ise "Philippe Souppault'u çok seviyorsunuz herhalde!" diyerek takılır O'na. Araya giren Cavit Yamaç "Rıfat'ın en iyi yanı Fransız şiirinden yararlanacak kadar Fransızca bilmemesidir!" sözleriyle Rıfat Ilgaz'ı savunur. Orhan Veli'nin bu "suçlamasına" içerleyen şair yıllar sonra Fransızcayı öğrendiği zaman, O şairle hiçbir benzerliği olmadığını düşünür.

Bu kötü başlangıç nedeniyle olsa gerek, uzun zaman araları iyi olmaz bu iki şairin. Hatta İkinci Dünya Savaşı sırasında sık sık karşılaşırlar ve her seferinde sıkı bir tartışmaya girerler, şiir üzerine...

6 Ağustos 1945 gününü birlikte içerek, eğlenerek geçiren şairler, aynı gün Hiroşima'ya atılan atom bombasının zoruyla barış yapan Japonya ve Amerika gibi barışırlar.

Hatta ertesi yıl, öğretmenliğe tekrar dönebilmek için Ankara'ya giden Rıfat Ilgaz, Orhan Veli'nin Maarif Vekaleti Tercüme Bürosu'ndaki çevirmenlik işinden henüz ayrılmasını, yani işsiz olmasını fırsat bilerek hemen hemen her gün buluşur O'nunla.

Bu buluşmalardan birisi Ercüment Behzat'ın evinde gerçekleşir. Bir ara cebinden bir kağıt çıkarır Orhan Veli ve herkes susar. Çünkü bunun anlamı: "Orhan Veli bir şiirini okuyacaktır." Son yazdığı "Lağımcı" adlı şiirini okuyacağını söyleyerek, daha sonra "Altındağ" ismiyle yayımladığı şu şiiri okur:

Biri bir koca görür rüyasında:
Yüz lira maaşlı kibar bir adam.
Evlenir, şehire taşınırlar.
Mektuplar gelir adreslerine:
Şen yuva apartımanı, bodrum katı.
Kutu gibi bir dairede otururlar.
Ne çamaşıra gidilir artık, ne cam silmeye;
Bulaşıksa kendi bulaşıkları.
Çocukları olur, nur topu gibi;
Elden düşme bir araba satın alınır.
Kızılay Bahçesi'ne gidilir sabahları;
Kumda oynasın diye küçük Yılmaz,
Kibar çocukları gibi.

Lağamcının hamam rüyasıdır,
Rüyaların en güzeli.
Uzanır yatar göbek taşına;
Tellaklar gelip dizilir yanıbaşına.
Biri su döker,
Biri sabunlar;
Elinde kese sıra bekler biri.
Yeni müşteriler girerken içeri,
Lağamcı,
Pamuklar gibi çıkar dışarı.

Orhan Veli, çevresindekilerden eleştiri beklerken, Rıfat Ilgaz'a el sallayan Mübin "Oooo! Hoş geldin Rıfat Ilgaz" der. Eve hep birlikte girildiği için herkes şaşırır. Olay sonradan anlaşılır ki Rıfat Ilgaz'ın "Çöpçü Ahmed'e" yazdığı "Vitrinler" isimli şiire benzetmiştir Mübin bu şiiri... Rıfat Ilgaz'ın "Vitrinler" isimli şiiri ise şöyledir:

Yekpare camların arkasında
Soğuğa yağmura karşı gülen
kalın paltolu mankenler...
Birbirinizi süzer tepeden tırnağa
Karşılıklı gülersiniz!
teki aylık kazancını geçen
bir çift ayakkabı karşısında,
kötü şeyler düşünmezsin,
biçimine hayranlıktır duyduğun,
unutursun su içinde yüzen ayaklarını.

Böyle gitmez ya bu işler,
gün gelir bir baltaya sap olursun.
kapısının önünde süpürge salladığın
o kara gözlüyü istersin anasından.
Şimdiden güveylik gömleğin seçilmeli,
bir de kırmızı boyunbağı ister.
Belediye'ye gittiğiniz gün.
Geçmiyesin, o tatlı günlere dalıp da
bir düğün sofrası kadar yüklü
aşçı camekanlarını.
Kim ne derse desin,
bir tavuk kızartması karşısında yakılır,
son sigara.

Hastanede ziyaret edilmekten ve bir yere giderken uğurlanmaktan hoşlanmayan Rıfat Ilgaz, hasta olduğu için tedavi olmak üzere İstanbul'a gidecektir. Önce Ankara'ya gelir, birkaç saat sonra kalkacaktır treni. Arkadaşlarını bulmak ümidiyle birkaç yere uğrar. Fahir Aksoy ile karşılaşır. İstanbul'a, sanatoryuma gittiğini söyleyerek O'ndan ayrılır. Ve diğer dostlarını arar. İstasyona döndüğünde önce Fahir'i görür, ardından da Orhan Veli'yle çevresindeki birkaç arkadaşını. Fahir'in herkesi ayaklandırdığını düşünüp sıkılır Rıfat Ilgaz ama, aynı trenle Orhan Veli'nin de İstanbul'a gideceğini öğrenince hem sevinir hem rahatlar.

Trenin kalkmasını bekleyeceğimize, biz bir başka zamana gidelim. Henüz altı yaşındaki oğlu Aydın'ı gezdirmek için Beyoğlu'na getiren Rıfat Ilgaz, yolda Orhan Veli'yle karşılaşır. Biraz şakalaşırlar, çoğunlukla da Nurullah Ataç'a takılırlar. Bir ara yere çömelerek Aydın'ın saçlarını okşar Orhan Veli. Çekingen bir çocuk olmasına rağmen hiç yabancılık çekmemesine şaşıran babası:

"Bak Aydın! Bu amca var ya, bu amca..." diye onları tanıştırmaya çalışırken Aydın konuşur:

"Orhan Amca"

Her ikisi de şaşırır, altı yaşındaki bir çocuğun Orhan Veli'yi tanımasına. Hayatında ilk kez Beyoğlu'na gelen bu çocuk, daha önceden de O'nunla tanışmış olamazdır. Ama iş sonradan anlaşılır:

"Demek tanıyorsun haa! Çok güzel! Peki nereden tanıyorsun?"

"Doğan Kadeş'ten!"

Gerçekten de Doğan Kardeş dergisi, La Fontaine'nin şiirlerini çeviren Orhan Veli'yi "Orhan Amca" ismiyle tanıtmış ve bir de resmini yayımlamıştır. Sonuç olarak Orhan'ı bilen Aydın, Veli'yi de o gün öğrenir.

Rıfat Ilgaz'ın Çınar Yayınları'ndan çıkan Yokuş Yukarı adlı kitabından alınmıştır.

Bizler de yeni şeyler öğrenebilmek için hemen Ankara'ya dönmeliyiz, hareket etmeden önce ancak yakalayabiliriz treni.

Trene kendisinden önce binmek isteyen Rıfat Ilgaz'a "Bulurum seni içeride" diyerek seslenir Orhan Veli.

Boş bulduğu bir kompartımana girer Rıfat Ilgaz. Çantasını yerleştirdikten sonra cam kenarına oturduğunda, karşısında şair Salih Zeki Aktay'ı görür.

Kısa süren bir bakışmadan sonra konuşmaya başlarlar. Rıfat Ilgaz'ın kim olduğunu bilmeden, sanat ve edebiyat üzerine konuşan Salih Zeki, öğretmenlere verip veriştirir. Türkçe, edebiyat öğretmeni olan Rıfat Ilgaz, şairin matematik öğretmenlerinden şikayetçi olduğunu düşünür önce ama, çember darala darala edebiyat öğretmenliğine gelir.

"Hiç okumazlar efendim! Ellerinde bir kitap göremezsiniz. Nasıl edebiyat öğretmeni olmuş bunlar okumadan! Ne şiirden anlarlar, ne şairden... Postadan bir dergi, bir kitap beklemezler. Tek bekledikleri şey ay başıdır. Memurdur bunlar efendim, edebiyat memuru!.."

Tam o sırada içeriye giren Orhan Veli, konuşmayı bölmüştür. Rıfat Ilgaz'ın yanına oturur. Ne çanta ne eşya, elinde yanlızca büyük bir rakı şişesi vardır. O da arkadaşları tarafından yolluk olarak verilmiş ve dostunu bulana kadar yarısı içilmiştir. Ortak dostlarından konuşurlar bir süre. Salih Zeki ise hiç hoşlanmamıştır yeni gelen gençten. Bir fırsatta "Nereden buldun üstadı?" diye sorar Orhan Veli.

"Kendi gelmiş, burada karşılaştık."

"İyisin İstanbul'a kadar, hadii!"

"Eee ne yapalım. Yolculuk bu!"

Daha fazla durmak istemeyen Orhan Veli, restorana bakmak üzere kalkar ve çıkarken tekrar uğrayacağını söyler.

Konuşmasını kestiği için sinirli bir şekilde "Kim bu genç?" diye sorar Salih Zeki.

"Orhan Veli"

"yani... ne iş yapar?"

"şiir yazar, şairdir"

Altı yaşındaki oğlunun bile tanıdığı Orhan Veli'yi Salih Zeki'nin tanımamasına, ismini duymamasına şaşırır Rıfat Ilgaz.

Kısa bir sürelik suskunluktan sonra söze Rıfat Ilgaz başlar. Pekçok kitaptan konu açar, Cemal Bey'in yayımladığı Yeni Mecmua'nın bir sayısında okuduğu Salih Zeki'nin şiiri ile ilgili konuşur. O'nun bu konuşmalarından etkilenen Salih Zeki sorar:

"Siz ne istesiniz? Vazifeniz?"

"Boğazlayanda öğretmenim! Memur... yani Edebiyat Memuru...."

• Geçen Aydan

Orhan Veli'nin elyazmalarına gösterdiğiniz ilgiye teşekkürler. 13 Nisanda saat 12:00'den sonra 87 kişi, 12:00'den önce 9 kişi, 12, 14 ve 15 Nisan'da toplam 7 kişi aradı. Üzgünüm ki yalnız 30 kişiye bir şeyler göndereceğim.

• Çerçeveli El Yazması Kazananlar:

1) Gülden Doğan/Erzincan 2) Güneş Turhan/Ankara 3) Cennet Ünal/İstanbul 4) Yener Sazak/Mardin 5) Sibel Karaaslan/Ankara 6) Yonca Özkan/Çanakkale 7) Aydın Sevim/Mersin 8) Canan Kıbrıslı/İstanbul 9) Ömer Durangil/İstanbul 10) Şenol Civelek/Artvin

• Çerçevelenecek El Yazması Kazananlar:

1) Sibel Çetiz/İstanbul 2) Orçun Ejder/Ankara 3) Güray Onok/İstanbul 4) Erdoğan Akıncı/Malatya 5) Dilek Alkan/İstanbul 6) İsmail Alemdar/Kırklareli 7) Emel Güzelgöz/Karabük 8) Barış Atladı/Alanya 9) Umut Özbakan/Ankara 10) Özlem Göktaş/Danimarka 11) Ayşe Kanbur/Karabük 12) Ersu Durmuş/Afyon 13) Mete Okan Zirek/İstanbul 14) Ekim Erdoğan/Londra 15) Deniz Dündar/İstanbul 16) İlker Aktaş/İstanbul (lütfen ara) 17) Şule Toktaş/İstanbul 18) Beste Yılmaz/İstanbul 19) Eda Uysal/Mersin 20 Uğur Çelebi/Van

• Her Ayın 13'ü

13 Mayıs'ta, saat 13:13'ten sonra 0. 212 249 49 36 numarayı arayacak ilk 3 kişi, Orhan Veli'nin eski baskı birer kitabını kazanacak. (Saatlerinizi 12 Mayıs TRT1 Ana Haber Bültenine göre ayarlayın)

18 Ocak 1999'da, İbrahim Sadri, Magazin Forever adlı bir programda Orhan Veli'nin Galata Köprüsü şiirini okumuş. Orhan Veli'nin kendi sesinden dinleyebileceğimiz şiirleri kimlerden dinliyoruz. Orhan Veli'nin kendi şiirlerini okuduğu yayımlanmamış bir kayıt olduğunu biliyor musunuz?

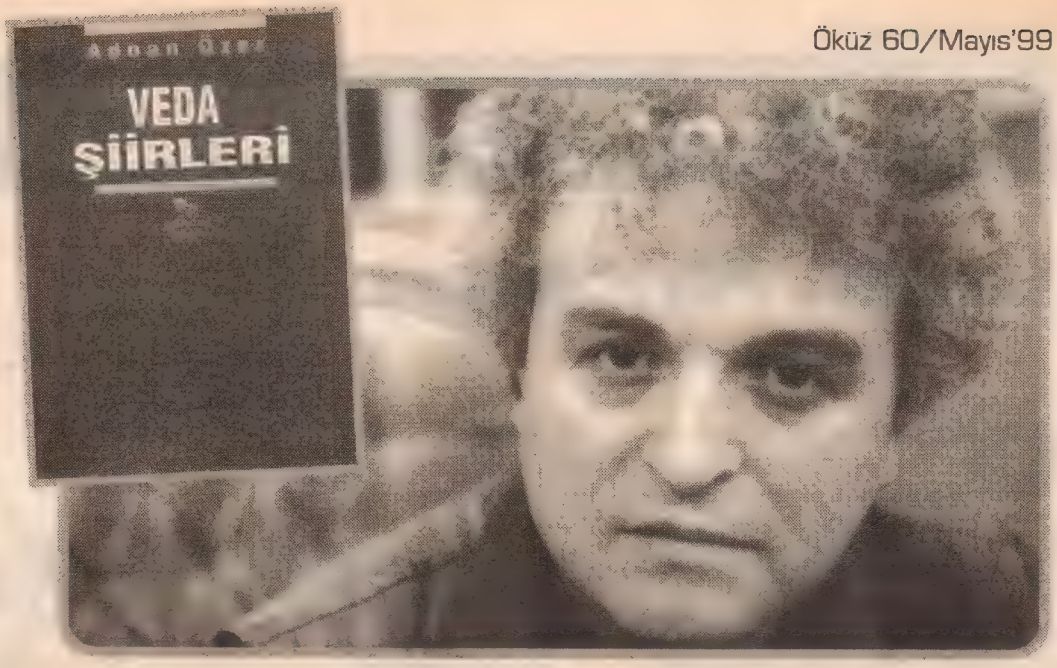

Öküz Dergisi'nin çıkması ve şahlanmasıyla közlenmiş dergicilik ruhu yeniden depreşen ve E dergisini yayın hayatına sokan kıvırcık şair Adnan Özer'le şiir, şair, dergicilik, etik, estetik, yerlilik, yabancılık ve Sümerler üzerine söyleştik. Özellikle Şavkar Altınel söyleşisiyle birlikte alınırsa randımanın yüksek olması kuvvetle ihtimaldir. Rastgele.

Türk Şiiri İpotek Altındadır

Bazı edebiyatçılar vardır dergi çıkarırlar, bazıları da dergi çıkarmazlar, böyle işlere hiç bulaşmazlar, yayınevi falan da kurmazlar. Sadece Türkiye'de değil, bütün dünyada var dergici şairler. Şairler daha atak davranmak durumunda olan insanlar oldukları için, daha hırçın karakterli, daha aktivist oldukları için şiirler kadar, şiarlar da ortaya atarlar, atıyorlar, böyle bir gelenek var. Bu geleneği ben Namık Kemal'e kadar götürüyorum. Ben, fikir üretmek isteyen edebiyatçılar diyorum bunlara. Yani sadece yazdıkları ile yetinemiyorlar; bir nevi hiperaktiflik gibi de bakılabilir. Fikir adamı, kültür adamı olmayan edebiyatçılar da var, ben fikir adamı edebiyatçılar geleneğine bağlıyım, yani *Namık Kemal, Kemal Tahir, Attila İlhan, Cemal Süreya, Atatol Behramoğlu...* bu geleneğe bağlıyız biz. Bunlar da ikiye ayrılır: Edebiyatı estetize ederek dergi çıkaranlar, bu ilk sivil hareketler çok değerlidir ki Cemal Süreya bu gruptadır, bir de edebiyatın, estetik varoluşunun dışında, halkı eğitmek için kullanılabileceğini savlayanlar. Özellikle milli edebiyat döneminde edebiyatı devlet aygıtından biraz da olsa koparmak için yapılan bağımsız aydın girişimleri var bu işin tarihsel kökeninde. Milli edebiyat döneminde ister istemez, uluslaşma sürecinde -ulus devlet ya- devlet talim terbiyeyi kuruyor, devlet tercüme bürosu kuruyor, klasikleri yayınlıyor falan, iç içe geçmiş. Ne zaman halkevleri kuruluyor, az buçuk bağımsız bir durum varoluyor, toplumsal projeler bağlamında değerlendirilecek edebiyat için kamusal alanın uçları görünüyor. Mesela *Memduh Şevket Esendal,* devletin içinde bir adam, milletvekili falan ama Türkiye de ilk öykü dergisini çıkaran adam *Salim Şengül*'ü "Salim, sen yetenekli bir çocuksun, bir dergi çıkarsana" diyen fıştıklayan bir adam. Çünkü kendisi bağımlı, milletvekili ama içinde bir ateş var, bağımsız bir şeyler olsun istiyor. Dergiciliğin birinci boyutu bu. Bu boyutta, edebiyatın kamusallaştığı alanda edebiyatçıların tavrı üçe ayrılıyor, yani devlet söylemine bağlı edebiyatçılar, iki aktif fikir adamı edebiyatçılar, üç evinde oturan edebiyatçılar.

Bir dergi çıkarmakla, bir gücü istiyorsun bir kere, ister istemez bu böyle. Yani o güç istenci insanın yaşama dürtüsü gibi bir şey. Ama sadece, ben edebiyatta merkez olayım, bir şeyleri belirleyeyim, iktidar olayım gibi de değil. İktidar olanlar da oluyor, ama genelde romantik bir eylem dergi. Nereden bakarsan, logosuyla, rengiyle, kapağıyla bir hayal, bir tasavvur. İşin bir başka boyutu var: Bir grup insan bir dergi çıkartıyor, zihinsel olduğu kadar, dilsel ruhsal bir birleşim oluyor orada.

Dergilere gelince, ilk *Üç Çiçek* dergisi. Üç sayı çıktı ama bir yıl sürdü, çünkü üç aylıktı ve kapsamlı bir dergiydi. Özellikle son sayısı geniş bir kitap niteliğindeydi. Kültürel kimlik tartışmaları ve edebiyat ortamımızın bütünlenmesi konusunda yaptığı katkılarla bir efsanedir bu dergi. Ondan sonra *Yeryüzü Konukları* diye bir dergi yaptık, modern, şirin bir şey oldu. Daha gençlere yönelik. Aslında bu dergi *Fanatik*'in habercisiydi. Fanatik'ten daha estetik takılıyor fakat yapı olarak ona benziyordu. Lakin bir sayı çıkabildi. Adı Neruda'nın "Yeryüzünde Konaklama"sından alınmıştı. Bu girişimde *Metin Celâl* ve *Zeki Tombak*'la birlikte 70'li yılların parlak eleştirmeni *Mehmet Ergün*'ü ikna edip köşesinden çıkartmıştık. Yine Metin Celal ile, Fanatik dört sayı çıktı. *İmge* dergisi var, o dokuz sayı çıktı. Ondan sonra *Düşler* var, *Düşler* on iki sayı çıktı, en uzunu oldu. *Düşler / Öyküler* var, dokuz sayı . Şu anda hepsi kapandı. Şimdi de *E* var işte. Bunlar içinde tirajı en yüksek Üç Çiçek'ti. Üç Çiçek'in son sayısı iki bin dört yüz adet sattı, çok kötü bir dağıtımla. Üstelik paramızı da vermedi. Üç Çiçek halen sahaflarda aranan bir dergidir. Pek çok Avrupa, Amerika üniversitelerinden gelip sahaflardan aldılar bu dergiyi, böyle bir şey oldu yani.

Seksenden sonra ilk çıkan dergi *Yazko*'dur. Seksenden önce bir sürü politik dergi vardı. Bu dergiler yer yer şiire, kültüre yer veriyorlardı. Orada bir enerji birikmişti, seksen öncesi. Birden bire insanların tüm ifade alanları kapatılınca sanat ve kültür hadisesi ortaya çıktı, bir grup politik kesim bunu araç gibi gördü, ama en geniş olarak insanların ihtiyacıydı bu. İnsanlar bir şekilde konuşmak zorundalardı. Spor dergileri çıkmayacağına göre daha çok kültür edebiyat dergileri çıktı. Bunlar da "Seçki" adıyla, çünkü dergi yasak, izin vermiyorlar. Çok dergi vardı. Önemlileri *Yarın, Üç Çiçek* ve *Yönelişler*. Şimdi *Yazko* bir tarafa konulmalı. *Aziz Nesin*'in bir projesidir *Yazko*. Bir kooperatif, belli bir sermaye de var arkada, bir matbaa var. Dönemin en çok satan, gündemi belirleyen dergisi ama "iktidar". On dört bin falan sattığı oldu. Düşünebiliyor musunuz, yalnızca edebiyat, ne resim var, ne başka bir şey. *Yazko* bir kurumdu.

O zaman çıkardığımız dergiler edebiyat kavgası vermek içindi. Bir grup anlaşıyor, insanlar birbirini buluyor. Şiirleri birebir aynı akımda değerlendirilemeyecek; Türkiye'ye bakışları, edebiyata bakışları gibi noktalarda anlaşan arkadaş grupları. Haydii, bir dergi çıkartılıyor. Dil tutuyor çünkü. Mehmet Müfit'in bizden başkasıyla dilinin tutması mümkün müydü o dönemde? Mümkün değildi. Tabii ki bizim yanımızda olacaktı, gidip Boğaziçili çocuklarla dergi çıkartacak hali yoktu.

Açık söylemek lazım, o zaman daha bizim isimlerimiz oturmamıştı, dergi çıkarttıkça isimlerimizi oturtuyorduk, bir yandan da kişisel kavgamızı veriyorduk yani. Bir grup olarak edebiyat kavganı veriyorsun, o zaman okur ne der, demiyorsun, ister istemez dergi çok gergin oluyor, dergiyi gençlere açamıyorsun, yani sivri bir mızrak gibi bir tarafa saldırıyorsun. O zaman satışı olmuyor, ama etkili oluyor. Ayrıca bir de dağıtım denen hadise var; büyük sermayeyle kuramadığın, yaygın dağıtıma giremediğin zaman zaten satamıyorsun. Ben bugün şunu görüyorum, bu gerginliği ortadan kaldırınca insanlar dergiye girebiliyor. Yani dergiler edebiyat kavgası vermesin demiyorum ama bu şekilde verilmez. İş çete kavgasına benzeyince herkes de gelmiyor tabi. Biz hakkını, yerini arayan edebiyat gerillalarıydık aynı zamanda.

Şiirde genelde bence iki grup var: Yerliler ve Kozmopolitler. Benim hatırladığım tarihten itibaren bu iki ana grup var. Yerliler edebiyatın besinini halk kültürü imgesinden ve kaynaklarından almak istiyorlar. Kozmopolitlerin farkı şu; halk kültürü kaynağına bağlı olmayı bir esaretmiş gibi görüyorlar, folklorik, müzelik bir şey gibi bakıyorlar. Kozmopolitler başka bir halkın kültürüne, mesela Kelt kültürüne, "Kelt edebiyatı mı? Aaa o başka!". Ama bizim Sivas kilimleri olduğu zaman iş değişiyor. Bu oryantalizm de değil, bu çok daha tuhaf bir şey. Ama modernleşince, bireyleşince iş başka. O zamana kadar tarihle bağı kopartmamak için, doğru bilgi bilimsel davranmak için başka yol yok. Şiir anadilin, kavmi dilin birey sanatında dönüşmesiyle, psikolojik açıklanışları kavramasıyla kendi gelişimi içinde doğru bir seyir izler.

Tanzimat'tan bu yana durum böyle. Fransız gerçekçi edebiyatının çevirisiyle bizim ilksel modernlikteki edebiyatımız, düz yazı geleneğimiz Batı'dan etkilenmeye başladı. Öte yandan eski anlatı geleneğimiz var, Evliya Çelebi var, meddahlar var. Mesela eski saray mecmuaları var sarayda. Öykü dergileri çıkarttırırmış padişahlar, editörleri varmış. Bunlar ilk editörler, hatta editörler birbirinin ayağını kaydırmaya çalışırmış, en güzel hikayeyi kim anlatırsa o meddah bir dönem editör oluyormuş. Yani çok büyük bir anlatı geleneğimiz var bizim. Yazı zayıf, ama korkunç bir sözlü kültür var. Halen sözlü kültür galiptir mesela. En sıradan insanların sürekli teatral bir ortamda yaşamaları nasıl açıklanabilir. Kent folklorumuzun "Geyik" adıyla bilinen ve *Beckett*'in *Godot*'yu *Beklerken*'ine rahmet okutan uyumsuz dil hareketi nasıl açıklanabilir. Şiir kaseti sözlü kültürdür, kitapları yıkıp geçiyor bir anda. Halkla birleşiyor çünkü, hakim olan sözlü kültürdür açıkcası.

Türk şiiri nerede başladı? Biz diyoruz ki kırk Abdal'ın Horasan'dan çıkıp Anadolu'ya gelmesiyle başladı. Bizim geleneğimiz burada başladı, yani tamamen Türk mutasavvıflarıyla, Türk ruhuyla başladı, Türkçe'yle başladı, Yunus Emre ile doruğa çıktı, en büyük temsilcisi o oldu. Anadolu'daki kültürlerle karışmakla birlikte ona hakim oldu. Yerli olmayanlar ise "Hayır efendim böyle bir şey olamaz, Anadolu'da Etiler, Sümerler, Frigyalılar vardı, gelenek diyorsanız buradan başlatacaksınız." Ve o zaman biz de diyoruz ki, "bu yeraltı medeniyetidir, kazı yapmaya gerek yok. Biz anadilin ilk konuşulduğu ana bağlıyız, onun macerasına bağlıyız" diyoruz.

Edebiyatın satarlılığı dikeyine değil yatayına düşünülmelidir. Ülkenin her yerinde, her kesime kitap satmaktan söz ediyorum. Yayınevleri ortaya çıkıyor, sermaye birikimi oluyor, yani kültür sanayiinin ilk adımları atılıyor, kitap dergileri de çıkıyor. Bir edebiyat ortamı oluşuyor böylelikle. Bu edebiyat ortamı da, çevresinde bir okur kitlesi, yani alıcı oluşturmaya başlıyor ve bir kamusal alan oluşuyor. Burada iki editörü ele alalım: Bir tanesi dar anlamda, çok pedagojik bir anlatımla, halka önce iyi Türkçe'yi, doğru Türkçe'yi veren, halk sağlığı kitapları hazırlayan, ondan sonra basit öykülerden seriler yapıp halka önce basit öyküleri okutmayı hedefleyen. Çünkü halk James Joyce'nin Ulyses'ini okuyamaz. Halk önce okur eğlenir, sonra sonra edebiyatı esetetize edebilir, felsefi yorumlar geliştirebilir. Eğlence deyince basite almayalım, *ibretlik* diyelim örneğin. Halkın edebiyatla kuracağı ilk düşünsel form *ibret almak*'tır. *Metin*

EKŞİ Arşivi

Kaçan'ın *Ağır Roman*'ı da böyle bir şeydir. Bu romandaki temaşa sanatı, dilsel kıvraklık, entelektüelleri şaşırtırken, halka yabancı gelmemiştir. Tutmuştur nitekim. Bunlar yapıldı, Kemalettin Tuğcu gibi, duygusallığa hitap eden masallarımızdaki öğeleri kullanan, masallarda Kaf Dağı vardır, bu nedir? Batı'ya, Almanyalara kadar hep Batı'ya gidip para ve kadın bulmak. Nitekim Yeşilçam filmleri de temelini masallardaki bu öğeler üzerine kurmuştur. Bu yüzden tutmuştur o filmler, halk o yüzden doldurmuştur sinemaları, bu tür kitapları da halk o döneminde okumuştur. Kerime Nadir romanları baştan aşağı hep melodram, işte zengin kız fakir bilmem ne, bu padişah kızını vermiyor hikayesidir, yani Keloğlan hikayesidir. Geleneğinde olan şeyleri yeniden üreterek halkı bir kültürel çerçeve etrafında toplayabilirsiniz. Mesela bir Karaoğlan yaparsanız halk etrafında toplanır. Yaşar Kemal'in "İnce Memed"i gibi. Hem bir edebi eserdir, hem bir destandır, hem bir epik anlatı. Aziz Nesin'in ilk öyküleri hep böyledir. Yani Aziz Nesin'in ilk öyküleri Fuzulinin "Eşek" şiirine kadar gider. Mesela şimdilerde Doğu, Güneydoğu kalkındırma projesi var ya, "oraya opera götürelim, tiyatro götürelim" gibi şeyler söylüyorlar. Geçenlerde Van'da yaşlı bir adam bir muhabire "bana 'tiyatro' demeye utanmıyor musun?" diye kızdı. Buradan baktığımızda bir yobaz var karşımızda deriz, hayır bir yobaz yok. O adam seyirlik köy oyunları ile yetişmiş, köydeki o seyirlik oyunlar vardır ya, kız kaçırma falan... Ondan tiyatro gibi modern bir kavramı algılamasını bekleyemeyiz. Bu adamın karşısına tiyatro çıkartamayız. Mesela ben bir yayıncı olarak, sermayem olsa Diyarbakır'da bir yayınevi kursam, yayın serilerimi ona göre yaparım. Kürt öykülerini derlerim, Yılmaz Odabaşı'nın şiirlerini ucuz bir şekilde basarım, Şivan diye bir şarkıcı var, onun hayatını kısaca anlatır şarkı sözlerini basit şekilde basar o civarda da onları satarım.

Bazı editörler de Batı'daki akımları buraya aksettirmeye çalışıyorlar. Tamamen kötü bir çaba değil, ama masumiyetten de uzak değil. Bir yerden sonra edebiyatçı kuşaklar oradaki modaları taklit etmeye başlıyorlar. O eğilim güç kazandıkça, mesela sosyalist gerçekçi edebiyat takip edildi, o bitti, arkasından yapısalcılık modası vardı, Türkiye'de yapısalcı romanlar yazıldı, o bitti, feministik eğilimler, postmodernizm geldi postmodern romanlar yazıldı.

Uzun zamandır şiir yayınlatmadım ben, kitap da. Bunun bir genel, bir de özel sebebi var. Genel sebebi şu; 1980'li yıllarda tanınan şairler kuşağındanız. Türk şiirini biz de kendimizce estetize etmeye çalıştık. Biz bu işi yaparken yeni obje kavrayışları geliştirdik. Bunun daha sonraki gençler tarafından kullanılan bir kötü eğilime yol açtığını gördük. Toplumcu edebiyatı kısır taraflarıyla (ahlak olarak değil) eleştirirken, başka bir uca yavaş yavaş savrulduğumuzu fark ettik. Mesela İkinci Yeni ile biz tekrar bir bağ kurduk. *İkinci Yeni* lanetlenmişti, seksen öncesi *Cemal Süreya* dergi bulamazdı, kitap yayınlatamazdı. Biz bunlarla barıştık, bağ kurduk. Estetikten uzaklaşmıştı şiirimiz, sadece güncel toplumsal şeyleri anlatmaya başlamıştı... 1985'ten sonra dergiler sırf yer doldursunlar diye, işin tuzu biberi kabilinden şiir koymaya başladılar. Çok şiir koyunca tabii iyi bir seçme olmuyor, kalite düştü açıkçası ve dökülmeye başladı dergiler. Ben orada kendimi görmeye tahammül edemedim açıkçası.

Biz özgür tasarımı geliştirmeye çalıştık ama bu özgür tasarım obje oyunlarına dönüşmeye başladı. Biz de yer yer yapmışızdır mutlaka, araştıranlar bulurlar. Biz bir dilsel değişmenin içine doğduk. Bu dilsel değişme içinde şiir edebiyatını en geniş obje kavrayışıyla estetize ederek, derin tasarımla sanat düşüncesi, hatta bizzat düşünce geliştirerek orta sınıf gençliğine açtık. Ama bu giderek obje oyunlarına dönüşmeye başladı ve bir sayıklama şiirine doğru gidildi. Yani kaba nesnel karşılık arayışına karşı çıkarken hiçbir nesnel duruma değmeyen metinler yazıldı. Bir de kişisel sebebi var. Ondan önce benim çok umut bağladığım iki tane kitabım var, onlar görmemezlikten gelindi, ben bunun moral bozukluğu içine girdim ve böyle bir intikam duygusu açıkçası. İlgi görmedi diyorum ama "Zaman Haritası" ödül aldı. Fakat basında öyle bir sunuldu ki o ödülü ben almamışım da başkası almış gibi, dosya dalında ödül alan bir başka insanı öne çıkararak, haberlerde onun resmini basarak bunu yaptılar. Çünkü merkezden değildik, dışarıdan geliyorduk. Ben şiir performansımla, etkin kişiliğimle şiir alanında zorladığım için bir kaç kitap sonra en sonunda neredeyse böyle 'ver kurtul'a kadar gittiler, vermek durumunda kaldılar açıkçası. Ama işi öyle küllendirdiler ki kitap unutulmaya bırakıldı. Şimdi ben mıymıntı, sinik, kinik bir edebiyatçı, şair olmadığım için bunların hesabını elbette soracağım. Daha çok çalışarak soracağım.

Ödüller hakkında tamamen olumsuz düşünmüyorum; ödüller gereklidir ama ödüle şöyle bakmak lazım; ödül edebiyatın vefasıdır. İki yönü var ki bir yönü unutuluyor, adına ödül konulan kişi, değer, kurum, bir hareket olur. Cumhuriyet ödülü bir değerdir, Behcet Necatigil ödülü bir değerdir. O ödüle katılacağım demek Behçet Necatigil'e değer veriyorum, onun misyonuna değer veriyorum ve buna katılıyorum demektir. Ben bunu alıp adımı duyuracağım, bu olmaz. Bu iş biraz ona doğru gidiyor. Yani ödülleri böyle kurgulamak lazım. Bir de ödül teşviktir, dünyada teşviksiz bir şey olur mu, yani şevksiz bir hayat olur mu? Bir de jürinin prestiji var. Bu abartılmamalı. Elbet jüri tayin ediyor, ama kurum o değil. Cemal Süreya adına veriliyor, bu jüri orada bir aracı. Jüri öne çıkmaya başlayınca denge bozuluyor.

Edebiyatın çoğulculaşmasını savunuyorum ben; edebiyatın özgür bakışlı olması gerekiyor. Özgür bakışlı olmak feminizm, ve benzeri eğilimlerin yazılması demek değil sadece. Özgür bakış; tüm kaynakların aynı hakka sahip olması, yani Edirneli bir araştırmacının da aynı değerde görülmesi. Viyana'da kahveleri araştıran bir yazı hemen basılabiliyor ama Erzurum'daki külliyeleri araştıran bir yazı basılmıyor, çağdaş nosyonlu seküler ortamda basılmıyor. Okumuyorlar da nitekim, çünkü metropolde koşullandırılmış bir uydu edebiyatımız var. Bu uydu edebiyat manipüle edilebiliyor, bu uydu edebiyatta iki bin üç bin kitabı bir ayda satabiliyorsunuz. Peki çoğulculuk oluyor mu?!

Benim bir projem var. Bu bir deneme, modeldir. İşi çözecek olan bu değildir. Anadolu'nun bir yerinde belli bir sermaye grubuyla anlaşıp dünya çapında, modern, evrensel nitelikli bir dergi yapmak ve bir dönem yaşatmak. Böylece bu sınıf ayrımını kıracaktır. İspanya'da bu denendi. Albecete denilen bir kasabada belediye finans etti ve ülkenin en ünlü edebiyatçıları sırayla editörlük yaparak bu dergiyi bir kaç sene yaşattılar. Ülkenin de en önemli, en sıkı kültür dergisiydi. Burdan çağrı yapıyorum, ilgilenen var mı?

Ben bugün Türk şiiri ipotek altındadır diyorum. Türkçe şiirin sesi ipotek altındadır diyorum. Bu ipotekte neler var: Bir, medya var, ama medya tümüyle bununla uğraşıyor anlamında söylemiyorum, medya kendi kültür sanat alanında kullanabileceği elemanları bulup onları allayıp pullayıp bir hale getiriyor, kullanıyor, sonra atıyor. Bir de şu kozmopolit dediğim girişim var, yayınıyla, sermayesiyle, dış bağlantılarıyla falan. Bunlar Türkçe şiirin sentaksına bile karşı çıktılar. Halbuki bu Avrupa'da denendi, multikültürel proje denendi, herhangi bir iletişim aracı olan bir dil biçiminde şiir yazılabilir safsatası. Üçüncü olarak duygu sömürücüleri var. Özellikle gençlerin duygularını sömürüyorlar solcu, entel, arabesk-varisi, naif hümanizmiyle çocuk edebiyatı yapanı... Bu ipotek kırılmalıdır. Bu görev devrimci bir görevdir.

Şiir yazı dilinden değil konuşma dilinden kaynaklanır. Ana kaynağı odur. Halkın konuştuğu dildir, ama dönüşür tabii, dönüşünce de halk bunu kolay kolay tanıyamaz. Halkın tanıması için bir toplumsallaşma süreci geçmesi gerekir. Bir de halk, tarihsel bazı süreçlerle birleşirse o zaman onu kavrar. Mesela "Ayağa kalk Sakarya" denmesi, aslında halkın kahvede söyleyeceği bir laftır aynı zamanda, ama estetize olmuştur. Bir Kurtuluş Savaşı verildiği zaman halkın belleğine kazınır artık. Şiir toplumsallaşır. Türk şiirinin sesi halk ve Türkçe'ye bağlıdır. Dize üstüne mısra geleneğinden oluşmuş, gelişmiş bir sestir. Bir de, hiçbir (gerçek) şiir yoktur ki o toplumun tin'iyle bağlantısı olmasın. Türk şiirinin sesi "Ayağa kalk Sakarya" ve Nazım Hikmet'in şiirlerinin bileşkesidir. Cumhuriyet sonrası bu ses böyle terbiye olmuştur. Biri sağda biri solda olmasına rağmen. Çünkü geride Karacaoğlan'dan tut Dadaloğlu'na kadar olan Türkçe var. Yahya Kemal de var.

Son kitabım olan "Veda Şiirleri" insanın kopuşlarını dile getiren on şiirden oluşuyor. Bir dualar kitabı da denilebilir. Niye böyle? Çünkü şiirin ilahi kaynağına daha yakın durdum. İsyanımsa dünyevi yerden. Açıklamalıyım ki ben yeryüzü mistisizmi akımına bağlandım giderek. Sonra devrimci mistisizmle ilgilendim, ordan feyz aldım. Aşk'ta erenler geleneğine bağlıyım. Hep merhameti önde tutan bir devrimci coşkusallık ve aşkınlığa yüreğimi verdim. Bu kitabın en üst ifadeleri bunlar, gerisini okuyanlar söylesin.

ADNAN ÖZER

Bugün Türk şiiri ipotek altındadır diyorum. Türkçe şiirin sesi ipotek altındadır diyorum. Bu ipotekte neler var: Bir, medya var, ama medya tümüyle bununla uğraşıyor anlamında söylemiyorum, medya kendi kültür sanat alanında kullanabileceği elemanları bulup onları allayıp pullayıp bir hale getiriyor, kullanıyor, sonra atıyor.

Yeni çıkan "Kış Güneşi" adlı kitabı adeta Öküz'ün yoğun ısrarı ile oluşan, Londra'yı mesken tutmuş uzun şair Şavkar Altınel'le fax marifetiyle keyifli ve enterasan bir söyleşi yaptık. Bu ilginç söyleşi özellikle Adnan Özer söyleşisiyle birlikte okunursa alınacak randımanın daha yüksek olacağı kuvvetle ihtimaldir. Kolay gelsin.

Şiir Bir Nesne Değil, Dünyaya Açılan Bir Pencere Olmalı

"Şiirim" gibi bir söz ederken bile belli bir rahatsızlık duyan, kendimi, yazdıklarımı fazla önemsemeyen bir edayla konuşmaya başladığım duygusuna kapılan birisiyim. "Şiir anlayışım" gibi bir söz bana daha da yapmacıklı ve ukalaca geliyor. Ama, öyle bir başlık altında toplamaya itirazım olsa da, şiire ilişkin görüşlerim yok değil. Bence şiir bir **nesne** olmamalı. Edebiyatı bütün başka sanatlardan ayıran özelliklerinden biri edebiyatın bir nesne üretmemesi. Bütün başka sanatlar sonunda bir nesne üretiyor. Bir resim ya da heykel zaman ve uzay içinde yer alan, elle tutulabilir bir nesne. Bir müzik yapıtının bu anlamda elle tutulması belki olanaksız, ama o da sonunda dokunma duygusuyla değilse de başka bir duyguyla, işitme duygusuyla algılanabilen ve hatta belli dalga uzunlukları, desibel değerleri vb. olarak ölçülebilen bir nesne. Durum böyle olunca bu tür sanat yapıtları ne kadar büyük bir ciddiyetle yaratılırsa yaratılsınlar ne kadar yoğun bir içeriğe sahip olursa olsunlar, bir yanlarıyla birer dekoratif **eşya**, bir anlamda birer süs, biblo olmaktan kurtulamıyorlar. Güzellikleri her zaman hiç olmazsa bir ölçüde, çoğu kez de çok büyük ölçüde simetri, uyum, kompozisyon, melodi, ritm gibi soyut öğelerden kaynaklanan soyut bir güzellik oluyor. Edebiyatın farklı ve bence üstün yanı bir nesne oluşturmaması. Bir resme dokunmanın olanaklı olduğu şekilde bir edebiyat yapıtına dokunmak olanaklı değil. Kitaplar var kuşkusuz, ama bunlar edebiyat yapıtlarının kendileri değil, onları bize aktaran araçlar. Edebiyat algılanmayan, görünmeyen, yalnızca gösteren bir sanat, dünyaya, hayata açılan bir pencere. Sanırım insanların edebiyata başka sanatlardan daha çok ilgi duymalarının bir nedeni de bu. Resimle, heykelle, "ciddi" olarak nitelenen müzikle ilgilenenlerin sayısı oldukça sınırlıyken bir romanı yüzbinlerce insan merak edip okuyabiliyor. Bu durum böyle, çünkü insanlar bir romanın, romancı istese bile, hiçbir zaman soyut bir estetik düzeyde kalamayacağını, yalnızca güzel bir nesne olmayacağını, daha büyük bir iş yapıp bizi hayatın içinde konumlandıracağını seziyorlar. Burada ortaya çıkan soru şu: Şiir de roman gibi edebiyatın bir parçası mı olmalı, yoksa edebiyat dışındaki sanatlara mı benzemeli? Şiirin "bir tür müzik" olduğunu, hatta kâğıt üzerinde resimler oluşturup "somut şiir" olması gerektiğini söyleyenler var tabii; ama ben şiirin de sonunda edebiyatın bir parçası olması, kendisi görünmeden yalnızca göstermesi gerektiğine inanıyorum.

Edebiyatın bir parçası olmak, dünyaya bir pencere açmak, okuru hayatın içinde konumlandırmak. Bunlar ne demek? Hayat üstüne basmakalıp takvim altı sözleri ya da hatta gerçekten derin düşünceler üretmek demek değil elbet. Şiirin bir tür müzik vb. olduğunu söyleyenlerle aynı düşüncede olduğum bir konu var. Belli bir "mesaj" iletmek için yazılmış olan bir şiir kötü bir şiirdir, ya da daha doğrusu, şiir değildir. Ne var ki bu, şiirin hiçbir şey söylemediği, söyleyemeceği ya da her okura başka bir şey söyleyeceği anlamına gelmez. Şiir şairin hayatı algılayışı olarak vardır; şair şiirinde hayatı kendisi ve bizim için yoğun bir biçimde yaşar, algılar ve dünyanın ve hayatın tam da o anda gördüğü gibi olduğuna kendisini ve bizi inandırır. Şiirdeki ânı yeterince yoğun bir şekilde yaşayan bir şair bu somut andan büyük bir genellemeye, kendi başına alındığında yalnız bir şiir için değil, belli bir tez savunan bir felsefe yapıtı için bile fazla cesur ve "dobra dobra" olabilecek bir genellemeye de geçebilir, ama bu genelleme kuru bir tez olarak değil, yaşanmış bir gerçek olarak ortaya çıkar ve o şekilde yaşar. "Yaşam önce can sıkıntısı, sonra korku" gibi bir söz doğru ya da yanlış olabilir, ama kendi başına yalnızca soyut bir tezdir. Oysa bu sözle Philip Larkin'in büyük şiiri "Dockery ve Mahdumu"nun son dizelerinden biri olarak karşılaşanlar, onu sözkonusu şiirdeki yaşanmışlıkla dolu olarak okuyanlar bir daha etkisinden kurtulamaycak ve artık kendi can sıkıntısı ve korku anlarında bu sözün hep gelip kendilerini bulduğuna tanık olacaklardır. Şiirin "anlamı" ve üstümüzdeki etkisi işte budur.

Benim gibi şiiri hayatı algılamasından ve anlatmasından yana olan birisinin "anlatımcı" bir şiir yazmasından şaşırtıcı bir şey yok. Bu Türk edebiyatında, özellikle de günümüz Türk edebiyatında fazla rastlanılmayan bir tür, ama ben bu türe, zaman zaman söylediğim gibi, yalnız düzyazıya ve özellikle de roman türüne olan hayranlığımdan ve hayatın anlatılması alanında uzun bir geleneğe sahip olan İngiliz edebiyatının üstümdeki etkisinden dolayı yönelmedim.

"Anlatımcı" şiir insanların arada hiçbir aracı olmadan hayatla bir birey olarak yüz yüze oldukları Batı toplumlarının dünya görüşünü yansıtan bir şiir. Bireyselleşmenin türlü sosyo-ekonomik nedenlerle kaçınılmaz olmaya başladığı dönemde ortaya çıkan roman türünün arkasındaki dünya görüşü de zaten bu dünya görüşü. Ben de yalnız Batı'da yaşadığım için değil, Türkiye dışında yaşadığım için Batılı anlamda bir birey oldum. Türkiye'den ayrıldığımda önce Amerika'ya sonra da İngiltere'ye gitmek yerine Çin'e yada Japonya'ya gitmiş olsaydım sonuç farklı olmayacaktı. Alıştığım ortamdan çıktığım ve ne kadar yakından tanırsam tanıyayım bir yanıyla hep bana yabancı kalacak başka bir ortamın içine girdiğim için zorunlu olarak, bir topluluğun bir üyesi olarak değil, bir birey olarak yaşamaya başlayacaktım. Dışarıda yaşamak bana birey olmayı ve bir birey gibi yazmayı öğrettiği gibi, aynı zamanda yazdıklarımın Türkiye'de geçerli olan şiir modellerine uyup uymadığını fazla umursamamayı da öğretti. Üstümde herhangi bir "çevre baskısı" duymadan "başkalarına benzemek" gibi bir kaygım olmadan, dilediğim, bildiğim gibi yazabilirim. Bu "dışarıda -benim gibi yurt dışında ya

Aksaray Tagi

da diyelim ki günün edebiyatının üretildiği "merkezler"den uzakta, taşrada- yaşayan bir şairin büyük avantajıdır. Böyle bir şair hem kendisi soluk alabilir, hem de bazen yazdığı dildeki şiire yeni bir soluk aldırma fırsatı bulabilir. Oysa merkezde yaşayan ve yazan bir şair, yetenekli bir şair de olsa, çoğu kez başkalarına benzeme tehlikesine karşı koyamaz, şiiri onların şiirleriyle birlikte vasat ve anonim bir şiiire doğru evrilmeye başlar ve gittikçe kendi üstüne kapanan bir girdabın içinde yok olup gider.

Hayatı kendimce algılamaya çalışarak yazmanın bir sonucu da "etki" sözcüğünün başka şairlerle aramdaki ilişkiyi tanımlamak için iyi bir sözcük olmaması. Benim gibi yazan birisinin şiiri sonunda kendi yaşadıklarından kaynaklanır, başkalarının yazdıklarından değil. "Az etkilenmiş" olmamın iki başka nedeni de var. Önce, şiire geç başladım; ilk şiirimi yazdığımda yirmi altı yirmi yedi yaşlarındaydım, ne yaptığımı, ne istediğimi, kim olduğumu az çok bilecek haldeydim. Daha erken başlamış olsaydım belki daha kolaylıkla belli bir şairin etkisi altına girer ve sonra da yıllarca bu etkiyi üstümden atmak için uğraşmak zorunda kalırdım. Yazmaya dışarıda başlamak gibi geç başlamak da benim için büyük bir şans oldu. Etkilere fazla açık olmamamın bir nedeni de yaradılışım. Çekingen -çekingen olmanın da ötesinde, düpedüz yalnız olmayı yeğleyen- birisiyim. İnsanlarla hemen kaynaşmak, anlaşmak, ilişki kurmak yapabildiğim bir şey değil ve buna başka şairlerle ilişkiler de dahil. Gene de, hiçbir şair tek başına değildir; dikkatle bakıldığında yakın olduğu başka şairlerin bulunduğu görülür. Benim de yakın olduğum, yakın olduğumu duyduğum bazı şairler var. Bu şairlerle aramda üslup ya da içerik açısından benzerliklerden çok, daha derin ve karmaşık bir düzeyde benzerlikler olduğuna inanıyorum. Sözünü ettiğim şairlerden ilki Türkiye'de ne yazık ki çok az bilinen bir şair olan **Wordsworth**. En büyük yapıtlarını iki yüz yıl önce veren bu İngiliz Romantiğinin yakın tarihin en büyük şairi olduğunu ileri sürmek bence bir abartma olmaz. Şairlerin kendi hayatlarından hareket ederek bize hayatlarımızı anlatmalarını, "insanlara hitap eden bir insan" olmalarını, özel bir "şiir dili" ile değil, hepimizin bildiği günlük dille yazıp şiire buradan yükselmelerini sistematik bir program haline ilk kez **Wordsworth** getirmiştir ve benim gibi yazan herkesin atası sonunda bir yerde odur. Bir **Wordsworth** şiiri ile benim bir şiirimi yan yana koyan birisi yüzeyde arada hiçbir yakınlık görmeyebilir, ama, dediğim gibi, bence daha derin bir düzeyde - şiirin ne olduğuna, ne olması gerektiğine ilişkin varsayımlar düzeyinde- bir yakınlık var. Yukarıda andığım **Philip Larkin**'in ise **Wordsworth**'ün sonradan çeşitli kollara ayrılıp zayıflayan varsayımlarını bir anlamda çağımızda güçlü bir şekilde yeniden bir araya getirdiği, ama bunu yaparken bir yandan da **Wordsworth**'ün hayata içten ve biraz da saf yaklaşımının yerine daha kendini sakınan, daha ironik, kısacası daha "modern" bir duyarlık koyduğu söylenebilir. **Larkin**'le de aramda yüzeyde hemen görülebilecek ayrılıklar var, ama alttan alta önemli bir yakınlık da var.

Yakın olduğum üçüncü şair olan **Yahya Kemal**'in daha ayrıntılı bir şekilde irdelenmesi gerek. Yahya Kemal çizgisinde bir şair olduğumu çeşitli yerlerde kezlerce söyledim. Burada önemli olan onun gibi benim de anlatımcı bir şiir yazmam, onun gibi benim de süssüz, saydam bir "beyaz lisan" kulanmaya çalışmam, onun gününün söz sanatlarından kaçınması gibi benim de günümüzün fetiş söz sanatı "imge"den kaçınmam değil. Önemli olan, Yahya Kemal gibi benim de temelde Batılı bir şiiri Türkçe'nin olanaklarıyla yeniden kurma çabası içinde olmam. Ama bu çok önemli yakınlığın yanı sıra **Yahya Kemal**'le aramda çok önemli bir ayrılık da var. Yahya Kemal sonunda büyük bir değiştirmeci. Alıştığımız şeylerin değişmesi düşüncesi her zaman ürkütücü olduğundan büyük değiştirmeciler çoğu kez değiştirmeci olmadıklarını, tam tersine geçmişi gerçek şekliyle sürdürmek istediklerini söyleyerek ortaya çıkarlar. Yahya Kemal de böyle yapmış ve böyle bir şeye kendisini samimi olarak inandıran birisinin başkalarını da inandırması kolay olduğu için tutucu olarak tanınmıştır. Oysa tarihimizde Yahya Kemal kadar radikal, Yahya Kemal kadar gerçek anlamda "devrimci" pek az insan vardır. Örneğin, kendisiyle yapılan bir söyleşide, Divan şiirinin gerçek hayattan kaynaklanan gerçek duygular yerine bilgi, sanat ve süs üstüne kurulu olduğunu ileri sürerek, "Şiiri anlayışımız, işte asıl meselenin kördüğümü bu," der. Bu sözü ne zaman okuyacak olsam şiddetle irkilirim; çünkü, dikkat edilirse, Yahya Kemal çok basit bir şey söylüyormuş gibi görünmekle birlikte, gerçekte tam anlamıyla bir bomba patlatmakta, geleneksel şiirimizin şu ya da bu önemsiz yanının değil doğrudan doğruya *temelinin,* şiiri anlayışımızın, şiir hakkındaki varsayımlarımızın yanlış olduğunu iddia etmektedir. Gerçi Yahya Kemal Divan şiirinde çok güzel bir avuç dize de bulur, ama bunlar tam da onun Batılı şiir zevkine uyan dizeleridir, ya da başka bir deyişle, şairimiz Divan şiirini Divan şiiri olarak değil, ancak Batı şiirini andırdığı ölçüde sevmeye hazırdır. Gençliğinde Batı hayranlığını "Nev-Yunani" olup Türk kültürünün Yunan ve Roma modellerine göre yeniden kurulmasını istemeye kadar vardıran Yahya Kemal gerçekte bu idealinden hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Başka bir örnek vermek gerekirse, milliyetçi sağın Yahya Kemal'in sonunda Batı'dan Doğu'ya döndüğünü ve bu geçişi "mektepten memlekete" sloganıyla özetlediğini sık sık tekrarlamasına karşın, şairin bu konudaki kendi sözleri aynen şöyledir: "[M]ektep vâsıtadır. Gaaye bizim milliyetimizdir. Onun, Avrupa medeniyeti içinde, tıpkı diğer milliyetler gibi, bir *hüviyet* oluşudur." Ben bunları da her okuduğumda irkilirim, çünkü eğer mektepten memlekete dönmenin amacı Batılı uluslar gibi bir ulus olmaksa, hangi "memleket"e ne anlamda "dönülmüş" olduğunun sorulması gerekir. Yahya Kemal'in yaptığı, mektepten memlekete dönmek değil, kendi gittiği mektebe memleketi de götürmek istemektir. Ben ise yirmi yıllık eğitim hayatımda dünyanın çeşitli yerlerinde çeşitli mekteplere gitmiş ve hepsinde de örnek bir öğrenci olmama karşın, mekteplere fazla güvenmeyen birisiyim. Türk şiirini ya da Türkiye'yi Batılı bir yönde değiştirmek gibi, kimsenin "tepeden inme" bir şekilde gerçekleştiremeyeceği bir projem yok; kendi köşemde kendi şiirimi yazmak bana yetiyor. Ne var ki, benim istesem de gerçekleştiremeyeceğim bir değişim bir yerde kendiliğinden gerçekleşmeye başlamış durumda. Tıpkı bir zamanlar Batı'da olduğu gibi bugün Türk toplumu da bireyselleşme süreci içinde, insanlar kendi somut hayatlarına sahip çıkmaya başlıyorlar. Son yıllarda anı kitaplarının gittikçe artması ve gittikçe daha çok ilgi çekmesi de bir yerde bunu gösteriyor. Bu olgu, gücünü somut hayattan almayan "imge şiiri"ni zorunlu olarak "marjinal" bir konuma iterken, benimki gibi bir şiire de Türkiye'de artık var olma ve okur bulma şansı tanıyor.

Yazdıklarını yayınlayabilmek ve birkaç da okuru olduğunu düşünmek bir şair için yüreklendirici kuşkusuz, ama benim için yazma sürecinin kendisini daha kolay kılmıyorlar. Yeni yayınlanan kitabım **Kış Güneşi'**ndeki 21 şiirle birlikte kitaplaşmış şiirlerimin sayısı 89'a ulaştı. Yazıp da yayınlamadığım ya da yayınlayıp da kitaplarıma almadığım şiirler de katıldığında bu rakam 100'e yakın ya çıkar ya çıkmaz. Yirmi yıldır yazan birisi için bunun büyük bir üretkenlik göstermediğini belirtmeye gerek yok, ama şiirini yaşanmışlıktan çıkarmak istemenin böyle bir bedeli var. Hiçbir zaman yazmak için yazmam, hep "yaşadığımı" yazarım. Şiir benim için her zaman yoğun bir yaşama ânıyla başlar. Bir şey görürüm ya da aklıma bir anı gelir ve bir anda gördüğümü ya da hatırladığımı bütünüyle yaşadığımı, kavradığımı, "anlamını bulduğumu" duyarım. Bu "anlam" benim için çoğu kez yaşlanmakla, bir şeyleri kaybetmekle, ölümün yaklaştığını duymakla ilgili hüzünlü bir anlamdır, ama dünya anlamla dolduğu için bu benim için aynı zamanda bir doğuş ve hayat ânıdır ve içeriği ne kadar karanlık olursa olsun, kendisi bir yanıyla aydınlıktır. Nerdeyse "mistik" bir an olan bu görme ve anlama ânı çok kısa sürer. Ardından, onu sözcüklerle kurup kendime ve okura yeniden yaşatma süreci başlar. Bazen yaşadığım ânı yeniden diriltmeyi başaramayıp şiiri bırakırım; ama başarmakta olduğumu duyarsam devam edip şiiri sonuna kadar kafamda yazar ve ancak ondan sonra kâğıda geçiririm. Dizelerin uzunluklarını aşağı yukarı aynı tutmak ve sözcük tekrarlamamak gibi saplantılarım vardır. Kâğıt üzerinde yaptığım değişiklik ve düzeltmeler genel olarak bunlarla ilgilidir. Yayınladığım şiirleri kitap olarak bir araya getirirken de bazen bir iki düzeltme yaparım, ama bunlar küçük düzeltmelerdir. Beğenmediğim şiirleri zaten kâğıda geçirmediğim için sonradan fazla uğraşmam gerekmez. Yayınlamadığım şiirler de çoğu kez kötü bulduğum için değil, fazla kişisel bulduğum için yayınlamadığım şiirlerdir.

Söyleşinin en zor noktasına geldik. Birisinin "hayat felsefesini" açıklaması ve çocuklar, hayvanlar, içki, bahçeler ve benzeri başka konularda "aforizmalar sunması" bence "şiir anlayışını" açıklamasından da daha ukalaca. Kaldı ki şairler zaten böyle şeyleri açıkça söyleyemedikleri için yazarlar. Normal ve kimi zaman da normalin üstünde bir zekâya sahip olan, ama dünyayla ilişki kurmayı bilmedikleri ya da bundan korktukları için bazen konuşma bile öğrenemeyen çocuklar vardır. Çocuk psikoloğu **Bruno Bettelheim** bu çocuklardan birine. "Ondan dört çıkarsa kaç kalır?" diye sorduğunda çocuğun önündeki kâğıda bir altıgen çizerek cevap verdiğini anlatır. Yazarlar da bence o çocuğa benzerler. Ondan dört çıkarsa altı kalacağını söyleyebilecek halde olsalardı, durmadan o acıklı altıgenleri çizerler miydi? **Şavkar Altınel**'in "hayat felsefesi" ile ancak Şavkar Altınel'in şiirlerini okuyanlar ilgilenebilir, onların da Şavkar Altınel'in yolculukları ve özellikle de uçakları sevdiğini, doğanın görkemini gördüğünü ve bu alabildiğine zengin ve güzel dünyada gene de kendi kişisel karanlığı ile çevrili olarak yaşadığını bilmeleri gerekir. Gene de, daha ayrıntılı bir "hayat felsefesi" üretmeyi deneyebilirim. Avustralya ile ilgili gezi kitabım **Güneydeki Ülke'**nin sonunda hayatın, hep söylenildiği gibi, bir "yolculuğa" benzediğini, ama bu yolculuğun Avustralya gibi "bize uzak ve yabancı bir kıtada" geçtiğini söylemiştim. Avustralya başka bakımlardan da bence iyi bir benzetme. Bu ülke üç ana bölümden oluşuyor. Güneyde, nüfusun büyük bölümünün yaşadığı, ılıman iklimli, dar bir kıyı şeridi var; Pasifik'in tatlı mavisi, güneşli, güzel günler, palmiyeler hep orada. Kıyıdan biraz içeride göz alabildiğine uzanan, korkunç, kızıl bir çöl başlıyor. Kuzeyde ise tropik iklimli, güneyden daha zengin bir bitki örtüsüyle daha da mavi sulara sahip ikinci bir kıyı şeridi var. Hayat da bundan farksız: Her şey yumuşak tatlı bir ortamda başlıyor, derken hiç bitmeyecekmiş gibi duran bir çölün içine giriyorsunuz, ama çöl sonunda bitiyor ve bazı bakımlardan hiç ummadığınız derecede verimli bir bölgeye ulaşıyorsunuz; ama bir yandan da içinize yolculuğunuzun sonuna gelmiş olmanın hüznü doluyor ve geriye bakarken yüreğiniz burkuluyor. Üstelik de güneydeki kıyı şeridini değil, geçerken o kadar sıkıntı çektiğiniz, sabırsızlandığınız, umutsuzluğa kapıldığınız o çölü özlüyorsunuz. Neden? Belki de mutsuzluluk mutluluktan daha yoğun bir şekilde yaşanan bir duygu olduğu ve dolayısıyla da ardımızda kalan mutsuz günler bize hayatın geçip gitmiş olduğunu ardımızda kalan mutlu günlerden daha fazla duyurduğu için. Aforizmalara gelince: Zaman zaman kediler kadar sevimli çocuklara rastlanılsa da, kedilerin sonradan tatsız yetişkinlere dönüşmemek gibi bir avantajları vardır. İkinci kadehi kötü olan bir içki görülmemiştir. Bahçeler şairlerin söyleşiler bitince çıkıp soluk almaları içindir.

ŞAVKAR ALTINEL

Arşiv

Kitap Kapağı Açmadan

METİN CELÂL

ALÇAKLIĞIN EVRENSEL TARİHİ
JORGE LUİS BORGES
(Çev. Celâl Üster, İletişim yay.)

"Büyük Taşıyıcı'nın tanrıbilimcileri, evrenin özünün boşluktan başka bir şey olmadığını söylerler. Bu kitabı da evrenin küçücük bir parçası olarak görüyorlarsa, onlara hak vermemek olanaksız. Daraağaçlarından ve korsanlardan geçilmiyor kitapta; kitabın adında yer alan "alçaklık" sözcüğü de çok ağır bir söz, ama bütün bu tantananın ardında hiçbir şey yok. Bir suretten, yüzeye vuran hayallerden başka bir şey değil bu kitap; ama tam da bu yüzden keyifli olabilir. Yazarı, bir bakıma mutsuz bir adamdı, ama bu kitabı yazarken avuttu kendini; umarım, onun aldığı keyif bir ölçüde okura da yansır." (**Borges**, önsözden)

CHARLES BAUDELAIRE'İN SON GÜNLERİ
BERNARD-HENRI LEVY
(Çev. Nuriye Yiğitler, Sel yay.)

Baudelaire, yüzyılın efsane şairlerinden. **Kötülük Çiçekleri** adlı kitabı ile şiir dünyasında gerçek bir devrim yaratmış, hemen tüm anlayışları yıkmış bir şair. **Levy** ise düşünür yönüyle tanınan, önemsenen bir yazar. Onun kaleminden bu önemli şairin hayat öyküsünü okumak gerçekten ilginç bir şey. **Levy, Baudelaire**'in tam anlamıyla bilinmeyen son günlerinden, Belçika'daki yaşamından yola çıkıp tüm hayatına genişleyen bir biyografi çalışması yapmış. Ama her şey bir roman akışı içinde ve neyin ne kadar gerçek, ne kadar kurmaca olduğunu anlamak kolay değil. Mektuplar, günlükler, tanıklıklarla sanki bir belgeselmiş gibi gelişen bir roman.

SESSİZ ARKA BAHÇELER
GÜLTEN AKIN (Yapı Kredi yay.)

sıcak bir bakış, bir yadsıma
salim bir öfke girdi hayatıma
hatalarım kesinleşti yüzüme vurulduğunda
savunmadım kendimi, artık çok geç
şen elmalar gibi yuvarlandı ortalığa
titizce sakladıklarım
durdum
lekeli bereli güneşin tam ortasında

Bir Kitaptan Bir Şiir

On Ayrılık Şiiri
IV

Başka biri olacaksın istemesen de
Tenine başka bir ten dokunduğunda
Gövden buluştuğunda başka bir gövdeyle
Başka bir nefesle karıştığında nefesin

Başka biri olacaksın istemesen de
Gece uykunda ya da gün ortasında
İrkileceksin apansız bir duyguyla
Bir uçurumun kıyısında sendelemiş gibi

Başka biri olacaksın istemesen de
Bakışlarımın izini taşıyan giysilerin
Tüketecek ömürlerini birer birer
Değişecek yeri bir dolabın, pencerede bir çiçeğin

Başka biri olacaksın istemesen de
Dudaklarında benden sonraki bir çizgi
Tanımadığım bir ton gülüşünde
Ve artık beni unutmaya başlayan gözlerin

Sonra, sonra artık başka birisin

ATAOL BEHRAMOĞLU (Aşk İki Kişiliktir'den, Adam yay.)

ÇAĞDAŞ DÜNYA ŞİİRİ ANTOLOJİSİ
(HAZ. Cevat Çapan, Eray Canberk, Erdal Alova, Adam yay.)

Şiirseverler için eşsiz bir hazine. Çağdaş Dünya şiirini hiçbir önyargıya kapılmadan tüm yoğunluğuyla kavramaya çalışan bir antoloji. Sevdiğiniz hemen tüm şairlerden eşsiz örnekleri okurken, yeni şairlerle, ya da sadece adını duyduğunuz, şiirlerini okuma şansına ulaşamadığınız ustalarla da tanışma imkanı yaratıyor. Tam anlamıyla "başucu kitabı" denilenlerden...

SULTAN HAMİD DÜŞERKEN
NAHİD SIRRI ÖRİK (Oğlak yay.)

İki meşrutiyet arası dönemi, Sultan Hamid'in saltanat yıllarını anlatıyor **Nahid Sırrı**. Farklı bakış açısı, resmi tarihe tamamen ters gelen yaklaşımlarıyla dikkati çekiyor ilk anda. Ama romanı kalıcı kılan bu tarihi yanından çok, anlatımı, kahramanları ve onların hırsları, tutkularıyla romanda başarıyla yaşatılmaları... İktidar, önemli kişi olma tutkusu, insana nasıl hırslar veriyor, onu nerelerden geçiriyor, onu ne hale sokuyor? Bu durumları, duyguları anlatıyor yazar. Paşa kızı Nimet'in kocasını Sultan Hamid'e sadrazam yapma arzusunu anlatırken kişilerin iktidar tutkusunu da büyük bir ustalıkla sorguluyor. Gerçekten de klasik sayılabilecek bir roman.

BÜTÜN ŞİİRLERİ
SABAHATTİN ALİ (Yapı Kredi yay.)

Yok olmak isteğiyle kalbimin attığı zaman
Bana; Yaşa der gibi gülen senin yüzündü.
Dizlerim bir batakta yorgun yattığı zaman
Bacaklarıma kuvvet veren senin hızındı.
Yaşaran gözlerimde, güneş battığı zaman
Sıcak bir yuva gibi tüten senin dizindi.

ŞİMDİ UZAKLARDASIN
MEHMET H. DOĞAN (Adam yay.)

Mehmet H. Doğan, günümüzün en önemli eleştirmenlerinden. **Şimdi Uzaklardasın**'da şair ve yazar dostlarıyla yaşadıklarını, anılarını biraraya getirmiş. Ama sadece anılardan oluşan yazılar değil bunlar, yazar anılardan yola çıkıp söz konusu ettiği şair ve yazarların portrelerini çiziyor, eserlerinin yansımalarını soruşturuyor. Edip Cansever, Cemal Süreya, Halikarnas Balıkçısı, Aziz Nesin gibi birçok şair ve yazarla öykü tadında, kimi neşeli kimi hüzünlü anılar toplamı....

DON RIGOBERTO'NUN NOT DEFTERLERİ
MARIO VARGAS LLOSA
(Çev. P. Bayaz Charum, Can yay.)

Bir sigorta şirketinde üst düzey yönetici olarak çalışan varlıklı Don Rigoberto, cinsel fantezilerini not ettiği defterine, her türlü kurumsallaşmaya karşı çıkan, hazcılığın ve bireyciliğin savunuculuğunu yapan görüşlerini de yazar. Baskıcı bir babanın gölgesi altında yaşayan delikanlının, göz kamaştıran güzellikteki üvey annesine tutulması anlatılırken, yirmi sekiz yaşında ölen Egon Schiele'ye vurgun resimlerinde cinselliği işleyen bu ressamla kendini özdeşleştiren şaşırtıcı hayal gücü de konu ediliyor bu romana. (Arka kapaktan).

AŞK ÜZERİNE
ALAIN DE BOTTON
(Çev. Ahu Antmen, Yapı Kredi yay.)

Tanışma, aşık olma, buluşma, elele tutuşma, sevişme, gezme, birlikte yaşama, birbirinden bıkma, ayrılma.... Aşkın tüm aşamalarını, keyifli bir dille madde madde anlatan bir roman. Aynı zamanda birer sosyolojik gözlem ve felsefi düşünce notları da... Günümüz insanının aşka nasıl yaklaştığını, onu nasıl yaşadığını okurken bir çok düşünceyi, olayı da paylaştığınızı hissediyorsunuz. Sonu hüzünlü olsa da her aşk gibi bir çok güzel şeyi de barındıran bir roman.

İLİŞKİLER 2
MEHMET ERSOY (Parantez yay.)

Günümüz çizerlerinin en ilgi çekici, en özgünlerinden biri **Mehmet Ersoy**. Hıbır ve HBR Maymun dergilerinde yayınlanan çalışmalarıyla tanıdığımız **Mehmet Ersoy**, kadın - erkek ilişkisini ayrıntılarına girerek, derinlemesine sorguluyor. Aşkta, sevgide, gündelik hayatta gizlenmeye çalışan şiiri ortaya çıkartmaya çalışıyor. **Mehmet Ersoy, İlişkiler 2**'de yer alan çalışmalarını anlatırken, "bu ikinci albümde, ilk albümden sonraki dönemde üretilmiş öyküler içinden seçilenler yeralıyor.... insanların tuhaf bir içgüdü ile hırpalandıkları ilişkilerinin bitmek tükenmek bilmeyen hesaplaşmalarından kesitler yazılıp çiziliyor yine..." diyor.

Bir Kitaptan Bir Bölüm

Batı düşüncesinde aşkın yalnızca karşılıksız kalabilecek Marksist bir alıştırma olduğunu, zaten karşılık görmeyerek beslendiğini ileri süren karamsar bir gelenek vardır. Bu düşünceye göre, aşk varılacak bir nokta değil o noktaya giden yolun kendisidir ve aşığın hedefine ulaşması, yani sevdiğini elde etmesi (yatakta ya da başka şekilde) aşkı küllendirir. Troubadour şiirinin tümü, cinselliği geciktirmek üzerine kurulu olduğu için, o akımın şairleri sürekli reddedilenlerin acıklı haykırışlarını yineleyip durdu. Dört asır sonra aşkın nasıl beslendiğini irdeleyen Montaigne de aynı düşünceyi savunuyordu; 'Aşk, bizden kaçanı yakalamak için duyulan çılgın arzudan başka bir şey değildir'- Anotole France'ın düsturuyla da örtüşen bir görüştü bu: 'İnsanın sahip olduğu bir şeyi sevmesi alışıldık bir durum değildir.' Stendal de aşkın ancak aşık olunan kişiyi yitirme duygusu üzerine temellendirilebileceğine inanıyordu, Denis de Rougemont ise, 'En ciddi engel, en çok yeğlenen engeldir. Tutkuyu çoğaltandır,' diyordu ve Roland Barthes da tutkuyu elde edilemez olana duyulan özlem olarak tanımlıyordu.

Alain de Botton (Aşk Üzerine'den, Yapı Kredi yay.)

HÜZÜN KİTABI
HÜSEYİN ALEMDAR (Hera yay.)

Dingin ve kederliyim sanki
gök nilüferleri duruluğunda
kalbim dönüyor aşktan
bir yaprağın göle düşmüş sesi ki
ağrıyan bir imge gibi
duruyor göğsümde

ÖYKÜCÜLÜĞÜMÜZÜN 45 YILLIK ÇINARI
ADNAN ÖZYALÇINER (Evrensel Basım Yayın)

Ülkemizde, yazara, düşünüre, sanatçıya sevgi, saygı pek alışık olmadığımız bir şey olduğu için batıda çok popüler olan "armağan kitap"lara pek rastlanmaz. Genellikle "kör ölür badem gözlü olur!" felsefesiyle yaşadığımız için değerli kişileri kaybettikten sonra ardından bol bol gözyaşı dökmeyi tercih ederiz. Evrensel Yayınları, tam anlamıyla batılı bir bakış açısıyla öykücü **Adnan Özyalçıner** için bir armağan kitap hazırlamış. Yazarın 45 yıllık emeğini, tatlı dille güler yüzle yazıya döküp kitaplaştırmışlar.... Özellikle **Adnan Özyalçıner**'in yaşam öyküsünü anlattığı bölümler ve bir gününü nasıl geçirdiğinin öyküsü aklımda kalanlar. Yazarın gizli dünyasının, gündelik hayatının ve tabii sanatının tüm yönlerinin kapısını aralamışlar.

ŞİMDİ HANGİ IRMAKTA
YUSUF ALPER (Era yay.)

Anladım onmaz biri olduğumu, yeniden
Neresinden tutacağımı bilmediğim bu hayat
hoyrat insanların tornasında eğilen, bükülen
Acıyla, elemle herkesin birbirini ve beni
yemesini seyreden, yeniden... yeniden....

CENNETİN ARKA BAHÇESİ
HABİB BEKTAŞ (Can yay.)

Küçük bir Kürt çocuğu ile sevdiği, hayran olduğu bir abla arasında yaşanan ilişkiden yola çıkarak kentli okumuş bir kadınla, yoksul eğitimsiz bir çocuğu buluşturan sevgi bağını çocuk gözüyle anlatıyor Habib Bektaş. Aslında bu ilişki kentle kırın, doğuyla batının, gençle yaşlının ve ülkemizde yaşanan bir çok çelişkinin de aynası.

DÜNYA'NIN EN GARİP SEKS YASALARI
ROBERT WAYNE
(Çev. Kutsi Akıllı, Parantez yay.)

Kadınların hadımlarla evlenmesine izin verilebilir mi? Bütün yetişkinler damgalanarak işaretlenebilir mi? Herhangi bir yemeğe acı biber sosu koymak

Aksaray

seksüel sebeblerden dolayı yargılanabilir mi? Arkadaşların beraberce mastürbasyon yapması yasaklanabilir mi? Eğer karınız hâlâ bakireyse onunla sevişmeniz yasaya aykırı olabilir mi?

Robert Wayne, dünyanın hemen her ülkesinde titiz bir araştırmayla seks yasalarını incelemiş. Yasaların cinsel ilişkiye nasıl baktığını, ona nasıl sınırlar getirmek istediğini araştırmış. Ortaya çıkan tablo komik olduğu kadar ürkütücü de. Öyle yasalar var ki hiçbir mantıkla açıklamak mümkün değil. Onlara sadece gülebiliyorsunuz. Bu aynı zamanda acınacak halimize gülmek de oluyor. Çünkü bu yasalarla insanlar yargılanmış, cezalar almış.

HER GÜN BİRAZ DAHA YAKIN
IRVIN YALOM
(Z. İyidoğan Babayiğit, Kabalcı yay.)

Yalom, Nietzsche Ağladığında, Divan gibi kitaplarıyla bizde de tanınmış, sevilmiş bir yazar. Bu kez kurmaca değil, gerçeklerle okuyucu karşısında. Doktorun ve hastanın bakış açılarından bir terapiyi anlatıyor. Psikiyatr **Irvin Yalom** ve hastası yazar **Ginny Elkin** terapi seanslarına ilişkin ayrı ayrı günlükler yazıyorlar. Bu günlüklerin içeriklerinden iki tarafta habersiz. Böylelikle bir terapiyi tüm süreçleriyle ve her iki açıdan da izlemiş oluyoruz. Özellikle terapinin nasıl bir şey olduğunu merak edenler için faydalı bir eser. Ama aynı zamanda gerçeğin kişiden kişiye nasıl değişken bir şey olduğunu yazıya döken bir anlatı tadında gelişiyor.

YANIMDA KİMSE YOK
NADINE GORDIMER
(Çev. Deniz Hakyemez, Can yay.)

Yazarlığı kadar politik kimliğiyle de tanınmış, Nobel ödüllü **Nadine Gordimer**'in son romanı. Güney Afrika'da ırk ayrımı politikasına son verildikten sonra yapılan ilk seçimlerin öncesindeki sıcak günleri anlatıyor. Beyazlar, ırkçılık politikası ile birlikte güvenceye aldıkları hayatlarından nasıl vazgeçeceklerini kendi içlerinde tartışırken, siyahlar da bu yeni konuma kendilerini alıştırmaya çalışıyorlar. Bu arada yaşanan toplumsal kaynama da hemen herkesin hayatını belirliyor.

SAHİPLE BULUŞMA
ELISSA WALD
(Çev. Necmiye Uçansoy, Gendaş yay.)

"Sahiplik, kölelik ve arzunun karanlık yanlarıyla ilgili hikayeler" alt başlığını taşıyan bir kitap. Sadomazohist ilişkilerin gündelik hayatta nasıl geliştiğini, bir erkeğin baskısında, kontrolunda yaşamak isteyen genç kızların arayışlarını ve bu ilişkilerde yaşadıklarını anlatan hikayeler.

GÜNEŞ TOPRAKLARI
OYA AYMAN (Yapı Kredi yay.)

"Sonunda zamanı geldi ve bugüne kadar sarıldığım 'garantiler'i bir kenara bıraktım. Haritaları, rehber kitapları, Latin Amerika'yla ilgili bulabildiğim her türlü bilgiyi toparladım. Oraya giden insanlarla konuştum... Rotamı çizdim... Günlük konuşmaları halledebilecek kadar İspanyolca öğrendim. Sırt çantamı, fotoğraf makinemi, kameramı ve düşlerimi alıp yola çıktım."

Birçoğumuzun içinden geçeni yapmış **Oya Ayman** kendini yollara vurmuş. Latin Amerika'yı bir baştan bir başa katetmiş beş ayda. Bu yolculuğun heyecanını paylaşmak isteyenler için de bir günlük tutumuş.

EDEBSİZLİK, ANARŞİ VE GERÇEKLİK
CRISPI SARTWELL
(Çev. Abdullah Yılmaz, Ayrıntı yay.)

Sartwell, Amerikan yerlileri ve Uzakdoğu'nun geleneklerine kulak veriyor. Ona göre, tüm ahlaki değerler olması gerekeni anlatır; olanın eksik varolduğunu söyler, gerçekliği inkar eder. İhlal ise yaşamaya "evet" demektir. Çünkü yaşadığımızı günahlarımızla, suçlarımızla, korkularımızla, acılarımızla anlarız. Dünya erdem ve güzellik kadar sidik, bok ve nefretle birlikte vardır. Aşk kadar nefret de hayatın gerçeğidir; olduğu gibi olumlanmaya, sonuna kadar yaşanmaya layıktır. (Arka kapaktan)

En Çok Güldürenler

1. **Karikatürler 2,** Selçuk Erdem (Parantez yay.)
2. **Lombak,** Bahadır Baruter - Fatih Solmaz (Lemanyak yay.)
3. **Kötü Kız,** Ramize Erer (Leman yay.)
4. **Komikaze 4,** Erdil Yaşaroğlu (Leman yay.)
5. **İlişkiler 2,** Mehmet Ersoy (Parantez)
6. **Dup Dup Çedene,** Atilla Atalay (İletişim yay.)
7. **Futbolig,** Sina Cimcoz (Kora yay.)
8. **Tommiks, Silahşörün Dönüşü** (Aksoy yay.)
9. **Dünyanın En Garip Seks Yasaları,** Robert Wayne (Parantez yay)
10. **Hamdi Yüzbaşı,** Mahmut Tibet (Leman yay)

Bu liste Beyoğlu Komikçi Dükkanı verilerine dayanılarak hazırlanmıştır. Sadece, mizah, karikatür ve resimli roman kitaplarını içermektedir.

...DERGİLER...DERGİLER...DERGİLER...

E

Edebiyat, eleştiri, estetik, entelektüelizm gibi sözcüklerin ilk harfiyle gelen bir dergi **E**. Sloganı da "Önce yaşama hakkı, sonra edebiyat". Derginin ilk sayısının kapağında **Aslı Erdoğan**, ilk sayfasında ise dergimiz Öküz'ün editörü met-üst'ün fotoğrafı var. Nasıl bir dergi olacağını çok merak etmiş olmalı ki baskın yapıvermiş **E**'nin bürosuna, onlar da yakalamışlar. **E**, edebiyat ağırlıklı bir dergi. Röportajlar, yazılar, incelemeler, şiirler, öykülerle dopdolu. Bütün gazete bayilerinde bulmak mümkün. Adresi de; Çatalçeşme sok. no: 19/3, Cağaloğlu - İstanbul.

PANİK ATAK

"Trip edebiyatı" mecmuası, Otokontrol sistemi arızalı dergi, Efendi Yayın Organı gibi alt başlıklarla çıksa da bir fanzin **Panik Atak**. Özellikle yazarlarının Tekirdağ maceraları okunmaya değer. Hemen her öğrencinin bir yanıyla yaşadığı şeyler çünkü.. Adresi yok, sanırım fanzin satan yerlerde bulunabilir.

KAVRAM KARMAŞA

Kavram Karmaşa, uzun bir aradan sonra kapağında **Salâh Birsel**'in fotoğrafı ve şiiriyle çıkageldi. Düşünce ileri süren, tartışma yaratan dergilerdendir **Kavram Karmaşa**. O nedenle yayın hayatını sürdürmesi sevindirici. **Alaattin Topçu, Metin Cengiz, Özgen Seçkin** gibi şair ve yazarlar eleştiri yazıları, denemeler, şiirlerle dergiyi oluşturmuş. Adresi; Konur sok. 38/7 Kızılay - Ankara.

MÜREKKEP

Üç aylık, teorik, politik bir dergi. Toplumsal Araştırmalar Kültür ve Sanat İçin Vakıf'ın Ankara şubesi yayını. Sosyalist bakış açısıyla yeni düşünceler üretmeye çalışan, varolan teorik sorunlara yeni bakış açıları getiren bir dergi **Mürekkep**. Yılda iki kez yayınlanıyor. Bahar 99 sayısı için "Türkiye'de Düşünce dünyası"nı konu olarak seçmişler. Ama eski sayıları da ilgiye değer; liberalizm, küreselleşme, toplumsal dönüşüm gibi bir çok konuyu işlemişler. Adresi; Menekşe 2 sokak, 28/7, Kızılay - Ankara.

BÜTÜN ZAMANLARIN EN İYİ ON KİTABI KUMPANYASI

Cümle alem her alanda her şeyin ilk 100'ünü, ilk 75'ini şeçerken biz de 2000'e girerken neyimiz eksik bir artizlik yapalım ve "Bütün Zamanların En iyi On Kitabı"nı seçelim dedik. Katılım süresi bu asrın sonuna kadardır. Gelecek tüm listeler mutlaka değerlendirmeye alınacaktır. İstediğiniz her tür ve konudaki kitapları seçerek özgün listenizi oluşturabilirsiniz. Yalnız sizlerden tek isteğimiz listenizdeki 10 kitabın da Türkçe'de yayınlanmış olması. Şimdiden teşekkürler... Haydi top sizde...

Adres: Öküz Dergisi, "Bütün Zamanların En İyi On Kitabı", İstiklal cad. İmam Adnan Sok. No. 20, Beyoğlu - İstanbul, **Fax:** (0212) 245 38 06, **E-posta:** kulturfizik@hotmail.com

Akşam Sefası

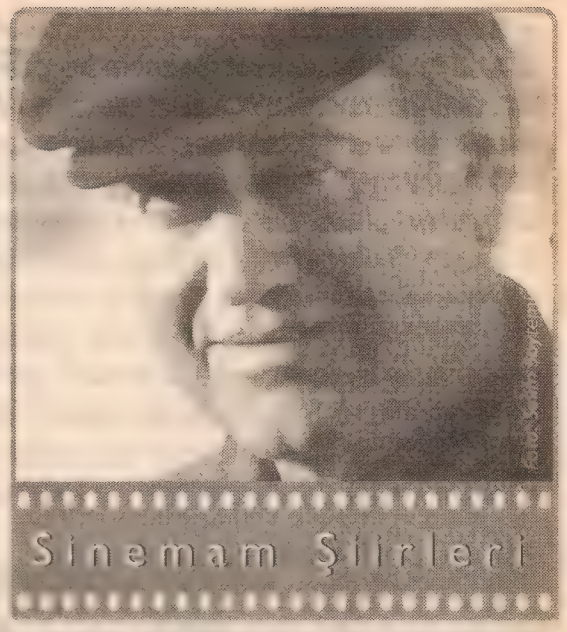

Ayakkabı

kapı önünde çıkarılmış
ılık
ayaklar sanki içinde
gözün biçimlendireceği bir dinlenmede
çocuk kadın erkek
renkleri değişik yan yana
nedense
kulakları dayalı kapıya

topuklar
erimiş
topuk dövdüren diş sıkmasından
çığlık
mitingleri süpüren
temizlik arabalarında
erimiş
yan yana
kulakları dayalı kapıya

Nazi kamplarından
soluk fotoğraf
filmlerde titrek
iskelet ayaklardan portmuş
astarı boyaya yüzü pençeye gelmiş
yığında
bulmak zor hangi tek
eş ötekine
kulakları dayalı kapıya

çıkarılmış kapı önünde
kız istemeğe mi gelinmiş
yırtık
lokum kutusundan pudra şekeri
dökülmüş üstüne
bağcıklara
yamaya
dayalı kapıya kulakları

yaşamın rüzgarında
gömü
ayak girmesini özlemiş
sevgiliye yüzük takarcasına
doldurucasına gelinlik eldiveni
kulakları dayalı kapıya

Sydney. 1999

NİHAT ZİYALAN

Son yıllarda bir çok şair ve yazar arkadaşımı demir parmaklıklar arasında görmekten büyük bir acı duyuyorum. "Düş ve Yaşam" adlı kitabındaki düşünceleri yüzünden Bursa Kapalı E Tipi Cezaevi'nde yatan arkadaşım şair Yılmaz Odabaşı'yla o da savcının özel izniyle ancak kapalı görüş yapabildim. Aramızda demir parmaklıklar , kalın camlar vardı. Telefonla ona sorularımı sordum. Dışarda güneşli bir bahar günü vardı. İçerde telefonlar yirmi dakikaya ayarlanmıştı. Sohbetin en güzel anında kapanması için. Ona veda ederken utandım, gözlerine bakamadım. Güneşli bahar gününden utandım...

Bursa E Tipi Cezaevi'nde Yatan Şair Yılmaz Odabaşı: Tecavüzcülerin Alnı Benden Daha Ak!

CEZMİ ERSÖZ

Sevgili Yılmaz ben seni Ankara'da bırakmıştım, burada ne arıyorsun?

- Esaret dönemlerimin kadim dostu, bir kez daha parmaklıklara hoş geldin... Canım devletim şefkatiyle beni her ihya edişinde, sen bu aydınlık yüzünü "ilk" getiren oluyorsun, sağolasın. "Kötü" çocuklar, bizim gibi hapishane görüş kabinlerinde buluşurlar, biliyorsun, Türkiye bizimle gurur duymuyor aziz dostum; Türkiye'nin gurur duydukları dışarıda oldukları için, bizim bir kez daha burada olmamız, burada buluşmamız gerekti, bağışla...

Şimdi upuzun bir sessizlik, ıssızlık var. Issızlığa kimse kalmaz... Hayatı ve sistemi yanlış sollayan uzun yol otobüslerini işte bu dumanlı havalarda paslansın, uslansın diye garaja çekiyorlar. Bu kent, yani **Bursa** tam yarım yüzyıl önce Türkçe'nin en büyük şairini, **Nazım**'ı da konukseverliğiyle ihya etmiş(!) Biz üstadlarımızın kederlerini devraldık... Bu bizim kadim yazgımızdır.

Burada düşünüyorum da, ne olmuş, ne katedilmiş yarım yüzyılda? **Nazım**'ın yattığı hapishane, koğuşlarında eskittiği insanlarla birlikte eskimiş. Yıllar önce ziyaret ettiğim o hapishane yıkılıp, yerine çok görkemli bir adliye sarayı yapılmış. O minicik cezaevinin yerine ise devasa bir hapishane yapmışlar. Yarım yüzyılda bu olmuş, bu kadar ve biz yine buradayız! **Nazım**'ın mezarı hâlâ yurdunun bir çınar ağacına hasretken, belki bizim buğusu üzerinde kederlerimiz tartışılmaz bile...

Yurtdışına gitmeyi düşündün mü?

- Avrupa ülkelerinde burs ya da mülteci maaşı alarak bir sığıntı gibi yaşamak, yurdumun hapishanelerinde volta atmaktan daha onurlu bir şey değil diye bir yere gitmedim. Bir kez daha böyle düşünerek geldim. Ama **şimdi tek kişilik bir hücrede volta da atamaz durumdayım. Canım devletimi bir kez daha konuksever bulmadım...**

Seni neden adli mahkumların arasına koydular?

- Hakkımdaki karar DGM'den olmadığı, bir illegal örgüt veya "terör" suçundan gelmediğimden, bir de sanıyorum ki hakkımdaki ceza, 1.5 yıl olduğu için beni özel tip cezaevine vermediler yani siyasal suçlu saymadılar.

Ancak "Adli" suçlu da saymadıkları için, "can güvenliğim" gerekçesiyle normal-kalabalık koğuşlara da vermek istemediler. Bu nedenle ilk 26 gün adı **"Revir" koğuşu olan güneş ve doktor da girmeyen burada kaldığım evrede doktor veya sağlık görevlisinin girdiğini görmediğim-** bir koğuşa verildim. 20 kişilik bir koğuştu; kolları-ayakları kesikler, ameliyatlılar, yüz felci geçirenler, saralılar, tüberkülozlar vb. hastalıklarla mağdur adli mahkumlar arasında 24 saat acil servis gibi çalıştım; geceler boyu öksürükler, iniltiler, sayıklamalar dinledim. Mide bulantılarım bir de burkulmalarım hiç eksilmedi... Sıkıldım, gerildim; zaaflarımı, rehavetimi ıslah ettim.

Hastalıklarından dolayı yaşadığım tedirginliği hisseden hastalar bana koğuş düşünüyor, ama bulamıyorlardı. Cezaevinde hırsızlar koğuşu, memurlar (memuriyette suç işleyenler) koğuşu; gaspçılar ve hatta yetişkinlere tecavüz ile çocuklara tecavüz suçluları bile ayrı koğuştalardı. Yetişkinlere tecavüzcülerin, çocuklara tecavüzcülere asla tahammülleri yok. Biri ile müşahadede tanıştım: "**elime geçirsem keserim o .bneleri**" diyor: "**İnsanın küçük çocuğa nefsi uyanır mı abi? Biz delikanlı gibi yetişkine yaptık geldik. Benim .....tiğim 23 yaşındaydı**" diye övünüyor, donakaldım! "**Neye inanıyorsan o vardır.**"

Neyse... Bana koğuş öneriyordu Revir koğuşunda bir ihtiyar: "**Mamur (memur) adamsın sen; memur koğuşuna gitsene a be! Burda streçe (strese) girecen"** diyor. "**Ben memur değilim**" diye yanıtlıyorum. Bu kez daha genç biri atılıyor: "**Ne bilecen sen ya! Abem düşünme suçundan gelmiş. Sen çekçilerin koğuşuna git!** Hani karşılıksız çek-senet yazanlar var ya, onların koğuşu var yukarıda, ora git abem" diyor. Ben bu mentaliteye, inanamadığım için "**neden?**" diye sorunca yanıtını alıyorum: "**Onlarınki de yazmak abem, sen de yazmaktan gelmişsin ya...**"

Sen Diyarbakır'da Hançepek Mahallesi'nde kırıklarla, uçurum insanlarıyla birlikte yaşadın, koğuş arkadaşlarını çok da yadırgamamışsındır.

- Koğuşa ilk getirildiğim gün masaya oturunca, baktım ki birisinin önünde bir tabak ayran çorbası ile bir kase yoğurt. Bir kaşık ayran çorbası, bir kaşık yoğurt alıyor. O an "**benim bu adamlarla işim var**" dedim, gülümseyerek. Hayatımda ilk defa adli suçlularla yatacaktım. Ama kısa sürede kaynaştık; irkildiğim çok şeye rağmen kaynaştık...

Sağolsunlar, "**Cansever**" denilen şarkıcıyı beğenmiyor olabileceğimi biraz alınıp şaşırarak da olsa anlayışla karşıladılar. Fakat "**Tüdanya**" diye birini hiç duymamış olmamı hazmedemediler. Evlat acısı gibi koydu gariplere, şaka yollu: "**Tüdanya'yı bilmeyen bu koğuşta yatamaz!**" dediler, "**daha Tüdanya'yı duymamışsın; ne biçim yazarcısın, dünyadan haberin yok!**" dediler. Kimse bu **Tüdanya,** birkaç gün gerilime neden oldu, huzurumu bozdu koğuşta. O an'a kadar gül gibi geçiniyorduk oysa.

"**Bulvar**" gazetesinde (bu gazeteyi de ilk kez burada gördüm) günün filmlerinden bir seçme yapıp, akşamları geçiyorlardı TV'nin başına: Tanrım! Ne kadar çok yangın, cinayet, bomba, infilak, kan revan... Hepsinin ağzı açık, Tv'nin sesi sonuna kadar açık, yatsam, sesten uyuyamıyorum, okuyamıyorum, bu filmleri de izleyemiyorum; kapılar kilitli, kaçamıyorum! Geceler boyu beynimde otomatik silah sesleri yankılanıyor. Benim önerdiğim filmlere "**bunu izlersek uykumuz gelir**" diyorlardı da inanmıyordum. Bir gün benim izleyebileceğim (yine de vasat) bir film vardı. Hatırım için rıza gösterdiler; film başladıktan on dakika sonra -biri hariç- gerçekten hepsi uyuyakalmışlardı...

Şenol adlı çok ısındığım bir çingene delikanlı, koğuştakilere: "**Yılmaz abinin sevdiği filmlerin nasıl olduğunu ben anladım. İki kişi karşılıklı dır dır dır konuşacaklar abi, öyle konuşacaklar... İşte o filmleri seviyor, ben anladım**" diyordu.

Balkanlarda savaş var ve bu savaşı dünya ayakta izliyor; koğuşta bir ihtiyar ("namıs cinayeti"nden gelmiş") Tv'de **Kosovalı** mültecilerin görüntülerine bakıp, omzumu dürterek: "**Yılmaz beg, bunlar hangi ecnebi millettir? Bunlar esir midirler?**" diye soruyordu...

Adamlar her şeyden habersiz oldukları oranda mutlulardı... Fakat sonuçta, en çok da kötü kokulara dayanamadığım için rızamla, daha çok koğuşlarda disiplin suçu işleyenlerin, kavga çıkaranların konuldukları tek kişilik hücrelere geldim. Burada sıkıntılarım çok, ama en azından koku daha az, gürültü daha az.

Kaç gündür hücredesin?

- 13 gündür hücredeyim. Dört katlı ve her katında on hücre var. Ben ikinci katta soldan üçüncü hücredeyim. İlk katta çocuk tecavüzcüleri varmış; genellikle yeni gelenlermiş. Herkes kendi katındakilere (kapılar belirli saatlerde açıldığında) diyalog kurabiliyor. Buradaki koşulları sayıp dökmek sağlığa zararlı sayılabileceği için geçelim...

Bütün "kafayı kırmışlar" burada; çoğu ağır psikojik vaka. Sonuçta en özgür yer ve dileyen dilediği biçimde zırıldıyor. Bir bakıyorum birinin canı sıkılmış ezan okuyor, vakitsiz; diğeri **Sibel Can**'ı dinliyor radyodan. Diğeri bağırıyor: "**Yalaan her şey yalaaan! Yalaaan! Burası Türkiye değil, Yunanistaaan!**" O esnada solumdaki hücrede, aralıklarla toplam 26 yıl hapis yatmış **Urfalı**'nın sesi duyuluyor! "**Bana bir zoppa (sopa) getirin, kendimi vureceğim. Bana marul ye dediler; marul ottur. Lan ben sığır mıyım?**" Sağımda suçunu "delikanlıca kız kaçırmak, alıkoymak" biçiminde(!) açıklayan bir **Adapazarlı** tecavüz zanlısı var. Bizim katta bir kiralık katil ile gasptan yatan bir de **Yugoslav** var...

Yani bir çeşni koridoru... Ben de bir "düşünce suçlusu" çeşnisiyim; ama benim suçum burada tecavüzcülerinkinden daha sakıncalı; zira buraya ilk geldiğimde **Urfalı** beni uyardı: "**Siyasiyim dedin mi nam olsun diye se-**

ni bıçaklar, sakatlarlar." dedi. Sırf, "**adama bak, siyasi vurmuş**" desinler diye(!) inanmaz zor, ama öyleymiş. Buraya eskiden bir örgüt mensubu getirmişler ve hücrelerde "**en büyük asker bizim asker!**" sloganları, küfürler! Neredeyse ayaklanma olacakmış. Urfalı "**hırsızım**" demem için uyardı beni. Önce sorana "**suçum yok! Suçsuz geldim**" deyince güldüler: "**Herkes öyle der zaten**" diye alay ettiler. Ben de "**delikanlı gibi çaldım! çaldım geldim ulan, hırsızım**" diyorum. "**eyi ettin abey**" diyorlar. "**Deliganlı**" gibi "**konuşuncek**" beni çok seviyorlar(!)

Bulunduğum katta 20 yaşlarında bir delikanlı var. Kapıların her açılışında kolları kesik, kan içinde çıkıp "**pansuman**" diye yalvarıyor. Traş bıçağını filan aldılar. Bu kez dirseklerinden aşağısında sigara yanıklarıyla çıkıyor. O çocuğun kollarındaki yüzlerce kesik izine (fanilayla dolaşıyor), bileklerinde yer yer kabuk bağlamış yara ve iğrenç kızarıklıklara baktıkça kanımın çekildiğini hissediyorum. "**Niye yapıyorsun?**" diye her uyarışımda aldığım yanıt değişmiyor: "**Çok bunalıyom be abi... Delleniyom!**"

Bu hücrelerde lavabo varmış, kırmış dökmüşler, Ampül varmış elektrikle, ampülün camıyla intihar etmeye kalkmışlar. Boncuk, maket işleri için maket bıçağı, makas vermişler; birbirlerine saplamaya kalkmışlar, yaralamalar olmuş; cezaevine yiyecek almışlar, içinde esrar sokmuşlar. Kemer vermişler; kemer tokalarıyla kafa göz yarmışlar. Sonuçta benim de buradaki mağduriyetim, cezaevi idaresinden değil, büyük oranıyla mahkümların istismarından kaynaklanıyor; acı olan bu...

Kendim için bir imtiyaz isteyemiyorum; benim kaldığım hücreye diyelim ki küçük tüp verdiler; diğerleri de "**isteriz**" diyecekler, isyan edecekler. Onlara da verildiğinde seyret sonra göğe yükselen alevleri. Bunlar tecrübeyle sınanmış ve şimdiye neredeyse her şey yasak... Burada milletin payına düşen nem, rutubet, bok kokusu ne kadarsa benim payıma düşen gramaj da o kadar... Eksiğini de istemiyorum, fazlasını da...

Kendimi, içine konulmuş ineklerin gün boyu yeyip, içip, geviş getirip uyudukları bir ahıra kapatılmış gibi hissediyorum. Canım devletim bana böylesini layık görmüş. Burada tecavüz zanlısı benden daha alnı açık, daha güvencede geziyor. Şimdi burada yazarım ben 20 kitap yazıp, 14 ödül almak yerine tecavüz yapmadığıma(!) " **O Tecavüzcü Coşkun'a söyleyin derhal emekli olsun** "dememi mi bekliyorlar? Biz ateşi, ihaneti görmüş, en onulmaz kederlerle sınanmışız. Bunlar da anı kalır...

Sevgili **Cezmi**, şimdi bu canımız devletimiz kitaplarımızdan aldığı vergi ve stopajlarla da şairleri, yazarları için de bu cezaevlerini yapıyor; uğraşıyor, didiniyor, bizim için nasıl da çırpınıyor. Benim her cezaevinde bir tuğlam olabileceğini düşünüyorum. Ancak, benim kitaplarımın da tüketilme oranının ortalama grafiklerin biraz üzerinde olduğunu (mesela son olarak geçtiğimiz yaz ayları "**Hürriyet**" gazetesinde "**çok satan**" kitaplar listesinde iki kitabım anılıyordu) saptamış olmalılar ki, beni tuğlası, demiri en bol, fevkalade, büyük bir cezaevine koydular. Bu da canım devletimin bana bir lütfudur! 18 yaşımdan beri canım devletim beni hep şefkatle ihya etmiştir; ben de bu şefkatten kaçmışsam namerdimdir! Kaçmayacağım da!

Eski İstanbul Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan Saray Cezaevi'ne eskortlarla götürüldü. Dahası yakınları ve parti dostlarıyla istediği an açık görüşme yapabiliyor. Oysa sen buraya apar topar getirildin. Seninle kapalı görüş yapmak bile bir mesele.Nedir bu ayrımcılık? Ayrıca başka bir cezaevine nakil istemedin mi?

- Başından beri **Gemlik Cezaevi**'ne sevk isteyip duruyorum. Zaten ben de **Gemlik**'te yatmak üzere **Bursa**'ya gelmiştim. Ama önce **Bursa ÇGD**'de bir basın açıklaması yapacağımdan, açıklama için saptadığımız saatten önce bir müebbet mahkum, bir "terör" suçlusuymuşum gibi beni apar topar alıp, E Tipi cezaevine getirdiler. Ve unuttular! Yirmi dakikalık **Gemlik Cezaevi**'ne nakil için bir ayı aşan bir süredir bekliyorum.

Oysa ki, cezası onanmış ve yatması gereken süre 1 yılın altında olanları bir ilçe cezaevine göndermeleri hukuki bir hak-kanun bunu böyle demiş. Ama adamlara "kanuna uyun" demekten bıktım! **Ahmet Altan**'dan **Tayfun Talipoğlu**'na bazı dostlarım sevkim için uğraşıyorlar. Fakat anlamıyorum: Hukuki bir hak için (bile) Bakanlıktan adam bulmaya, torpil yapmaya mecbur muyum? Sanki Haval adalarına gönderin demişim gibi: "**olmaz**"ları, "**hayır**"ları birbiri ardına sıralıyorlar. Sanki özgürlüğümü bahşetmelerini istemişim; beni bir cezaevinden bir diğerine sevketmek böyle büyük lütufsa, "**kalsın**" dedim: **Tokum!** Ben bu cezayı hücrede de yatarım. Bilincime ipotek koyacak, benim burada canımı alacak değiller! Yatar ve özgürlüğümü (o da muğlak) bir gelin gibi takıp koluma çıkarım. Ben kanunlara uymaya meraklıyımdır; kanuni biçimde ceza aldım, kanuni biçimde yatıyorum. Benim herşeyim kanuni.

Tayyip Erdoğan, DGM'den ceza aldı, ilçe cezaevinde yatıyor. Ben ise 2.Asliye ceza (sivil) mahkemeden ceza aldım, E Tipi cezaevinde yatıyorum. O, günde 100 kişiyle görüşüyormuş; benimle görüşmek için soyadı zorunluluğu, ancak cezaevi savcısının özel izniyle aşılabiliyor. Üstelik beni basın açıklaması yapamayayım diye apar topar aldılar. Ama **Tayyip Erdoğan**, basın açıklamasını yaptı ve üstelik konvoyla gitti; değil konvoyu kesmek, trafik eskortluk yaptı. Ben de uğurlamaya gelen **Suavi**, **Onur Akın**, **Tomris Özden**, **Suna Aras**, **Ferhat Tunç**, Bursa'daki bazı demokratik örgütler ile **ÖDP, EMEP** il başkanları ve diğer dostlarımın refakatinde **Gemlik**'e gidecektim. Ama buraya getirdiler.

Son olarak...

- Son olarak, "**Öküz**"ün görebildiğim son (Mart) sayısında, duruşuyla hep statükodan kopuşu da imleyen, ama şiiri kadar bu güzelliği ve özelliği de bazen dikkatlerden kaçan **Ece Ayhan** üstadımızın, hakkındaki "**ayağa kalkan**" nitelemesine yakışmadığım için beni bağışlamasını rica ediyorum; zira beni bu kez çok kötü oturttular. Yukarıdaki açıklamalarımla da anlaşılacağı gibi, "**Ayağa kalkmak**", yeniden bir dilek olarak geleceğe kalsın.

LUNAÇARSKİ'y

Ayparçası değil ki bütün bütüne,
Nerden gelmiş garbımıza gâribimize
Meçhul,
Işktan ışıktan örümcek ağlarının
İçinden geçer gibi geçip ben
İçmelerde duruyorum içmeye,
Oysa O dolaşacak dolaşacak daha
Haydan gelip huya giden uydularıyla
Bu huysuz bu yıldız bu poyraz körfezi,
Sulara salınmış binbir iğneli paraketesi
S.kerine bir dolunay deniz ambarından doğma
Balıklı ova'ya bir dolu ki yağmakta aşkla
Voliler velîler leylâlar leylâklar
Ve vaveylâlarla,
Halikarnas'tan bir balıkçı tut ki sıkıysa
Ele avuca ve ölümlere sığmaz.

CAN YÜCEL

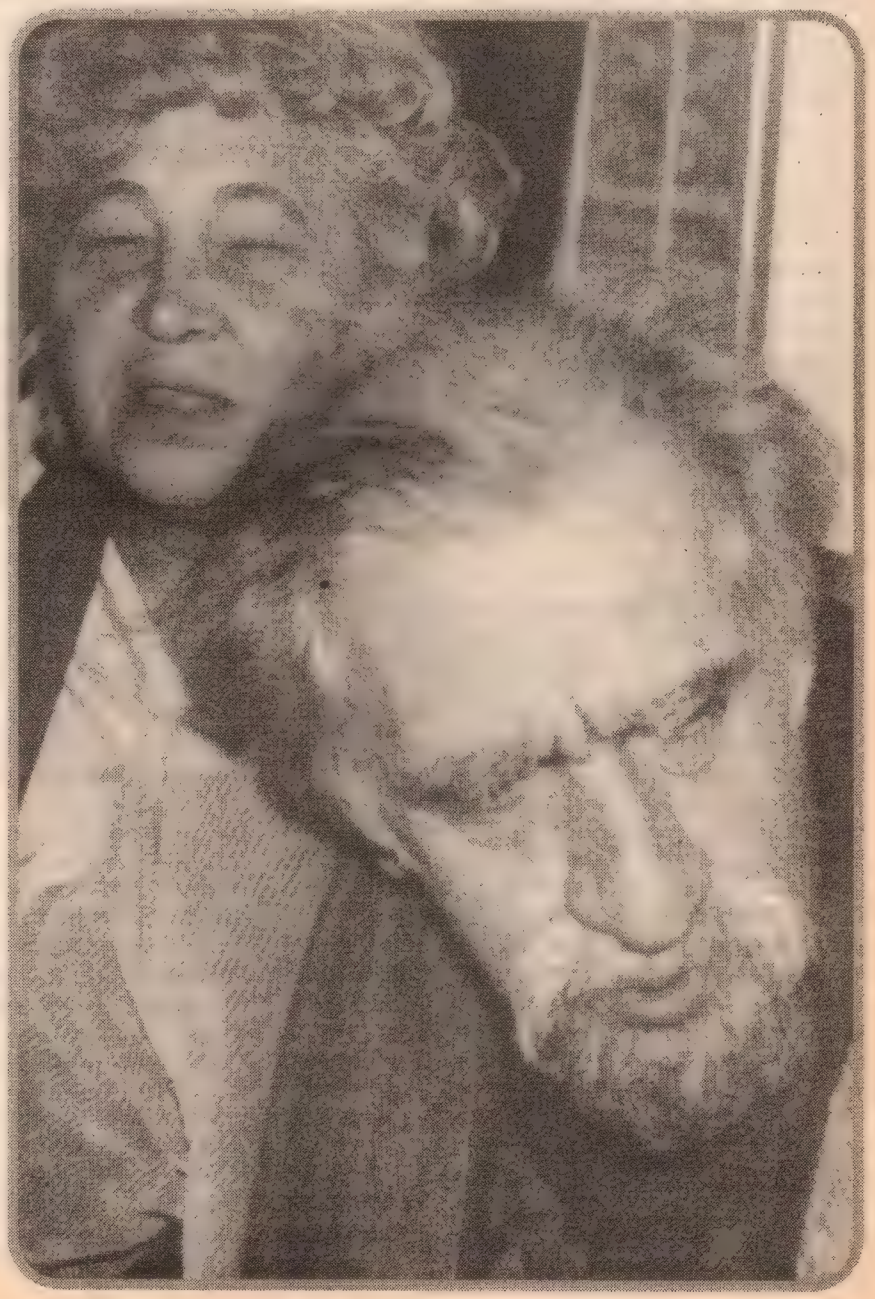

Kaybolmaktan korkmuyor, bundan sonra İstanbul'da yaşayacaksa kaybola kaybola öğrenecek bu kenti. Birbirinin altından üstünden geçen yolları, köprüleri, geçitleriyle görür görmez tanıdı Mecidiyeköy'ü ve rahatladı. Korku, buraya kadardı. Bundan sonrasını biliyor, daha dün geçti.

Sonra?

GoTiK ÖyKü

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

"Elbette," dedi. "Siz beni merak etmeyin!"

Kadıköy - Topkapı otobüsüne bindi sonra, Yabancı gibi, daha doğrusu "taşralı" gibi algılandığını düşünmenin ve öyle olmadığını kanıtlama çabasının etkisi vardı bunda; ama daha çok da basit bir hesabın verdiği güven: Mecidiyeköy'den geçeceğine göre Taksim'den de geçecek bu otobüs. Taksim'den yürüyerek Cihangir'e iner. Daha dün Seher'le Taksim'den Mecidiyeköy'e gitmiş, Seher'in teyzesinde öğle yemeği yemiş biri olarak, bu yollardan geçmişliği var. Ayrıca Taksim o kadar ortada, o kadar merkezde ki Taksim'den geçmeden nasıl Topkapı'ya gidebilir bu otobüs?

Yıllardır görüşmediği akrabaları onu pek düşünürlermiş de başına bir şey gelmesini istemezlermiş gibi "Arkadaşının evini bulursun, değil mi?" diye sorduklarında "Elbette!" demesi bundan. "Kayıt işini bitirinceye kadar gel bizde kal." demek yok; "Kız başınla İstanbul'larda..." demek, "Biz varken arkadaşın lafı mı olur?" demek yok. "Kaybolmazsın değil mi?" diyorlar bir de. Sanki çok umurlarında kaybolması!

Kaybolmaktan korkmuyor, bundan sonra İstanbul'da yaşayacaksa kaybola kaybola öğrenecek bu kenti. Birbirinin altından üstünden geçen yolları, köprüleri, geçitleriyle görür görmez tanıdı Mecidiyeköy'ü ve rahatladı. Korku, buraya kadardı. Bundan sonrasını biliyor, daha dün geçti.

İstanbul, onun zaferi! Yarına bitmez; ama öbür güne kadar kayıt işleri de biter yurt başvuruları da. Sonra... Sonra valizini alıp gelecek. Kazanamaz, diyorlardı. İstanbul'u mu istiyor, ha ha ha! İstanbul'da okuyacakmış, daha neler! Nasılmış? "Sizleri terk edip gideceğim için çok üzülüyorum." diyecek, sevinçten oynamamak için kendini tutarken. Türkân Abla'nın yılan yeşili gözlerinde yapmacık bir hüzün. Evin ücretsiz hizmetçisi kaçıyor. Hiçbir iş bilmiyor bu kız, diye kimden yakınılacak bundan sonra? Sofra kurulurken, toplanırken, yatağını yapmayı bile bilmiyor şekerim, her iş zamanında öğrenilmeli, sonradan olmuyor, kışlıklar kaldırılırken, yazlıklar çıkarılırken, konuklar gelmeden az önce...

"Merhaba İstanbul! Her umut bir başlangıç, her başlangıç bir umut. Sana başlamaya geldim."

Taksim - Mecidiyeköy arasında tünel yoktu; bu tünel de nereden çıktı, diye dışarıya baktığında fark etti. Akşam bitip gece bastırmış çoktan ve ortada ne Taksim var ne başka bir şey! Yeniden çevre yolu dedikleri yollardan birindeler ve başka bir şehre gidiyorlar sanki. Otobüste pek az kişi kalmış. Birkaç kişi, inmek için kapının yanında bekliyor. O da kalkıp onların arasına karışıncaya kadar, yavaşladı ve durdu otobüs. Hep birlikte indiler, uçsuz bucaksız bir yolun kıyısına. Uçak hızıyla geçen otomobiller, taksiler, ne çok taşıt... Uğultulu bir rüzgâr esiyor sol tarafından... Büyük bir elin hızla çevirdiği, bir an parlayıp sönen ışıltılı tanelerden oluşmuş bir inci kolye... Bu yıldırım hızıyla geçen arabalarda bulunanlar tarafından fark edilmenin tehlikeli olabileceğini genç kız sezgisiyle hemen kavradı. Yoldan uzak durulmalı. Onunla birlikte inenler nereye kayboldu? Nasıl bu kadar çabuk buldular yollarını? Birine sorardı, bir yol gösterirdi belki.

Görünür alan içinde ne bir ev ne bir insan... Az ileride bir kulübe karaltısı... Önce ıslak çimenlere, sonra onların arasına gizlenmiş çamurlara ayak bileklerine kadar batarak kulübe sandığı yere kadar ilerledi; ama aralık kapıdan sızan karanlık, dışarınınkiyle kucaklaşmaktaydı orada. İçeride bir çift gözün ışıldaması olasılığı bile koşarak ve bir kaç kez yere kapaklanarak geri dönmesine yetti. Yol, gürültüsüyle ve ışıklarıyla bir güvence... Ne de olsa hızla geçen o arabaların içinde insanlar var.

Çift ışıklardan birinin diziden ayrılıp en sağ şeride geçtiğini ve yavaşladığını o sırada gördü. Derken durdu iki kırmızı ışık ve araba geri geri ona yaklaşmaya başladı. Kaçacak yer yok. Hayır. Gelme!

Geldi geldi önünde durdu. Dışarıya uzanan bir kafa, bıyıklı bir yüz, bir erkek sesi: "Taksi lazım mı abla?" Oh, taksiymiş. Denedi, sesle yanıtlayamadı soruyu, başıyla ve kollarıyla "Hayır!" demeye çalıştı. Ya gitmezse, ya arabadan inip yanına gelirse, ya sürükleyip arabaya bindirmeye, kaçırmaya kalkarsa...

Hiçbiri olmadı, az önce ayrıldığı diziye bir yerinden tekrar katıldı ve o ışıklı kolyenin tanelerinden biri olarak gazlayıp gitti taksi. Yeniden sağ yanındaki çayır çimenin ve sol yanından uğultuyla geçen arabaların arasında İstanbul'da okumaya özenen bir taşralı kız olarak yapayalnız kaldı. Işıklar, evler, mahalleler ne kadar uzakta! Nasıl ulaşacak oraya, Seherlerin evine nasıl varacak? Merak etmeye başlamışlardır bile.

Yolun ilerisinde, epeyce uzakta gördüğü bir üstgeçit mi? Eğer öyleyse kurtuldu demektir. yolun karşısına geçebilir, oradaki mahalleler yolun hemen altından başlıyor. Bir otobüs durağı bulur, cebinde para var; taksiye bile binebilir. Binebilir mi? Yarı koşarak yarı yürüyerek ulaştı oraya. Ama bu nasıl üstgeçit! Bağlanmıyor ki yola! Yolun kıyısındaki çitlerin, tellerin, taşların arkasından başlıyor. Anayolla hiçbir bağlantısı yok. O mahalleden karşı mahalleye geçmek isteyenler için yapılmış, bu havaalanı genişliğindeki yolda sersem tavuk gibi dolaşanlar için değil.

Olsun. Tellerden tırmanıp taşların üstünden atlayıp üst geçitin merdivenlerine ulaşmayı başardı. Tam ortada durdu. Artık iyice belirginleşmeye başlayan kazanma umuduyla derin bir soluk alarak altından iki yanlı bir sel gibi akmakta olan arabalara bakmayı bile ihmal etmedi. Karşıda aynı güçlük yoktu. Merdivenin bittiği yerden pek de uzak olmayan yarı karanlık bir sokak akşam saati tenhalığında uzanıp duruyordu. Yine bazı toprak yığınları aşılıp kayalara tırmanıldıktan ve inildikten sonra ulaştı sokağa. Üstünü başını silkelerken sokağın köşesinden çıkan üç adamın yadırgayıcı bakışlarıyla tepeden tırnağa tarandı. Geçip uzaklaşmalarını bekledi. İçlerinden biri arkadaşlarından ayrılıp ona doğru gelmek isteyince çekiştirip götürdüler onu. Yine de iyice gözden kayboluncaya kadar dönüp dönüp bakmayı ihmal etmediler.

Aşağılarda, yokuşun altında uzanan ışıklı caddeyi hemen gördü. İşte onu Seherlerin evine ve aydınlık geleceğine götürecek yol. Kendisini o caddeye ulaştırabileceğini sandığı ilk sapağa girdi. Bu toprak yol, getire getire bir otoparkın ortasına getirip bıraktı onu. Bekçi kulübesindeki adam, elinde çay bardağı, arkadaşını yalnız bırakarak, gördüğü bu üstü başı çamur içindeki genç kızın hayal mi, gerçek mi olduğunu anlamak için kulübeden çıkıp yaklaşmaya başladı. Arkadaşı da kapıda, gözlerini kısmış, karanlıklardan gelen kızın in mi, cin mi olduğunu kestirmeye çalışmaktaydı.

Adamın konuşmasına fırsat vermeden, caddeyi gösterdi eliyle: "Oraya nasıl geçebilirim?" "Buyrun, bir çayımı için." dedi adam yanıt olarak. "Hayır, ben Taksim'e gitmek istiyorum, nasıl gidebilirim?" "O caddenin karşısına geçerseniz gidersiniz." dedi adam. "Ama önce çay!"

Tartışma büyüdü, kitapçı gürültüden diğer müşterilerin rahatsız olduğunu görünce, sayıları zaten çok az olan Sait Faik'leri gözden çıkardı ve kitapları alıp bir an önce defolup gitmelerini söyledi martılara.

Son Kuşlar ve Son Kuruşlar

AKGÜN AKOVA

Azımsanamayacak sayıda kanadı barındıran bir martı sürüsü, kentin en büyük kitapçısına dalıverdi. Kitap hastaları, satıcı kızlar, kalemler ve defterler bu inanılmaz baskını sayfaları ve ağızları şaşkınlıktan açık izlediler. Raflardaki kitapların adlarını birer birer okuyordu deniz kuşları: "Zengin Olma Sanatı", "İş Dünyasında Başarının Sırları", "Bir Paparazzinin Anıları: Hülya Bakire miydi?", "İyi Yönetici Nasıl Olunur?", "Evinizde Bilgisayar", "Üniversite Giriş Rehberi", "Zayıflama Kitabı" vs. vs.

Sonunda dip raflarından birinde aradıklarını buldular. Sait Faik adında bir yazarın kitaplarıydı bunlar. Kitapçının en havasız yerlerine oturtuldukları için zor nefes almaktaydılar. Martılar, onları batan bir geminin cankurtaran sandalına oturtuyormuşcasına, özenle gagalarına aldılar. Çıkışta her kitap için masalardan birinin üzerine birer deniz kabuğu bıraktılar ve bu durum kitapçı ile aralarında bir tartışma başlattı. Israrla, deniz kabuklarının bir işe yaramadığını, para vermeleri gerektiğini söylemekteydi kitapçı. Martılarsa, paranın ne olduğunu bilmemekteydiler, onlar kabukları yalnızca birer armağan olarak bırakmışlardı. Kasada oturan kız, martılara birkaç kağıt para gösterdiyse de; hiçbir şey anlamadılar. Üstelik bu kağıtlardan neden kitap değil de, para yapıldığını çıkaramamışlardı. Tartışma büyüdü, kitapçı gürültüden diğer müşterilerin rahatsız olduğunu görünce, sayıları zaten çok az olan Sait Faik'leri gözden çıkardı ve kitapları alıp bir an önce defolup gitmelerini söyledi martılara. Onlar kapıdan çıkarken, satıcı kızlardan biri gözlerinden kaçan bir kitabı da peşlerinden yetiştirdi. Kitapçıyı terkeden son martı, "Son Kuşlar" adını taşıyan bu kitabı gagasına yerleştirip kentin kirli gökyüzüne karıştı. Kitapçı da her şey normale döndü, yeniden yazarkasa sesi duyulmaya başlandı. Giden kitapların yerine, satıcı kızlar parlak renkli kapağı olan bir kitabı raflara yerleştirirdiler: Batan Bir Borsacının Anıları: Son Kuruşlar.

Bütün bunlar olurken, saçlarına ak martıların tüyleri konmuş olan bir şair, Melih Cevdet Anday şunları yazdı: "Kim bilebilir açık denizdeki / Zamana rastlayan martının / Kanatlarından huylanarak / Denize indiğini." O bunu niye yazdı, bunu bir tek Burgazada anladı.

akova@orion.net.tr

BUZAĞI

İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 Beyoğlu-İstanbul

...
zinası eksik orospulardır
yanınızda uyuyanlar
sakın ölmeyin
çünkü onlar
döşeklerinizi soğutmazlar
bir kılıcın adı olmamalıydı zülfikar
diye düşünmeyin
en masum sevdadan bile
birazcık kan akar

Murat Demir - Ankara

Biraz da..

Her gece yatağa tek kişi giriyorum, üç kişi oluyoruz. Sen, ben ve sevdiğin kadın.

Uyandığımda duvarlar yine yabancı. Sen hangi yanımdasın, ben hangisinde...

Günden sıyrılıpta tükendiğimde gözlerimden içeri dalıp gözlerim oluyorsun. Sevmek dönüşmek olmamalı diyorum. Yine de..... Aklımda hep o kadın.

İçimde küskün bir oğlan çocuğu, yaşama sırası bana verilmiş. Her gün biraz daha büyüyor, Sana özdeş bir erkek şimdi. Kendine bir beden bulma çığlığında, gürleşti sesi. Yankısı sensin. Belki de...

Belki de hep bu yüzden dönüşümlerim.

Ben küçükken biraz da babamdım. Sonra büyüdüm sen oldum biraz da.

Babam da sen de büyük birer tanrıydınız, küçük bir kız çocuğuna.

Sen biraz babaydın galiba
Baba da biraz sevgili.

Ne farkederdi? İkisinin de bedeli doğurulma ve doğurtturulmayla ödetilirdi.

Dostun ve sevgilinin, sevginin ve nefretin ayrımı koyuldu sonrada. Oysa farklı şeyler miydi?

Biri diğerinin ne var olma, ne de yok olma nedeniydi. Doğum ve ölüm aynı şeylerdi belki de.

Kadın ve erkek de.

Ve mutlaka babasıydı ilk sevgilisi, fantezilerinin değişmez akristi, küçük bir kız çocuğunun.

Yaratıcısı ve baş rakibi anne de sevilir derken. Babanın sevdiği gibi. Tıpkı sevdiğin kadını sevişim gibi. Büyüme ihanetin saklı tarihine başlangıçtır, kaybolan yanlarında. Babalar küçülür, tanrı ölür, ve herkes kendi mezarının bekçisi olur.

Büyümek korkaklıktır biraz da, düzen ve ayrım gerektirir insana.

Babalar ve tanrılar gömüldü bir bir, erkekler -ve- kadınlarda.

Aslında herkes kendi cinsiyetinin ve tanrısının kurbanı oldu biraz da.

Dilek - İzmir

Hayyam'a

İçki kötülüklerin anasıdır demişler
bulamadım ki hiç iyiliklerin anasını
Varsın ayyaş desinler
Anamla ben tutarım yaşını.

Serkan Esen - İst.

"İçişleri" Dövüyor,
"Kültür" Seviyor

Bergama Şenliği'nin öncesiydi. Galatasaray Lisesi'nin demir parmaklığında şenliğe çağrı yapan, Kültür Bakanlığı'nın katkısından da söz edilen bir pankart asılıydı. Muhaliflerin hazırladığı şenliğin duyurusunu görünce bu yazının başlığı aklıma geldi ve *Bizimkiler*in günümüz tiranları tarafından hem dövülüp hem sevilmeyi bir mücadele biçimi olarak seçtiklerini hüzünle keşfettim.

Bir başka yerde, İnsan Hakları Derneği'nin oluşturduğu İnsan Hakları Kütüphanesi'ne Kültür Bakanlığı'nın yüz kitap gönderdiği haberini okudum. Kütüphane sorumlusu kitapların çoğunun konularıyla ilgisi olmadığından yakınıyordu. "İçişleri"nin hiç peşlerinden ayrılmadığı *Bizimkiler* "Kültür" sanki temel hakların geçerli olduğu Finlandiya'ya bağlıymış gibi Ankara'dan kitap dilenmişlerdi.

Özellikle 1991'den sonra tam gün çalışan, düşük yoğunluklu savaşta Ankara'nın en tepesine emir-komuta zinciri ile bağlı olan şerefli katilleri anımsamaya çalışın. Türkeş'in bile huzur içinde destek verdiği DYP-Sosyal demokrat Koalisyonları'nın "en sosyaldemokrat" Kültür Bakanları kimlerdi: **Fikri Sağlar**, **Ercan Karakaş**, **İsmail Cem**.

1993'ün Eylül ayı, Kanal 6 sabah programı. Fikri Sağlar hükümete ortak olmalarına yönelik eliştirileri şöyle yanıtlıyor: *"Devletin yapısını öğrenmeye çalışıyoruz. Sosyaldemokratların da iş yapabileceğini göstermek istiyoruz."*

Bugün, devlet bizi kullandı diye yakınan kimi şerefli katiller, bin operasyonlu günlerde çocuklar gibi şen şerefli kurşunlar sıkarken F. Sağlar öğrenme süresini yaşıyordu. Şimdi O, Susurluk uzmanı olarak kitabına, siyasi sorumlusu olduğu operasyonların kurbanları mezara kavuştu.

"Savunma" bombalar, *"İçişleri"* döverken öte yanda "Kültür" ün kapısında sanatçılar, yazarlar, yönetmenler, festival komiteleri vicdanlarıyla beklemeye alındılar, yatıştırıldılar, herşey düzelecekti, gerçekleşecek çok proje vardı. O sırada belki birkaç bina ötede çok özel odalardan Çatlı, Kırcı, Yeşil ve Ersever'e son emirler yağdırılıyordu.

Yaşamı bütünlüğünden koparark parçalı algılama kentsoylu aydınların işine geliyor. Haksızlıklar karşısında vicdanını rahatlatacak birşeyler yapmanın yollarını arıyor. Hemen bilincini kompartımanlaştırarak savunmaya çekiliyor. Aynı kötülük merkezine bağlı, eşit siyasi sorumluluğu olan iki noktadan birini ötekinden ayrı tutuyor.

Bu parçalanmışlık hali gazetelerdeki ilanlara da yansıyor. İşte kayıplarla ilgili bir tiyatro oyunu duyurusu. Dibinde: T.C. Kültür Bakanlığı' Katkılarıyla. Üniversite öğrencilerinin velileri bir dayanışma gecesi düzenlemişler. İşte çağrılarının dibi: T.C. Kültür Bakanlığı Katkılarıyla.

Ünsal Oskay, **Benjamin**'i değerlendirdiği bir kitabında insanın yaşamı bir bütünlüğe kavuşturmaktan ve onun gerçekliğini görmekten bilinçli olarak kaçındığını vurgular ve bunu insanın yaşama karşı bilinçli bir savunması olarak açıklar.

Sonuçta; kaçış olarak da ifade edilebilecek bu savunma hali sizi Osmanlı'daki baba devlet ve kulları ilişkisine götürür. İstediğiniz kadar çağdaşlık, laiklik, akılcılık çığlıkları atsanız boşuna. Değişen yalnızca tapındığınız yerler.

İbrahim Akyürek - Zonguldak

Paranoyak

yolların karşılaştığı yerdeyiz
yani paranoyak.
tarihten geldik, tarihe gitmekteyiz
öyle atak.
üzerimizde ne var ne yok atarak
giymekteyiz.
iki nehir arasında bir bardak
suyumuz yok.
topraklara bakarak buğdaylar
biçmekteyiz
karnımız yok.
müzik kuleleri içinde zevk
işkenceleri
öyle nemize gerek bizim tam organik
düşünce egzersizleri.
masallarımız fabrikalı deniz dipleri.
destanlarımız makinalı gökyüzü
çöplükleri.
gündüz jülyet'e arzulu,
gece leyla'ya sevgili;
sevda çekmekteyiz.
güzel yurdum
sen etmedin ben oldum
paranoyak

Rasim Demirtaş - Ankara

Sen, Ben ve Diğerleri

Yaşadığın, tende tatlı bir hüzün ve serseri bir aşktan öte değildi. Kimselerden gizlemedin kendini. Hep bildin, böylesi daha güzeldi. Senden kalan bir yanıklık var genzimde ve midemde. Her öksürdüğümde tadı ağzıma gelir. Durum biraz hoş, biraz ürkütücü. Çünkü gelen tat biraz tatlı, biraz acı, biraz mayhoş, biraz kekre.

Bense hep kontörlü telefondaki kekeme konuşmacıyım. Birçok şey anlatmaya çalıştım belki aynı anda, hiçbir şey anlatamadım. Sıraya koymayı denedim böyle daha kolay olur diye ama kontörüm bitti. Aynı yönde gidiyorduk aslında ama ya sen yavaş gidiyordun ya da ben hızlı ve sonunda ters yönlere çalışır olduk. Kahrolsun görelilik, kahrolsun relativite.

Bugün bayram ve düşündüğümüzde ekstra ıslaklıktaki yağmur altında boğazına bıçak dayanmış ve hepsi aynı anda kesilecek ve daha durumu kavrayamamış ve her an vazgeçebilirler beklentisi içinde olan ve yağmurdaki derilerine ne olacağını düşünen ve sonra hangi güzelin ince, narin omuzunu örteceğini bilmeyen ve doğaya ve kendine bağlı ve bir o kadar da kendiyle barışık ama hafif sinirli ve kopmuş kafasının yerdeki dik oturuşuna hayretle bakan ve dilinin dişlerinin arasından sarkmasını önemsemeyen ve mücadeleci ama hep kaybeden ve bir türlü tükenmeyen ve her bayram yeniden doğup binlerce gelen ve gözleri mat bir şekilde ileri bakan ve sinekli gözünü kapatmaktan aciz ve artık beynine kan gitmeyen ve gitmesini istese de artık gitmeyecek olan ve hep bir yıllık periyotlar halinde yaşayan ve yaşamı her zaman tehlike altında olan ve kurbanda olmazsa adakta öldürülecek ve bu korkuya karşı çıkmayıp onunla yaşamaya inatla alışmış ve birbirine benzeyen alışkanlıkları tuz yalayıp, küspe yemekten öteye gitmeyen, garip öğürtülü ve kara gözlü, normal koyun davranışlı insanlardır. Bir bıçak yetecek nefesimizi kesmeye ama biz o bıçağın ışıltısına vurulmuşuz ve başımızı alacak bıçağa aşığız. Ey kahrolası aşk sen nelere kadirsin.

Kurtuluş Atlı - Ankara

Bir gün her şey biter

Gündüzün Işığı gecenin karanlığı da
Saatler dakikalar
Ve ve sevgiler
İntihar edilesi evlerin hep aynı günleri
Duvarlarda ağlayan çocuk
Takvim yaprağından bir renoir
Televizyon üstü plastik çiçek
Sızım sızım pırasa kokusu
Bir gün her şey biter
Ölüm acıyı alır götürür
Sevgiyi belki uzaklıklar
uzun zamanlar
Yaşanamamış isteklerin kızgın kırıklığı
Islak yastıklar yalnız geceler
Soğuk döşek
Düzeltilmesi gereken
pek çok şey varken
Oturup beklemek köşemizde
içimize dönük
Bir telefon belki kapının zili
Mektup uzunca kokulu
Çay yeni demli tomurcuk karışmış
Bir gün her şey biter
Omuzdan düşer dertlerin ağır heybesi
Boşa geçtiği düşünülen
tek koskoca biricik ömür
Dünde kalan sadece anılar
bir iki kırık resim
Terkedenler terkedilenler
Beklenip gelmeyenler
Bir gün her şey biter

Mehmet Çalık - Kemer

Çünkü Ben Gökyüzüyüm

Üstad Mikelanjelo'ya sormuşlar: *"Bu kadar güzel heykelleri nasıl yapıyorsunuz?"* diye. Şöyle yanıtlamış üstad: *"Ben sadece fazlalıkları atıyorum. Geriye kalan o taşın özündeki gerçek sadece."*

Anahtar sözcük buydu işte. Sadece fazlalıkları atmak. Ve o büyük, sert, soğuk ve renksiz taşın içinde o güne kadar gördüğüm en güzel GÖKKUŞAĞINI gördüm ben. Dünya yüzündeki en güzel renklerini yaşamın.

İşte o zaman canlandı yeniden yüreğim. Tekrar umut etmeyi sevmeyi, her şeyi değiştirebileceğini hatırladı. Ama korkuyordu yüreğim, hem de çok korkuyordu. Kuracağı kumdan kalenin tekrar yıkılmasından ve bu sefer altında kalmaktan korkuyordu, yüreğim. Şiir yazmak istiyordu tekrar. Hemde hayatımın en güzel, en uzun ve en soluksuz şiirini yazmak. Ama her kelimeyi düşündüğümde, her mısrayı oluşturacakken, silgim kalemimden önce davranıyordu hep. Soluksuz şiirinde soluklar almaktan korkuyordu çünkü yüreğim.

Sevmekten korkuyordu en çok. Gördüğü o gökkuşağı'nın renklerine vurup kendini, şiire ve aşka adanmış bir yaşamın yangın yerine düşmekten korkuyordu. Özlemekten, umut etmekten, düşler denizine dalmaktan.

Ve ben oturup oturup o büyük, sert, soğuk ve renksiz kayanın önüne içindeki gökkuşağı'nı gördüğümde yumdum gözlerimi. Onu içime sindirirken, oradan çıkarırsam kaybetmekten korktum ben. Elimden alınmasından yaşamın en güzel renklerinin. Ben hep seni seversem, kaybetmekten korktum. Ve bu korku zamanla öyle büyüdü ki sevmekten korktum ben. Sevmekten korktum.

Ama artık korkulara son!

Çünkü ben artık o büyük, sert, soğuk ve renksiz kayanın içindeki gökkuşağını özgür bıraktım.

Bundan böyle sen nereden doğarsan doğ bana doğacaksın
çünkü ben
gökyüzüyüm

Pınar Gürler - Giresun

Ezikti

dağılan suyunu emdi içine
kokmaması gerekiyordu...

Fatma Aksu - Diyarbakır

Hasta Siempre

"uçurumun kenarına ya da iğnenin ucuna kadar geldiysen, mucize bekleme" dedim. ağlayabilmeyi umuyordu. yine de, sonsuz kere dostça bakıyordu buzkırığı gözleri, ölüme. uzun bir liste vardı önünde, son bir kez küfretmek, tekmelemek istediği şeylere dair. *"hep güzel görünmeliyim"* diyordu, aynanın karşısında oturmuş kendini izlerken; ki, derinlerde sızlayıp duran nefis bir sancıyı andırıyordu şimdi güzelliği.

incelikli bir suskunluğu taşıyanlar bilir; hiçbir ecza gidermeyecektir dil'e tüneyen yarayı. orada öylece durup, fluzamanları bekleyecektir kelimeler.

"sakın örtme çıplaklığını.. ki asla kaybolmayacak cinsini kuşatan şiirsel aura. hem kaç kişiyiz şunun şurasında, hüzün tanelerinden şarap yapabilen?" dedim. bir cinayeti kurcalar gibi sarhoş olabilmeyi umuyordu..

biliyordum ama; az sonra kırılacaktı *kanat*'ları...

pek vaktimiz yoktu.. hiç olmamıştı. eksik kalan yanlarımızı onarırcasına öpüştük ilk kez. utanacak bir şeyimiz yoktu.. kapamadık gözlerimizi; ölüm, hemen yanıbaşlarındayken iki insanın birbirini nasıl çoğalttığını seyrettik. ve dedi ki:

"uçurumun kenarına ya da iğnenin ucuna kadar geydiysen, artık mucizeye ihtiyacın yok demektir"

suyun üzerinde salınan nilüfere anlam katan ılık bir çiy tanesini andırıyordu şimdi güzelliği. az ötemizde, ölümün serin çığlığı birikiyordu iğne'nin ucuna.

Arşamsefa

son kez dolaşıyordu hayat, uykuyla ağırlaşan damarlarımızda. pek vaktimiz yoktu; paylaşamadığımız şeylerle ödeşircesine öpüştük, son kez.. kapamadık gözlerimizi; kırılan ve hayata saçılan kanat'larımızı seyrettik.

Oysa mucizelere ihtiyacımız vardı bizim.

A. Lee - Bornova

...

Bir yağmur damlası düştü yere
Devamını gözlerim getirdi.

Güneş Çap - Çanakkale

Gözlerin Gölgede
43° Fatma'ya...

Binlerce milyonlarca uğultunun, karıncalanmanın, sancıların, ve yine uğultunun, uğultunun.... Ortasında böyle düşünüp düşünüp, matematiksel formülasyonlarla, ya da onlara benzemeye başlayan kurmacalarla, geçmiş hesaplaşmalarıyla, anılarla, miniminnacık, (senin deyiminle *"bi cimcik"*) bakışların, gülümsemelerin, işte böyle böyle şeylerin hâlâ başını bekliyor olmam... Ne acı! Sen, bir ayın suya düşmüş yüzüsün. Bundan belki evet utanmalıyım, ama seni hâlâ ne çok sevip özlüyor kalbimin ağzı, bi cimcik ağzı..

Fatma'sız ağzı...

Sen gittin...

Hani şu pembe kulaklı tavşan vardı ya, sana aldığım... İşte onu aldığım yerden, Zafer Çarşı'sından, bir cüzdan aldım geçen hafta.. Umutla gösteriyordum, nasıl, iyi mi, ucuza mı almışım, diyerek. *"Ya, ben şimdi bunu neremde taşiim, kıvrılıp bükülmesin" dedim. "Ben götcebimde taşıyom"* dedi. Niye, dedim.

"Yokluğunu en fazla orada hissediyorum" dedi.. (İçimden, *"buna yalnızca ağlanır"* dedim)

Ben, örümcek bacaklarına benzeyen milyonlarca uğultulu sessizliğin içinde, seni buzlu camların arkasında soğuk şeylerle sarmalayıp kalbime öyle koymaya çalışsam da, ve bazen bunu başardığımı zannedip sevinsem, hâlâ seven bir öfkeyle sevinsem ve kendimi güçlü hissetsem de bazen, al işte, şimdi oturup bunları yazıyor olmam, senin bunları okuyup okumayacağını merak ediyor olmam, ne acı! Okusan da, hiçbir şeyin değişmeyeceğini bilmek...

Ben seni götcebimde taşıyacağım. Sen de öyle yap. E mi, kocagözlü!

sevmek, bir ölmüş kuş mu?
gözlerimde yağlı boncuklar
sevmek, çok yapraklı bir bahar mı?
gözlerimde gözlerinin gölgesi...

O zaman, herkes, acının gözlere oturup olgunlaşıp tatlanmasını beklesin.

Ersin - İstanbul

Yalnızım geceden yalnız

Tutanım yok
Soranım yok
Ben kendimi biliyorum
Ben kendimi oynuyorum
Hem perdesiz hem efektsiz

Serhat Süer - Diyarbakır

Merhaba

Anlık bir iç kıpırtısı sonucu kağıda peşisıra dökülen sözcükler kilometrelerce yolu sanki kendi başlarına, koşar adım arşınladılar. Çaldıkları kapı açıldı, ardına dek. Sessizlik fısıltıya, sözler sese, görülmeyen gülümseme kahkahaya dönüştü. Bu buluşmanın varoluşu ne denli tılsımlı ise canımın parçası bir dostumun en biçimsiz zamanda gelen ölümü de bir o kadar inanılmazdı. Şimdilerde her ikisi de konuşulamayan ama bende görülebilir, koklanabilir ve hatta nefes alır oldular. 'Keşke' demek benim de aklıma geliyor ama keşkeler ile hayata hiç dayanılmıyor. Bunları yaşanamayan düşlerin emanetine sığınınarak yazdım. İşte böyle. Sevgiyle kalın!

Öylesine biri - Cerrahpaşa

Kaossss...

Kırmızı bir araba, yabancı üç insan, çiseleyen yağmur, birkaç polis... Bugün için netleştirebildiğim tek -garip- görüntü bu. Minicik bir oda ve sürekli çalan gitarlı birkaç nota dışındaki çerçeveden görünen, birkaç minik ve garip görüntü. Aynı hayal kurmak isterken devleşen o saçma gerçekler gibi...

Kırmızı üç insan, yabancı bir yağmur, bir kaç araba, çiseleyen Polis... - Saçma- *Bu Kurban Bayramında kesilmekten yırttın ya, ne denir ki sana... -helal olsun-

Zeynep Işık - Bursa

Yalnızlığımla Aşk

Aynı buğuda bekleyeceğim seni
Gözlerimde gittiğin o yağmurun izi.
ve ben her terkedilişimde
Biraz daha öğreneceğim
İntiharıma deymeyeceğini.
Çünkü sen artık
Ne onurumsun ne de özgürlüğüm
Yalnızca acı veren
Bir çift ayak sesi.

Hoşçakal nabzımın sesi.

Arzu Koç - Diyarbakır

Kadınların "Her Hakkı Mahfuzdur (Saklıdır)"

Her hakkı saklı olmak aslında her hakka sahip olmak demekti, ama bizim haklarımız, kelimenin ilk anlamıyla gerçekten saklıydı. Peki kim saklamıştı haklarımızı? Yok canım bunu da şeytan alıp götürmedi ya! En fazla şüphe çekenler elbette erkeklerdi. Hani şu aşkından ölüp ölüp dirildiklerimiz. Şu aşk denilen durum yüzünden kafamızı kaldırıp da sorular soramadığımız. Şunu anlamış bulunuyorum. (Çokca da kendime acıyarak);

İnsanın iliklerine kadar işlemiş bir aşk, ancak burnundan geliyor!!

Kolumu kaldıracak takatim yoktu ama dünyayı sarsacak kalp çarpıntısına sahiptim. Herşey çok umurumda, hiçbirşey umurumda değil, hayır umurumda olan tek şey O'ydu. O'nu görünce tüm yelkenlerim, bırakın suya inmeyi, sular altına gömülüyordu. Bir Kaptan Custau da olamadığımdan, yelkenlerimden bir daha haber alınamıyordu. O'nunla ışıyordu herşey, O'nunla kararıyordu gökyüzü. Aptallığımın farkındaydım ama müdahale edemiyordum. Ben, bende değildim. Tüm semptomlar yalnız ve yalnız aşka delaletti. Bir erkeğin asla düşünemeyeceğine inandığım düşünceler edinmiştim kendime, örneğin şunlar; Bacakları kopsa sever miydim yine? evet!, bir daha göremeyecek olsa evet!, yansa yüzünün yarısı evet!; evet!. Çünkü ruhuydu benim dansettiğim yani ben öyle sanıyordum. Öyle hudutsuz, öyle derin, öyle kendi kendime çoğalttığım birşeydi ki bu bende. Yetişemiyordu O bana. Zaten yetişilir miydi bu çağda bilmem ki? Evet fazlasıyla doğulu fazlasıyla mistikti benim aşkım. Oysa dışarıda iş aranıyor, maaşlar bir lokma, sigorta primlerini kaçıran patronlarla dolu bir dünya vardı. Dahası açlık, dahası tecavüz ötesi yoktu ölüm. Ve sancılarla çevrili bu dünyanın neresine konmalıydı aşk. Bir tek aşka mı yer kalmamıştı?. Oysa tam da ortasında durmalıydı yaşam kavgasının. Olamadı. Çünkü; çünkü pop kültür altın çağını yaşıyordu bir yanda. *"Yaşayabilme İhtimali"* ile başlayan ilişkiler, *"Yalnız Bir Opera"* ile bitiveriyordu. (adam gibi(!) sevenleri hiç söylemiyorum) İki Kürt şairin Türkçe yazdığı bu şiirler nasıl da işine yarıyordu yürek ve beyin tembellerinin. Oysa, ben, sevebilme ihtimali bile sevilen kadının yerinde olmak istemiyordum (sonunu görünce). Ölesiye korkuyordum artık, biri beni ölesiye, öylesine sevecek diye. Neden? Sorusunun cevabını veren bu tespit de bir erkeğe Cemal Süreya'ya ait, *"Şiir duygularla değil sözcüklerle yazılır"* diyerek, yetişti imdadıma. Evet, birileri erkeklere sınıf atladıklarında daha hayırlı işler de yapabileceklerini öğretmeliydi. Yok işte en fazla *"sofralarındaki yerimiz öküzden değil de"* otomobilden sonra geldi.

Saklı haklarımız, şu üzerine ölü toprağı serperek gizlenilmeye çalışılan haklarımız. Deşmeli, birileri çıkarmalı gün yüzüne. En ufak hakkımızı bile söke söke almak durumunda kalmak nasıl iç yaralayıcı bir durum. Ve sevdalar, sevdalar artık dondurulmuş gıdalara benziyordu. Ya No Frost'tan çıkarır çıkarmaz tüketmeliydik ya da doğru çöpe. Tüketince de bizim ruhlarımız dönüyordu birer çöplüğe. Her hakkı mahfuz olan bizlerin vasati 40 çöp müydü yoksa?

Canan Şahin - Ankara

İnsan Coğrafyası

Tenin,
Kar tanesinin mavi narinliği
Gülüşün, dalında kızıl bir gül
Gözlerin,
Bir mozart senfonisinin son notaları
Saçların,
Sarmaşık kokulu bahar
Ellerin,
Bir kürt kızının terli elleri
Dudağın,
Tarihin kanlı sayfası
Kalbin,
Anlaşılması zor saatli bomba
Beynin,
Yokoluşun ortasında bir başlangıç
çözülmeyen
muamma...

Hasan - Kahramanmaraş

Hoşgeldin Anne!

Hoşgeldin Valide Sultan; Osmanlı kadıncığı... Hoşgeldin. Vaktin yok uzun uzun oturup susmaya ama biraz kal be anne! Özlemişim seni...

Uzak yerlerden, gittiğin yerden bahset bana! Buradan pek seçemiyorum da!.. Oradan daha güzel görünüyordur? Ne dersin?

Anlatır mısın bana o eski hikayelerini, yeni şiirlerini, sevgililerini?!

Renk kat bu suskunluğuma... boktanlığıma... lağımsılığıma...

En son geçen hafta bi uğrayıp geçtin. *"fazla kalamıycam oğlum"* dedin bana... On sene seni çok yıpratmış be anne... Havasızsın orda. Penceren iki tahta arası. Bir kuşu bile göre miyorsundur oradan... Yüzün, yanın yanık yanık olmuş. Oksitlenmişsin be anne...

Sık sık gel artık anne! Sık sık gel... Yatağın bırakıp gittiğin yerde hâlâ. Örtüsü bir santim kıpırdamamış. Uyuman gerek anne. İyi değilsin çünkü. Oralar sana yaramamış, rahat bile uyuyamamışsın belli. Meşe rahatsız etmiş seni.. Rahat uyuruz be anne. Hiç olmadı, yere sereriz bir yatak, beraberce uyuruz. Susarak...

Mehmet Özbek - Muğla

"O"na Davet

Yollar "O"na davet
Yollar bitkin, kesmekeş
İstesen de gidemezdin
İnce bir sızı oldu avuçlarında
Yol haritası...

Saynur Eker - Ankara

Evet Ben de Burdakilerin Hep Yaptıklarını Yapma Kolaylığına Kaçtım

Yılmaz Karaman'a

Çok yaklaştığımı sanmıştım, bir taksiyle ona gidecek, 15-20 dakikada güzellikleri anımsatacaktım. Zamanımızın her dakikasını kelimelere boğacaktım. Bütün sıradanlığına karşın yüreğimdeki sıcaklığı, duyumsatmaya çalışacaktım. Bunları düşlerken yapabilir miyimin heyecanı sarmıştı bedenimi. Olmadı. Bu bir sürü olay gibi yasaktı, başka bir şey yoktu. Bilmen gereken yalnızca *"Yasak"*. Bu gezegende birşeycikler yapmak ne kadar zor.

Hala alışamadım buralara ve de yabancı kalarak yaşamım son bulacak. Düşlerimin en küçük bölümünü bile yaşama geçiremiyorum. Bunları devamlı duymak okumak, yazmak, konuşmak da artık beni sıktı. Yüreğimi acıtıyor, her *"tamamdır, algılıyorum"* tekrarında. Hayrettir, yine de bitmedi her şey, devam ediyor bendeki, ruhumda bir yerlerimde. Evet kabul ediyorum arasıra küfrediyorum ve bazı cümlelerimin çok tekrarı var; Salakların gezegenini terkedeceğim gibi.

Bilmiyorum nerde saklanıyor ama duyumsuyorum; yaşam enerjim, iyileri görmeme, aşk müzikleri duymama, güzelliklere açık olmamı sağlıyor. Ne mutlu bana iyiki varım, sağolasın yüreğim sağol. Ne kadar bazen *"keşke bilmeseydim"* sitemlerim olsa da, biliyorum çok ama çok pisliklerin olduğunu ve insanların bunları görmemezlikten geldiklerini veya hiçbir şey göremediklerini, yalnızca boş boş baktıklarını!

Evet ben de burdakilerin hep yaptıklarını yapma kolaylığına kaçtım. Birilerine kızıyor, kıyasıya eleştiriyorum. İşte şimdi bunu bırakıyor ve; Kendimi yani beni sorguluyorum, hiçbir şeyden kaçmadan! Ne kadar insanım, ne kadar uzak ne kadar yakınım kendime. Asla düşman değilim, küçümsemiyorum beni eskiden olduğu gibi durmadan *"yine suç sende"*lerden sonra hep yeni yeni kararlar almıyorum artık. Beni ben gibi kabul ediyorum, barıştım ve seviyorum kendimi. Çok da çok zor değil bu bataklıkta ara sıra da olsa tertemiz havayla içimizi doldurup *"hiç de fena değilmiş yaşam"* demek.

Belki bahar havasındandır; inatla diyorumki seviyorum ağacı, gökyüzünü tüm sokak köpeklerini, müziği ve birayı ve de birkaç tane olan insanları, inatla devam edeceğim buna. Ne zamana kadar olduğunu bilmeden ve bilmek istemeden.

Fatoş - İst.

Oluş?

Keşkeler tükendi artık dilimizde.
Olsaydılara, olmasaydılara
kalem kırmalıyız.
Olanı yaşıyoruz.
Zaten ya olanı yaşayacağız.
Ya olanı
Gerçek şu dur ki;
Hayatımızı mahveden
beklentilerimizdir.
Olmayacak şeyleri olduracağız diye
uğraşıyoruz.
Onların olmasını bekliyoruz.
Olmayacak şeylere umut bağlamak,
Onların olmasını beklemek.
Olması gerekeni oldurmaya
benzemez.
Zaten gerçek, olan tek şey ölümdür.
Biz sadece olmayacak
şeylerle uğraşıp
Ölümün hızlanmasını olduruyoruz.

Yusuf Sirkeci - Karaman

Kanat'larımızı Kırmasınlar

Durduramıyorum kanayan yaramı, kopardıkları parçamı istiyorum ben çaresizce. Ulaşabilmek herşeyi çözümlemekti, birşeyler yapabilmek, hissetiklerimi aktarabilmek, gözyaşlarımı hüzün dolu mektuplara değil de ona dökebilmek isterdim hayattan. Ama vermedi bunu bana. Dedikleri gibi hayata yenilmemeli, acılara ezdirmeliydim kendimi. Çok uğraşıyor yapamıyordum çünkü o bir yanımı koparark gitmişti. Çok acı çekiyor ve insanlardan nefret ettiğimi her fırsatta tekrarlıyordum. Bir insanı böylesine umutsuzluğa ittikleri için, ona da küçük

bir rol verip verip bir yer bulamadıkları için. Senin dediğin gibi **Öküz** kaç kişi yakıştırdı onu, bu hayatta kendinin yanına.

Kanat'larını özgürlüğe doğru çırparken hain biri kırdı *Kanat*'larını acımasızca. Yaşıyordu ama hissetmeyerek, ama kalbinden anlamayarak. Tepki vermiyordu olaylara artık. Artık yaşamın bir anlamı yoktu ona göre. Filmden çıkma zamanı gelmişti yine ona göre. Son bir umut topladı ve *Kanat*'larını son kez özgürlüğe yöneltti. Göğe uçtu güzelikler içinde bizim gönlümüzde. Önemli olan verdiği dersler, en umutsuz zamanında bile kazandırdığı değerlerdi. O kitabı okumadan önce anlıyorum ki hayatımın bir anlamı yokmuş, boşmuş ben bomboş. Evet yaşamama bir anlam kazandıran o kitabı okuduktan sonra *Kanat*'a çok ulaşmak istedim ki, ama hiçbir zaman, imkansız olduğunu kabullenmedim ben. İyi ki kabullenmemişim. Ölümün üstünden geçen günlerde, aylarda hep düşledim bu anı. Ölümünün yıldönümü olan bu nisan ayında biliyorum ki beni şu an hissediyor, görüyor, anlıyor. Ve ona birşeyler yazmak istiyorum... Sıradan bir insan olsam da dediğim gibi o satırlardan etkilendim ve o yanlışları yapmayacağım. Çünkü hayatın güzelliklerini senin sayende öğrendim, güzelliğin içindeyken kendimi çirkinliğin tam ortasında bulduğum zaman yapacaklarımı, o kadar pisliğin bile içindeyken kendi isteklerimi yapabilmeyi, özgürlüğüm için savaşmayı sen öğrettin. Sen öğrettin bana dürüstlüğü, sen öğrettin güçlülüğü, ezilmeyi, acılara nasıl bağışıklık kazanılacağını sen gösterdin. Anlattın gerçekleri, usanmadan, çekinmeden. Kısacası milyonlara nasıl istediğin gibi yaşanılacağını gösterdin. Evet is-te-di-ği-ni yaptın. Belki sana göre doğruydu önemli olan kimsenin karışmasına, seni yönlendirmesine izin vermedin. Oynadığın filminin senaryosunu böyle yazdın ve böyle oynadın. Yönetmen de sendin, senaryo yazarı da sendin, başrol oyuncusu da sen. Eroin'den nefret ediyorum. Zarar verdiği, pis olduğu için değil *"Seni benden, bizden aldığı için"*. Herşeyimizi, gerçekliliğimizi, dürüstlüğümüzü, hayattan beklentilerimizi, umutlarımızı da seninle gömdüler adına da Ada 4-4910 dediler. Yaşamlarımızı, umutlarımızı bir daha ki bahara transfer ettik, senin için sonsuzluğa... ileriye... Şu an içimdeki sen öyle temiz, öyle güzel, öyle melek ki bunu Öküz'le paylaşmak istedim. Şuna da açıklık getireyim. Artık sen ne bir eroinman ne de pisliksin. Pislik olan sen değil, hayat, kabullenmeyen, anlamayan toplum. Pislik olan insanlar, menfaatçi, bencil, yardım etmeyen, el uzatmayan, bir ışık yakamayan kahredici pislikler biziz. Herşeyi boşverip, gözyaşlarımızı silemediğimiz için, elini tutamadığımız için ve en önemlisi *"Seninle sen olamadığımz için..."*Sen zekanla, muhteşem ve bi o kadar erişilmez edebiyatınla yazdın. Bize bunları aşıladın, artık seruma ihtiyacımız kalmayacak. İçimde düşleyebildiğim, kişilik oyunları öğrenebileceğim, acımasızlığı, çaresizliği, sevgiyi öğretebilecek biri olmalıydı bu hayatta. Çünkü istemesem de bu hayatta bende vardım. İşte bu sevinç O'ydu. *"İçimde düşlediğim ben hep o oldu."*

Ve son olarak hepimize diyorum ki; aydın olmayan dünyada, acıya düştüğümüz zaman elimizi uzatalım. Kanat mutlaka tutacaktır. *Elele, hep birlikte, Kanat'la. Güzelliğe...*

Mehmet Ali Cansu - Aksaray

A'ya İtafen

Seni sevdiğim gibi severim "a"yı
Alfabenin ilk harfi olduğundan değil
Çok kullanılan; sesli harf oluşundan mı?
Severim "a"yı kaçak elektrik
kullanma gibi
Çayın son yudumunu içme gibi
Güzel yazdığımdan dolayı
severim "a"yı
Seni de sevmeyi severim
Kaçak elektrik kullanmayı sever gibi
Kaçak elektrik odamı, evimi ısıtır
Çayın son yudumu alışkanlığımdır,
beynimi ısıtır.
Sen sen ise yüreğimi ısıtırsın ya!!!
Ben yine de "a"yı daha çok seviyorum
Daha iyi yaptığım şeyleri
sevdiğim gibi

UKD - Sincan

Absürdütasyon

Arkadaş ortamlarında gitar çalan tipler olur hani. Tırnakları uzun saçları hafif yağlı ve arkadan bağlı. Giydikleri kot pantalonun bir yeri muhakkak yırtık veya büzülmüş olur.

Kendi çaplarında İspanyolların gitar çalmayı ondan öğrendiğini ima eder bi atmosferleri vardır. Kızlar baygın bakışlarla elamanın dötünü iyice kaldırır, bu gibi ortamlarda.

Bi kız çıkar: *"Ay şu parçayı çalabilir misin lütfen· çok severim de"* der.

Oğlanda bunu beklermiş gibi: *Aadi yaa; abi en sevdiğim melodidir o,* der

Onlar orda kur'un ilk evrelerini geliştirirken, diğer köşede iki ulusal abazan **aass** yaparak kızların dikkatini çekmeye çalışırlar. Sohbetlerinin konusu toplum hayatını etkileyen ve tüm insanların ortak sorunlarıdır. Kendilerine göre marjinaldirler. Müzik elbette iyidir ama onlar için elitin değil avamın müziği önemlidir. Gitar o ortamda dejenerasyonun simgesidir. Onun yerine üç telli bağlamayı tercih ederler. Bu mistik havaları ile birkaç kişinin dikkatini çekerler sonunda.

Muhabbetlerine yeni sesleri eklerler alaycı sözlerle. Kendilerini de bir veya iki defa duydukları felsefi terimleri kullanıp bu gizemi korumaya çalışırlar. Ortama yeni girenler muhabbetten haz almayınca -*Hassstttirinn layynn*- deyip iki abazanı başbaşa bırakıp tekrar melodi ortamına dönerler.

Onlarda aynı köşelerinde geyiklerine yeni boynuzlar eklemeye devam ederler. Hayat böyledir işte, birileri birilerine hep uyuz olur bu alemde.

Deniz Vardar - Bursa

...

Onurlu yaşamın bir tek yolu vardır,
Onurlu yaşamak için
müdahale etmek,
Ve gereken zorlukları göze almak.
Savaşı ve kayıpları göze almadan
Yani bir dünya kurulamaz.

Mehmet Okur - Çankırı Cezavi

Ben Yaşamamayı Seçtim...

"Ve birden kızın çevresiyle uyum sağlamak için sergilediği tavrımdaki incelikleri farkedince, böylesine ustalık gerektiren bir durumun gerçekten vahim olması gerektiğini kavradı."

İşte 17 yıllık hayatımın bir özeti. Annem hep, benim bebekken kitaplarda tarif edilen zeki, mutlu, girişken ve sevecen çocuklara benzediğimi söylerdi -tıpkı şimdilerde ölesiye kıskandığım tipler gibi-. Bu mutluluğun yerini ne zaman bir ölüm hevesi aldı, bilmiyorum. Ama uzun zamandır bununla boğuştuğumu söyleyebilirim. Belki de 13 yıl boyunca annemle tek göz bir odada alkolik babamdan nefret ederek yaşadığımdandır, kimbilir... O zamanlar çok alışırdım. Hep iftihardaydım, yarışmalara, projelere katılır; dereceler alırdım. Herkes; hocalar, arkadaşlarım, hepsi beni çok severdi. Öyle mutlu görünürdüm ki neler yaşadığımı kimse anlamazdı. Ve sonraları... Sonraları artık yorulmaya başladım sanırım, bu maskemden ve bu uyum gösterilerinden. Problemli biri olduğumu kabul ediyorum. (İdollerimin **Sylvia Plath**, **Anne Sexton**, **Frances Farmers** ve **Kurt Cobain** olduğunu söylersem sanırım ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız). İnsanlar hala beni mutlu, masum bir bebek olarak görüyorlar; ama niyetimin ne olduğunu kazara anlayanlar benim için endişeleniyorlar. Bunun artık acınası bir durum olduğunun farkındayım ve ben test kitaplarımın arasına gömülüp dışarıdaki kuş cıvıltıları ve çocuk seslerinden birazcık uzaklaşmaya çalışırken uyuya kaldığımda hep aynı kabusu görüyorum: Tavandan sarkan küçük, yapışkan, pembe bir sakız giderek beni yutuyor- boğulup yok oluyorum. Her şey beni ağlatıyor, komik bir filmde bile aniden ağlamak istiyorum.

Dün gece başka bir rüya gördüm. Küvetin içinde ben... Bileklerim kesilmiş, donuk gözlerle fayansa bakarken kanın akışını hissediyorum. Ama olmamış, ölememişim, bunu da başaramadığımı düşünüp ağlamaya başlıyorum. Kan akıyor; ama ben yaşıyorum. Yere düşen her damla beni biraz daha bu dünyaya bağlıyor. Öylece yarılmış bileklerime bakıyorum; açılmış damarlarıma, yarıktan çıkan sinir uçlarına, pıhtılara. Yaşamanın böyle gerçek üstü olduğunu ilk defa farkediyorum. Biliyorum, sağlıklı bir yazı değil bu. Ama ben de zaten sağlıklı sayılmam. Ölme fikrinin bir gün beni böylesine büyüleyeceğini bilemezdim. Yüksek bir yere çıkınca içine atlama duygusu dolan veya bıçağı eline aldığında kendini doğrama isteğiyle yanıp tutuşan tek manyak ben miyim acaba? Bunun için yine de herhangi bir özür hissetmiyorum. Sanki birisi yaşama isteğimi tüm ruhumdan, bedenimden, ta parmak uçlarımdan emmiş gibi. Ne yaşamak ne de ölmek. Sanırım mutsuzluğun tarifi bu olsa gerek... Hem de 5 seneden beri...

Kızın Teki - Ankara

Ey popo!
Sen ki
Mevsimleri,
Gece - Gündüzü
Ayırt etmeyensin.
Nice canlara, mutluluk kaynağı
olansın.
Sen ki
Aşkın meskeni,
beriki adısın.

Türkan Gezer - Sinop

Avuçlarımdaki

Soğuk ve karlı kış günlerinde donmamak için üzerime örteceğim bir yorgan ararken, beynimin, yüreğimin ve vücudumun titrediği anlardan sonra, içi boş ve ağzı bağlanmış bir çuval gibi yığılıp kaldığım zamanlarda, yaşamanın anlamsızlığına anlam kazandıramadığım karabasanlı dönemlerimde avuçlarımda sıkı sıkı tuttuğum umutlarımdı.

Ben de bir çok fakir gibi kanımı böyle doyuruyordum.

Dondurucu soğukta içime yumulmuş, nereye gittiğimi bilmeden avuçlarımda tuttuğumla yavaş yavaş ilerlerken zamanda, bir yeşilliğe düştüm. Ne insanı zincirlere bağlanmış hissettiren, derinlerde bir yerde huzursuzluk yaratan tondaki ne gökyüzünü görmeyi engelleyecek kadar yoğun tonda olanı ne de gök mavisi ile orman yeşili arasındaki tonda olan yeşildi bu. Baktığınızda soğuğu ve donmayı unutturan, mutluluğun orda olduğunu hissettiren, elinizle dokunmayı, döşündüğünüzde yakacak hissi veren bir yeşildi bu. Bazen bu müthiş yeşil öyle bir tona bürünüyordu ki içinize yağmur yağıyordu.

Bu yeşili farkettiğimden beri o ormanı arıyorum. Bu ormanın içinde bir kuş, bir çiçek olmayı isterdim. Günlerce aradım. Uyuduğumda rüyamda gördüm. Yolda yürürken beynimdeydi. İnsanlarla konuşurken dilimde, en çok da yüreğimdeydi. Her zaman farkında olduğum bir gerçek de her zaman yanımdaydı. O orman çok uzaktı. Benim adımlarımla bu ormana ulaşmak için bir ömür daha gerekirdi. Ve en gerçeği, bu ormana ulaşsam bile içinde kaybolacağımdan korkmamdı.

Şimdi, yalnızlığımda bana gölge olan o muhteşem yeşil tondaki yaprakları hissetmek, ağaçları düşünmek ve ormanı hayal etmekle yetinmek zorunda kalmak, yaşamın kotlanılması gerekir en güzel acılarından biri diye düşünüyorum.

Hayallerimi değil, umutlarımı avuçlarıma sığacak büyüklükte tutmam gerektiğini farketmem ne acı.

Nesrin - Merzifon

...

Aşk, hırsız dikkatiyle çıkmışsa
sonsuzluğa varmayı amaçlayan,
paylaşımlar evinin arka kapısından
insan elinde kalan ikinci fincan kahveyi
Nefrete sunar
Bu herkeste böyledir.
Ancak güçlü olanlar
arkasından koşar, yanlnızlığın.
Karşılıklı olan sevmektir.
Sarsılmaz inancın, kandırmacayla olan
yakınlığını;
sadece bazılarımız bilir;
Anneyle, memesine muhtaç bebeğin
bize benzetilemeyeceğini
İşte herşey yaradılışımızdaki bu
engel yüzünden
tam da bu yüzden karmaşıktır.
Karşılıklı haklarda bu yoksunluktan
çıkmıştır.
Senin gitme hakkın
Benim nefret hakkım.

Jam - Ankara

Ablama

aslınur'un yaşındayken ben, hiç anlaşamazdık ablamla, ben onun saçlarını çekerdim, küçük, can yakan ellerimle, o bana dil çıkarırdı, sinir olurdum, altta kalmaya asla tahammül edemezdim, ben onun kalemlerini kırardım, defterlerini yırtardım önemli sınavların öncesi, o benim yüzüme yorganı çeker, öcü taklidi yapardı, çok korkardım, ona sığınırdam, hoşuna giderdi, "çocuk" olurdum, onu hiç sevmezdim, o beni sevmezdi.

birgün ankara'ya gitti, okumaya, şart mıydı? ağladım, çok yalnız kaldım, onu çok özledim, o hiç yalnız kalmadı, hep arkadaşları vardı, ne güzeldi, o beni özledi...

"şafak" sayar gibi saydım gelişlerini, çok gittim otobüsünü karşılamaya, imamdan önce uyandım çok. "sahip olunan şeyin değeri yiter" diye okuduydum bir kitapta, şimdi bir ay beraber kalsak, mutlak tartışırız, ama huzur bulurum ona her sarılışımda ve her sarılışımda ona, o günü düşünürüm, ankara'ya gittiği günü, harcamamak için hiç bir sarılışı...

Olgu Altınsoy - İzmit

Onlar

Onlar kül insan,
Külden hafif, külden kara insanlar
Artıklarla beslenen artık insanlar
Mantarlardan daha emin,
Mantar gibi üreyen insanlar
cama bakan,
Diğer tarafı göremeyen insanlar
- Tek gördükleri kendi yansımaları
Oysa ayna yok
Sığ denizde boğulan sığ insanlar
Geceden korkup,
Güneşe sığınamayanlar
Bombok bir sayfayı yaşadıklarını
sananlar
O sayfa hala boş aptallar!

Gece S. - İzmir

Aksamsefasi

Şizofren Birgünün Ardından

Sana kara yazı yazıldı sanma, insanın da kaderi böyle. (mi) acaba, bir insanın hep iyiyi ya da hep kötüyü yaşaması sence haksızlık değil mi üstad. Peki kader bunun neresinde kalıyor. İçinde mi, dışında mı? Dediğim aynı ile vaki, insan kendi kaderini birazcık da olsa kendi belirler değil mi ya? Hayatımız küf kokuyor. Bayatlamış ekmekten faydalandığımız gibi. Bu bayat hayattan faydalanamayız üstad... Bu böyle biline. Bir ağırlık çöktü hayatıma bu ağırlık herşeyden zor bana. Bu ağırlığı ömrümün sonuna dek taşıyabilecek miyim acaba. Bu hayat gerçekten de bayat, bayat, bayat.

Değişen birşey yok. Herşey aynı tuhaflıkta ve aynı gizemlilikte sürmeye devam ediyor. Nereye kadar sürer bu bilmem, Gelemem, bilsemde söyleyemem, söylesem de neye yarar, neye yaramaz hiç bilmem. Tuhaf çelişkiler içerisinde devam eder herşey kaldığı yerden. Oysa zaman bilmiyor devam etmemesi gerektiğini. Boşuna yaşlanıyoruz, boşuna telaşlanıyoruz, ve boşuna yaşıyoruz. Ve hayat devam ettiği sürece, gittikçe sorulara cevap bulamamaktayız. Soru bir cevapsızdır. Hey bayım halinizden neden memnunsunuz veya halinizden neden memnun değilsiniz, sorarım sizlere...

Ömrümün en boktan, en ümitsiz, en kasvetli en umutsuz günü bugün de iyi değilim, eksikliğini hissettiğim çok şey var. Sebepler öyle çok ki hangi birini sayayım üstad. Saymakla bitmez bu yavşak tabu'lar. Beni anlayan birileri mutlak olmalı, bu derdime bir çare bulunmalı, bulmalıyım, o lanet olası siperleri kırmalıyım. Konuşmalıyım, konuşmalıyım, konuşmalıyım. Hayat felsefelerini yıkmalı, kafalarına yer edinmiş düşünceleri yakmalıyım. Küllerini bir fitil gibi....

Bu yazdıklarımın kaçta kaçını anlıyorsun evet sen öyle kofti kofti bakma söyle kaçta kaçını anlıyorsun. Senden de bu beklenirdi zaten. Yaşamı olduğu gibi kabullenmen gerçekten..... İşte devamını getiremiyorum. İyisi mi sen - ıssız adaya düşseniz yanınıza alacağınız üç şeyi ve kahve falında şu kalp gibi şey ve yollar ne anlama geliyor onu bul. Fazlasına kafa yorma. Yaşamana bak (!) Geçmiş olsun sana söylenecek tek şey bol geçmiş olsun.

Selime Tuğba - Üsküdar

Materyalist Adam

Kahvesini aldı
Materyalist adam
Görev yerine giden
İç görü nedir bilmeyen
Bilemeyen öteden beri seni
Gözlerinin içine baktı
Göremedi yine seni
Yürüdü gitti
Görev yerine
Materyalist adam

Irmak Acar - Adana

Demgâh

Yıl 1995, aylardan Şubat, ve günlerden Cumartesi... Demgah, işlemeli tahtalardan yapılmış, yarı kubbe yarı cami tavanı, birazda az masraflı konağa benzeyen ve yapı itibariyle ne olduğu kesin belli olmayan yaşlı başlı, dertli kederli, sâkin mi sâkin bir meyhanedir.

İşte bir şubat akşamı kız arkadaşımdan yediğim tekmeyle yanan kıçımı soğutmak için evden çıktım ve Erzurum'un görkemsiz sokaklarını aşındırmaya başladım. Kar taneleriyle verdiğim mücadeleyle birlikte ışıklı dükkan panolarındaki badana fırçasıyla güç bela yazılmış "Demgah" yazısını görünce durdum. Işıksız tahta merdivenlerden aşağıya inip içeri girdim. Doğru yoldaydım. Eski bir meyhaneydi burası. Canlı müzik yoktu ama derinlerden bir yerden **Arif Sağ**'ın *"Ay menim Arzu gızım, ömrümün yazı gızım"* adlı türkü kulağa dokunuyordu, anason kokusuyla birliktę. Kapıda hiç kimse karşılamadı beni. Belli ki beklenen müşteriler gelmiş, ben beklenmeyen bir yabancı gibi görünüyordum. Zaten öyleydim. Ortada yanıp yanmadığı belli olmayan tenekeden yapılmış bir soba, tahtadan yapılmış üç beş masa ve her masada iki sandalye vardı. Pek fazla müşterisi yoktu. Var olanlar da muhtemelen her günkü olan ve Demgah kadar yaşlı, kederli insanlardı. İçeri girdiğimde bütün yüzlerin bana döndüğünü gördüm birden. Sıradan bir müşteri edasıyla köşedeki masaya oturdum. Bir yandan etrafı incelerken bir yandan da kız arkadaşımın söylediklerini düşünüyor ve birlikte geçirdiğimiz kaçamaklara geri dönüyordum hayal meyal. Tam ilk öpüştüğümüz anı düşünürken, kalın ve hırıltılı bir ses uyandırıp tekrar Demgah'a getirdi beni.

– *Hoca, bir büyük yeter mi?* (Bu şehirde üniversite öğrencisi alnında *"öğrenci"* yazıyormuş gibi tanır ve *"hoca"* diye hitap edilir.) dedi, yaşlı beyaz saçlı beyaz bıyıklı bir adam. Biraz sıkılarak biraz da heyecanlı bir şekilde bir yarımlık ve meze istedim meyhaneci amcadan.

Zamanı umursamaksızın içiyordum. Sık sık eski günlere dalıyor, gecenin hiç bitmeyeceğini düşünüp ayrıntılarla düşüncelere kaptırıyordum kendimi. Meyhane de bulunanlar öyle sakin ve sessiz dertleşiyorlardı ki sohbetlerini duymaya çalıştımsa da tek kelime bile anlayamıyordum.

Yine geçmişte bir günü düşünüyordum ki meyhaneci amcanın masama gelip yeni bir şişeyi tık diye koymasıyla uyanıverdim. İçkimin bittiğini farketmemiştim bile. Dolu şişeyle birlikte sorgusuz oturdu karşıma meyhaneci amca.

– *"Hoca senin derdini bilirem, sen sevdalığa düşmüşsen anlamışam"* dedi. Bir yandan getirdiği şişeyi açmaya başladı.

– *"Ben tam kırk senedir sevdalıyam"* dedi. Boşalan kadehimi ve yanındaki boş kadehi doldurdu yavaşça.

– *"Evli misiniz amca,"* dedim.

– *"Yoğ,"* dedi. Kederli ve üzgün bir yanıttı. Ardından;

– *"Köyde bir emmimin kızı vardı, ben onbeş, yaşındaydım, sevdalandım. Sonra tam on kere istettim vermediler. İki sene sonra everdiler kızı. Ben yine nameler yazardım gizlice. Sonra kocası duymuş. Beni fena döğdüler. Köyden attılar. Asker ocağından sonra burayı* (eliyle havada bir daire çizip demgah'ı gösterdi.) *kendim yaptım. O gün bugün köye gitmemişem,"* dedi.

– *"Hâlâ seviyor musun onu?"* diye sordum çekinerek.

– *"Hoca, ne yalan söyliyem, tam sekiz tane çocuğu varmış. Kocasının ölmesini beklirem gene isteyecem,"* deyip kadehini kaldırdı meyhaneci amca.

Bense kendi yaşadığım ilişkiyi düşündüm bir an. O anlatmamı bekliyordu ama

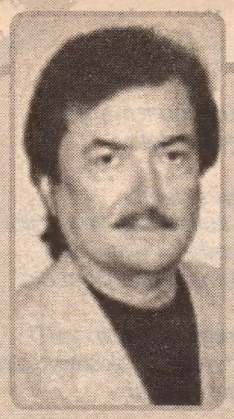

Mizah ustası sevgili abimiz Tekin Aral'ı yitirdik. Başta ailesi, tüm yakınları, okurları, Tarzan, Arap Kadri ve Salacak Plajı sakinleri olmak üzere hepimizin başı sağolsun.

ben kırk yıllık bir aşkın yanında, üç aylık bir ilişkiyi anlatsam saygısızlık ederdim.

İki yıl boyunca mekân tuttum Demgah'ta, bu yıl yaz tatilinden döndüğümde kapanmıştı mekânım. Meyhaneci amcayı sordum günlerce çevredekilere. İki ay kadar önce aşırı alkolden öldüğünü söylediler meyhaneci Mükremin amcanın.

13 Şubat Cumartesi günü bir karanfil bıraktım Demgâh'ın kapısına...

Erçin - Erzurum

Dikkaaat!!!

Yeni bir soluk solladı seni, soluğun telaşı boşuna, saniyede 300.000 km yaparken sen, bilmiyor mu hızını kimse geçemez.

Rivayet bu ya, Modern bir simyacı bulacak ab-ı hayatı. Geç kalmış olanlar artık sende protein, hatta azot ve oksijen döngüsü, ikisini boğan bir cenin ana rahminde. Sen hem bende, hemde onlardasın.

Yolunu şaşırırken bir fare labirentte, doğayı belki de etten duvarlar içine sıkıştırıp, iktidarı hedef yaparak salıyorsun renklendirilmiş kendine, bil-imin-san-larını taklit ederek.

Ters-düz kurulu okudukların, varolan ve süregelenin dengesizliğine sıkıştırılmış. N'apalım.

"Varsıllığınızla vardık, yoksulduk ama siz yoktunuz" sayın baylar...

(Şşştt!! yaşam, kulaklarını alabilirsin artık, söyleyeceklerin şimdilik bu kadar.)

Sibel - Düzce

İnsan insan oldu mu?

ortasından başladım ömrüme
kenarından emdim mutluluğun
kıyısından değdim aşka
insan diye bir mahluk olmasaydım da
tanımasaydım seni keşke

Kenan Sözbir - Antalya

Har(a)çlık

Ortaokulu okuduğum yıllarda sınıftakilerin coğrafya ödevlerini yapardım. Genellikle de harita çizimlerini. Arkadaşlarımın çizimlerini karşılıksız, diğerlerininkini ise bazen pul koleksiyonum (hala durur) için pul, bazen de ekmek çemen parası karşılığında yapardım. Zamanla haritaların çoğunu ezbere bile çizmeye başlamıştım. Bunların hepsi de çok hoşuma giderdi. Çünkü birkaç iyi duyguyu bir arada yaşardım. Takdir edilme, pul çeşitlerinin artması ve ufak da olsa harçlığımın olması gibi. Mutlu olurdum.

Çocukluğumda bana doğru-dürüst harçlık veren olmamıştır. Gerçi ne karşılığında verildiğini hala çözebilmiş de değilim. Sahi niye verilir? Harçlığı almanın temelinde haraç mı yatıyor yoksa. Nedir Allahaşkına;. Veli-nimeti-miz yirmi iki yıl (asker; üşür, acıkır, harcıkır) boyunca harçlıkla ekstradan sevindirir ve daha sonra, ben yaşlandıkça sen yetişkinleştikçe uygun taksitlerle ödeyeceksin, YÖK-HARÇ mantığı mı taşıyor, anlamıyorumki. Harçlık da neymiş. Sen evladına, çocukken, bakmakla yükümlüsün. Ya da -eline, diline- beline kemer olayım hafifliği ile yükümlüsün. Demem o ki; fermuarını açarken "Artık bu Türkler de çok oluyorlar" dedirtmemelisin, elin Emperyalist Birleşik Devletleri'nin YANKİ'sine. Ayçiçeği gibi, "eşşek kadar adam oldu" deyip iki saat sonra da "çocuk aklı işte" çelişkisini yaşıyorsan, bu da senin fermuarını kapadıktan sonra da salak olduğunu gösterir. Çocuğumuzun; denyo, denyoluğu kadar da eli balyoz ağırlığında olan veya sapık market sahibine çırak verip harçlıkla bandrollemenize taraftar değilim. Kendiniz çırak alın; işyerinize, evinize veya hayatınıza, tercih sizin. Hem her yönüyle daha ekonomik olur.

Beyninizin derinlikleri de çocuğunuzu üretime katma, mutluluğunu paylaşma duygusu yatıyorsa, gerisi kendiliğinden gelecektir. Üretimin tarifi nedir ki... Zihinsel özürlü birçok çocuk bile üretebiliyor, kilden yaptıkları motiflerin verdiği sevincini bizlerle paylaşabiliyorlarsa, güzel günlere inanan herkes, karanlık dünyaya gelecekte ışık saçacak, normal, çocukların düşüncelerini iyi yönde şekillendirmeye çaba göstermek zorundadır...

Yazarken aklıma takılanlar: Çocuklarıma bu düşüncelerimi kabul ettirmeye çalışırken çok zorlanacak mıyım? Ülkeler arasındaki *dikenlisinirleri* saçmalığı. Neden hala *"Hoşçakal Yarın"* filmini saplantı boyutunda eleştirenlerin, alternatif olarak, yeni bir 'reis' seçmedikleri. Herkesin internet kullandığı, iletişimin baş döndürdüğü bir çağda, benim ise bak postacıya güvenerek, yazımın 2000 yılından önce ÖKÜZ'e ulaşıp ulaşamayacağı. Son olarak da ne kadar yazım yanlışlığı yaptığım.

SB (Sınırdan Bildiriyor) - Nusaybin

***B**ahar gelir bülbüller öter,*
***ü**züzülür toprak bacı acı acı*
***l**aleler kıpraşır olduğu yerde*
***e**n derinden bir oh çekerim*
***n**asıl dersen, merak edersen*
***t**a derinden, bronşlardan.*

***T**ekirdağ köftesi yesem birden*
***o**tursam sonra kapı önüne*
***p**oyraz gibi esme, bize küsme*

Cemal Vanlı - Urfa / Suruç

Ankara Kitap ve Müzik Günleri
26 - 30 Mayıs 1999
Atatürk Kültür Merkezi - Hipodrom

Sayı: 60 / Mayıs 1999
Sahibi: Şimera Yayıncılık Ltd.Şti.
Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Metin ÜSTÜNDAĞ
Haber Merkezi: Hatice MERYEM, Ayhan BOZKURT, Devrim ÖZDİNÇ **Grafik Uygulama:** Mustafa DEVRİM
Dizgi: Cemal VANLI **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Müessese:** Ali YAVUZ **Sahş:** Cüneyt AYDIN
İşletme: Orhan AÇAR **Halkla İlişkiler:** Suzan ERBAŞ **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN
Bina Görevlisi Yasin ADIYEKE **Tel:** 251 57 54 - 251 42 44 **Fax:** 251 52 67
Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No.20 80800 Beyoğlu - İstanbul **Baskı:** Ilıcak Matbaası **Dağıtım:** Bir-Yay

Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurt İçi 1 Yıllık... 4.800.000... 6 Aylık... 2.400.000. / Amerika... 1 Yıllık... 60$... 6 Aylık... 30$... Uzakdoğu... 1 Yıllık... 75$.. - 6 Aylık.. 40$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 55 DM (Posta) 6 Aylık.. 30 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 65 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 35 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7
(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)

AksamSefasi

Hoşt Hoşt !

TUNCER ERDEM

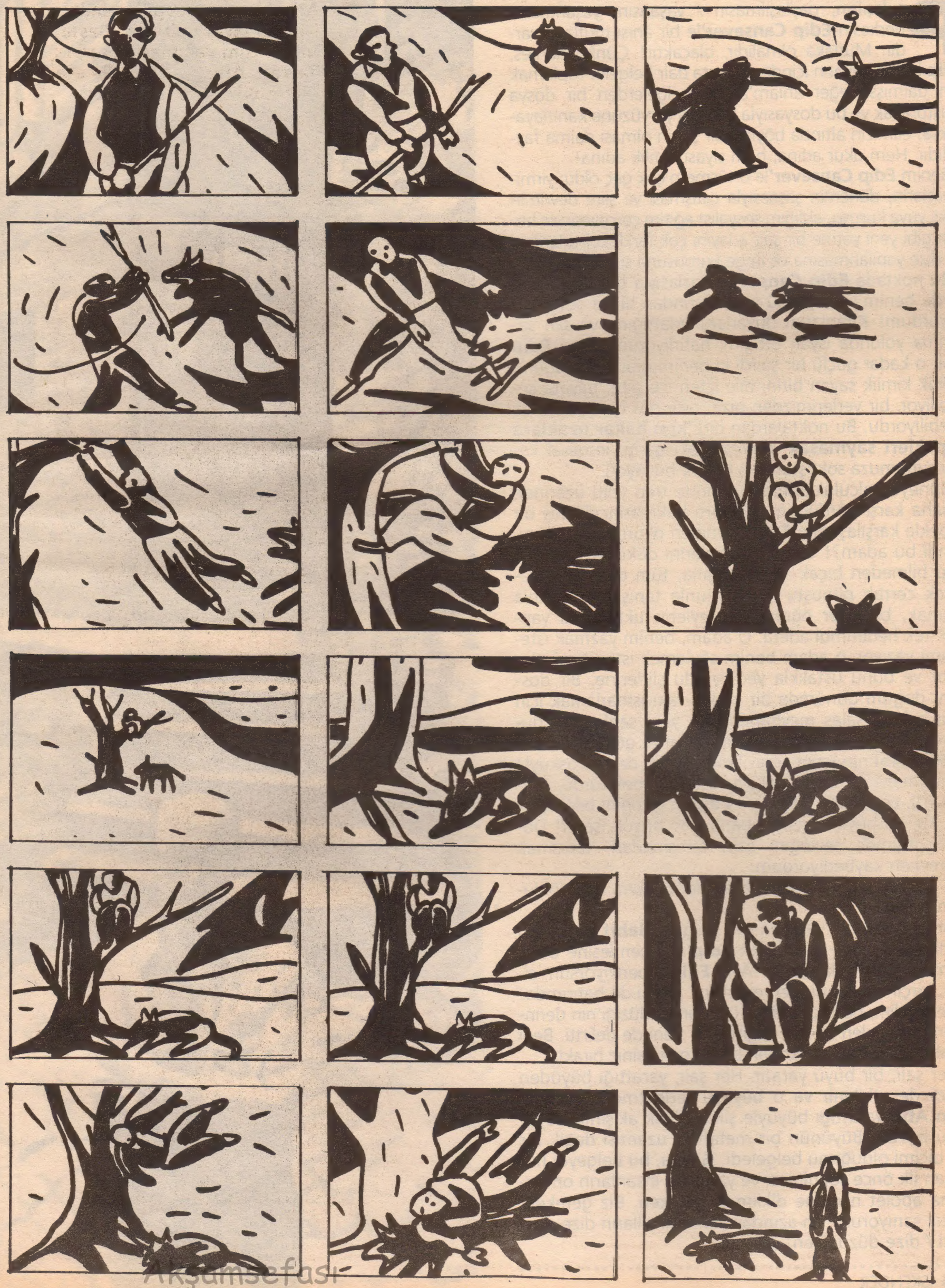

Akşamsefası

edip: dip'te bir nüans

Paylaşılsın, paylaşılmasın / yaşansın, yaşanmasın herkesin **Edip Cansever**'le bir anısı mutlaka vardır. Mutlaka olmalıdır, olacaktır! Çünkü herkes, **Edip** kadar hayatın içinden hayata dair belgeler toplamak için dalmışsa eğer anlam'a, bu belgelerden bir dosya oluşturacak ve bu dosyasıyla kendini yeryüzüne kanıtlayacaksa, elimizin altında böylesi bir şairin olması daima faydalıdır. Hem okur adına, hem siyasi kimlik adına!

Benim **Edip Cansever**'le örtüşmem çok geç oldu; yirmili yaşların, dönemin şaşaasıyla çatışması ve şiire devrimin haklı yuva kuruşu, aldığım sosyalist eğitim çerçevesinde benim gibi yeni yetme bir şair adayını çok farklı kulvarlardaki bir dize yapılanmasına ve imge kurgusuna sürüklemişti.

Bu noktada **Edip Cansever**, fazlasıyla burjuva kokuyordu benim için; çünkü yazdıklarından hiçbir şey anlamıyordum! Kitaplarını duvarlara fırlattığımı ve şiiri savunma yolunda isyan ettiğimi hatırlıyorum. Ama **Edip Abi**, o kadar güçlü bir şairdi ki benim gibi atgözlüğünü politik kimlik sayan birini bile içten içe şiire, hayata çekebiliyor, bir yerlerimizden bize, bize has dokuya nüfuz edebiliyordu. Bu noktalardan biri **'kim bakar uzaklara köpekleri saymasak'** çevresindeki garip, imgesel kaosu ruhumuza sokuşturan o büyük büyüydü.

Güneye yolculuklarımdan birinde tren yolu üzerinde sabaha karşı gördüğüm, dağlara bakışlarını dikmiş bir köpekle karşılaşmam **Edip'**i yeniden okumaya itti beni. Kimdi bu adam?! Ömrün hücrelerini döküyordu sanki. Bilip bilmeden bıçak sallayacağına, tüm dokuyu öğrenerek cerrah olmuştu işte! Onunla tanışmak, onunla atışmak, birşeyler öğrenip birşeylerin ukalalığını yapmak tek hedefimdi adeta. O adam, benim yazmak istediğimi yazıyor, o adam benim söylemek istediğimi söylüyor ve bunu ustalıkla yediriyordu şiirlerine. Bir dostum, doğum günümde bir kadeh rakı ısmarlamak için beni çektiği salaş meyhanede bu yeni saplantımı duyunca, 'Saçmalama; önümüzdeki hafta, götürürüm seni **Edip Abi**'nin içtiği yere. Tanışırsınız!' dedi. Coşkuyla döndüm evime. Coşkum çalan telefona dek sürdü. Arayan kişi, başsağlığı diliyor ve **Edip'**in gittiğini bildiriyordu. Bu, en büyük cezaydı bana / en büyük işaret! Doğumgünümde sevdiğim şairi tanışmadan, tanışmak üzereyken kaybediyordum.

O yüzden her 28 Mayıs, biraz doğduğum, biraz öldüğüm bir tarih!

Orhan Veli'nin yaşayan son sevgilisi **Nahit Hanım'**ın cümbüşlü evinde tesadüfen **Edip'**in iskemlesine oturmam ve **Nahit Hanım'**ın 'Aynı **Edip'**e benziyorsun; sinirli, hırçın ve kendinden eminsin.' deyişi de hatırımda!

Ne diyelim, belki o, **Edip,** Türk Sanat Müziği'nin derinliklerinden gelen bir caz ezgisi gibi, beni de delirtti. Beni de ahengin ortasında kopan bir tel gibi yalnız bıraktı.

Her şair, bir büyü yaratır. Her şair, yarattığı büyüden kendi de etkilenir ve o büyüyü reddetmeye çabalar. **Edip Abi**, yarattığı büyüyle şiirin bildik akışının büyüsünü bozdu. Büyünün bir metafizik uzantısı değil, bir aşk biçimi olduğunu belgeledi. Galiba, bu belgeydi hayattan ilk önce sökülmesi ve yaramaz insanların omuzlarına apolet niyetine dikilmesi gereken. Biz gerekeni yaptık sanıyorum. En azından seksenli yılların dize dizicileri / dize düzücüleri!

küçük İSKENDER